

2011

**Informacje
o charakterze
jakościowym
i ilościowym
dotyczące
adekwatności
kapitałowej
Grupy ING Banku
Śląskiego S.A.
za 2011 rok**

WPROWADZENIE	2
1. FUNDUSZE WŁASNE	3
1.1 KAPITAŁY WŁASNE	3
1.2 KAPITAŁ KRÓTKOTERMINOWY.....	4
1.3 KALKULACJA FUNDUSZY WŁASNYCH.....	4
2. WYMOGI KAPITAŁOWE	6
2.1 KALKULACJA WYMOGÓW KAPITAŁOWYCH.....	6
2.2 WEWNĘTRZNY SYSTEM RATINGOWY	8
2.3 ZABEZPIECZENIA I INNE FORMY OGRANICZANIA RYZYKA KREDYTOWEGO	10
2.4 PRZEGLĄDY I OCENA RYZYKA KREDYTOWEGO	11
2.5 CZĘSTOTLIWOŚĆ PRZEGLĄDÓW ORAZ EWENTUALNYCH AKTUALIZACJI NADANYCH RATINGÓW	12
2.6 ZAKRES STOSOWANIA OSZACOWAŃ WEWNĘTRZNYCH.....	13
3. WSPÓŁCZYNNIK WYPŁACALNOŚCI	13
4. KAPITAŁ WEWNĘTRZNY	13
ZAŁĄCZNIK	15

WPROWADZENIE

ING Bank Śląski S.A., zwany dalej Bankiem, zobowiązany jest na mocy Art. 111 a. ustawy Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r. (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 z późn. zm.), zwanej dalej „Ustawa Prawo bankowe”, ogłaszać w sposób ogólnie dostępny informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej z wyłączeniem informacji nieistotnych oraz informacji, których ujawnienie może mieć niekorzystny wpływ na pozycję Banku na rynku właściwym w rozumieniu przepisów o ochronie konkurencji i konsumentów oraz informacji objętych tajemnicą prawnie chronioną.

Na mocy Uchwały 16/III/2010 Rady Nadzorczej Banku z dnia 5 marca 2010 ujawnia się informacje dotyczące adekwatności kapitałowej Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A.

Informacje w niniejszym dokumencie zostały ujawnione na podstawie danych z rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. za rok 2011.

Pozostałe informacje pochodzące z raportu rocznego Grupy ING (podmiotu dominującego w holdingu) zostały ujawnione w załączniku do niniejszego dokumentu.

1. FUNDUSZE WŁASNE

1.1 KAPITAŁY WŁASNE

Na kapitały własne składają się: kapitał zakładowy, kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej, kapitał z aktualizacji wyceny oraz zyski zatrzymane. Wszystkie kwoty kapitałów i funduszy wykazywane są w wartości nominalnej.

Kapitał zakładowy wykazywany jest według wartości nominalnej, zgodnie ze statutem oraz wpisem do rejestru handlowego.

Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej tworzony jest z premii emisyjnej uzyskanej z emisji akcji, pomniejszonej o poniesione bezpośrednie koszty z nią związane.

Kapitał z aktualizacji wyceny tworzony jest w wyniku:

- wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży
- wyceny instrumentów finansowych zabezpieczających przepływy pieniężne
- wyceny aktywów trwałych wycenianych według wartości godziwej
- wyceny motywacyjnych programów pracowniczych

Na kapitał z aktualizacji wyceny odnosi się odpisy z tytułu podatku odroczonego związane z powyższymi wycenami. Kapitał z aktualizacji wyceny nie podlega dystrybucji.

Zyski zatrzymane stanowią zyski wypracowane przez Bank w poprzednim okresie po potrąceniu wypłaconych dywidend. Zyski zatrzymane obejmują:

- pozostały kapitał zapasowy
- kapitał rezerwowy
- fundusz ogólnego ryzyka
- niepodzielony wynik z lat ubiegłych
- wynik finansowy netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej

Pozostały kapitał zapasowy tworzy się z odpisów z zysku po opodatkowaniu z przeznaczeniem na pokrycie strat bilansowych. Decyzję o wykorzystaniu kapitału zapasowego podejmuje Walne Zgromadzenie.

Kapitał rezerwowy tworzony jest niezależnie od kapitału zapasowego z odpisów z zysku po opodatkowaniu, w wysokości uchwalonej przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy. Kapitał rezerwowy przeznaczony jest na pokrycie szczególnych strat i wydatków. Decyzję o wykorzystaniu kapitału rezerwowego podejmuje Walne Zgromadzenie.

Fundusz Ogólnego Ryzyka tworzony jest na podstawie ustawy Prawo Bankowe z zysku po opodatkowaniu i jest przeznaczony na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej. Decyzje o użyciu funduszu podejmuje Zarząd.

1.2 KAPITAŁ KRÓTKOTERMINOWY

Na dzień 31 grudnia 2011 kalkulacja kapitału krótkoterminowego prowadzona była zgodnie z Zarządzeniem Fin/31/08 Prezesa Zarządu Banku z dnia 17 stycznia 2008 r., które odzwierciedla obowiązujące regulacje w tym obszarze. W związku z faktem, iż działalność handlowa Banku jest znacząca kapitał krótkoterminowy jest wykorzystywany do ustalania normy adekwatności kapitałowej.

Kapitał krótkoterminowy stanowi sumę:

- zysku rynkowego zawierającego dzienny wynik rynkowy na operacjach zaliczonych do portfela handlowego oraz dzienny wynik rynkowy z tytułu zmian kursów walutowych i cen towarów na operacjach zaliczonych do portfela bankowego, obliczony narastająco do dnia sprawozdawczego, pomniejszony o znane obciążenia,
- straty (wartość ujemna) na wszystkich operacjach zaliczonych do portfela bankowego, obliczonej narastająco do dnia sprawozdawczego, z wyłączeniem strat z tytułu zmian kursów walutowych i cen towarów.

Dodatnia wartość kapitału krótkoterminowego uwzględniana jest przy ustalaniu normy adekwatności kapitałowej jednak do wysokości nie wyższej niż suma wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego.

1.3 KALKULACJA FUNDUSZY WŁASNYCH

Informacje na temat funduszy własnych według Basel II zaprezentowane zostały zgodnie z art. 127 ustawy Prawo bankowe i Uchwałą 325/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 20 grudnia 2011 r. w sprawie innych pomniejszych funduszy podstawowych, ich wysokości, zakresu i warunków pomniejszania o nie funduszy podstawowych banku, innych pozycji bilansu banku zaliczanych do funduszy uzupełniających, ich wysokości, zakresu i warunków ich zaliczania do funduszy uzupełniających banku, pomniejszych funduszy uzupełniających, ich wysokości, zakresu i warunków pomniejszania o nie funduszy uzupełniających banku oraz zakresu i sposobu uwzględniania działania banków w holdingach w obliczaniu funduszy własnych.

Fundusze własne i kapitał krótkoterminowy zgodne z Basel II w tys. PLN

	31.12.2011	31.12.2010
I. Fundusze własne podstawowe	5 471 204	4 849 374
1. Fundusze zasadnicze banku	1 161 717	1 161 405
- Kapitał zakładowy	130 100	130 100
- Premia emisyjna	956 250	956 250
- Pozostałe składniki kapitału zapasowego	75 367	75 055
2. Kapitały/fundusze rezerwowe	3 761 366	3 180 003
- Kapitał rezerwowy łącznie z niepodzielonym zyskiem z lat ubiegłych	3 312 679	2 808 602
- Udziały niekontrolujące	2 295	2 352
- Zysk netto bieżącego okresu w części zaudytowanej	446 392	369 049
- Fundusze własne podstawowe z aktualizacji wyceny	0	0
3. Fundusz ogólnego ryzyka	910 152	850 179
4. Pozycje pomniejszające fundusze podstawowe	-362 031	-342 213
- Wartości niematerialne	-362 031	-342 213
II. Fundusze własne uzupełniające	17 483	8 125
- Korekta aktualizacji wyceny funduszy własnych podstawowych przeniesiona do funduszy własnych uzupełniających	17 483	8 125
III. Zmniejszenia podstawowych i uzupełniających funduszy własnych	-40 000	-40 000
- Zmniejszenia podstawowych funduszy własnych	-22 517	-31 875
- Zmniejszenia uzupełniających funduszy własnych	-17 483	-8 125
Fundusze własne ogółem	5 448 687	4 817 499
Kapitał krótkoterminowy	32 694	26 506
Fundusze własne ogółem dla potrzeb adekwatności kapitałowej	5 481 381	4 844 005

Na poczet funduszy rezerwowych zaliczany jest zysk w trakcie zatwierdzania oraz zysk netto bieżącego okresu sprawozdawczego pomniejszone o przewidywane obciążenia i dywidendę w kwocie nie wyższej niż kwota zysku zweryfikowana przez biegłego rewidenta.

Fundusze uzupełniające zawierają korektę aktualizacji wyceny funduszy własnych podstawowych przeniesionych do funduszy uzupełniających w zakresie niezrealizowanych zysków na instrumentach dłużnych i kapitałowych dostępnych do sprzedaży.

Zgodnie z zapisami Uchwały 325/2011 KNF (par. 5) Grupa dokonuje zmniejszeń funduszy podstawowych i uzupełniających o wartość zaangażowań kapitałowych w instytucje finansowe (w przypadku Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego jest to kwota zaangażowania w podmiot stowarzyszony ING Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A.). Zmniejszenie dokonywane jest w 50% z funduszy własnych podstawowych oraz w 50% z funduszy własnych uzupełniających. Jeżeli 50% kwoty pomniejszenia funduszy własnych ma wartość wyższą, niż wartość funduszy uzupełniających, o pozostałą nadwyżkę pomniejsza się fundusze własne podstawowe.

Kalkulacja kapitału krótkoterminowego przeprowadzona jest zgodnie z zapisami par 5 Uchwały 76/2010 KNF.

2. WYMOGI KAPITAŁOWE

2.1 KALKULACJA WYMOGÓW KAPITAŁOWYCH

Grupa uzyskała zgodę Komisji Nadzoru Finansowego oraz Narodowego Banku Holandii na stosowanie metody zaawansowanej wewnętrznych ratingów (AIRB) dla portfela korporacyjnego, jednak prezentowany wymóg powinien być na poziomie nie niższym, niż wyliczony zgodnie z metodą standardową.

Na potrzeby kalkulacji wymogu dla ryzyka rynkowego oraz wymogu z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań zastosowanie znalazły standardowe metody zgodne z Basel II.

Wymóg kapitałowy dla ryzyka operacyjnego oszacowany został z zastosowaniem metody wskaźnika podstawowego (BIA).

	31.12.2011	31.12.2010
Wymogi kapitałowe razem dla następujących rodzajów ryzyka: kredytowego, kredytowego kontrahenta, rozmycia i dostawy instrumentów do rozliczenia w późniejszym terminie	3 175 939	2 581 597
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rozliczenia - dostawy	7 883	5 064
Wymogi kapitałowe razem dla następujących rodzajów ryzyka: cen kapitałowych papierów wartościowych, ryzyka cen instrumentów dłużnych, walutowego i cen towarów	3	1 753
Wymogi kapitałowe razem z tytułu ryzyka operacyjnego	361 683	326 871
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych	24 808	19 689
Wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań	0	11 998
Wymogi kapitałowe ogółem	3 570 316	2 946 972

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego stanowi około 89% łącznego wymogu kapitałowego Grupy i ma najsilniejszy wpływ na kalkulację adekwatności kapitałowej.

Struktura ekspozycji kredytowych oraz wielkość ekspozycji dla poszczególnych wag ryzyka zostały przedstawione w poniższej tabeli:

*Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczącym adekwatności kapitałowej
Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. za rok 2011*

Ekspozycja	Waga ryzyka	Wartość ekspozycji	Ekwiwalent pozabilansowy	Wartość ekspozycji ważonej ryzykiem	Wymogi kapitałowe razem dla ryzyka: kredytowego, kredytowego kontrahenta, rozmycia i dostawy instrumentów do rozliczenia w późniejszym terminie
Ekspozycje kalkulowane z wykorzystaniem metody SA					
Ekspozycje wobec rządów i banków centralnych	0%	23 061 722	0	0	0
Ekspozycje wobec organów administracji publicznej i podmiotów władz lokalnych	20%	3 780 734	164 482	789 043	63 123
	50%	16 314	751	8 532	683
Ekspozycje detaliczne	75%	4 636 160	1 253 787	4 417 461	353 397
Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	75%	10 879 838	335 425	8 411 447	672 916
Ekspozycje przeterminowane	100%	152 779	1 177	153 956	12 316
	150%	5 836	838	10 010	801
Ekspozycje pozostałe	0%	2 928 757	0	0	0
	20%	77 847	0	15 569	1 246
	100%	762 296	0	762 296	60 984
Ekspozycje kalkulowane z wykorzystaniem metody AIRB					
Instytucje - banki	- *	5 534 785	469 761	1 112 407	88 993
Przedsiębiorstwa	- *	18 104 146	6 190 515	19 189 627	1 535 170
Ekspozycje kapitałowe	370%	198 173	0	733 242	58 659
Inne i przejściowe wymogi kapitałowe					
Uzupełnienie do ogólnego poziomu wymogów kapitałowych					327 651
RAZEM: Wymogi kapitałowe razem dla ryzyka: kredytowego, kredytowego kontrahenta, rozmycia i dostawy instrumentów do rozliczenia w późniejszym terminie					3 175 939

* kalkulacja na podstawie ratingu

2.2 WEWNĘTRZNY SYSTEM RATINGOWY

Każdy podmiot, wobec którego Bank posiada ekspozycję kredytową musi posiadać rating i jest on stosowany jednolicie w całym Banku. Integralną częścią procesu związanego z oceną ryzyka kredytowego banku związanego z ekspozycjami kredytowymi wobec klientów korporacyjnych jest wyznaczenie klasy ryzyka klienta.

W odniesieniu do ekspozycji wobec przedsiębiorców stosowana jest 22 stopniowa skala ratingowa, używana w całej Grupie ING, której klasy stanowią prezentację ryzyka związanego z dłużnikiem. Przypisanie do każdej z klas ryzyka klienta oparte jest na:

- modelu finansowym, wykorzystującym dane ze sprawozdań finansowych dłużnika,
- ocenie czynników jakościowych,
- standingu finansowym spółki-matki.

Klasy inwestycyjne (Investment grade) 1-10

Grupa klas inwestycyjnych obejmuje podmioty, które oceniamy jako podmioty obciążone relatywnie niskim ryzykiem, przy czym dokonując klasyfikacji ryzyka uwzględniamy zagrożenia wynikające z uwarunkowań otoczenia ekonomiczno-gospodarczego.

Klasy spekulacyjne (Speculative grade) 11-17

Jest to grupa o stosunkowo dużej rozpiętości poziomów ryzyka, stąd charakterystyka skrajnych klas w ramach tej grupy jest bardzo zróżnicowana. Generalnie jednak możemy stwierdzić, że:

- podmioty z najlepszych klas w ramach tej grupy aktualnie wywiązują się ze swoich zobowiązań finansowych, jednak pokrycie obsługi długu (kapitału oraz odsetek) jest w dłuższym okresie czasu niepewne i w związku z tym margines bezpieczeństwa jest ograniczony, istnieje realne niebezpieczeństwo wzrostu ryzyka kredytowego z uwagi na niesprzyjające otoczenie gospodarcze lub niekorzystne warunki ekonomiczne;
- kredytobiorców klasyfikowanych do klas o największym ryzyku (najgorsze klasy z tej grupy) mogą charakteryzować niepewne perspektywy w zakresie dochodów, gorsza jakość aktywów oraz, w dłuższej perspektywie, ryzyko niedopasowania poziomu kapitałów oraz możliwość wystąpienia strat.

Klasy trudnych kredytów (Problem loan grade) 18-22

Ta grupa klas ryzyka obejmuje Kredytobiorców, u których wystąpiły jednoznaczne oznaki istniejących problemów z obsługą zadłużenia lub u których wystąpiła już sytuacja określana jako tzw. „default”.

Kredytobiorcy w tej grupie klas ryzyka są klasyfikowani wyłącznie przez jednostki ryzyka zarządzające zaangażowaniem danego klienta.

W odniesieniu do klientów:

- z segmentu klientów strategicznych stosowany jest globalny model oceny ryzyka (PD) Grupy ING - dłużnik przypisywany jest jednej z 17 klas z przedziału 1-17,
- z segmentu klientów korporacyjnych (SME) stosowany jest lokalny model oceny ryzyka (PD), dłużnik przypisywany jest jednej z 9 klas z przedziału od 9 do 17.

W tabeli poniżej zaprezentowano strukturę powiązań pomiędzy wewnętrznymi i zewnętrznymi ocenami ratingowymi.

Ocena ratingowa ING	S&P / Fitch IBCA	Moody's
1	AAA	Aaa
2	AA+	Aa1
3	AA	Aa2
4	AA-	Aa3
5	A+	A1
6	A	A2
7	A-	A3
8	BBB+	Baa1
9	BBB	Baa2
10	BBB-	Baa3
11	BB+	Ba1
12	BB	Ba2
13	BB-	Ba3
14	B+	B1
15	B	B2
16	B-	B3
17	CCC	Caa1
18	CC	Ca
19	C	C
20	D	C
21	D	C
22	D	C

2.3 ZABEZPIECZENIA I INNE FORMY OGRANICZANIA RYZYKA KREDYTOWEGO

Chociaż zabezpieczenia są istotnym czynnikiem ograniczania ryzyka kredytowego, polityką Grupy jest udzielanie kredytów w wysokości i na warunkach umożliwiających regularne spłaty bez konieczności odzyskiwania należności z zabezpieczeń.

Grupa przyjmuje wszystkie dopuszczalnie prawne formy zabezpieczeń, przy czym na wybór zabezpieczenia w konkretnych przypadkach wpływają różne czynniki, w tym w szczególności:

- możliwość klienta w zaoferowaniu określonych zabezpieczeń
- rodzaj i okres ekspozycji,
- poziom ryzyka klienta,
- poziom ryzyka transakcji,
- płynność oferowanego zabezpieczenia (możliwość szybkiego spieniężenia),
- wartość zabezpieczenia.

Polityka Zabezpieczeń jednostki dominującej Grupy (Banku) zawiera m.in.:

- wskazanie kryteriów dotyczących uznawania zabezpieczeń w procesie kalkulacji wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe,
- określenie generalnych zasad, którymi Bank kieruje się przy wyborze zabezpieczeń, z uwzględnieniem poziomu akceptowalnego ryzyka kredytowego,
- dostosowanie do procedur dotyczących zabezpieczeń do wymagań nowych modeli LGD zgodnych z zaawansowaną metodą wewnętrznych ratingów (tzw. AIRB).

Ponadto Polityka Zabezpieczeń Banku uwzględnia szczególnie te aspekty Uchwały KNF 76/2010 z późniejszymi zmianami, które dotyczą kwestii zastosowania modeli LGD, pewności prawnej zabezpieczeń i ich monitorowania.

Opracowane modele LGD dla aktywów korporacyjnych bazują na statystycznie oszacowanych wskaźnikach odzysku w poszczególnych grupach zabezpieczeń. Szacunki te opierają się na analizie obserwacji historycznych procesów odzysków zanotowanych w Banku. Stopy odzysku poszczególnych zabezpieczeń determinują ich wartość godziwą.

Stopa odzysku danego zabezpieczenia jest uzależniona zarówno od charakterystyki przedmiotu zabezpieczenia jak i od prawnej formy jego ustanowienia i aktualnej skutecznej realizacji tego zabezpieczenia przez Bank. Na ostateczny poziom odzysku mają wpływ także koszty windykacji i koszty utrzymywania należności nieregularnych w księgach banku (do czasu odzyskania lub umorzenia należności).

Oprócz klasycznych form zabezpieczenia (rzeczowych i osobistych) Bank stosuje dodatkowe instrumenty ograniczania ryzyka utraty należności w formie dodatkowych warunków / klauzul w umowach kredytowych (covenants). W ramach podstawowych typów „covenants” Bank stosuje klauzule ochronne oraz finansowe. O zakresie stosowania konkretnych klauzul lub ich

kombinacji decydują: długość okresu kredytowania, rodzaj oferowanego produktu kredytowego, specyfika formy organizacyjno – prawnej lub przedmiotu działalności kredytobiorcy, kategoria ryzyka klienta. Wprowadzenie pewnych klauzul do umów kredytowych umożliwia czasami rezygnację z części lub całości prawnych zabezpieczeń.

Struktura poszczególnych grup zabezpieczeń jest zdywersyfikowana. Największy udział posiadają następujące zabezpieczenia:

- poręczenia i gwarancje korporacyjne - w ramach tej grupy zabezpieczeń znajdują się poręczyciele różnych branż, o zróżnicowanej sytuacji ekonomiczno-finansowej. Nie stwarza to zatem znaczącego ryzyka w zakresie koncentracji. W sytuacji przyjmowania określonego odzysku zabezpieczenia, większego od 0%, konieczne jest zbadanie sytuacji ekonomiczno-finansowej poręczyciela oraz ustalenie kategorii ryzyka na poziomie inwestycyjnym lub spekulacyjnym,
- hipoteki - udział ten wynika z faktu, że hipoteki zazwyczaj zabezpieczają kredyty inwestycyjne długoterminowe. Ponadto hipoteki są głównym zabezpieczeniem kredytów na finansowanie nieruchomości komercyjnych.

2.4 PRZEGLĄDY I OCENA RYZYKA KREDYTOWEGO

Funkcje komercyjne, realizujące działania skutkujące powstaniem ryzyka kredytowego, są oddzielone od procesu oceny ryzyka transakcji i ryzyka klienta (zasada „dwóch par oczu”). Ocena ryzyka kredytowego (realizowana przez Menedżera Ryzyka) przeprowadzana jest niezależnie od oceny funkcji komercyjnych (realizowanych przez Doradcę klienta).

W procesie określania klasy ryzyka i ustalania ratingu uczestniczą: Właściciel Ratingu (Doradca klienta) oraz Menedżer Ryzyka.

Właściciel Ratingu dokonuje wprowadzenia danych finansowych dotyczących klienta i ponosi odpowiedzialność za prawidłowość określenia klasy ryzyka (ratingu) oraz dokonywanie przeglądów ratingu.

W danym momencie może być tylko jeden Właściciel Ratingu danego kredytobiorcy.

W przypadku kredytobiorców posiadających klasę ryzyka od 18 do 22, których ekspozycja jest tzw. „kredytem trudnym”, Właścicielem Ratingu zostaje jednostka zajmująca się restrukturyzacją i windykacją kredytu (tj. Departament Kredytów Zwiększonego Ryzyka).

Właściciel Ratingu określa propozycję ratingu z wykorzystaniem modelu ratingowego dedykowanego dla danej grupy klientów.

Rating ostateczny jest określany przez Menedżera Ryzyka, a w przypadku zgłoszenia apelacji – przez Sędziego Apelacyjnego.

Menedżer Ryzyka jest odpowiedzialny za:

- zweryfikowanie poprawności wyboru odpowiedniego modelu ratingowego w przypadku danego kredytobiorcy,
- zweryfikowanie prawidłowości wprowadzonych danych finansowych i niefinansowych,

- dokonanie oceny jakości danych finansowych, które nie podlegały audytowi,
- określenie ratingu ostatecznego.

Wyniki zastosowania modeli ratingowych mogą podlegać arbitralnym korektom, poprzez ustalanie docelowych klas ryzyka w procesie tzw. apelacji ratingu.

Ustalanie ratingu w procesie apelacji może być rozpoczęte w przypadku występowania różnicy jednej klasy ryzyka (zarówno w górę jak i w dół) pomiędzy klasą ryzyka proponowaną przez model ratingowy, a propozycją osoby zgłaszającej wniosek o apelację ratingu.

Zgłoszenie apelacji ratingu następuje, gdy:

- model ratingu nie jest odpowiedni dla Kredytobiorcy,
- pojawiły się okoliczności, które być może nie zostały (jeszcze) ujęte w modelu ratingu, ale które mogą wywierać (zazwyczaj negatywny) wpływ na ocenę zdolności do spłaty kredytu przez Kredytobiorcę, w szczególności:
 - klient nie spłacił lub można przypuszczać, że nie spłaci zobowiązań finansowych którejkolwiek stronie,
 - wystąpiły poważne zakłócenia działalności klienta,
 - pojawiły się zmiany w ustawodawstwie, która mogą wywrzeć znaczący wpływ na wyniki finansowe klienta.

W ING Banku Śląskim S.A. funkcjonuje scentralizowany system informatyczny wspierający proces ratingowy, wykorzystywany w całej Grupie ING, zapewniający między innymi scentralizowane gromadzenie ratingów klientów.

2.5 CZĘSTOTLIWOŚĆ PRZEGLĄDÓW ORAZ EWENTUALNYCH AKTUALIZACJI NADANYCH RATINGÓW

Przegląd ratingu może być przeprowadzany wyłącznie przez Właściciela Ratingu. W przypadku dokonywania przeglądu ratingu obowiązują następujące zasady:

- rating musi być poddawany przeglądowi w cyklu przynajmniej rocznym. Rating jest uważany za przeterminowany po upływie 12 miesięcy od daty ostatniego zatwierdzenia ratingu,
- Właściciel Ratingu podejmuje odpowiednie działania w celu przeprowadzenia przeglądu albo dąży do unieważnienia ratingu, jeżeli Bank zakończył relacje z kredytobiorcą i nie występuje już żadne ryzyko kredytowe. Okresowy przegląd ratingu powinien zostać przeprowadzony przez Właściciela Ratingu w przypadku, gdy wartość jednego lub kilku czynników ryzyka uległa istotnej zmianie. Okoliczności wymagające dokonania ponownego przeglądu ratingu obejmują np. zmianę ratingu ryzyka podmiotu dominującego lub zmianę jednego z czynników jakościowych w modelu ryzyka,
- w przypadku braku przeprowadzonego przeglądu ratingu do końca 18 miesiąca od daty ostatniego zatwierdzenia ratingu, następuje jego automatyczne wygaśnięcie (z zastrzeżeniem, że rating klienta nieregularnego nie wygasa).

2.6 ZAKRES STOSOWANIA OSZACOWAŃ WEWNĘTRZNYCH

Komponenty metody AIRB mają zastosowanie w następujących obszarach działalności:

- ekspozycja kredytowa – pomiar i zarządzanie,
- proces planowania i określania strategii,
- raportowanie.

3. WSPÓŁCZYNNIK WYPŁACALNOŚCI

Współczynnik wypłacalności oblicza się w procentach jako pomnożony przez 100 ułamek, którego:

- licznikiem jest wartość funduszy własnych powiększona o kapitał krótkoterminowy,
- mianownikiem jest pomnożony przez 12,5 całkowity wymóg kapitałowy.

Skonsolidowany współczynnik wypłacalności Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. na dzień 31 grudnia 2011 wynosił 12,28 %.

4. KAPITAŁ WEWNĘTRZNY

Kapitał ekonomiczny - stosowane w ramach Grupy ING określenie kapitału wewnętrznego - jest definiowany jako wielkość kapitału niezbędna do pokrycia wszystkich istotnych rodzajów ryzyka związanych z działalnością Banku, zabezpieczanych kapitałami, a nie mitygowanych innymi instrumentami. Wielkość kapitału ekonomicznego powinna pokrywać założony przez bank poziom nieoczekiwanych strat, na które bank może być narażony w przyszłości. Przy szacowaniu poziomu kapitału niezbędnego do zabezpieczenia przed niekorzystnym wpływem ryzyka przyjmuje się roczny horyzont czasowy i poziom ufności korespondujący z ratingiem AA, tj. 99.95%. Na potrzeby kalkulacji kapitału ekonomicznego ING Bank Śląski wykorzystuje metodologię opracowaną na poziomie Grupy ING. Na tym poziomie odbywa się również wyliczenie wymogów kapitałowych, które bazuje na danych dostarczanych przez właściwe jednostki ING Banku Śląskiego S.A.. Zaznaczyć należy, iż stosowana metodologia została dodatkowo skorygowana, aby w pełni odzwierciedlać charakterystykę lokalnego rynku.

ING Bank Śląski identyfikuje i mierzy następujące rodzaje kapitału ekonomicznego:

1. Kapitał na pokrycie ryzyka kredytowego
 - obejmuje ryzyko braku spłaty zobowiązań przez kredytobiorcę,
 - jest wyznaczany z wykorzystaniem zmodyfikowanej metody AIRB, która oparta jest na wewnętrznych oszacowaniach parametrów ryzyka transakcji i klienta (EAD, PD, LGD);
2. Kapitał na pokrycie ryzyka transferowego
 - obejmuje ryzyko braku terminowej spłaty zobowiązań w przypadku transakcji zawieranych w walutach obcych i/lub z klientem mającym swoją siedzibę w kraju posiadającym rating wewnętrzny niższy niż 9,

- jest wyznaczany podobnie do ryzyka kredytowego, w oparciu o parametry dotyczące kraju pochodzenia klienta;

3. Kapitał na pokrycie ryzyka rynkowego

- obejmuje cztery rodzaje ryzyka: ryzyko operacji na rynkach finansowych, ryzyko kapitałowych papierów wartościowych; ryzyko nieruchomości posiadanych na własny użytek oraz ryzyko nieruchomości inwestycyjnych,
- kapitał na pokrycie ryzyka operacji na rynkach finansowych oraz na ryzyko kapitałowych papierów wartościowych kalkulowany jest za pomocą metody Value at Risk (VaR),
- kapitał na pokrycie ryzyka nieruchomości posiadanych na własny użytek oraz ryzyka nieruchomości inwestycyjnych kalkulowany jest na podstawie wyceny ekspozycji oraz stresowania tej wielkości przy pomocy czynników ryzyka, które są wyznaczane na podstawie historycznej;

4. Kapitał na pokrycie ryzyka operacyjnego

- obejmuje ryzyko bezpośredniej bądź pośredniej straty będącej wynikiem nieodpowiednich lub wadliwych procesów wewnętrznych, ludzi i systemów, ryzyko IT oraz zdarzeń zewnętrznych, ryzyko reputacji oraz ryzyko prawne,
- jest wyznaczany z zastosowaniem metody Advanced Measurement Approach (AMA);

5. Kapitał na pokrycie ryzyka biznesowego

- obejmuje dwa rodzaje ryzyka: ryzyko kosztów oraz ryzyko zachowania klienta. Ryzyko kosztów jest ryzykiem odchylenia kosztów od poziomu kosztów oczekiwanych. Ryzyko zachowania klientów obejmuje ryzyko potencjalnych strat spowodowanych niepewnością, co do zachowania klientów,
- kapitał na ryzyko zachowania klienta odzwierciedla możliwe straty, które mogą wyniknąć z niedopasowania skonstruowanego portfela replikacyjnego do zachowania klientów,
- kapitał na ryzyko kosztów wyliczany jest na podstawie wielkości ponoszonych kosztów operacyjnych i ich historycznej zmienności.

Całkowita wielkość kapitału ekonomicznego jest sumą wyżej wymienionych kapitałów. Kalkulacja poszczególnych kapitałów nie uwzględnia korelacji między poszczególnymi rodzajami ryzyka, na które narażony jest bank, stąd wyliczony całkowity poziom kapitału jest skorygowany o wielkość współczynnika dywersyfikacji. U podstaw uwzględnienia efektu dywersyfikacji leży założenie, iż prawdopodobieństwo wystąpienia w jednym czasie wszystkich rodzajów ryzyka jest znikome. Dlatego, uwzględnienie współczynnika dywersyfikacji pozwala uniknąć przeszacowania całkowitej sumy kapitału ekonomicznego wymaganej do zabezpieczenia banku przed ryzykiem.

ZAŁĄCZNIK

Dodatkowe informacje z Filaru 3 tylko dla ING Banku

kwoty wyrażone w milionach EUR, o ile nie zaznaczono inaczej

WPROWADZENIE

Niniejszy rozdział dotyczy Filaru 3 i zawiera informacje, które - według wymagań Basel II - winny być dostępne publicznie (chyba, że zawarto je w części dotyczącej zarządzania ryzykiem). Dane odnoszą się do ING Banku N.V. i wszystkich podmiotów zależnych. Informacje zawarte w niniejszym rozdziale nie zostały skontrolowane przez zewnętrznych audytorów ING Banku.

NOWE REGUŁY ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ – BASEL II

Reguły adekwatności kapitałowej, znane również pod nazwą Kapitału Regulacyjnego (RECAP), wyrażają opinie organów regulacyjnych i prawodawczych w zakresie tego, ile kapitału musi zachować bank (lub inna instytucja finansowa podlegająca regulacjom) zgodnie ze swoją wielkością i rodzajem podejmowanego ryzyka, wyrażonego w formie aktywów ważonych ryzykiem. Najważniejszą częścią bazy kapitałowej jest kapitał akcjonariuszy. Oprócz kapitału instytucja ma prawo emisji określonych pasywów, takich jak zobowiązania podporządkowane, i dodania ich do bazy kapitałowej. Minimalny wymóg prawny mówi o tym, że baza kapitałowa musi odnosić się do przynajmniej 8% aktywów ważonych ryzykiem (RWA).

Rząd holenderski przyjął dyrektywę wymogów kapitałowych (CRD), czyli europejski odpowiednik umowy kapitałowej Basel II, w grudniu 2006. Ponieważ nowe regulacje opierają się na stosowaniu „metody opartej na ryzyku” w celu określenia wymaganej bazy kapitałowej, kapitał jest mierzony inaczej niż w przeszłości. Dlatego rząd holenderski zdecydował się na etapowe przyjęcie nowych reguł.

Niniejszy rozdział odnosi się do Filaru 3, dyscypliny rynkowej, podając informacje na różne tematy. Część wymaganych informacji została podana w innych częściach raportu rocznego, na przykład: w rozdziale na temat zarządzania ryzykiem czy w rozdziale na temat zarządzania kapitałem. Niniejszy rozdział podaje informacje dodatkowe i odniesienia do stosownych opracowań.

Informacje Filaru 3 odnoszą się przede wszystkim do ryzyka kredytowego, ale również do sekurytyzacji oraz innych aktywów niezwiązanych ze zobowiązaniem kredytowym (ONCOA). Wymagania dotyczą głównie podstawowych zagrożeń, aktywów ważonych ryzykiem i kapitału regulacyjnego. W głównej mierze chodzi o pierwszy filar umowy Basel II - minimalne wymogi kapitałowe. Wymogi regulacyjne zostały opisane w dalszej części, obejmującej również ryzyko rynkowe oraz ryzyko operacyjne. Drugi filar koncentruje się na kapitale ekonomicznym, wykorzystywanym wewnętrznie przez banki, na analizach kierownictwa w obrębie tegoż kapitału oraz podstawowych modeli. Na temat kapitału ekonomicznego (i tym samym drugiego filaru) powiedziano bardzo wiele w rozdziale dotyczącym zarządzania ryzykiem. Tekst rozdziału na temat Filaru 3 powinien być czytany w połączeniu z informacjami zawartymi w rozdziałach o zarządzaniu ryzykiem i kapitałem w sprawozdaniach rocznych. Omówiono w nich szeroko kwestie zarządzania ryzykiem i zarządzania kapitałem.

Podejścia stosowane przez ING Bank

1 stycznia 2008 roku ING przyjęło metodę wewnętrznych ratingów (AIRB) w odniesieniu do większości swoich znaczących portfeli, które zawierają ryzyko kredytowe, zgodnie z zatwierdzeniami uzyskanymi od DNB (Holenderskiego Banku Centralnego), oraz rozmaitymi obowiązującymi regulacjami lokalnymi. Niemniej, pozostała niewielka część portfela, która podlega Metodzie Standardowej (SA). Indywidualnie, portfele te są względnie małe i bardzo wyspecjalizowane, lub są związane z przejmowaniem nowych spółek, które same w sobie nie stosują jeszcze metody AIRB. W niektórych przypadkach, Metoda Standardowa wymuszona jest ograniczeniami dotyczącymi przechodzenia na nową metodę, narzuconymi przez lokalne władze. Metody AIRB i SA wyjaśnione zostały bardziej szczegółowo w osobnych, poświęconych im rozdziałach w dalszej części niniejszego dokumentu.

W roku 2011 ING Bank zredukował o 18% swój portfel SA, uwzględniający ekspozycje ryzyka kredytowego. ING Bank nadal zmierza w kierunku redukcji portfela podlegającego Metodzie Standardowej.

ING stosuje metodę AIRB oraz Metody Ocen Wewnętrznych (IAA) w odniesieniu do linii płynności dostarczanych do programów Papierów Komercyjnych Opartych na Aktywach. W przypadku pewnej liczby portfeli, które znajdują się na etapie strategii wyjścia lub są nieistotne z uwagi na rozmiary i profil ryzyka, stosuje się Podejście Standardowe.

Dodatkowe informacje z Filaru 3 tylko dla ING Banku (ciąg dalszy)

REGULACYJNE WYMOGI KAPITAŁOWE

Regulacyjne wymogi kapitałowe		
	2011	2010
Ryzyko kredytowe		
Portfele podlegające metodzie standardowej	2,455	2,812
Portfele podlegające zaawansowanej metodzie IRB		
– Rządy i banki centralne	234	107
– Instytucje	1,277	1,412
– Korporacje	8,664	8,823
– Hipoteki mieszkaniowe	4,798	4,799
– Pozostała działalność detaliczna	1,303	1,235
Suma portfeli podlegających zaawansowanej metodzie IRB	16,276	16,376
Ekspozycje z tytułu sekurytyzacji	1,489	1,227
Portfele kapitałowe w księgach bankowych w prostej metodzie pomiaru wagi ryzyka	207	310
Inne aktywa niezwiązane ze zobowiązaniem kredytowym (ONCOA)*	2,046	1,727
Ryzyko kredytowe razem	22,473	22,452
Ryzyko rynkowe		
Metoda standardowa	34	137
Metoda modeli wewnętrznych – księga handlowa	1,090	227
Ryzyko rynkowe razem	1,125	364
Ryzyko operacyjne		
Metoda pomiarów zaawansowanych (AMA)	2,836	2,872
Całość kapitału regulacyjnego wymagana na mocy Basel II	26,434	25,688
Basel II - limit dolny **	31,107	29,870
Dodatkowe wymogi kapitałowe (limit)	4,670	4,182

* Uwzględnia świadczenia sekurytyzacyjne SA, AIRB i portfeli sekurytyzacyjnych, wynoszące w 2011 r. 22 mln EUR.

** Obowiązuje ograniczenie do wysokości 80% kapitału regulacyjnego wymaganego w Basel I.

Aby nie dopuścić do powstawania dużych, krótkoterminowych efektów w obrębie wymogów kapitałowych, organa regulacyjne wprowadziły reguły przejścia („minimalny limit kapitału”) dla instytucji przygotowujących raporty w obszarze nowej adekwatności kapitałowej. W latach 2011 i 2010 wymogi kapitałowe nie powinny być niższe niż 80% wymogów kapitałowych wyliczonych na mocy regulacji Basel I. Zgodnie z regułami przejścia, dodatkowe wymogi kapitałowe wynoszą 4,670 milionów EUR w 2011 (4,182 milionów EUR w 2010).

Wymagany kapitał regulacyjny, prezentowany w niniejszym rozdziale, powinno się porównać z dostępnym kapitałem regulacyjnym, na temat którego więcej informacji można znaleźć w rozdziale dotyczącym zarządzania kapitałem, w części zatytułowanej „Kapitał Regulacyjny”.

RYZIKO KREDYTOWE

PODSTAWY PREZENTACJI RYZYKA KREDYTOWEGO

Jeśli chodzi o ryzyko kredytowe, dane zawarte w tabelach odnoszą się do najważniejszych działań ING Banku, związanych z ryzykiem w następujących obszarach: finansowanie papierów wartościowych, produkty pochodne (łącznie: ryzyko przed rozliczeniem); działania na rynku pieniężnym (w tym lokaty rezerwowe w bankach centralnych); udzielanie pożyczek (ujętych i nieujętych w bilansie); ryzyka inwestycyjne.

Kwoty prezentowane w niniejszym rozdziale odnoszą się do kwot wykorzystywanych w celu zarządzania ryzykiem kredytowym. Są zgodne z interpretacją ING definicji ujętych w regulacjach Basel II. Tak więc liczby różnią się od liczb rachunkowych przedstawionych w sprawozdaniu rocznym, przygotowanym zgodnie z zasadami MSSF-UE. Wartości odnoszące się do produktów pochodnych i finansowania papierów wartościowych opierają się na „kwotach ważonych ryzykiem”, które zwykle równe są wartości wycenianych do rynku (mark-to-market) papierów podstawowych plus „dodatek” (zdefiniowany ustawowo), reprezentujący szacunkowe, potencjalne zagrożenia w przyszłości. Kwoty modyfikuje się dalej przy pomocy korekty związanej z pierwotnymi wartościami (rynkowymi) zabezpieczeń (po redukcji typu „haircut”) oraz kompensacji prawnej, którą dopuszczają umowy główne, takie jak: ISDA, CSA, GMLA, itd.

Dodatkowe informacje z Filaru 3 tylko dla ING Banku (ciąg dalszy)

Liczby odnoszące się do rynków pieniężnych są przeważnie kwotami nominalnymi, natomiast kwoty odnoszące się do działań inwestycyjnych oraz udzielania pożyczek opierają się na oryginalnych wartościach, które zostały zainwestowane, minus spłaty. W skład ekspozycji pozabilansowych wchodzi akredytywy i gwarancje, powiązane z kategorią ryzyka pożyczkowego. Poza tym, do ekspozycji pozabilansowych wlicza się też część niewykorzystanych limitów, związanych ze średnim (statystycznie) wykorzystaniem niewykorzystanej części limitu między momentem pomiaru a teoretycznym momentem statystycznej niewypłacalności. Kwoty te określa się łącznie mianem „nieuregulowanego ryzyka kredytowego” (credit risk outstandings).

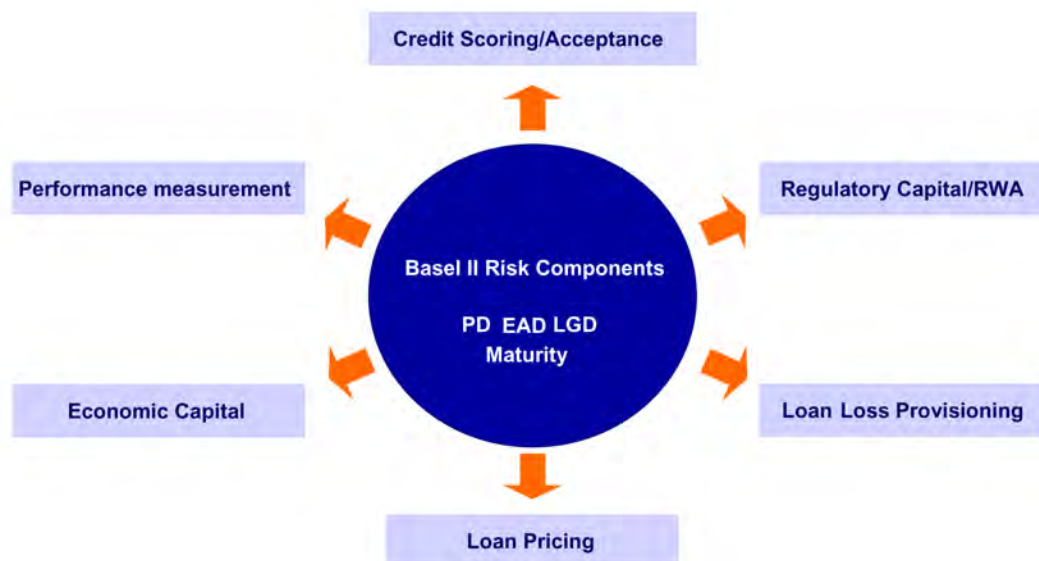
Ekspozycje związane z sekurytyzacją (finansowanie wspomagane przez aktywa, papiery wartościowe wspomagane przez hipoteki komercyjne/mieszkaniowe i obligacje zabezpieczone) zaprezentowano oddzielnie. Kwoty te również odnoszą się do wysokości zainwestowanych środków przed podjęciem jakichkolwiek działań kończących się utratą wartości czy też wprowadzeniem korekt mark-to-market. Również ta kwota powinna zostać określona mianem „nieuregulowanego ryzyka kredytowego” (credit risk outstandings).

O ile nie zaznaczono inaczej, tabele w niniejszym rozdziale pokazują pomiary narażenia na niewypłacalność (EAD) oraz aktywów ważonych ryzykiem (RWA), zgodnie z definicjami Basel II. Wartość EAD to zwykle suma pożyczek uwzględnionych i nieuwzględnionych w bilansie, inwestycji i działań na rynku pieniężnym plus szacunkowej części niewykorzystanych środków kredytowych, udzielonych dłużnikowi. Uwzględnia się także kwoty ważonego ryzyka (plus dodatki). Pomnożenie RWA przez 8% daje poziom kapitału regulacyjnego (RECAP), który trzeba utrzymywać, by móc zarządzać portfelami (w odniesieniu do części ryzyka kredytowego podejmowanych czynności).

RYZIKO KREDYTOWE W PRAKTYCE – FILAR 3

Umowa Basel II nie tylko zmienia sposób, w jaki ING Bank przekazuje informacje na temat zagrożeń kredytowych w celach regulacyjnych. Wpływa też poważnie na codzienne operacje i działania w obrębie wszystkich rodzajów zarządzania ryzykiem na wszystkich poziomach ING Banku.

Jednym z kluczowych elementów umowy Basel II jest „Test praktyczny”, który zmusza ING Bank do wykorzystania koncepcji Bazylei w codziennej pracy. Poniższy wykres pokazuje, gdzie ING Bank wdrożył koncepcje Basel II w codziennych działaniach - zarówno globalnie, jak i lokalnie:

Credit Scoring/Acceptance – badanie zdolności kredytowej/akceptacja kredytu

Regulatory Capital/RWA – kapitał regulacyjny/aktywa ważone ryzykiem

Loan Loss Provisioning – ustalanie utraty wartości należności kredytowych

Loan Pricing – wycena pożyczek

Economic Capital – kapitał ekonomiczny

Performance Measurement – pomiar wydajności

Basel II Risk Components – składniki ryzyka według Basel II

PD EAD LGD Maturity – PD, EAD, LGD, zapadalność

Dodatkowe informacje z Filaru 3 tylko dla ING Banku (ciąg dalszy)

POMIAR I RAPORTOWANIE RYZYKA

W ING obowiązują trzy odrębne wymogi w zakresie informacji od kierownictwa wyższego szczebla, związane z zaawansowaną metodą IRB (AIRB) zarządzania ryzykiem kredytowym:

- Przygotowanie raportów na temat (minimalnych) wymagań kapitałowych;
- Przygotowywanie raportów na temat monitoringu modeli;
- Przygotowanie raportów na temat testów w skrajnych warunkach.

Akceptację, utrzymanie, pomiar, zarządzanie i przygotowywanie raportów na temat zagrożeń kredytowych na wszystkich poziomach ING Banku realizuje się dzięki wdrażaniu jednolitych, wspólnych standardów danych o ryzyku kredytowym oraz integracji w formie jednolitych narzędzi ryzyka kredytowego wspierających ustandaryzowane i przejrzyste sposoby postępowania.

Klasy ekspozycji

Umowa Basel II wprowadza pojęcie "klas ekspozycji". Chodzi zasadniczo o grupowanie obszarów ryzyka kredytowego, związanych ze wspólnym typem dłużnika bądź produktu. W metodzie AIRB większość klas ekspozycji posiada swoje subkategorie. ING Bank definiuje klasy ekspozycji w sposób następujący:

Rządy - władze państwowe, banki centralne, władze regionalne i lokalne (uznawane w regulacjach Basel II), a także organizacje ponadnarodowe;

Instytucje - wszystkie banki komercyjne, instytucje niefinansowe (np. firmy leasingowe, fundusze, przedsiębiorstwa zarządzające funduszami, firmy ubezpieczeniowe), jednostki samorządu terytorialnego, których nie klasyfikuje się jako władze państwowe;

Korporacje - jednostki prawne, które nie są rządami, instytucjami ani „innymi jednostkami detalicznymi”;

Hipoteki mieszkaniowe - wszystkie pożyczki hipoteczne na nieruchomości mieszkalne, które nie stanowią części sekurytyzacji;

Inne jednostki detaliczne - pozostałe zobowiązania kredytowe, związane z detalicznymi przedsiębiorstwami małej i średniej wielkości, osobami prowadzącymi działalność gospodarczą i osobami prywatnymi, na przykład: pożyczki konsumenckie, pożyczki na samochód, karty kredytowe.

W tak ujętych definicjach klas ekspozycji osoba prywatna może należeć zarówno do kategorii hipotek mieszkaniowych, jaki i innych jednostek detalicznych. Inne rodzaje kontrahentów bądź emitentów raczej na siebie nie zachodzą.

Ekspozycja brutto na ryzyko kredytowe (EAD) wg poszczególnych klas ekspozycji

	Rządy i banki centralne	Instytucje	Korporacje	Hipoteki mieszkaniowe	Inne jednostki detaliczne	Suma 2011	Suma 2010
Metoda Standardowa (SA)	3,505	1,915	14,184	11,627	11,696	42,927	52,229
Metoda AIRB	107,640	100,507	272,415	339,266	37,474	857,302	815,408
Suma	111,145	102,422	286,599	350,893	49,170	900,229	867,637

* Obejmuje zarówno portfele AIRB jak i SA; bez sekurytyzacji, kapitału akcyjnego i ONCOA.

Kwoty przedstawione w tej tabeli bazują na EAD kraju zamieszkania dłużnika. Same w sobie nie odzwierciedlają ryzyka związanego ze zdarzeniami ryzyka transferowego w danym kraju (takiego jak restrykcje w obrębie wymienialności waluty lokalnej na wymienialną). Nie odzwierciedlają też zagrożeń ekonomicznych występujących w danym kraju. Kwoty związane z pozycjami ryzyka transferowego ING i ekspozycją ekonomiczną kraju można przeanalizować (a przy okazji zaznaczyć się z niezbędnymi definicjami) w rozdziale poświęconym zarządzaniu ryzykiem.

Dodatkowe informacje z Filaru 3 tylko dla ING Banku (ciąg dalszy)

Ekspozycja brutto na ryzyko kredytowe (EAD) według obszarów geograficznych

	Rządy i banki centralne	Instytucje	Korporacje	Hipoteki mieszkaniowe	Inne jednostki detaliczne	Suma 2011	Suma 2010
Holandia	36,922	2,857	74,631	147,158	18,375	279,943	262,701
Belgia	13,589	5,930	32,228	27,794	10,257	89,798	81,296
Pozostałe kraje europejskie	44,321	63,877	105,205	85,707	18,743	317,853	316,932
Ameryki	10,429	10,149	45,859	54,257	1,023	121,717	116,255
Azja i Pacyfik	5,540	19,024	27,659	35,019	752	87,994	87,700
Reszta świata	344	585	1,017	958	20	2,924	2,753
Suma	111,145	102,422	286,599	350,893	49,170	900,229	867,637

* Obejmuje zarówno portfele AIRB jak i SA; bez sekurytyzacji, kapitału akcyjnego i ONCOA.

Poniższe kwoty bazują na EAD zdefiniowanym zgodnie z zaleceniami Basel II. Różnią się od kwot dystrybucji branż przedstawionych w sprawozdaniu rocznym. Proszę zauważyć, że wszystkie inne sektory mają ekspozycję na poziomie mniejszym niż 15 miliardów EUR.

ING korzysta ze wspólnej metodologii klasyfikacji branż w oparciu o system NAICS (Północnoamerykański system klasyfikacji branż). W metodologii tej znajduje się ponad 1500 szczegółowych opisów branż, które połączono w 22 klasy branżowe na najwyższym poziomie. W niektórych krajach ING Bank musi przygotowywać raporty w oparciu o inne metodologie klasyfikacji branż, które zwykle bazują na klasyfikacji NAICS. Hipoteki mieszkaniowe przyznaje się zwykle tylko osobom prywatnym.

Ekspozycja brutto na ryzyko kredytowe (EAD) według branż

	Rządy i banki centralne	Instytucje	Korporacje	Hipoteki mieszkaniowe	Inne jednostki detaliczne	Suma 2011	Suma 2010
Osoby prywatne		4	366	350,893	18,567	369,830	348,401
Banki komercyjne	2,189	80,135	1,514		30	83,868	89,434
Rządy centralne	56,292	8	0		926	57,226	62,716
Nieruchomości		75	53,913		3,148	57,136	58,807
Niebankowe instytucje finansowe		10,846	44,980		844	56,670	65,861
Banki centralne	42,638	0			1	42,639	19,558
Zasoby naturalne		0	40,951		698	41,649	37,115
Usługi	0	22	17,166		6,066	23,254	22,550
Transport i logistyka			23,770		1,645	25,415	23,075
Przemysł			17,029		3,277	20,306	18,871
Administracja publiczna niższego szczebla	9,996	10,281	9		105	20,391	22,828
Żywność, napoje, higiena osobista		0	17,349		3,133	20,482	19,704
Firmy budowlane i wykonawcze		0	14,042		3,193	17,235	16,496
Przemysł chemiczny, zdrowotny i farmakologiczny	0	197	13,645		1,457	15,299	15,101
Inne	30	854	41,865		6,080	48,829	47,117
Suma	111,145	102,422	286,599	350,893	49,170	900,229	867,634

* Obejmuje zarówno portfele AIRB jak i SA; bez sekurytyzacji, kapitału akcyjnego i ONCOA.

W skład Basel II nie wchodzi metodologia przepływów gotówkowych, która brałaby pod uwagę przyszłe wygaśnięcie portfela. Niniejsza tabela przedstawia więc kwoty oparte na kwotach nieuregulowanych w obrębie ryzyka kredytowego, nie EAD. Kwoty nieuregulowane w obrębie ryzyka kredytowego obejmują kwoty związane z produktami ujętymi i nieujętymi w bilansie, ale nie obejmują kwot związanych z niewykorzystanymi limitami. Jeśli chodzi o produkty pochodne i finansowanie papierów wartościowych, stosuje się metodologię mark-to-market plus dodatki, z tym, że dodatki są zwykle mniej konserwatywne niż dodatki aplikowane zgodnie z definicjami Basel II.

Dodatkowe informacje z Filaru 3 tylko dla ING Banku (ciąg dalszy)

Nieuregulowane płatności w okresie spłaty zadłużenia

	Rządy i banki centralne	Instytucje	Korporacje	Hipoteki mieszkaniowe	Inne jednostki detaliczne	Suma 2011	Suma 2010
Na żądanie	108,176	102,111	243,461	338,171	36,650	828,569	793,230
1 miesiąc	105,034	101,350	239,136	337,763	36,074	819,358	779,117
3 miesiące	78,032	87,499	226,594	337,577	35,821	765,521	726,881
6 miesięcy	57,886	72,221	211,026	335,982	34,263	711,378	704,255
1 rok	49,736	65,983	175,297	332,056	24,973	648,046	645,977
2 lata	44,236	54,281	144,051	325,936	22,183	590,686	585,740
3 lata	41,187	46,108	116,301	317,741	19,079	540,416	537,145
5 lat	33,933	34,478	75,578	292,371	14,018	450,378	442,294
7 lat	28,667	26,075	53,736	280,705	10,787	399,969	387,148
10 lat	9,395	13,731	42,375	250,232	8,112	323,845	305,657

* Obejmuje zarówno portfele AIRB jak i SA; bez sekurytyzacji, kapitału akcyjnego i ONCOA.

* Kredytów zagrożonych (ocena 20-22) nie ujęto w powyższym zestawieniu.

Powyższe kwoty zakładają, że pożyczki, rynek pieniężny i inwestycje w papiery wartościowe o stałym dochodzie zostaną w pełni spłacone w dniu zapadalności oraz że limity zostały ograniczone w związku z harmonogramami spłat, zawartymi w dokumentacji kredytowej, bez uwzględnienia odnowień i rozszerzeń czy też sprzedaży bądź wykupu portfeli. Zakłada się ponadto, że ryzyko przed rozliczeniem będzie się zmniejszać wraz z upływem prawnej zapadalności transakcji pierwotnych. Jednak w metodologii mark-to-market plus dodatki zagrożenia mogą z czasem się zwiększać, a nie zmniejszać. Jest to funkcja szacunków ING Banku dotyczących przyszłych stóp procentowych, kursów walut obcych i potencjalnych zmian w obrębie przyszłych obligacji, na które tego typu zdarzenia mogą wywrzeć wpływ. Ogólnie rzecz biorąc, kwoty nieuregulowane w obrębie ryzyka kredytowego są niższe niż EAD.

Trzeba również dodać, że w odniesieniu do wszystkich kwot założono, iż nie zostaną dodane do portfela żadne nowe zagrożenia i że nie będzie żadnych opóźnień w spłacie kredytów zagrożonych. Nie uwzględniono też odpisów związanych z rezerwami. Wygaśnięcie portfela implikowane jest przez różnice w kwotach między dwoma okresami.

Tworzenie rezerw na utratę wartości należności kredytowych

Należy zabezpieczać się przy pomocy trzech rodzajów rezerw:

- Rezerwy ISFA (dla indywidualnie istotnych aktywów finansowych):** powstają dla pożyczek, gdzie wymagane są konkretne, indywidualne rezerwy. Są to zwykle pożyczki przekraczające kwotę progową. Kwota progowa jest różna w poszczególnych jednostkach biznesowych. Zwykle wynosi 0 EUR w jednostkach międzynarodowych i 1 milion EUR na „rynkach lokalnych”. Rezerwy na nie tworzy się przy wykorzystaniu metodologii szacunkowych odzysków w przyszłości. Następnie stosuje się koncepcję obecnej wartości netto. Przyszłe przepływy pieniężne opierają się na najbardziej prawdopodobnych szacunkach (dokonanych przez specjalistów ds. restrukturyzacji) dotyczących tego, kiedy można spodziewać się odzysków. Odzyski mogą pochodzić z różnych źródeł: sprzedaży zastawu, trwających przepływów pieniężnych, sprzedaży firmy/jednostki zależnej, itd. Rezerwy ISFA wylicza się przy pomocy zwykłych narzędzi, dostępnych w ING Banku.
- Rezerwy IBNR (poniesione, ale nie uznane):** powstają dla „pracujących” portfeli pożyczkowych jako szacunek strat/niewypłacalności, które być może miały już w portfelu miejsce, ale ING Bank jeszcze ich nie uznał. Rezerwy te opierają się na zmodyfikowanej metodologii spodziewanych strat. Modyfikacja nadrzędna polega na tym, że horyzont czasowy PD (12 miesięcy) skraca się do 3, 6 lub 9 miesięcy w zależności od rodzaju dłużnika. Obowiązuje ogólna zasada, że czym większy dłużnik, tym krótszy horyzont czasowy PD. Rezerwy IBNR wylicza się centralnie przy pomocy zwykłych narzędzi, dostępnych w ING Banku.
- Rezerwy INSFA (dla indywidualnie nieistotnych aktywów finansowych):** powstają dla uznanych pożyczek zagrożonych (ocena 20-22), które nie przekraczają poziomu progowego. Ze względu na ich małą wielkość zasady MSSF zezwalają na stosowanie metody SA do pomiaru rezerw. Wyliczeń dokonuje się przy pomocy takich samych wzorów statystycznych, jak w wypadku rezerw IBNR, na poziomie centralnym przy pomocy zwykłych narzędzi, dostępnych w ING Banku.

Sektory gospodarki, których nie ujęto w powyższym zestawieniu, mają rezerwy skumulowane, nieprzekraczające 50 milionów EUR. Zgrupowano je w kategorii „Inne”.

Dodatkowe informacje z Filaru 3 tylko dla ING Banku (ciąg dalszy)

Rezerwy skumulowane w poszczególnych sektorach gospodarki

	Rządy i banki centralne	Instytucje	Korporacje	Hipoteki mieszkaniowe	Inne jednostki detałiczne	Suma 2011	Suma 2010
Osoby prywatne			3	1,238	364	1,605	1,549
Nieruchomości		0	729		35	764	571
Przemysł	0		399		60	459	464
Transport i logistyka		0	398		44	442	316
Żywność, napoje, produkty higieniczne			336		88	424	397
Firmy budowlane i wykonawcze		0	310		84	394	394
Usługi	0	0	274		92	366	340
Niebankowe instytucje finansowe	0	7	220		16	243	283
Detal	0		124		59	183	185
Zasoby naturalne			143		9	152	167
Branża samochodowa			104		21	125	123
Przemysł chemiczny, zdrowotny i farmakologiczny	0	0	102		14	116	104
Telekomunikacja			85		2	87	49
Media	0	0	55		19	74	125
Inne	4	31	28		36	99	128
Suma	4	38	3,310	1,238	943	5,533	5,195

* Obejmuje zarówno portfele AIRB jak i SA; bez sekurytyzacji, kapitału akcyjnego i ONCOA.

* Nie uwzględnia utrat wartości realizowanych bezpośrednio na rachunkach kapitału własnego.

Poniższa prezentacja skumulowanych rezerw oparta jest na kraju zamieszkania dłużnika.

Rezerwy skumulowane w poszczególnych regionach

	Rządy i banki centralne	Instytucje	Korporacje	Hipoteki mieszkaniowe	Inne jednostki detałiczne	Suma 2011	Suma 2010
Holandia	1	0	1,003	172	333	1,509	1,324
Belgia	0	0	323	48	187	558	479
Pozostałe kraje europejskie	1	19	1,287	401	364	2,072	2,063
Ameryki	0	4	353	579	4	940	961
Azja i Pacyfik	1	14	343	36	54	448	362
Reszta świata	1	1	1	2	1	6	6
Suma	4	38	3,310	1,238	943	5,533	5,195

* Obejmuje zarówno portfele AIRB jak i SA; bez sekurytyzacji, kapitału akcyjnego i ONCOA.

* Nie uwzględnia utrat wartości realizowanych bezpośrednio na rachunkach kapitału własnego.

Powyższe tabele należy interpretować łącznie z odpowiadającymi im zestawieniami (przedstawionymi poniżej), odzwierciedlającymi pożyczki przeterminowane w poszczególnych obszarach geograficznych oraz pożyczki przeterminowane w poszczególnych sektorach gospodarki. Powinno wziąć się jednocześnie pod uwagę informacje ze sprawozdań rocznych.

Sektory gospodarki, których nie ujęto w powyższym zestawieniu, mają rezerwy skumulowane, nieprzekraczające 150 milionów EUR. Zgrupowano je w kategorii „Inne”.

Pożyczki przeterminowane w poszczególnych sektorach gospodarki (na bazie kwot nieuregulowanych)

	Hipoteki mieszkaniowe	Inne jednostki detałiczne	Suma 2011	Suma 2010
Osoby prywatne	6,098	270	6,368	5,371
Inne		281	281	267
Suma	6,098	551	6,649	5,638

* Obejmuje zarówno portfele AIRB jak i SA; bez sekurytyzacji, kapitału akcyjnego i ONCOA.

* Nie uwzględnia utrat wartości realizowanych bezpośrednio na rachunkach kapitału własnego.

Poniższa prezentacja pożyczek przeterminowanych opiera się na kraju zamieszkania dłużnika.

Dodatkowe informacje z Filaru 3 tylko dla ING Banku (ciąg dalszy)

Pożyczki przeterminowane w poszczególnych regionach (w oparciu o kwoty nieuregulowane)

	Hipoteki mieszkaniowe	Inne jednostki detaliczne	Suma 2011	Suma 2010
Holandia	2,054	1	2,055	1,795
Belgia	1,238	262	1,500	1,227
Pozostałe kraje europejskie	435	241	676	685
Ameryki	464	1	465	510
Azja i Pacyfik	1,884	46	1,930	1,407
Reszta świata	23	0	23	14
Suma	6,098	551	6,649	5,638

* Obejmuje zarówno portfele AIRB jak i SA; bez sekurytyzacji, kapitału akcyjnego i ONCOA.

* Nie uwzględnia utrat wartości realizowanych bezpośrednio na rachunkach kapitału własnego.

Za pożyczki przeterminowane ING Bank uważa pożyczki, w których spłata sumy głównej bądź odsetek spóźnia się więcej niż o jeden dzień. Metodologia stosowana jest przede wszystkim w obrębie pożyczek dla osób prywatnych, takich jak: mieszkaniowe kredyty hipoteczne, pożyczki samochodowe i inne kredyty konsumenckie. Jeśli chodzi o kredyty dla biznesu (rządów, instytucji, korporacji), ING Bank klasyfikuje dłużnika jako zagrożonego jak najszybciej po zauważeniu braku płatności. Koncepcja pożyczek przeterminowanych nie znajduje więc zastosowania w odniesieniu do takich dłużników (oto dlaczego niektóre klasy zagrożeń nie zawierają żadnych liczb).

Powyższe kwoty są oparte na kwotach nieuregulowanych w obrębie ryzyka kredytowego, nie EAD. Kwoty nieuregulowane w obrębie ryzyka kredytowego obejmują kwoty związane z produktami ujętymi i nieujętymi w bilansie, ale nie obejmują kwot związanych z niewykorzystanymi limitami. Jeśli chodzi o produkty pochodne i finansowanie papierów wartościowych, stosuje się metodologię mark-to-market plus dodatki, z tym, że dodatki są zwykle mniej konserwatywne niż dodatki aplikowane zgodnie z definicjami Basel II.

Niedobór rezerw na straty pożyczkowe

Niedobór rezerw na straty pożyczkowe to różnica między EL a rezerwami na straty pożyczkowe dla ekspozycji AIRB. Różnica ta spowodowana jest odmiennymi horyzontami czasowymi PD, występującymi w obrębie systemu rezerw pożyczkowych zgodnie z MSR 39 (3, 6 i 9 miesięcy) i 12-miesięcznym horyzontem czasowym, który występuje w obszarze EL i kalkulacji kapitału regulacyjnego. Umowa Basel II wymaga tego, aby niedobór pomniejszał kapitał regulacyjny - 50% z kapitału na poziomie 1 (Tier-1) i 50% z kapitału na poziomie 2 (Tier-2).

W dniu 31.12.2011 niedobór rezerw na straty pożyczkowe wynosił 1.436 milionów EUR. Skumulowana kwota niedoboru rezerw na straty pożyczkowe wzrasta zwykle w okresach, gdy maleją rezerwy na straty pożyczkowe na bazie portfela, natomiast maleje w okresach, gdy rezerwy te rosną.

PORTFELE W METODZIE STANDARDOWEJ

Metoda standardowa

W przeciwieństwie do metody AIRB, metoda standardowa opiera się na stałej wadze ryzyka, stosowanej dla każdego aktywa, zgodnie z zaleceniami Finansowych Organów Nadzorczych. Kwestią kluczową jest w niej klasa zagrożenia, do której przypisuje się daną ekspozycję. Można powiedzieć, że metoda standardowa jest najmniej skomplikowaną spośród metodologii Basel II. Jest o wiele mniej wrażliwa niż metoda oparta na ryzyku. Tam, gdzie dostępne są oceny agencji ratingowych, można je wykorzystywać jako zamienniki stałych wag ryzyka, przypisywanych przez Finansowe Organa Nadzorcze. Ponieważ dłużnicy pierwotni są względnie nieznaczący, rzadko posiadają zewnętrzne oceny ratingowe.

Ekspozycje brutto przed i po redukcji ryzyka

	Ekspozycja przed redukcją ryzyka	Ekspozycja po redukcji ryzyka 2011	Ekspozycja przed redukcją ryzyka	Ekspozycja po redukcji ryzyka 2010
Wykorzystana kategoria ryzyka:				
0%	497	497	6,281	6,281
10%				
20%	148	148	7,628	7,628
35%	11,090	11,090	7,565	7,565
50%	6,370	6,369	9,312	9,312
75%	16,608	16,390	17,961	17,357
100%	23,672	23,502	33,930	33,686
150%	565	565	704	704
200%				
1250%				

* Obejmuje zarówno portfele AIRB jak i SA; bez sekurytyzacji, kapitału akcyjnego i ONCOA.

* Nie uwzględnia utrat wartości realizowanych bezpośrednio na rachunkach kapitału własnego.

Dodatkowe informacje z Filaru 3 tylko dla ING Banku (ciąg dalszy)

W metodzie standardowej istnieją dwa podstawowe sposoby redukowania ryzyka kredytowego:

- Redukcja ryzyka poprzez akceptację zastawionych aktywów finansowych w charakterze zabezpieczenia, np. zbywalnych papierów wartościowych lub gotówki;
- Przesunięcie ryzyka kredytowego do grupy ryzyka niższej wagi poprzez akceptację gwarancji od niezwiązanych stron trzecich.

PORTFELE W METODZIE AIRB

Metoda IRB w skrócie

Na "metodę opartą na ryzyku" przewidzianą w Nowej Umowie Kapitałowej w odniesieniu do ustalania bazy kapitałowej, składają się cztery elementy. Dla każdego z tych elementów ING Bank opracował szereg modeli statystycznych, eksperckich i hybrydowych w oparciu o doświadczenie historyczne i inne obserwacje rynkowe.

- Prawdopodobieństwo Niewypłacalności (PD):** Pierwszym z nich jest prawdopodobieństwo niewypłacalności kredytobiorcy, strony umowy lub emitenta (w dalszej części niniejszego dokumentu nazywanych wspólnie "dłużnikami"), stanowiące miarę wiarygodności kredytowej wyrażoną prawdopodobieństwem niewywiązania się z obowiązku płatności. Wynik tego obliczenia ma stanowić miarę niezależnej wiarygodności kredytowej w zakresie spłaty pierwszorzędного, niezabezpieczonego zadłużenia przez organizację, bez uwzględniania elementów strukturalnych transakcji, z których zadłużenie wynika, takich jak zabezpieczenie, wycena, czy data zapadalności.
- Wielkość Zaangażowania w Momencie Niewypłacalności (EAD):** Drugim elementem jest wartość ekspozycji kredytowej dłużnika w momencie niewykonania zobowiązania. Modele te mają na celu oszacowanie zaległej kwoty lub zobowiązania w chwili niewywiązania się ze zobowiązania w przyszłości. Z uwagi na to, że nie wiadomo, czy dłużnik wywiąże się ze swoich zobowiązań, a także z uwagi na fakt, że poziom niespłaconych kwot w tej dacie również nie jest znany, do oszacowania Wielkości Zaangażowania w Momencie Niewypłacalności ING Bank stosuje połączenie modeli statystycznych, eksperckich i hybrydowych. Nie licząc gwarancji i akredytyw dokumentowych, EAD jest zawsze większe lub równe powiązanemu głównemu ryzyku kredytowemu, przy założeniu, że dłużnik wykazywał tendencję do absorpcji płynności z udostępnionych zasobów kredytowych zanim problemy finansowe dłużnika stały się jawne dla kredytobiorców.
- Wielkość Straty w Przypadku Niewypłacalności (LGD):** Trzecim elementem jest wielkość straty w przypadku niewypłacalności. Modele te mają na celu oszacowanie kwoty, którą ING Bank utraci po upłynięciu zabezpieczenia udzielonego w związku z danym kredytem lub zobowiązaniem finansowym lub, alternatywnie, likwidacją spółki jako całości w ramach procesu odzyskiwania należności. Modele LGD oparte są na rodzajach wydatków, szacunkowej wysokości należności do odzyskania w przypadku zwykłej likwidacji oraz bez(pośrednich) kosztach likwidacji.
- Data Zapadalności (M):** Czwartym elementem jest czas pozostały do daty zapadalności odnośnego zobowiązania finansowego. W Nowej Umowie Kapitałowej przewidziano ograniczenie dla elementu zapadalności w postaci 5 lat, niezależnie od faktu, że wiele zobowiązań może odznaczać się okresem dłuższym niż pięć lat.
- Strata Oczekiwana (EL):** Oczekiwana strata jest miarą wartości strat kredytowych poniesionych na portfolio ING Banku, których ING Bank może się w uzasadniony sposób spodziewać. ING Bank musi posiadać kapitał zapasowy (jako część swojej bazy kapitałowej) na pokrycie oczekiwanych strat w swoim portfolio kredytowym. W najprostszej postaci oczekiwaną stratę można wyrazić następująco:

$$EL = PD * EAD * LGD$$

Strata Nieoczekiwana (UL): Dodatkowo, ING Bank musi ponadto posiadać bufor kapitałowy na pokrycie nieoczekiwanych strat, w celu ochrony się przed stratami kredytowymi związanymi z nieoczekiwanymi zdarzeniami na rynku, niemieszczącymi się w normach statystycznych.

Nowa Umowa Kapitałowa stosuje konceptualnie te same komponenty (stratę oczekiwaną i stratę nieoczekiwaną) przy ustalaniu Aktywów Ważonych Ryzykiem (RWA). Podobnie jak EL, w RWA uwzględnia się PD, EAD oraz LGD, lecz obejmuje również wartości zmienne związane z rodzajem dłużnika oraz jego rozmiarami.

Modele PD, EAD i LGD stosowane przy obliczaniu kapitału regulacyjnego zgodnie z Nową Umową Kapitałową to te same modele, które ING stosuje przy ustalaniu swoich wewnętrznych modeli kapitału ekonomicznego. Co więcej, modele te są wykorzystywane do wyceny kredytów oraz zyskowności klientów, a także stanowią podstawę obliczeń mających na celu ustalenie wysokości rezerw na pokrycie strat kredytowych.

Modele ryzyka kredytowego

ING Bank uważa dobrze zbilansowany i kontrolowany zestaw reguł dotyczących opracowywania, utrzymywania i walidacji modeli za kluczowy składnik pomiaru ryzyka zawodowego oraz zarządzania ryzykiem. ING Bank korzysta z zasad ramowych Zarządzania Modelami Ryzyka Kredytowego, które składają się ze szczegółowych wskazówek i wymogów, do których muszą się stosować wszyscy interesariusze przy opracowaniu, wdrożeniu i utrzymywaniu modeli PD, LGS i EAD.

Dodatkowe informacje z Filaru 3 tylko dla ING Banku (ciąg dalszy)

Rodzaje Modelowania Ryzyka Kredytowego

W ING Banku stosuje się trzy rodzaje modelowania, które stanowią podstawę modeli PD, EAD i LGD używanych w całym banku.

- Modele statystyczne** tworzy się w przypadku dostępności znacznych ilości danych w zakresie niewypłacalności lub szczegółowych strat. Charakteryzują się one wystarczającą liczbą punktów danych, które usprawniają znaczące statystycznie oszacowanie modelowanych parametrów. Modelowane parametry oszacowane są przy użyciu technik statystycznych zastosowanych do zbioru dostępnych danych.
- Modele eksperckie** oparte są na wiedzy ekspertów zarówno zespołu Zarządzania Ryzykiem jak i Front Office oraz literaturze agencji ratingowych, nadzorców i badaczy naukowych. Modele te są szczególnie odpowiednie dla "Portfeli o Niskim Stopniu Niewypłacalności", w przypadku których odnotowano nieliczne przypadki niewywiązania się ze zobowiązań; co pociąga za sobą ograniczenie wiarygodności modelu statystycznego.
- Modele hybrydowe** posiadają cechy charakterystyczne zarówno modeli eksperckich, jak i statystycznych.

Oprócz wyboru modelu, kolejnym ważnym punktem wyjścia do budowania modelu jest definicja niewypłacalności. ING Bank stosuje zasady ramowe, w których zintegrowano elementy regulacyjne definicji "Niewypłacalności" oraz wskaźniki rezerw na starty kredytowe, zgodnie z MSF 39. Uzasadnieniem tego stanu rzeczy jest fakt, że niektóre wskaźniki są często bardzo bliskie wskazania "małego prawdopodobieństwa wypłacalności" dłużnika na mocy Nowej Umowy Kapitałowej i podobnych regulacji. Integracja obu zestawów zasad ramowych umożliwia wykorzystanie regulacyjnych składników ryzyka, PD, LGD w EAD ramach procesu zbiorczego tworzenia rezerw na mocy MSF 39, co owocuje większym jeszcze stopniem zgodności z "testem praktycznym" z Nowej Umowy Kapitałowej.

Jednym z fundamentów zasad ramowych jest Niezależna Walidacja Modelu. Obejmuje ona proces mający na celu ustalenie, czy model nadaje się do zamierzonego przeznaczenia. Jest to realizowany na bieżąco proces, w ramach którego weryfikowana jest wiarygodność modelu na różnych etapach jego cyklu życia: konceptualnym, przed zatwierdzeniem, okresowo po wdrożeniu oraz po wprowadzeniu do modelu istotnych zmian. Proces walidacji obejmuje połączenie świadectw rozwojowych, weryfikacji procesu i analizy wyników.

PROCES RATINGU RYZYKA

Co do zasady, wszelkie Ratingi Ryzyka oparte są na Modelu Ratingu Ryzyka (PD) zgodnym z minimalnymi wymogami, określonymi szczegółowo w Zasadach Nadzorczych CRD, DNB oraz wytycznych CEBS. Dotyczy to wszelkich Rodzajów i Segmentów Dłużników, w tym również Krajów.

Modele ratingowe Prawdopodobieństwa Niewypłacalności (PD) stosowane przez ING oparte są na skali 1-22, która jest zbliżona do ocen ratingowych, które są przypisywane przez zewnętrzne agencje ratingowe, takie jak Standard & Poor's oraz Fitch. Na przykład, rating ING Banku równy 1 odpowiada ratingowi AAA S&P/Fitch; rating ING Banku równy 2 odpowiada ratingowi AA+ S&P/Fitch i tak dalej.

Ratingi Ryzyka (PD) dla kredytów niezagrożonych (1-19) oblicza się w systemie informatycznym ING Banku przy użyciu opracowanych wewnętrznie modeli, w oparciu o dane wprowadzone ręcznie lub automatycznie. W określonych warunkach wyniki modelu, do którego dane wprowadzono ręcznie, może zostać zakwestionowany za pośrednictwem odpowiedniego Procesu Odwołania od Ratingu. Ratingi Ryzyka dla kredytów zagrożonych (20-22) ustala się na podstawie zatwierdzonej, dostosowanej indywidualnie metodologii jednostki Globalnej lub Regionalnej restrukturyzacji. W przypadku portfeli sekurytyzacyjnych, ratingi zewnętrzne transzy, w którą zainwestował ING Bank, mają pierwszeństwo.

Ratingi ryzyka przypisywane klientom są regularnie poddawane przeglądom, a prawidłowe funkcjonowanie leżących u ich podstaw modeli jest regularnie monitorowane.

Poniższe dane oznaczają średnie PD ważone o EAD dla klasy aktywów na klasę ratingową.

Średnie PD ważone EAD według klasy PD zgodnie z zaawansowanym podejściem IRB

	Rządy i banki centralne	Instytucje	Korporacje	Hipoteki mieszkaniowe	Inne jednostki detaliczne	Suma 2011	Suma 2010
AAA	0.01%	0.04%	0.04%	0.03%	0.03%	0.02%	0.02%
AA	0.02%	0.04%	0.04%	0.03%	0.03%	0.03%	0.05%
A	0.06%	0.07%	0.08%	0.07%	0.09%	0.07%	0.07%
BBB	0.30%	0.24%	0.30%	0.25%	0.36%	0.27%	0.27%
BB	0.76%	0.83%	1.19%	0.90%	1.43%	1.05%	1.10%
B	4.24%	5.16%	5.17%	5.72%	6.98%	5.51%	5.50%
CCC & Ocena problemowa	24.93%	84.03%	61.44%	54.59%	59.66%	59.28%	62.54%
Total	0.09%	1.00%	4.51%	2.62%	6.76%	2.89%	3.02%

* Obejmuje zarówno portfele AIRB jak i SA; bez sekurytyzacji, kapitału akcyjnego i ONCOA.

* Nie uwzględnia utrat wartości realizowanych bezpośrednio na rachunkach kapitału własnego.

Dodatkowe informacje z Filaru 3 tylko dla ING Banku (ciąg dalszy)

Poniższe kwoty opierają się na EAD. Różnią się od kwot ze sprawozdania rocznego z powodu odmiennej metodologii pomiarowej.

Ekspozycje (EAD) według ocen PD przy zastosowaniu metody AIRB

	Rządy i banki centralne	Instytucje	Korporacje	Hipoteki mieszkaniowe	Inne jednostki detaliczne	Suma 2011	Suma 2010
AAA	22,202	3,662	670	4,982	1,143	32,659	23,276
AA	71,594	16,718	13,673	4,991	440	107,416	95,019
A	10,022	49,540	39,415	36,655	2,608	138,240	136,827
BBB	1,866	22,931	91,940	157,203	12,710	286,650	277,112
BB	1,496	6,091	81,956	99,713	13,435	202,691	195,124
B	284	575	29,349	24,433	3,733	58,374	58,175
CCC & Ocena problemowa	176	990	15,412	11,289	3,405	31,272	29,875
Total	107,640	100,507	272,415	339,266	37,474	857,302	815,408

* Obejmuje zarówno portfele AIRB jak i SA; bez sekurytyzacji, kapitału akcyjnego i ONCOA.

* Nie uwzględnia utrat wartości realizowanych bezpośrednio na rachunkach kapitału własnego.

Ponad 95% zagrożeń kredytowych ING Banku oceniono (ratingowo) przy pomocy jednego z opracowanych wewnętrznie modeli PD. W portfelu AIRB poziom ocen ratingowych Basel II przekracza 99% pokrycia ekspozycji. Jeśli chodzi o działalność w obszarze bankowości, ING Bank wdrożył ponad 100 modeli PD, w tym modeli podrzędnych. Część modeli ma charakter uniwersalny, np. modele dla dużych korporacji, banków komercyjnych, firm ubezpieczeniowych, rządów centralnych, samorządów, funduszy, firm zarządzających funduszami, finansów projektowych i przedsiębiorstw zadłużonych. Istnieją również modele opracowywane konkretnie dla danego kraju lub regionu. Na przykład modele PD dla małych i średnich przedsiębiorstw w Europie Środkowej, Holandii, Belgii, Luksemburgu, Wielkiej Brytanii czy modele hipotek mieszkaniowych lub pożyczek konsumenckich na różnych rynkach detalicznych.

Modele ratingowe dla dłużników detalicznych są z reguły automatyczne i opierają się głównie na danych statystycznych. Można je aktualizować co miesiąc lub co dwa miesiące. Modele dla małych i średnich przedsiębiorstw, większych korporacji, instytucji i banków aktualizuje się ręcznie. Są monitorowane indywidualnie przynajmniej raz w roku.

W myśl reguł Basel II zagrożenia nominalne waży się w celu określenia RWA (oraz kapitału regulacyjnego) portfela, wykorzystując metodę opartą na ryzyku. W metodzie tej wymaga się mniejszej ilości kapitału dla ekspozycji kredytowych, które mają dobre oceny ratingowe. Jednocześnie wymaga się coraz większej ilości kapitału w miarę jak pogarsza się ocena ratingowa ryzyka dłużnika. Pod względem rachunkowości finansowej aktywa RWA mogą wzrosnąć lub zmaleć proporcjonalnie do migracji ocen ratingowych bez zasadniczych zmian w wielkości podstawowych aktywów finansowych. W ING Banku migracje ratingowe obserwuje się bardzo uważnie.

Poniższa tabela przedstawia aktywa ważone ryzykiem w podziale na oceny ratingowe.

Aktywa ważone ryzykiem (RWA) w ocenach PD przy zastosowaniu metody AIRB

	Rządy i banki centralne	Instytucje	Korporacje	Hipoteki mieszkaniowe	Inne jednostki detaliczne	Suma 2011	Suma 2010
AAA	211	249	39	117	96	712	664
AA	41	1,576	1,703	95	37	3,452	4,093
A	782	5,464	8,351	1,143	287	16,027	14,057
BBB	462	4,240	28,246	12,022	2,800	47,770	46,135
BB	973	3,258	36,856	17,836	6,140	65,063	63,198
B	49	690	18,358	17,024	2,804	38,925	41,767
CCC & Ocena problemowa	406	489	14,745	11,732	4,123	31,495	34,783
Total	2,924	15,966	108,298	59,969	16,287	203,444	204,699

* Obejmuje zarówno portfele AIRB jak i SA; bez sekurytyzacji, kapitału akcyjnego i ONCOA.

* Nie uwzględnia utrat wartości realizowanych bezpośrednio na rachunkach kapitału własnego.

Poniższa tabela przedstawia średnią ważoną w LGD dla poszczególnych połączeń oceny PD z klasą ekspozycji. Na przykład średnia ważona w LGD dla korporacji z oceną ratingową AAA wynosi 22%, zaś średnia ważona w LGD dla korporacji z oceną ratingową BBB wynosi 26%. Na wartość procentową LGD duży wpływ wywiera struktura transakcyjna zobowiązań finansowych, zastaw i pokrycia, a także kraj, w którym zabezpieczenie (jeśli istnieje) można odzyskać.

Dodatkowe informacje z Filaru 3 tylko dla ING Banku (ciąg dalszy)

Średnie LGD w ocenach PD przy zastosowaniu metody AIRB

	Rządy i banki centralne	Instytucje	Korporacje	Hipoteki mieszkaniowe	Inne jednostki detaliczne	Suma 2011	Suma 2010
AAA	21%	15%	22%	24%	80%	23%	22%
AA	20%	20%	29%	19%	76%	21%	22%
A	20%	19%	32%	17%	56%	23%	23%
BBB	22%	17%	26%	16%	41%	20%	21%
BB	47%	31%	20%	15%	40%	19%	19%
B	4%	39%	17%	19%	45%	20%	22%
CCC & Ocena problemowa	39%	10%	23%	21%	41%	24%	25%
Total	21%	19%	24%	16%	44%	21%	21%

* Obejmuje zarówno portfele AIRB jak i SA; bez sekurytyzacji, kapitału akcyjnego i ONCOA.

* Nie uwzględnia utrat wartości realizowanych bezpośrednio na rachunkach kapitału własnego.

W niektórych przypadkach portfel jest relatywnie niewielki, co może mieć wpływ na średnią ważoną w LGD w danej ocenie PD i klasie ekspozycji. Tak więc powyższa tabela winna być interpretowana razem z tabelą poprzednią (ekspozycje (EAD) w ocenach PD).

Poniższe kwoty przedstawiają potencjalną ekspozycję, którą mogą podjąć dłużnicy ING Banku na podstawie niewykorzystanych przyrzeczeń przyznania kredytu. Zazwyczaj dłużnicy mają prawo skorzystania z tych przyrzeczeń, chyba że występuje zdarzenie niewypłacalności bądź inne zdefiniowane zdarzenie (uwzględnione w stosownej umowie dotyczącej ryzyka kredytowego). W większości przypadków dłużnik płaci ING Bankowi opłatę przyrzeczeniową za niewykorzystaną część opisywanej możliwości. Przyrzeczeń nie stosuje się zwykle w odniesieniu do rynków pieniężnych, inwestycji i przed rozliczeniem.

Gdyby zażądano jednoczesnej realizacji wszystkich niewykorzystanych przyrzeczeń, ryzyko kredytowe ING Banku (w obrębie kwot nieuregulowanych) wzrosłoby o 11%. W swych modelach EAD ING Bank szacuje, jak dużo niewykorzystanych przyrzeczeń podejmują dłużnicy w normalnych warunkach. Wynik ujemne się w kalkulacji RWA wspólnie z podobnym wynikiem, stosowanym względem niewykorzystanych przyrzeczeń (choć po niższej stawce).

Niewykorzystane przyrzeczenia przyznania kredytu

	Rządy i banki centralne	Instytucje	Korporacje	Hipoteki mieszkaniowe	Inne jednostki detaliczne	Suma 2011	Suma 2010
Metoda standardowa	2	92	812	620	5,899	7,425	8,414
Metoda AIRB	273	1,804	58,489	10,807	12,141	83,514	78,157
Suma	275	1,897	59,301	11,427	18,040	90,939	86,571

* Obejmuje zarówno portfele AIRB jak i SA; bez sekurytyzacji, kapitału akcyjnego i ONCOA.

* Nie uwzględnia utrat wartości realizowanych bezpośrednio na rachunkach kapitału własnego.

Od czasu do czasu ING Bank udziela pożyczek, względem których otrzymuje specjalną gwarancję finansową od niezwiązanego kontrahenta bądź dłużnika. Kwoty w powyższej tabeli przedstawiają EAD zagwarantowane przez tego rodzaju strony. Nie obejmują kwot bez gwarancji. Na przykład, jeżeli dane ryzyko kredytowe jest tylko częściowo zagwarantowane przez stronę trzecią to tylko ta część kwoty, która jest objęta gwarancją, została wykazana w powyższej tabeli. W powyższych kwotach nie ujęto gwarancji otrzymanych od stron związanych z dłużnikiem, takich jak firma macierzysta lub przedsiębiorstwo siostrzane. Nie ujęto też gwarancji, które mogłyby być sugerowane w wyniku działań swapowych w zakresie niewypłacalności kredytowej. Poza tym powyższa tabela nie uwzględnia kwot gwarantowanych jako część sponsorowanego przez rząd programu hipotecznego. Nie uwzględnia ponadto kwot gwarantowanych na mocy konstrukcji niekapitałowej partycypacji w ryzyku.

Ekspozycje chronione przez gwarancje otrzymane od stron trzecich

	Rządy i banki centralne	Instytucje	Korporacje	Hipoteki mieszkaniowe	Inne jednostki detaliczne	Suma 2011	Suma 2010
Metoda standardowa			1,156		6	1,162	1,488
Metoda AIRB	2,726	9,082	29,481	503	4,013	45,805	40,919
Suma	2,726	9,082	30,637	503	4,019	46,967	42,407

* Obejmuje zarówno portfele AIRB jak i SA; bez sekurytyzacji, kapitału akcyjnego i ONCOA.

* Nie uwzględnia utrat wartości realizowanych bezpośrednio na rachunkach kapitału własnego.

Dodatkowe informacje z Filaru 3 tylko dla ING Banku (ciąg dalszy)

Kwoty w poniższych czterech tabelach zostały wyliczone w oparciu o metodologię mark-to-market plus dodatki (regulacyjne), wykorzystywaną do wyliczania RWA wg Basel II i określania ekspozycji brutto. Metodologia ta pozwala ING Bankowi klasyfikować praktycznie wszystkie ekspozycje produktów pochodnych metodą AIRB.

Realizując normalne działania handlowe w zakresie produktów pochodnych i finansowania papierów wartościowych, ING Bank zawiera umowy długoterminowe typu ISDA, GMRA, itd. W myśl zapisów paragrafów mówiących o Minimalnych Kwotach Progowych i Minimalnych Kwotach Transferowych Aneksów Zabezpieczeniowo-Wspierających (CSA) (lub innych klauzul) zarówno ING Bank, jak i jego kontrahenci mogą zgodzić się na zastaw dodatkowych zabezpieczeń na wypadek, gdyby któraś ze stron została zdegradowana przez jedną ze znanych agencji ratingowych. ING Bank zdecydował, iż w warunkach dominujących degradacja o jeden stopień pociąga za sobą tylko ograniczone skutki względem kwoty dodatkowego zabezpieczenia, które ING Bank winien zastawić zgodnie z podpisanymi umowami. Należy jednak pamiętać, że faktyczne kwoty, które ING Bank może być zmuszony zastawiać w przyszłości, mogą być różne w zależności od składu portfela produktów pochodnych i papierów wartościowych zastawionych w transakcjach finansowania papierów wartościowych, w zależności od panujących warunków, liczby stopni zdegradowania, a także od warunków przyszłych umów typu CSA (lub podobnych, zawieranych kontraktów).

Aby określić należną kwotę ryzyka kredytowego, ING Bank dopasowuje najpierw papiery o podobnej charakterystyce po to, by zdefiniować ich podatność na równoważenie. Efekt równoważenia znany jest pod nazwą „kompensacji”. Następnie ING Bank redukuje kwoty kompensowania prawnego, dopuszczalne na mocy przepisów zawartych w różnych umowach głównych typu ISDA, GMRA, GMSLA, itd. Na koniec kwota podlega jeszcze jednej redukcji poprzez zabezpieczenie utrzymywane przez ING Bank na mocy kontraktu CSA bądź podobnych umów.

Ryzyko kredytowe kontrahenta (EAD) z produktów pochodnych (SA i AIRB)						
	Rządy i banki centralne	Instytucje	Korporacje	Hipoteki mieszkaniowe	Inne jednostki detaliczne	Suma
						Suma 2011 2010
Kredytowe produkty pochodne	21	444	336		0	801 1,290
Produkty pochodne		89	151			240 68
Kapitałowe produkty pochodne		853	1,331		13	2,197 2,463
Walutowe produkty pochodne	308	2,454	2,387		6	5,155 4,140
Odsetkowe produkty pochodne	917	14,824	9,228		55	25,024 21,429
Towarowe produkty pochodne		79	192		1	272 92
Produkty giełdowe			2,852			2,852 9,338
Suma	1,246	18,743	16,477		75	36,541 38,820

* Obejmuje zarówno portfele AIRB jak i SA; bez sekurytyzacji, kapitału akcyjnego i ONCOA.

* Nie uwzględnia utrat wartości realizowanych bezpośrednio na rachunkach kapitału własnego.

Ryzyko kredytowe kontrahenta (EAD) z produktów pochodnych (SA i AIRB)						
	Rządy i banki centralne	Instytucje	Korporacje	Hipoteki mieszkaniowe	Inne jednostki detaliczne	Suma
						Suma 2011 2010
MTM brutto plus dodatki regulacyjne	4,315	66,984	52,113		75	123,487 101,156
Kwota po kompensacji	1,246	18,743	16,477		75	36,541 38,820
Kwota po kompensacji i zabezpieczeniu	1,225	13,451	15,178		75	29,929 34,546

* Obejmuje zarówno portfele AIRB jak i SA; bez sekurytyzacji, kapitału akcyjnego i ONCOA.

* Nie uwzględnia utrat wartości realizowanych bezpośrednio na rachunkach kapitału własnego.

Ryzyko kredytowe kontrahenta (EAD) z finansowania papierów wartościowych (SA i AIRB)						
	Rządy i banki centralne	Instytucje	Korporacje	Hipoteki mieszkaniowe	Inne jednostki detaliczne	Suma
						Suma 2011 2010
Finansowanie obligacji – oddane	1,253	3,083	1,840			6,176 4,008
Finansowanie kapitału – oddane		1,654	3,212			4,866 4,753
Finansowanie obligacji – przyjęte	134	219	1,794			2,147 2,070
Finansowanie akcji – przyjęte		638	972			1,610 2,312
Suma	1,387	5,594	7,818			14,799 13,143

* Obejmuje zarówno portfele AIRB jak i SA; bez sekurytyzacji, kapitału akcyjnego i ONCOA.

* Nie uwzględnia utrat wartości realizowanych bezpośrednio na rachunkach kapitału własnego.

Dodatkowe informacje z Filaru 3 tylko dla ING Banku (ciąg dalszy)

Ryzyko kredytowe kontrahenta (EAD) z finansowania papierów wartościowych (SA i AIRB)

	Rządy i banki centralne	Instytucje	Korporacje	Hipoteki mieszkaniowe	Inne jednostki detaliczne	Suma 2011	Suma 2010
MTM brutto plus dodatki regulacyjne	2,315	14,671	20,707			37,693	32,775
Kwota po kompensacji	1,387	5,594	7,818			14,799	13,143
Kwota po kompensacji i zabezpieczeniu	1,387	2,434	5,416			9,237	8,970

* Obejmuje zarówno portfele AIRB jak i SA; bez sekurytyzacji, kapitału akcyjnego i ONCOA.

* Nie uwzględnia utrat wartości realizowanych bezpośrednio na rachunkach kapitału własnego.

REDUKCJA RYZYKA KREDYTOWEGO

ING Bank aktywnie uczestniczy w rynku handlowym kredytowych produktów pochodnych (CDS) w charakterze podmiotu netto nabywającego protekcję ryzyka kredytowego od innych kontrahentów. ING Bank wykupił niewielką ilość protekcji ryzyka kredytowego dla celów zabezpieczających w szczególności po to, by ograniczyć koncentrację na pewnych „grupach prawnych dłużników” bez konieczności redukcji działalności bankowej w zakresie relacji ING Banku. ING Bank nie sprzedaje aktywnie kredytowych transakcji zabezpieczających w celach ochronnych lub inwestycyjnych. Mimo, iż reguły Basel II zezwalają na redukcję kapitału ryzyka kredytowego w określonych okolicznościach (tam, gdzie ING Bank wykupił protekcję CDS), ING Bank nie korzysta obecnie z tych zapisów przy określaniu bazy kapitałowej Basel II.

Poniższe kwoty odzwierciedlają hipotetyczną sumę kredytowych transakcji zabezpieczających, które ING Bank podjął w celu, o którym mowa. Ryzyko kredytowe na kontrahentach związanych z protekcją kredytowych transakcji zabezpieczających (kupionych) zostało uwzględnione nie w powyższych kwotach, ale w kalkulacjach zagrożeń przed rozliczeniem dla danego kontrahenta. Jeśli chodzi o sprzedaną protekcję przed niewypłacalnością kredytową, ING Bank stoi w obliczu ryzyka emitenta syntetycznego, na kapitale którego wylicza się - w zależności od celu - ochronę bądź handel.

Kredytowe transakcje zabezpieczające

	2011	2010
Kredytowe produkty pochodne wykorzystywane w celach ochronnych		
- kupiona protekcja kredytowa	897	849
- sprzedana protekcja kredytowa		
Kredytowe produkty pochodne wykorzystywane do działań handlowych		
- kupiona protekcja kredytowa	23,729	29,389
- sprzedana protekcja kredytowa	24,338	27,944

* Obejmuje zarówno portfele AIRB jak i SA; bez sekurytyzacji, kapitału akcyjnego i ONCOA.

* Nie uwzględnia utrat wartości realizowanych bezpośrednio na rachunkach kapitału własnego.

WSKAŹNIK KREDYTU DO WARTOŚCI ZABEZPIECZENIA PORTFELA KREDYTÓW HIPOTECZNYCH

Wskaźnik kredytu do wartości zabezpieczenia portfela kredytów hipotecznych wg kraju

	2011	2010
Holandia	81%	80%
Niemcy	71%	70%
Australia	67%	65%
Belgia, Luksemburg	75%	75%
Stany Zjednoczone Ameryki Północnej	75%	74%
Kanada	73%	75%
Hiszpania	61%	58%
Włochy	52%	51%
Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii	60%	58%
Polska	69%	68%
Turcja	48%	50%
Rumunia	55%	55%
Indie	67%	67%
Razem	75%	74%

* Holandia obejmuje Domestic Bank NL i Westland Utrecht. Wskaźnik LTV dla Holandii oparto na wartościach rynkowych. Na podstawie wartości zajętych nieruchomości wskaźnik LTV wynosiłby 92% w 2011 r. i 91% w 2010 r.

* Uwzględnia portfel AIRB i portfel SA.

Dodatkowe informacje z Filaru 3 tylko dla ING Banku (ciąg dalszy)

Powyższa tabela prezentuje średni ważony wskaźnik kredytów do wartości zabezpieczenia (Loan to Value, LTV) portfela zawierającego kredyty hipoteczne udzielone przez ING Bank według krajów. Wskaźnik ten stanowi relację całkowitej sumy kredytów w stosunku do wartości rynkowej zabezpieczenia. Wartość rynkowa to zarejestrowana wartość przyjęta z operatu szacunkowego wykonanego przez rzeczoznawcę. ING Bank posiada zespół specjalistów ds. wyceny nieruchomości, którego wspierają rzeczoznawcy zewnętrzni. Wyjątkowo wskaźnik LTV Holandii operaty jest na wartości zajętych nieruchomości. Zgodnie z nowym holenderskim kodeksem postępowania hipotecznego wskaźnik LTV będzie wyrażany w przyszłości według wartości rynkowej. W niektórych krajach hipoteki na nieruchomościach podlegają ochronie ubezpieczycieli rządowych lub komercyjnych. Na przykład Nationale Hypotheek Garantie (NHG) w Holandii gwarantuje spłatę kredytu w przypadku wymuszonej sprzedaży nieruchomości. Wskaźnik LTV w Holandii jest względnie wysoki, ale częściowo równoważy go portfel gwarantowanych NHG oraz pozostałe drugorzędne formy ochrony, takie jak polisy ubezpieczeniowe na życie, oszczędności i produkty inwestycyjne.

Ewentualną indeksację stosuje się w celu wyceny zabezpieczenia do wartości bieżącej. W obliczeniach wskaźnika LTV uwzględniane są następujące zabezpieczenia w formie nieruchomości – nieruchomości mieszkaniowe, przemysłowe i handlowe, grunty oraz mające zastosowanie pozostałe środki trwałe. Wszystkie pozostałe formy zabezpieczeń wykluczono.

Zaległości portfela hipotecznego ING Banku wynoszą 341 mld EUR, tj. 39% całkowitych zaległości z tytułu ryzyka kredytowego ING Banku. Średni wskaźnik LTV całkowitego portfela hipotecznego wynosi 75% (2010: 74%).

SEKURYTYZACJE

Zakres

Poniższe informacje opracowano na bazie „Wytycznych dobrych praktyk branżowych w ujawnionych wymaganiach sekurytyzacji Filaru 3”, wydanych przez Europejską Federację Bankową (EFB) i inne stowarzyszenia bankowe w dniu 31.01.2010. Obejmuje ujawnienia jakościowe i ilościowe, odnoszące się zarówno do sekurytyzowanych ekspozycji, jak i do utrzymywanych pozycji sekurytyzacyjnych. Ujawnienia ilościowe są ograniczone do sekurytyzacji używanych do wyliczenia wymogów kapitału regulacyjnego wg CRD, natomiast informacje jakościowe mają szerszy zakres i umożliwiają wgląd do całości działań sekurytyzacyjnych ING Banku.

Zaangażowanie ING Banku i stosowane reguły mogą być różne w zależności od tego, czy ING Bank występuje w roli inwestora, inicjatora czy też sponsora celów. Najczęściej ING Bank bierze udział w transakcjach sekurytyzacyjnych w roli inwestora (w sekurytyzacjach stworzonych przez inne podmioty gospodarcze). W mniejszym stopniu ING Bank bywa inicjatorem lub sponsorem sekurytyzacji, którymi handluje się przeważnie na rynkach publicznych.

Wycena i polityka rachunkowa

Działania ING Banku w zakresie sekurytyzacji opisano w Komentarzu 24 pt. „Jednostki specjalnego przeznaczenia” w sprawozdaniu rocznym. Stosowna polityka rachunkowa została przedstawiona w rozdziale zatytułowanym „Polityka rachunkowa w zakresie skonsolidowanego sprawozdania rocznego ING Banku” w sprawozdaniu rocznym. Najważniejsze strategie rachunkowe w programach sekurytyzacji inicjowanych przez ING to „wyksięgowanie aktywów finansowych” oraz „konsolidacja”. Tam, gdzie ING Bank działa w roli inwestora na pozycjach sekurytyzacyjnych, najważniejszy element polityki rachunkowej to „klasyfikacja instrumentów finansowych”.

Metoda kapitału regulacyjnego wykorzystywana przez agencje ratingowe

W odniesieniu do ryzyka kredytowego ING Bank wdrożył metodę AIRB. ING Bank wykorzystuje zatem metodę opartą na ratingach (RBA) w odniesieniu do inwestycji w transzach papierów wartościowych zabezpieczonych aktywami (ABS) i papierów wartościowych zabezpieczonych hipoteką (MBS), ocenionych przez zewnętrzne agencje ratingowe. Agencje ratingowe, z których korzysta ING Bank w metodzie RBA to między innymi: Standard & Poor's, Fitch, Moody's i DBRS.

W metodzie RBA aktywa ważone ryzykiem (RWA) definiuje się mnożąc kwotę ekspozycji przez odpowiednie wagi ryzyka regulacyjnego. Zależą one od następujących czynników:

- Zewnętrznej oceny ratingowej lub dostępnej oceny domniemanej;
- Znaczenia pozycji;
- Rozbicia pozycji.

ING Bank korzysta z metody oceny wewnętrznej (IAA) w zakresie wsparcia udzielanego Papierom Komercyjnym Zabezpieczonym Aktywami (ABCP) w oparciu o publikowane zewnętrznie metodologie agencji ratingowych..

ING w roli Inwestora

W ING Banku nadrzędnym inwestorem w obrębie transakcji sekurytyzacyjnych jest ING Direct.

Dodatkowe informacje z Filaru 3 tylko dla ING Banku (ciąg dalszy)

Podstawowa strategia ING Direct polega na gromadzeniu depozytów klientów i dostarczaniu produktów kredytowych klientom detalicznym. Jako pierwszy produkt w kraju z reguły uruchamiany jest produkt ubezpieczeniowy, po którym następują produkty hipoteczne i pozostałe produkty detaliczne (rachunki bieżące, kredyty niezabezpieczone, karty kredytowe itp.). Różnicę pomiędzy zobowiązaniami detalicznymi a własnymi wytworzonymi aktywami detalicznymi inwestuje się w wysokiej jakości obligacje oraz w stosownym przypadku określone aktywa wewnętrzne tworzone przez pozostałe podmioty ING Banku. Realizacja takiego modelu biznesowego w sposób wydajny kosztowo jest największą przewagą konkurencyjną ING Direct. Ponieważ model biznesowy ING Direct to operacje, których główną siłą napędową są pasywa, skoncentrowane na wydajności kosztowej, ING Direct realizuje inwestycje w celu minimalizacji ryzyka kredytowego i zapewnienia wystarczającej płynności. Dlatego też ING Direct akumuluje dłużne papiery wartościowe (z wysoką oceną ratingową), charakteryzujące się minimalnym ryzykiem kredytowym. Kapitalizuje w ten sposób swoje ekonomie skali.

W ING Direct polityka inwestycyjna określa kwalifikowane typy produktów, minimalne oceny ratingowe, maksymalne terminy spłat, maksymalne poziomy ekspozycji zarówno na poziomie emisji, jak i emitenta, także te w obrębie portfela. Zgodnie z Umową Kapitałową Basel III większość transakcji sekurytyzacyjnych nie kwalifikuje się już dla celów bufora płynności jako wysokiej jakości płynne aktywa i dlatego też zgodnie z politykami inwestycyjnymi nie spełnia określonych kryteriów. Jednostki ING Direct nie inwestują już w instrumenty sekurytyzacyjne i nie wykonywały tego typu transakcji inwestycyjnych w 2011 roku. Dominujące klasy produktów w istniejącym portfelu inwestycyjnym to: obligacje rządowe, obligacje pokryte, Agencyjne RMBS, RMBS oraz niechronione dłużne uprzywilejowane. Przed zakupem każdą propozycję inwestycyjną Centrum Skarbu analizuje Pion Zarządzania Ryzykiem Kredytowym. Decyzję w sprawie tego typu propozycji podejmują upoważnione osoby zgodnie z obowiązującym w ING Banku procesem zatwierdzania sygnatariuszy. W 2011 roku ING Direct nie zakupił żadnych nowych ABS ani MBS poza MBS Agencji.

Bieżące ekspozycje sekurytyzacyjne

W poniższej tabeli przedstawiono podział bieżących ekspozycji według zakresów wagi. Kwoty pozycji sekurytyzacyjnych zakupionych od stron trzecich opierają się na regulacyjnych wartościach ekspozycji, wyliczonych zgodnie z CRD po uwzględnieniu czynników konwersji kredytu (CCF) w myśl zaleceń Filaru 1, ale przed zastosowaniem reduktorów ryzyka kredytowego na pozycjach sekurytyzacji.

Bieżące ekspozycje według zakresu wagi ryzyka (ING w roli inwestora)		
	2011	2010
Zakres wagi ryzyka 1 <= 10%	11,888	19,607
Zakres wagi ryzyka 2 >10% oraz <= 18%	16,680	13,761
Zakres wagi ryzyka 3 >18% oraz <= 35%	2,053	1,029
Zakres wagi ryzyka 4 >35% oraz <= 75%	143	343
Zakres wagi ryzyka 5 >75% oraz <1250%	2,408	2,371
Waga ryzyka 1250%	547	353
Suma	33,719	37,464

ING w roli Inicjatora

ING inicjuje własne transakcje sekurytyzacyjne w celach ekonomicznych i kapitałowo-regulacyjnych, a także w celach płynności i finansowania.

- **Kapitał ekonomiczny i regulacyjny** - Od czasu, gdy ING Bank zaczął aktywnie zajmować się sekurytyzacją własnych aktywów w roku 2003, wyemitowano siedem sekurytyzacji syntetycznych ekspozycji hipotek, małych i średnich przedsiębiorstw oraz korporacji. W wyniku dostosowania reguł wypłacalności kapitału regulacyjnego oraz transferowego na koniec roku 2007 wprowadzono najbardziej uprzywilejowane transe własnych sekurytyzacji ING Banku. W chwili obecnej są one utrzymywane przez ING Bank. Oprócz Memphis 2005, ING Bank utrzymuje także pierwsze transe strat (2009). Transe typu "mezzanine" przenoszone są wciąż na strony trzecie.

Pierwsze transakcje (Moon i Memphis 2003) zostały spłacone w roku 2008, inwestorzy nie ponieśli żadnych strat. Transakcja Mars 2004 została spłacona w 2009, również bez strat dla inwestorów. Na dzień 31.12.2011 nie uregulowano czterech transakcji na sumę około 11,7 miliardów EUR (Mars 2006, BEL SME 2006 w zakresie ekspozycji małych i średnich przedsiębiorstw; Memphis 2005, Memphis 2006 w zakresie ekspozycji hipotecznych). Szczegóły na ten temat przedstawiono poniżej. Memphis 2006 przenosi ryzyko na wysoką relację kredytu do wartości zabezpieczenia (LTV) w hipotekach holenderskich.

Dodatkowe informacje z Filaru 3 tylko dla ING Banku (ciąg dalszy)

- **Płynność/Fundusze** - Mimo, że najbardziej uprzywilejowane transze w sekurytyzacjach nie wystarczają już, aby uwolnić kapitał regulacyjny w myśl zapisów Basel II, można z nich wciąż korzystać w celu uzyskania funduszy i poprawy płynności. Jeśli zabezpieczone ekspozycje mają zostać dopuszczone do pełnienia funkcji zabezpieczenia dla banków centralnych, muszą zostać sprzedane spółce celowej (SPV), która wyda następnie noty sekurytyzacyjne („tradycyjne sekurytyzacje”) w dwóch transzach – jednej podrzędnej i jednej uprzywilejowanej – z oceną AAA, wydaną przez agencję ratingową. ING Bank jest wtedy w stanie wykorzystać transzę AAA w charakterze zabezpieczenia chronionych pożyczek na rynku pieniężnym.

ING Bank wygenerował wiele sekurytyzacji tego rodzaju w oparciu o pozycję z dnia 31.12.2011, o wartości około 101,4 miliardów EUR w notach ocenianych AAA oraz w notach nieocenianych podrzędnych. Ekspozycje pierwotne to hipoteki mieszkaniowe w Holandii, Niemczech, Belgii, Hiszpanii, Włoszech i Australii.

Dopóki utworzonych ekspozycji sekurytyzacji nie przenosi się na ręce stron trzecich, kapitał regulacyjny pozostaje niezmieniony. Nie ma o nich mowy poniżej. Sekurytyzacje, o których mowa, są neutralne pod względem zysków i strat. Uwzględniają jedynie koszty strukturalne i administracyjne.

Sekurytyzowane ekspozycje w roli inicjatora - Wszystkie sekurytyzacje, o których mowa w niniejszym rozdziale, to sekurytyzacje syntetyczne przenoszone na ręce stron trzecich. Nie uwzględniono transakcji dokonywanych w celach płynności/funduszy.

Określenie utrat wartości i strat pojawia się przynajmniej co kwartał w dniu zamknięcia stosowanym przy poszczególnych transakcjach. Wszędzie tam, gdzie było to możliwe, podano kwoty z dnia 31.12.2011

Sekurytyzowane ekspozycje						
	Data zamknięcia	Pula początkowa	Kwoty nieuregulowane	Zdarzenia kredytowe	Aktywa przeterminowane	Straty
2011						
Hipoteki mieszkaniowe						
Memphis 2005	31-10-2011	3,000	2,403	2	50	1
Memphis 2006	31-10-2011	4,000	3,904	12	196	7
		7,000	6,307			
SME (małe i średnie firmy)						
Mars 2006	30-09-2011	4,500	4,354	25	31	13
BEL SME 2006	30-11-2011	2,500	1,043	15	5	3
Suma		7,000	5,397			

Sekurytyzowane ekspozycje						
	Data zamknięcia	Pula początkowa	Kwoty nieuregulowane	Zdarzenia kredytowe	Aktywa przeterminowane	Straty
2010						
Hipoteki mieszkaniowe						
Memphis 2005	31-10-2010	3,000	2,584	1	43	<1
Memphis 2006	31-10-2010	4,000	3,892	7	162	1
		7,000	6,476			
SME (małe i średnie firmy)						
Mars 2006	30-09-2010	4,500	3,818	47	9	8
BEL SME 2006	30-11-2010	2,500	1,455	29	37	4
Suma		7,000	5,273			

Dodatkowe informacje z Filaru 3 tylko dla ING Banku (ciąg dalszy)

Wyjaśnienia:

Data zamknięcia	Ostatnia data względem której zdefiniowano straty i dokonano ich alokacji zgodnie z prawną dokumentacją transakcji. Informacje na temat wydajności sekurytyzowanych ekspozycji ING Banku publikowane są regularnie.
Kwoty nieuregulowane	Wartość (z dnia 31.12.2011) EAD aktywów, które były aktywne w dniu zamknięcia.
Zdarzenia kredytowe	Łączne kwoty nieuregulowane aktywów, których może dotyczyć zdarzenie kredytowe opisane w ciągu 12 miesięcznego okresu, kończącego się w dniu zamknięcia.
Aktywa przeterminowane	Nieuregulowane kwoty aktywów przeterminowane w dniu zamknięcia. Nie uwzględnia się ich w zdarzeniu kredytowym tego dnia, ponieważ opisuje się je bardziej szczegółowo w raportach kwartalnych. W transakcjach hipotecznych określenie „przeterminowany” oznacza „opóźnienie w płatnościach, które przekracza jeden miesiąc”. W firmach SME określenie „przeterminowany” odnosi się do „jednostek referencyjnych z oceną 0-22”.
Straty	Łączne kwoty strat uwzględnionych w aktywach sekurytyzowanych aktywów, opisane w ciągu 12 miesięcznego okresu, kończącego się w dniu zamknięcia.

Utrzymane ekspozycje sekurytyzowane

Utrzymane ekspozycje na sekurytyzację własnych aktywów ING Banku obejmują transze najbardziej uprzywilejowane oraz część kapitałową (pierwszą stratę). Z ekonomicznego punktu widzenia – przy sumie rzędu 11,7 miliardów EUR w ekspozycjach podstawowych, w czterech transakcjach opisanych poniżej – ING Bank utrzymał około 7,4 milionów EUR pierwszej ekspozycji na stratę i dokonało transferu około 1,1 miliarda EUR transz typu „mezzanine” (druga strata) na ręce stron trzecich.

Sekurytyzacje inicjowane przez firmę można uwzględniać tylko w celu wyksięgowania z bilansu, pod warunkiem spełnienia wymagań realizacji istotnego transferu ryzyka kredytowego. Jednak aby transakcja sekurytyzacyjna została uznana w celach redukcji RWA, sam transfer ryzyka jest niewystarczający ze względu na rosnące znaczenie wzoru niedopasowania zapadalności. Wartość RWA utrzymanych transz dla czterech transakcji opisanych powyżej byłaby wyższa niż całkowita wartość RWA puli podstawowej przed sekurytyzacją. Dlatego właśnie pod względem RWA transakcje te traktuje się tak, jakby nie były sekurytyzowane.

ING w roli Sponsora

W normalnych warunkach biznesowych struktura finansowania transakcji dla klientów ING Banku opiera się na pomaganiu klientom w otrzymaniu źródeł płynności. ING Bank sprzedaje należności lub inne aktywa finansowe spółce celowej (SPV). Funduszem dla transakcji jest ING Administered Multi Seller Asset Backed Commercial Paper (ABCP) conduit Mont Blanc Capital Corp (ocena ratingowa: A-1/P-1). Mimo warunków panujących na międzynarodowych rynkach finansowych Mont Blanc Capital Corp wciąż finansuje się zewnętrznie na rynkach ABCP.

Pełniąc rolę agenta administracyjnego, ING Bank usprawnia te transakcje, świadcząc usługi strukturalne, rachunkowe, finansowe i operacyjne. ING Bank organizuje również programy wsparcia (w zakresie płynności i usprawnień) dla transakcji finansowanych przez przewód.

Rodzaje aktywów aktualnie obecnych w Mont Blanc Conduit to: należności od odbiorców, należności finansowe od konsumentów, należności z tytułu kart kredytowych, kredyty samochodowe oraz RMBS.

Sekurytyzowane ekspozycje w roli Sponsora

Całość programów wsparcia, w tym system usprawnień, realizowanych w ramach Mont Blanc, wynosi 3,607 milionów EUR. Całkowita kwota płynności trasowanych na dzień 31.12.2011 wynosi 327 miliony EUR.

Sekurytyzacja w księgach handlowych

Na dzień 31.12.2011 w portfelu handlowym nie ma żadnych ekspozycji sekurytyzacyjnych.

INNE AKTYWA NIEZWIĄZANE ZE ZOBOWIĄZANIEM KREDYTOWYM

Inne aktywa niezwiązane ze zobowiązaniem kredytowym (ONCOA) odzwierciedlają aktywa o charakterze niezwiązanym z kredytem, które nie zostały uwzględnione w obliczeniach SA lub AIRB. Wymogi kapitałowe dla ONCOA na dzień 31.12.2011 wynoszą 2,0463 milionów EUR (2010: 1,727 milionów EUR).

Zarządzanie ryzykiem kwoty wyrażone w milionach EUR, o ile nie zaznaczono inaczej

Zarządzanie ryzykiem w roku 2011

ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W GRUPIE ING

Częścią działalności Grupy ING jest przyjmowanie na siebie wycenionego ryzyka. Jako spółka oferująca usługi finansowe, aktywnie działająca na rynku bankowym, rynku inwestycyjnym, rynku ubezpieczeń na życie i innego rodzaju ubezpieczeń oraz rynku usług emerytalnych, Grupa ING jest naturalnie narażona na różnego rodzaju ryzyko.

Aby zapewnić, że wszystkie jednostki organizacji przyjmują na siebie właściwie zmierzone ryzyko, Grupa ING działa poprzez struktury kompleksowego zarządzania ryzykiem, stosując w swojej codziennej działalności zintegrowany proces zarządzania ryzykiem i strategiczne planowanie. Gwarantuje to identyfikację, pomiar i kontrolę ryzyka na wszystkich poziomach organizacji, co umożliwia zabezpieczenie siły finansowej Grupy ING.

Pion Zarządzania Ryzykiem wspiera różne zarządy w ustalaniu apetytu na ryzyko, strategii, polityk i limitów, a także w całej Grupie ING dokonuje przeglądu, nadzoruje i wspiera poszczególne funkcje w zakresie kwestii związanych z ryzykiem. Podstawowe rodzaje ryzyka finansowego, na jakie narażona jest Grupa ING obejmują ryzyko kredytowe (w tym ryzyko transferów), ryzyko rynkowe (w tym ryzyko stopy procentowej, kapitału własnego, nieruchomości, domniemanej zmienności i wymiany walutowej), ryzyko ubezpieczeniowe, ryzyko płynności i ryzyko działalności. Ponadto Grupa ING narażona jest na ryzyko niefinansowe, np. ryzyko operacyjne oraz ryzyko nieprzestrzegania przepisów prawnych. Sposób, w jaki Grupa ING zarządza ryzykiem w swojej codziennej działalności, opisano w części poświęconej zarządzaniu ryzykiem.

W wyniku podjętej decyzji o oddzielnym zarządzaniu Bankiem ING i ING Ubezpieczeniami, ING wdrożyło dwa odrębne zestawy zasad ramowych dotyczących apetytu na ryzyko dla Banku oraz dla ING Ubezpieczeń. Istnieje jednakże popularna koncepcja, że apetyt na ryzyko wyraża się w formie tolerancji względem odchyłeń kluczowych wskaźników kapitałowych od ich poziomów docelowych w niekorzystnych scenariuszach. Wspomniane zasady ramowe omówione są bardziej szczegółowo w odpowiednich częściach niniejszego rozdziału dotyczącego zarządzania ryzykiem.

Spółka ING zakończyła sprzedaż swoich jednostek ds. emerytur, ubezpieczeń na życie i zarządzania inwestycjami w Ameryce Łacińskiej. Transakcja ta stanowi pierwszy zasadniczy krok w kierunku sprzedaży działalności ubezpieczeniowej oraz działalności związanej z zarządzaniem inwestycjami ING.

Zarówno ING Bank, jak i ING Ubezpieczenia muszą przygotować się na istotne zmiany w wymogach regulacyjnych. Dla ING Banku najistotniejszą zmianą jest wprowadzenie Umowy Kapitałowej Basel III, z kolei ING Ubezpieczenia realizuje szeroko zakrojony program mający umożliwić wdrożenie systemu Wyplącalność II (który stanowi fundamentalną reformę europejskich przepisów dotyczących wypłacalności działalności ubezpieczeniowej oraz zarządzania ryzykiem, której wejście w życie ogłoszono 1 stycznia 2013 roku, która jednak ze względu na opóźnienia legislacyjne nie nabierze mocy prawnej przed 1 stycznia 2014 r.). Ponadto, zarówno ING Bank, jak i ING Ubezpieczenia nie ustają w pracach nad testami warunków skrajnych, ponieważ tego typu testy nabierają znaczenia i stają się nierozdzielalnym elementem kultury ryzyka.

MISJA I CELE

Misją jednostki ds. zarządzania ryzykiem Grupy ING jest kreowanie zrównoważonej przewagi konkurencyjnej poprzez pełną integrację procesu zarządzania ryzykiem w codziennej działalności i planowaniu strategicznym. Misja ta stanowi podstawę procesów biznesowych Grupy ING. Powyższy cel wspierają następujące zasady:

- Produkty i portfele są strukturyzowane, ubezpieczane, wyceniane, zatwierdzane i zarządzane we właściwy sposób zgodnie z zasadami wewnętrznymi i zewnętrznymi, a ustalone wytyczne podlegają monitoringowi;
- Profil ryzyka ING jest przejrzysty, podlega zarządzaniu, by uniknąć niespodzianek, i jest zgodny z delegowanymi uprawnieniami;
- Delegowane uprawnienia są spójne z ogólną strategią i apetytem na ryzyko Grupy;
- Przestrzegana jest zasada transparentnej komunikacji na temat zarządzania ryzykiem z zainteresowanymi osobami wewnątrz i na zewnątrz organizacji.

Pion Zarządzania Ryzykiem przynosi ING i akcjonariuszom ING bezpośrednie korzyści, zapewniając skuteczniejszą kapitalizację oraz niższe koszty ryzyka i finansowania. Koszt kapitału podlega zmniejszeniu poprzez bliską współpracę z agencjami ratingowymi i organami nadzoru w celu uzgodnienia wymogów kapitałowych z ryzykiem. Pion Zarządzania Ryzykiem pomaga jednostkom organizacyjnym obniżyć koszty finansowania, korzystać z najnowszych narzędzi i umiejętności zarządzania ryzykiem, obniżyć strategiczne ryzyko, pozwalając im koncentrować się na podstawowej działalności, w celu zapewnienia większej konkurencyjności przedsiębiorstw ING na swoich rynkach.

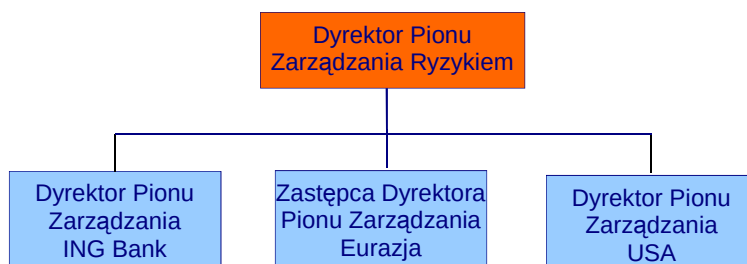
PION ZARZĄDZANIA RYZYKIEM GRUPY

Dyrektor Pionu Zarządzania Ryzykiem Grupy ING wspiera jednostki ryzyka Grupy ING, a także jednostki prawne Grupy i Funkcjonalnego Kontrolera ds. Ubezpieczeń (Functional Controller Insurance). W wyniku decyzji o odrębnym zarządzaniu ING Bankiem i ING Ubezpieczeniami funkcje Dyrektora Pionu Zarządzania Ryzykiem Grupy ING związane z codziennym procesem zarządzania ryzykiem w ING Banku, ING Ubezpieczenia Eurazja i ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone delegowano na odpowiednich Dyrektorów Pionu Zarządzania Ryzykiem (pełniących funkcję zastępców). Funkcje jednostek ds. ryzyka Grupy ING delegowano na Dyrektora Pionu Zarządzania Ryzykiem ING Banku.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

Zarządzanie ryzykiem w roku 2011

Więcej szczegółów na temat zarządzania ryzykiem i profilu ryzyka w trzech podmiotach przedstawiono w następnych rozdziałach.

Grupa ING stosuje zintegrowane podejście do procesu zarządzania ryzykiem zarówno w odniesieniu do swojej działalności bankowej, jak i ubezpieczeniowej. Wraz z operacyjnym rozdziałem ING Banku i ING Ubezpieczenia zadania związane z zarządzaniem ryzykiem ING realizowane są obecnie przez bank i towarzystwa ubezpieczeniowe. W pozostałej części rozdziału poświęconej ryzyku omówiono tego typu praktyki stosowane odpowiednio przez Grupę ING, ING Bank, ING Ubezpieczenia Eurazja i ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone.

Miary ryzyka związane z rachunkowością oparto, tam, gdzie ma to zastosowanie, na unijnych standardach IFRS, ponieważ stanowią one zasadniczą podstawę rachunkową także dla sprawozdawczości ustawowej i regulacyjnej oraz procesu zarządzania ryzykiem.

ZMIANY DOTYCZĄCE RYZYKA W 2011 ROKU

W 2011 r. spółka ING aktywnie kontynuowała proces obniżania wskaźnika dźwigni finansowej oraz poziomu ryzyka w swoim bilansie. Portfel obligacji Grupy ING spadł z 294,5 mld EUR na koniec 2010 r. do 263,5 mld EUR na koniec 2011 r., z wykluczeniem ING Direct USA. Portfel obligacji ING Direct USA wynosi 23,0 mld EUR. Zmiana ta spowodowana była głównie zmianami w portfelu instrumentów rządowych, instytucji finansowych oraz obligacji ABS i CMBS.

Kapitał z aktualizacji wyceny dłużnych papierów wartościowych po opodatkowaniu, z wykluczeniem ING Direct USA, wzrósł w 2011 do 5,743 mln EUR w porównaniu do 1,620 mln EUR w 2010 r. w wyniku zmian stóp procentowych oraz poszerzenia spreadu w 2011 r. w wyniku kryzysu zadłużenia w Europie. Więcej szczegółów na temat inwestycji przedstawiono w Nocie 4 „Inwestycje” do sprawozdania rocznego.

Portfel ABS

Wartość portfela RMBS i ABS zmalała z 51,2 mld EUR na koniec 2010 r. do 31,5 mld EUR, bez ING Direct USA. Zaangażowanie ING Direct USA w RMBS i ABS wyniosło 15,0 mld EUR. W 2011 r. Grupa ING nadal zmniejszała swój portfel papierów wartościowych opartych na aktywach (asset-backed securities, ABS) oraz ograniczała zaangażowanie w tego typu instrumenty. Wraz ze sprzedażą ING Direct USA zaangażowanie Grupy ING w papiery wartościowe oparte na aktywach drastycznie spadło i w przyszłości nie będą wykazywane w sprawozdaniach finansowych tego typu instrumenty jako wymuszone aktywa. Kapitał z aktualizacji wyceny portfela ABS uległ zmniejszeniu i nadal notuje ujemną wartość. Grupa ING w dalszym ciągu uznawała dalsze odpisy w wysokości 203 mln EUR, chociaż ich kwota była niższa niż w poprzednim roku (2010 r.: 541 mln EUR). Więcej szczegółów przedstawiono w Nocie 4 „Inwestycje” do sprawozdania rocznego.

Grecja, Włochy, Irlandia, Portugalia i Hiszpania

W pierwszej połowie 2010 roku pojawiły się obawy dotyczące wiarygodności kredytowej kilku krajów południowoeuropejskich, które następnie przeniosły się na kilka pozostałych krajów europejskich. W wyniku tego typu obaw wartość godziwa długu państwowego spadła, a związane z nim ekspozycje poddano ściślejszemu monitoringowi. Jeżeli chodzi o kraje europejskie, które zanotowały problemy, spółka ING koncentruje się przede wszystkim na Grecji, Włoszech, Irlandii, Portugalii i Hiszpanii, jako tych krajach, które złożyły wnioski o wsparcie z Europejskiego Funduszu Stabilności Finansowej (EFSF) lub otrzymały wsparcie z EBC poprzez zakup obligacji rządowych na rynku wtórnym. W krajach tych spółka ING skupia się na zaangażowaniu w obligacje rządowe oraz niezabezpieczone obligacje instytucji finansowych. Więcej szczegółów na ten temat przedstawiono w Nocie 4 „Inwestycje”.

Poniższa tabela prezentuje informacje na temat poziomu ryzyka ING dla Grecji, Włoch, Irlandii, Portugalii i Hiszpanii. Jeżeli nie wskazano inaczej, podane kwoty odpowiadają wartościom ryzyka według krajów zamieszkania/siedziby. We wszystkich krajach zaangażowanie w CDS dotyczy przede wszystkim instytucji finansowych.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

Zarządzanie ryzykiem w roku 2011

Grecja, Włochy, Irlandia, Portugalia i Hiszpania – całkowity poziom ryzyka ^{1) 2) 5)}						
2011	Grecja	Włochy	Irlandia	Portugalia	Hiszpania	Razem
Kredyty hipoteczne i konsumenckie	14	7,027	4	3	9,176	16,224
Kredyty korporacyjne	307	9,156	575	996	7,131	18,165
Kredyty dla instytucji finansowych	6	853	135	139	2,038	3,171
Kredyty rządowe	0	195	0	0	55	250
Kredyty ogółem	327	17,231	714	1,138	18,400	37,810
RMBS	96	1,313	1,603	245	4,131	7,388
CMBS	0	0	310	0	0	310
Pozostałe ABS	0	400	467	0	169	1,036
Obligacje korporacyjne	0	495	346	68	475	1,384
Obligacje objęte zabezpieczeniem	0	236	350	0	16,835	17,421
Obligacje instytucji finansowych (niezabezpieczone)	0	819	291	336	396	1,842
Obligacje rządowe	254	2,557	54	809	1,508	5,182
Dłużne papiery wartościowe ogółem	350	5,820	3,421	1,458	23,514	34,563
Transakcje ³⁾	-5	519	40	11	316	881
Nieruchomości ⁴⁾	36	496	0	319	632	1,483
Pozabilansowe (nieciągnięte przyręczone linie kredytowe)	411	1,229	523	140	2,302	4,605
Ochrona kredytowa (CDS)						
Zakupiona ochrona kredytowa (hipotetyczna)	112	640	131	43	479	1,405
Sprzedana ochrona kredytowa (hipotetyczna)	107	617	136	43	530	1,433
Pozycje CDS netto	5	23	-5	0	-51	-28

(1) Przedstawione zaangażowanie obejmuje zaangażowanie kredytowe, rynkowe i nieruchomości na podstawie systemów źródłowych i kryteriów wyceny, które mogą różnić się od kryteriów stosowanych w odniesieniu do podobnych form zaangażowania opisanych w Nocie 4 „Inwestycje” do sprawozdania finansowego.

(2) Więcej informacji na temat definicji i praktyk zarządzania ryzykiem można uzyskać w pozostałej części rozdziału.

(3) Zaangażowanie transakcyjne uwzględnia unettowane zaangażowanie w CDS, które przedstawiono u dołu tabeli.

(4) Nieruchomości obejmują budowę nieruchomości, inwestycje w nieruchomości oraz nieruchomości na użytek własny, a nie uwzględniają zaangażowania (pośredniego) uzyskanego poprzez finansowanie nieruchomości, które odzwierciedlono w Kredytach ogółem i Dłużnych papierach wartościowych ogółem.

(5) Jest to ryzyko Grupy, w którym element ubezpieczeniowy unettowano pod kątem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości, a także zaangażowanie bankowe greckiego rządu.

Grecja

Całkowite zaangażowanie kredytowe wykazano w bilansie według umorzonych kosztów. Skumulowane rezerwy/odpisy z tytułu trwałej utraty wartości uznane z tytułu zaangażowania kredytowego wynoszą około 1 mln EUR.

Dłużne papiery wartościowe – RMBS uznano w bilansie według umorzonych kosztów. Dłużne papiery wartościowe – obligacje rządowe uznano w bilansie według wartości godziwej (przeznaczone do sprzedaży). Skumulowane rezerwy/odpisy z tytułu trwałej utraty wartości uznane z tytułu dłużnych papierów wartościowych wynoszą 978 mln EUR i w całości dotyczą obligacji rządowych.

ING Bank nie prowadzi działalności bankowej w Grecji, ale obsługuje ograniczoną liczbę w większości międzynarodowych spółek, które posiadają w Grecji swoją siedzibę. Wiele z tych spółek jest uzależnionych od przepływów pieniężnych uzyskiwanych poza Grecją. ING Ubezpieczenia Eurazja posiada bezpośrednie zaangażowanie w Grecji poprzez obecność towarzystwa ubezpieczeniowego z siedzibą w Grecji.

Włochy

Całkowite zaangażowanie kredytowe jest uznawane w bilansie według umorzonych kosztów. Skumulowane rezerwy/odpisy z tytułu trwałej utraty wartości uznane z tytułu zaangażowania kredytowego wynoszą około 113 mln EUR.

Dłużne papiery wartościowe – RMBS i pozostałe ABS w znacznej mierze uznano w bilansie według umorzonych kosztów. Pozostałe dłużne papiery wartościowe uznano w bilansie według wartości godziwej (dostępnej do sprzedaży). Nie uznano z tego tytułu żadnych istotnych rezerw/odpisów z tytułu trwałej utraty wartości. ING Bank nie prowadzi działalności bankowej we Włoszech, ale obsługuje ograniczoną liczbę w większości międzynarodowych spółek, które posiadają we Włoszech swoją siedzibę. Wiele z tych spółek jest uzależnionych od przepływów pieniężnych uzyskiwanych poza Włochami.

ING Ubezpieczenia Eurazja posiada bezpośrednie zaangażowanie we Włoszech poprzez obecność towarzystwa ubezpieczeniowego z siedzibą we Włoszech.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

Zarządzanie ryzykiem w roku 2011

Irlandia

Całkowite zaangażowanie kredytowe jest uznawane w bilansie według umorzonych kosztów. Nie uznano z tego tytułu żadnych istotnych rezerw/odpisów z tytułu trwałej utraty wartości.

Okolo 80% dłużnych papierów wartościowych ogółem uznano w bilansie według umorzonych kosztów. Okolo 20% uznano w bilansie według wartości godziwej (przeznaczone do sprzedaży). Skumulowane rezerwy/odpisy z tytułu trwałej utraty wartości dłużnych papierów wartościowych wynoszą 270 mln EUR i dotyczą zadłużenia podporządkowanego irlandzkich banków (189 mln EUR), RMBS (2 mln EUR) oraz pozostałych ABS (88 mln EUR).

Poza powyższym zaangażowaniem w Irlandii ING Ubezpieczenia posiada kontrakty reasekuracyjne o wartości 1,345 mln EUR. Dotyczy to głównie reasekuracji poprzez irlandzki podmiot zależny dużej europejskiej grupy reasekuracyjnej.

Portugalia

Całkowite zaangażowanie kredytowe jest uznawane w bilansie według umorzonych kosztów. Skumulowane rezerwy/odpisy z tytułu trwałej utraty wartości uznane z tytułu zaangażowania kredytowego wynoszą okolo 7 mln EUR.

Dłużne papiery wartościowe – RMBS są w znacznej mierze uznawane w bilansie według umorzonych kosztów. Pozostałe dłużne papiery wartościowe uznano w bilansie według wartości godziwej (przeznaczone na sprzedaż). Skumulowane rezerwy/odpisy z tytułu trwałej utraty wartości wyniosły poniżej 1 mln EUR.

Hiszpania

Całkowite zaangażowanie kredytowe jest uznawane w bilansie według umorzonych kosztów. Skumulowane rezerwy/odpisy z tytułu trwałej utraty wartości uznane z tytułu zaangażowania kredytowego wynoszą okolo 351 mln EUR, z czego 319 mln EUR dotyczy kredytów korporacyjnych, a 32 mln EUR kredytów hipotecznych i pozostałych kredytów konsumenckich.

Dłużne papiery wartościowe – RMBS, pozostałe ABS i obligacje zabezpieczone są w znacznej mierze uznawane w bilansie według umorzonych kosztów. Pozostałe dłużne papiery wartościowe uznano w bilansie według wartości godziwej (przeznaczone na sprzedaż). Nie uznano z tego tytułu żadnych istotnych rezerw/odpisów z tytułu trwałej utraty wartości.

Dłużne papiery wartościowe – obligacje zabezpieczone oparte są na zabezpieczeniach hipotecznych. Z całkowitego zaangażowania wynoszącego 16,8 mld EUR, 14,9 mld EUR wykazywane jest w bilansie według umorzonych kosztów (11,0 mld EUR Kredyty i 3,9 mld EUR Utrzymywane do terminu zapadalności), a 1,9 mld EUR wykazywane jest w bilansie według wartości godziwej (przeznaczone do sprzedaży). Nie uznano z tego tytułu żadnych istotnych rezerw/odpisów z tytułu trwałej utraty wartości. Prawie cały portfel ma charakter inwestycyjny.

Instrumenty pochodne

W powyższych krajach ING Bank ograniczył zaangażowanie w instrumenty pochodne oraz zawiera głównie transakcje na instrumentach pochodnych, by pomóc klientom zmniejszyć ryzyko zmian stóp procentowych i kursów walutowych. Wiele z tego typu transakcji zabezpieczanych jest umowami CSA lub w ramach zabezpieczenia udzielonego na rzecz podstawowego finansowania. Podstawowym rodzajem ryzyka, na jakie narażony jest ING Bank w transakcjach na instrumentach pochodnych, są zmiany na rynkach generujące niezabezpieczone zaangażowanie wobec partnerów transakcyjnych lub spadek wartości zabezpieczenia poniżej wymaganej wartości. ING codziennie monitoruje tego typu zmiany rynkowe. Na 31 grudnia 2011 r. ING Bank nie posiadał żadnego istotnego niezabezpieczonego zaangażowania wobec kontrahentów w wyżej wymienionych krajach.

ING Ubezpieczenia nie posiada istotnego zaangażowania w instrumenty pochodne w omawianych krajach.

Monitorowanie poziomów zaangażowania i bieżące zmiany

Problemy, jakie odnotowano w strefie euro, miały najważniejsze znaczenie dla procesu zarządzania ryzykiem w całym 2011 roku oraz będą stanowiły podstawowy punkt zainteresowań w 2012 roku. Spółka ING ściśle monitoruje poziomy zaangażowania w dłużne papiery wartościowe, kredyty i pochodne instrumenty kredytowe w krajach, w których prowadzi swoją działalność, a także regularnie ocenia, czy pozycje są dopasowane do apetytu spółki na ryzyko. Ocenę taką wspierają testy warunków skrajnych.

W 2011 roku w wyniku analizy ryzyka spółka ING obniżyła swoje pozycje w szczególności w obligacjach rządowych niektórych słabszych krajów.

Obniżono rating kilku krajów europejskich. Odnotowano jednak także pewne pozytywne zmiany związane z kryzysem w strefie euro. Rynki finansowe zanotowały wzrosty między innymi w wyniku długoterminowych operacji refinansowych ze strony EBC oraz lepszych niż oczekiwano danych gospodarczych. Spready kredytowe niektórych z analizowanych krajów uległy znacznemu zacieśnieniu. Ponadto w lutym 2012 roku zatwierdzono nowy plan ratunkowy dla Grecji.

Niemniej jednak pomimo tych pozytywnych oznak strefa euro nie wyszła jeszcze z depresji, ponieważ nie rozwiązano wielu fundamentalnych problemów. Nie ma gwarancji, że słabszym krajom uda się uczynić gospodarkę bardziej konkurencyjną, co stanowi warunek wstępny dla długoterminowej równowagi zadłużenia. Ryzyko oraz obawy dotyczące kryzysu zadłużenia w Europie, a także możliwe wyjście ze strefy euro jednego lub kilku państw europejskich i/lub zastąpienie euro jedną lub kilkoma innymi walutami mogą mieć szkodliwy wpływ na globalne ożywienie gospodarcze, dług państwowy i innego rodzaju zadłużenie w tych krajach europejskich, a także sytuację finansową europejskich instytucji finansowych, w tym ING.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

Zarządzanie ryzykiem w roku 2011

21 lutego 2012 r. osiągnięto nowe wspólne porozumienie w sprawie zasadniczych warunków dobrowolnej wymiany greckich obligacji rządowych znajdujących się w rękach prywatnych inwestorów. Program ma zostać wdrożony w marcu 2012 r. i nie będzie miał wpływu na wyniki za 2011 r.

Ryzyko płynności

Ze względu na zmienną sytuację rynkową w 2011 r. ryzyko finansowania i płynności nadal stanowi ważny punkt rozważań kierownictwa wyższego szczebla oraz Komitetu Aktywów i Pasywów Banku, ponieważ wymaga stałego monitoringu i zarządzania. Przedmiotem ścisłego monitoringu są zmiany na rynkach zewnętrznych oraz w przepisach regulacyjnych, a także wewnętrzne zmiany finansowe. Aby uzyskać dodatkowe informacje zarządcze przeprowadzane są między innymi regularne testy warunków skrajnych, a także pomiary wskaźników wczesnego ostrzegania. W 2011 roku zaktualizowano apetyt na ryzyko finansowania i płynności. Oświadczenie w sprawie apetytu na ryzyko opracowano i rozprowadzono w całym ING Banku. Ponadto wykorzystanie środków finansowych i płynności kontrolowane jest poprzez ceny transferowe, tj. wprowadzanie procesu zarządzania ryzykiem finansowania i płynności w całej organizacji. Grupa ING nadal utrzymuje swoją płynność na konserwatywnym, wewnętrznie ustalonym poziomie.

W 2011 roku opracowano nowe ramy dotyczące zarządzania ryzykiem finansowania i płynności, a także zarządzania aktywami i pasywami, które odzwierciedlają zmienione znaczenie ryzyka finansowania i płynności. Tego typu zasady zostaną wdrożone w 2012 r.

ING Ubezpieczenia ustala różne poziomy zarządzania płynnością, zarządzania płynnością krótkoterminową lub środkami pieniężnymi, zarządzania płynnością długoterminową oraz zarządzania płynnością w sytuacji kryzysowej. Ryzyko płynności mierzy się przy użyciu kilku miar, z uwzględnieniem wskaźników i analizy scenariuszy przepływów pieniężnych w sytuacji bazowej oraz w ramach kilku wymuszonych scenariuszy.

Jak w większości towarzystw ubezpieczeniowych, w normalnych okolicznościach ryzyko płynności stanowi dla ING Ubezpieczenia odległy problem. Także biorąc pod uwagę aktualnie zmieniającą się sytuację rynkową płynność ING Ubezpieczenia nie jest zagrożona.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Bank

ING BANK

Aby zagwarantować kontrolę podejmowanego ryzyka, ING Bank działa w oparciu o wszechstronne ramy zarządzania ryzykiem. Pozwalają one identyfikować, mierzyć i kontrolować zagrożenia na wszystkich szczeblach organizacji tak, aby chronić stabilną pozycję finansową ING Banku.

ING Bank stosuje ocenę i pomiar ryzyka, by kierować swoim procesem decyzyjnym. W efekcie duże znaczenie ma jakość modeli ryzyka. Zarządzanie procesem zatwierdzania modeli, metod i parametrów ryzyka zapewnia zgodność z wymogami wewnętrznymi i regulacyjnymi poprzez wyraźny podział odpowiedzialności i obowiązków.

Niemniej jednak użytkownicy informacji przedstawionych w rozdziale poświęconym zarządzaniu ryzykiem powinni pamiętać, że przedstawione analizy mają charakter przyszłościowy i polegają na założeniach i szacunkowych obliczeniach dotyczących przyszłych zdarzeń, z których niektóre są uznawane za ekstremalne i dlatego też istnieje niewielkie prawdopodobieństwo, że zostaną zrealizowane. W normalnym trybie działalności ING Bank nadal opracowuje, skaluje i dopracowuje różne modele, które wspierają miary ryzyka, co może powodować zmiany w już ujawnionych parametrach ryzyka.

MISJA I CELE

Misją departamentu ds. zarządzania ryzykiem ING Banku jest zbudowanie zrównoważonej przewagi konkurencyjnej poprzez pełną integrację zarządzania ryzykiem w obszarze codziennych działań biznesowych i planowania strategicznego. Misja ta jest zakorzeniona na trwałe w procesy biznesowe ING Banku. Jej realizacji służy stosowanie się do następujących zasad:

- Produkty i portfele są ustrukturyzowane, dokładnie zbadane, wycenione, zatwierdzone i odpowiednio zarządzane, monitoruje się przestrzeganie reguł i wytycznych wewnętrznych i zewnętrznych;
- Profil ryzyka ING Banku jest przejrzysty, nie ma w nim żadnych "niespodzianek", opracowuje się go zgodnie z zaleceniami;
- Nadawane uprawnienia są zgodne z zasadniczą strategią w zakresie gotowości do podejmowania ryzyka;
- Informacje na temat zarządzania ryzykiem i generowania wartości przekazuje się wewnętrznym i zewnętrznym interesariuszom w sposób jasny i przejrzysty.

Dział Zarządzania Ryzykiem przynosi korzyści ING Bankowi oraz jego interesariuszom bezpośrednio, dzięki bardziej wydajnej kapitalizacji i niższemu kosztom ryzyka i finansowania. Koszt kapitału zredukowano dzięki bliskiej współpracy z agencjami ratingowymi i regulatorami, w celu dostosowania wymogów kapitałowych do czynników ryzyka. Dział Zarządzania Ryzykiem pomaga jednostkom biznesowym obniżyć koszty finansowania, korzystać z najnowocześniejszych narzędzi i umiejętności w zakresie zarządzania ryzykiem, oraz obniżyć ryzyko strategiczne, umożliwiając im skupienie się na swojej podstawowej działalności i celu polegającym na uczynieniu działalności biznesowej ING Banku bardziej konkurencyjną na ich rynkach.

ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W ING BANKU

Zarządzanie ryzykiem w ING Banku opiera się na koncepcji „trzech linii obrony”, która przewiduje, że ryzykiem zarządza się zgodnie ze statusem apetytu na ryzyko, zdefiniowanym przez Zarząd (i ratyfikowanej przez Radę Nadzorczą) i przekazywanym w dół, na poszczególne szczeble organizacji.

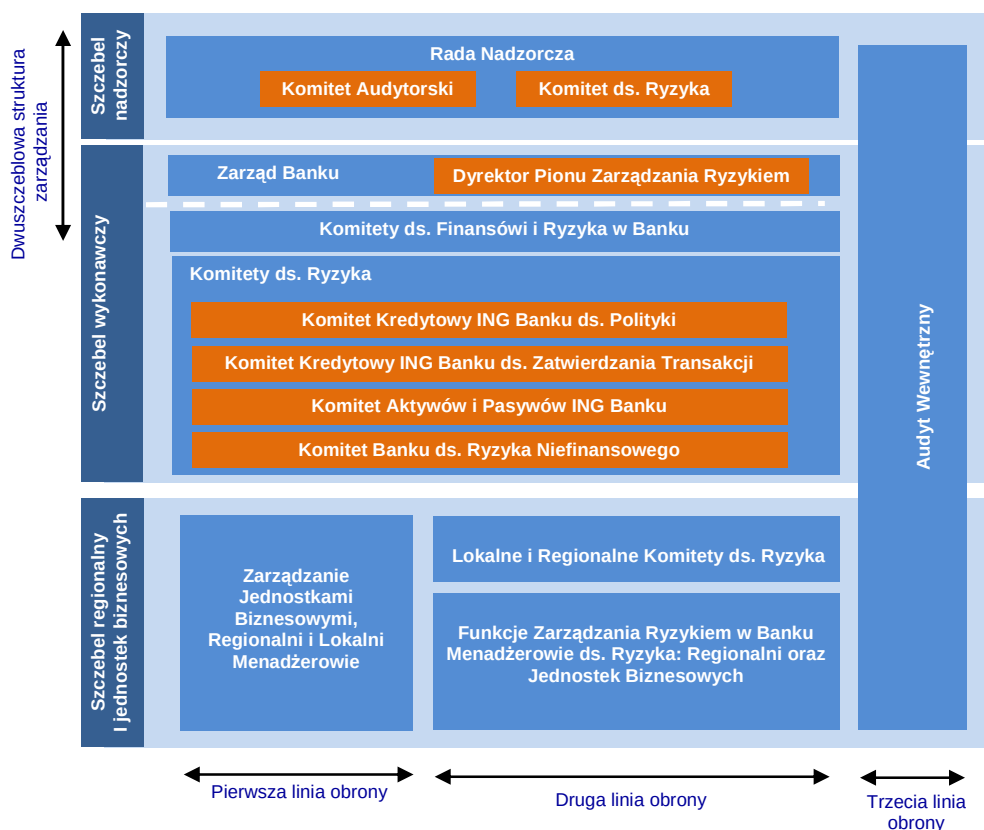
Kierownicy liniowi i menedżerowie regionalni ponoszą pierwotną odpowiedzialność za codzienne zarządzanie ryzykiem, tworząc tym samym pierwszą linię obrony.

Funkcja zarządzania ryzykiem, zarówno na poziomie korporacyjnym jak i lokalnym/regionalnym, pełniona jest przez drugą linię obrony, której głównym zadaniem jest dostosowanie podejmowanego ryzyka do planów strategicznych, np. ustalenie limitów.

Audyt wewnętrzny dostarcza niezależne (tzn. spoza organizacji) i obiektywne oceny efektywności kontroli wewnętrznych, w tym kwestii dotyczących zarządzania ryzykiem finansowym i operacyjnym, tworząc trzecią linię obrony.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Bank

Nadzór zarządu nad ryzykiem

ING Bank posiada dwuszczeblową strukturę zarządzania, w skład której wchodzi Zarząd i Rada Nadzorcza. Obydwa szereby odgrywają istotną rolę w procesie zarządzania ryzykiem i monitorowania ryzyka.

- Rada Nadzorcza odpowiada za nadzorowanie polityki Zarządu Banku, ogólny tryb działalności Spółki (z uwzględnieniem polityki finansowej i struktury korporacyjnej). Dla celów zarządzania ryzykiem Radę Nadzorczą wspierają dwa komitety:
 - Komitet Audytorski, który wspiera Radę Nadzorczą w analizie i ocenie podstawowych rodzajów ryzyka, na jakie narażony jest ING Bank, a także funkcjonowania wewnętrznych systemów zarządzania i kontroli ryzyka oraz polityk i procedur dotyczących przestrzegania obowiązujących przepisów i regulacji;
 - Komitet ds. Ryzyka, który wspiera Radę Nadzorczą w sprawach związanych z zarządzaniem ryzykiem, politykami ryzyka i ustalaniem apetytu na ryzyko.
- Zarząd Banku odpowiada za zarządzanie ryzykiem związanym z działalnością ING Banku. W zakres odpowiedzialności Zarządu Banku wchodzi zapewnienie efektywnego funkcjonowania wewnętrznych systemów zarządzania i kontroli ryzyka, a także przestrzeganie przez ING Bank odpowiednich przepisów i regulacji. Zarząd Banku regularnie informuje Radę Nadzorczą o tego typu sprawach oraz omawia z nią sprawy dotyczące wewnętrznych systemów zarządzania i kontroli ryzyka. Raz na kwartał Zarząd Banku prezentuje Komitetowi Audytorskiemu profil ryzyka Banku w porównaniu do ustalonego apetytu na ryzyko, wyjaśniając jednocześnie zmiany dotyczące profilu ryzyka.

Dyrektor Pionu Zarządzania Ryzykiem zapewnia, aby członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej byli przez cały czas właściwie informowani o pozycji ryzyka ING Banku oraz taką pozycję rozumieli. Raz na kwartał Dyrektor Pionu Zarządzania Ryzykiem informuje komitety Zarządu o poziomie apetytu na ryzyko oraz profilu ryzyka ING Banku. Ponadto Dyrektor Pionu Zarządzania Ryzykiem informuje komitety Zarządu o zmianach wewnętrznych oraz zewnętrznych kwestiach związanych z ryzykiem, a także zapewnia, aby konkretne koncepcje ryzyka były dla komitetów Zarządu zrozumiałe.

W ramach integracji zarządzania ryzykiem w rocznym procesie planowania strategicznego Zarząd Banku wydaje dokument na temat planów, w którym prezentuje organizację wraz z jej strategicznym kierunkiem oraz omawia najważniejsze kwestie dotyczące ryzyka. Na podstawie tego dokumentu Zarządu poszczególne pion i jednostki organizacyjne opracowują swoje biznes plany, które uzgadniają ze strategicznym kierunkiem działalności Banku. Proces ten obejmuje jakościową i ilościową ocenę ponoszonego ryzyka, a także wyraźne omówienie strategicznych limitów i poziomów apetytu na ryzyko. Na podstawie biznes planów Zarząd Banku formułuje plan strategiczny, który przekazywany jest do zatwierdzenia Radzie Nadzorczej.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Bank

Szczebel wykonawczy

Niżej opisane komitety ds. ryzyka działają w ramach ogólnej polityki zarządzania ryzykiem oraz uprawnień przyznanych im przez Zarząd Banku:

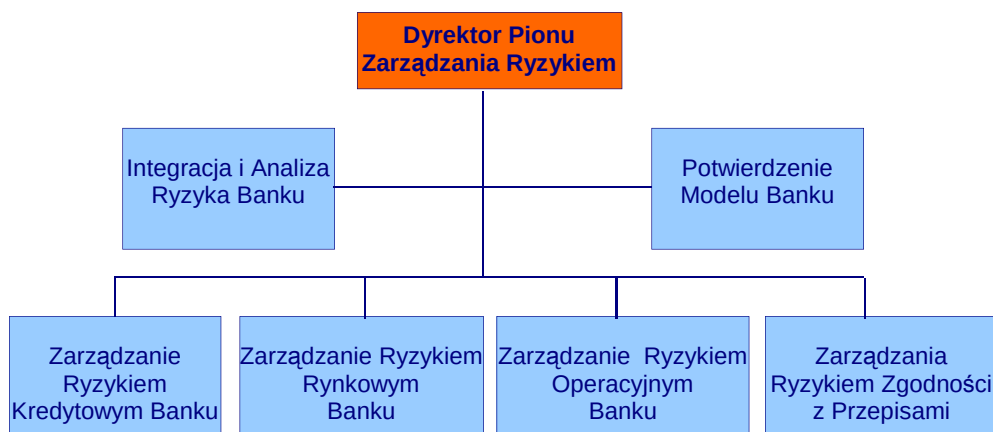
- Komitet ds. Ryzyka i Finansów stanowi platformę dla Dyrektora Pionu Zarządzania Ryzykiem i Dyrektora Finansowego wraz z ich odpowiednimi bezpośrednimi podwładnymi, w ramach której omawia się i podejmuje decyzje w kwestiach dotyczących zarówno finansów, jak i ryzyka. Podstawowym zadaniem Komitetu ds. Ryzyka i Finansów jest koordynacja na wysokim szczeblu decyzji finansowych i decyzji dotyczących ryzyka, które wpływają na sprawozdawczość wewnętrzną i/lub zewnętrzną;
- Komitet Kredytowy ING Banku ds. Polityki omawia i zatwierdza polityki, metodologie i procedury dotyczące ryzyka kredytowego, ryzyka kraju i ryzyka utraty reputacji w ramach ING Banku. Komitet Kredytowy ING Banku ds. Polityki spotyka się raz w miesiącu;
- Komitet Kredytowy ING Banku ds. Zatwierdzania Transakcji omawia i zatwierdza transakcje, które niosą za sobą ryzyko kredytowe (w tym ryzyko inwestycyjne emitenta). Komitet Kredytowy ING Banku ds. Zatwierdzania Transakcji spotyka się dwa razy w tygodniu;
- Komitet Aktywów i Pasywów ING Banku raz w miesiącu omawia i zatwierdza ogólny profil wszystkich rodzajów ryzyka rynkowego ponoszonego przez ING Bank w związku z jego działalnością z zakresu bankowości komercyjnej, bankowości detalicznej i bankowości bezpośredniej. Komitet Aktywów i Pasywów Banku definiuje politykę dotyczącą finansowania, płynności, niedopasowania stóp procentowych oraz wypłacalności dla ING Banku;
- Komitet Banku ds. Ryzyka Niefinansowego odpowiada za planowanie i utrzymanie struktury systemu zarządzania ryzykiem, z uwzględnieniem zarządzania ryzykiem operacyjnym, polityki zapewnienia zgodności z przepisami i polityki prawnej, minimalnych standardów, procedur i wytycznych, struktury Komitetu ds. Ryzyka Niefinansowego, opracowania narzędzi, metod i kluczowych parametrów (z uwzględnieniem istotnych zmian) w celu identyfikacji, pomiaru oraz monitoringu/prezentacji ryzyka.

Jednostka ds. zarządzania ryzykiem

Jednostki ds. zarządzania ryzykiem umiejscowiono na wszystkich szczeblach organizacji ING Banku.

Dyrektor Pionu Zarządzania Ryzykiem, który jest także członkiem Zarządu Banku, ponosi zasadniczą i ogólną odpowiedzialność za zarządzanie ryzykiem. Dyrektor Pionu Zarządzania Ryzykiem odpowiada za zarządzanie ryzykiem i kontrolę ryzyka w ujęciu skonsolidowanym w celu zapewnienia spójności profilu ryzyka ING Banku z posiadanymi zasobami finansowymi i apetytem na ryzyko. Dyrektor Pionu Zarządzania Ryzykiem odpowiada również za ustalanie i utrzymanie silnych podstaw organizacyjnych dla procesu zarządzania ryzykiem w całej instytucji.

Poniższy schemat organizacyjny ilustruje zależności funkcjonalne w ramach organizacji zarządzania ryzykiem ING Banku.

Dyrektorzy powyższych departamentów (dyrektorzy ds. ryzyka) podlegają Dyrektorowi Pionu Zarządzania Ryzykiem i ponoszą bezpośrednią odpowiedzialność za decyzje dotyczące (łagodzenia) ryzyka w Banku. Dyrektorzy ds. ryzyka oraz Dyrektor Pionu Zarządzania Ryzykiem odpowiadają za harmonizację i standaryzację praktyk związanych z zarządzaniem ryzykiem.

W grudniu 2011 roku zmieniono układ zależności służbowych. Od tego czasu Dyrektor ds. Zapewnienia Zgodności z Przepisami podlega nowo mianowanemu Dyrektorowi Departamentu Zarządzania Ryzykiem Niefinansowym ING Banku, który z kolei podlega Dyrektorowi Pionu Zarządzania Ryzykiem.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Bank

Ponadto Dyrektorowi Pionu Zarządzania Ryzykiem podlegają dwa inne departamenty:

- Departament Integracji i Analizy Ryzyka, który odpowiada za procesy grupowania ryzyka oraz dostarczanie informacji na temat ryzyka bankowego Dyrektorowi Pionu Zarządzania Ryzykiem i Zarządowi Banku;
- Departament ds. Potwierdzenia Modelu Banku, który zajmuje się okresową weryfikacją wszystkich istotnych modeli ryzyka stosowanych przez ING Bank. Aby zapewnić niezależność departamentu od departamentów biznesowych oraz pozostałych departamentów ds. ryzyka, dyrektor departamentu podlega bezpośrednio Dyrektorowi Pionu Zarządzania Ryzykiem.

Polityka w zakresie ryzyka

ING Bank wdraża politykę zarządzania ryzykiem, odpowiednie procedury i standardy tak, aby doprowadzić do powstania spójności na wszystkich poziomach organizacji, określając minimalne wymagania w stosunku do wszystkich jednostek biznesowych. Struktura zarządcza jednostek biznesowych odpowiada strukturze poziomów w Banku i spełnia lokalne kryteria prawne. Kierownictwo wyższego szczebla powinno gwarantować implementację i przestrzeganie założeń strategicznych, procedur i standardów. Założenia strategiczne, procedury i standardy są regularnie aktualizowane i sprawdzane przez właściwe komisje tak, aby na czas odzwierciedlać zmiany na rynku, nowości produktowe oraz pojawiające się najlepsze praktyki.

PROFIL RYZYKA ING BANKU

ING Bank ocenia i mierzy ryzyko jako podstawę procesu decyzyjnego. W efekcie istotne znaczenie mają modele ryzyka. Właściwe zarządzanie procesem zatwierdzania modeli, metod i parametrów ryzyka pozwala spełnić wymagania biznesowe i regulacyjne poprzez czytelne przypisanie zakresów obowiązków i odpowiedzialności.

Niemniej jednak użytkownicy informacji przedstawionych w rozdziale poświęconym zarządzaniu ryzykiem powinni pamiętać, że przedstawione analizy mają charakter przyszłościowy i polegają na założeniach i szacunkowych obliczeniach dotyczących przyszłych zdarzeń, z których niektóre są uznawane za ekstremalne, i dlatego też istnieje niewielkie prawdopodobieństwo, że zostaną zrealizowane. W normalnym trybie działalności ING Bank nadal opracowuje, dopasowuje i dopracowuje różne modele, które wspierają pomiar ryzyka, co może powodować zmiany w już ujawnionych parametrach.

Rodzaje Ryzyka

ING Bank poddaje pomiarom następujące podstawowe rodzaje czynników ryzyka, powiązane z jego działalnością biznesową:

- Ryzyko kredytowe: ryzyko potencjalnej straty ze względu na niewywiązanie się dłużnika (dotyczy również emitentów obligacji) lub stron relacji handlowych ze zobowiązań;
- Ryzyko rynkowe: ryzyko potencjalnej straty ze względu na niekorzystne zmiany czynników rynkowych. Czynniki ryzyka rynkowego obejmują stopy procentowe, kapitał własny, nieruchomości, dorozumianą zmienność, widełki kredytowe, oraz ryzyko kursów wymiany walut;
- Ryzyko płynności: ryzyko, że ING lub jedna z jego spółek zależnych nie zdoła wywiązać się ze swoich zobowiązań finansowych, kiedy się staną należne, po rozsądnych kosztach i terminowo. Ryzyko płynności może się zmaterializować zarówno w odniesieniu do pozycji handlowych, jak i innych;
- Ryzyko operacyjne to ryzyko poniesienia bezpośredniej lub pośredniej straty wynikającej z nieadekwatnych lub nieudanych procesów wewnętrznych, błędów ludzi i systemów oraz zdarzeń zewnętrznych. Obejmuje to ryzyko utraty reputacji oraz ryzyko prawne;
- Ryzyko braku zgodności z przepisami to ryzyko naruszenia integralności ING Banku w wyniku nieprzestrzegania (lub domniemanego nieprzestrzegania) odpowiednich ustaw, przepisów, polityk i standardów ING Banku określonych w Zasadach prowadzenia działalności przez ING Bank;
- Ryzyko biznesowe: wystawienie na utratę wartości ze względu na wahania wolumenów, marż i kosztów, oraz ryzyko zachowań klienta. Wahania te mogą wystąpić z powodu czynników wewnętrznych, branżowych, lub bardziej ogólnych czynników rynkowych. Jest to ryzyko wpisane na stałe w strategiczne decyzje oraz wydajność wewnętrzną i jako ryzyko strategiczne jest zaliczane do ryzyka biznesowego.

Struktura apetytu na ryzyko ING Banku

ING Bank stosuje zintegrowane podejście do procesu zarządzania ryzykiem działalności bankowej. Zarząd Banku stosuje podstawy dotyczące apetytu na ryzyko w celu monitorowania faktycznego profilu ryzyka oraz zarządzania nim w związku z apetytem na ryzyko wynikającym z ambicji ratingowych ING Banku zakładających utrzymanie rating na poziomie AA. Dzięki temu Zarząd Banku jest w stanie ustalić możliwe poziomy koncentracji ryzyka oraz wspierać strategiczny proces decyzyjny. Poziom apetytu na ryzyko prezentowany jest Zarządowi Banku raz na kwartał, a następnie jest przekazywany Komitetowi ds. Ryzyka.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Bank

Ogólny apetyt na ryzyko przekłada się na konkretne limity, które są następnie przekazywane w dół organizacji, np.

- Limity ryzyka kredytowego;
- Limity dotyczące zarządzania aktywami i pasywami/limity zagrożonej wartości;
- Limity ryzyka płynności.

Trzy linie obrony w strukturze zarządzania zapewniają, że ING Bank zarządza ryzykiem zgodnie z apetytem na ryzyko ustalonym przez Zarząd Banku i ryzyko przekazywane jest w całym Banku, co zabezpiecza kontrolę w jego podejmowaniu. Zadaniem poszczególnych poziomów w strukturze organizacyjnej jest maksymalizacja wartości w ramach ustalonych limitów ryzyka. Raz na kwartał Zarząd Banku sprawdza, czy ryzyko finansowe i niefinansowe mieści się w ustalonych w procesie planowania strategicznego granicach apetytu na ryzyko.

ING Bank sprzedaje szeroki zakres produktów, które generują ryzyko finansowe podlegające zarządzaniu przez departamenty ds. ryzyka kredytowego i ryzyka rynku. Ryzykiem operacyjnym (niefinansowym) zarządza Departament Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym.

Finansowe czynniki ryzyka

W przypadku finansowych czynników ryzyka, ING Bank wyraża swój apetyt na ryzyko w formie tolerancji dla odchyłeń kluczowych wskaźników kapitałowych od ich docelowych poziomów. Apetyt na ryzyko jest zatem ściśle dostosowany do działań i polityk działu Zarządzania Kapitałem.

ING Bank wyraził tolerancje dla swoich wskaźników pomiaru wypłacalności ważonej ryzykiem (kluczowy wskaźnik poziomu 1), wskaźników pomiaru wypłacalności nieważonej ryzykiem oraz dla wskaźników pomiaru opartych na większej wartości (kapitał ekonomiczny).

Wskaźniki pomiaru, które zaprezentowano w poniższych rozdziałach, wiążą się z każdą z grup wymienionych powyżej wskaźników i obrazują wrażliwość przychodów, kapitał ekonomiczny i regulacyjny.

Ze względu na sposób zorganizowania działów ryzyka, wskaźniki te przedstawione są na wyższym poziomie zagregowania, niż segmenty zidentyfikowane w Nocie 51 "Segmenty Operacyjne":

- Retail Banking Benelux obejmuje Retail Netherlands, Retail Belgium (w tym Retail Luxemburg);
- Retail Banking Direct & International obejmuje Retail Central Europe, Retail Asia i ING Direct;
- Bankowość Komercyjna odnosi się do Bankowości Komercyjnej oraz Nieruchomości ING;
- Linia Bankowości Korporacyjne współwystępuje z Linia Korporacyjną.

Ryzyko niefinansowe

Realizacja polityki

Aby zapewnić właściwe zarządzanie ryzykiem niefinansowym ING Bank monitoruje proces pełnego wdrożenia polityk ryzyka oraz minimalnych standardów. Jednostki organizacyjne muszą udowodnić, że podjęto odpowiednie kroki, by kontrolować ryzyko operacyjne, braku zgodności z przepisami oraz prawne. Do pomiaru jakości systemu kontroli wewnętrznej w jednostce organizacyjnej ING Bank stosuje karty scoringowe. Ocena taka oparta jest na możliwości udowodnienia, że jednostki organizacyjne efektywnie stosują wymagane procesy zarządzania ryzykiem.

Raport na temat ryzyka niefinansowego

Raport na temat ryzyka niefinansowego to raport będącym stałym punktem posiedzeń Zarządu Banku oraz Komitetu ds. Ryzyka. Raport ten dostarcza kierownictwu na wszystkich szczeblach organizacji informacje na temat kluczowych rodzajów ryzyka operacyjnego, ryzyka braku zgodności z przepisami i ryzyka prawnego. Raport na temat ryzyka niefinansowego oparty jest na ustalonej tolerancji ryzyka w jednostce organizacyjnej oraz w jasny sposób opisuje ryzyko i reakcje umożliwiające kierownictwu ustalenie priorytetów dotyczących ryzyka operacyjnego, ryzyka braku zgodności z przepisami i ryzyka prawnego oraz zarządzanie tego typu ryzykiem.

KAPITAŁ EKONOMICZNY ING BANKU

Prezentacja modelu

Prezentacja modelu wyjaśnia metodologię oraz opisuje modele wykorzystywane do wyznaczania wartości Kapitału Ekonomicznego (EC). Model ryzyka dla kalkulacji Kapitału Ekonomicznego jest poddawany okresowej ocenie oraz zatwierdzany przez wewnętrzną jednostkę – Departament Poświadczania Modeli. Kalkulacja Kapitału Ekonomicznego jest również wykorzystywana w ramach Procesu Oceny Adekwatności Kapitału Wewnętrznego (ICAAP) w ramach Umowy Kapitałowej Basel II Filaru II oraz Procesu Badania i Oceny Nadzorczej (SREP), który jest przeprowadzany regularnie przez Holenderski Bank Centralny.

Kapitał Ekonomiczny zdefiniowany jest jako kwota kapitału potrzebnego do transakcji lub jednostce biznesowej w celu zabezpieczenia ekonomicznych czynników ryzyka, związanych z taką transakcją lub działalnością jednostki. Ogólnie rzecz biorąc, Kapitał Ekonomiczny mierzy się w postaci nieoczekiwanej straty przekraczającej stratę oczekiwaną na danym poziomie pewności. Ta definicja Kapitału Ekonomicznego jest zgodna z definicją wartości rynkowej (lub nadwyżki) netto. Proces modelowania Kapitału Ekonomicznego pozwala Bankowi ING na alokację Kapitału Ekonomicznego do jednostek biznesowych oraz wspieranie pomiarów wydajności skorygowanych o ryzyko (RAROC). Zastosowanie wskaźnika RAROC zwiększa poziom koncentracji na ryzyko w stosunku do korzyści w procesie decyzyjnym i w dalszej kolejności stymuluje wykorzystanie skąpego kapitału w najsukuczniejszy sposób.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Bank

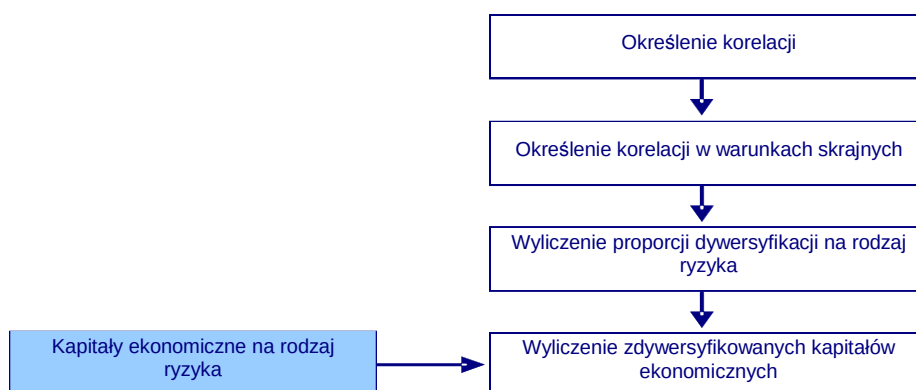
W analizowanym modelu obowiązują następujące, nadrzędne zasady i definicje del:

- Wyliczając kapitał ekonomiczny, ING Bank wykorzystuje jednostronny poziom ufności w wysokości 99,95% - zgodny z docelową oceną ratingową zadłużenia ING (AA) - w jednorocznym horyzoncie czasowym;
- Zakłada się, że wszystkie, mierzalne, znane obecnie źródła zagrożeń zostały uwzględnione;
- Najbardziej prawdopodobne założenia ryzyka są maksymalnie obiektywne i opierają się na właściwej analizie danych statystycznych. Każdemu rodzajowi ryzyka odpowiada jeden zestaw najbardziej prawdopodobnych założeń w ING Banku;
- Kapitał ekonomiczny wlicza się w oparciu o zasady wartości godziwej. Tam gdzie istnieją pełne i wydajne rynki, wartość godziwa równa jest wartości rynkowej;
- Wyliczenia kapitału ekonomicznego odzwierciedlają znane, głęboko zakorzenione opcje. Wywierają wpływ na zachowania klientów w zakresie produktów bankowych;
- Kapitał ekonomiczny wlicza się przed opodatkowaniem. W wyliczeniach nie uwzględnia się efektu rachunkowości regulacyjnej i wymagań wypłacalności na poziomie kapitałowym;
- Struktura nie uwzględnia wartości franczyzowej działalności, samodzielnych interwencji kierownictwa ani przyszłych obrotów czy marż.

Określone pomiary w rozbiciu na rodzaje ryzyka opisane są bardziej szczegółowo w rozdziałach dotyczących poszczególnych rodzajów ryzyka.

Model agregacyjny

Poniższy wykres przedstawia główne procesy realizowane w modelu agregacyjnym kapitału ekonomicznego w ING Banku. Białe pola to procesy wykonywane przez model, natomiast pola zaciemnione obrazują wkład ze strony innych, korporacyjnych działów ryzyka.

Czynniki korelacji pomiędzy rodzajami ryzyka, służące do dywersyfikacji, oparte są na najlepszych przybliżeniach wzmocnionych analizami statystycznymi i danymi historycznymi, ekspercką oceną ryzyka ING Banku, studiami zewnętrznych modeli porównawczych oraz wspólnej logice. Jak to pokazano na schemacie blokowym, czynniki korelacji są niekiedy, tak gdzie to potrzeba wzmacniane, aby uwzględnić potencjalne niedokładności pomiarów w przypadku wydarzeń skrajnych ze względu na ograniczone historyczne dane obserwacyjne. Opinie eksperckie stosuje się w odniesieniu do zagregowanego ryzyka biznesowego i operacyjnego.

W skład kapitału ekonomicznego ING Banku wchodzi agregacja podstawowych kapitałów ekonomicznych pięciu rodzajów ryzyka, a mianowicie: ryzyka kredytowego, transferowego, rynkowego, operacyjnego i biznesowego. Prezentacje modeli dla poszczególnych rodzajów ryzyka zostały zaprezentowane odpowiednich rozdziałach. Te rodzaje ryzyka podlegają agregacji. W jej wyniku powstaje całkowity, zdywersyfikowany kapitał ekonomiczny ING Banku dzięki zastosowaniu metody „wariancja – kowariancja” oraz macierzy korelacji wewnątrzzagroźeniowej typu 5x5.

W celu alokacji kapitału ekonomicznego w obrębie produktów i jednostek, czynniki dywersyfikacji oblicza się dla każdego rodzaju ryzyka. Czynniki te stosuje się regularnie w całym ING Banku. Poziom korzyści z dywersyfikacji zależy zarówno od korelacji wewnątrzzagrożeń jak i relatywnej wielkości niezdywersyfikowanej ekspozycji kapitału ekonomicznego na poszczególne rodzaje ryzyka.

Struktura raportowania

Dla każdej jednostki biznesowej i linii produkcyjnej w ING Banku ujmuje się kapitał ekonomiczny brutto. Wartości netto kapitału ekonomicznego wlicza się, biorąc product kapitału ekonomicznego brutto plus jeden minus czynnik dywersyfikacji. Całkowity kapitał ekonomiczny wlicza się jako sumę kapitału ekonomicznego netto dla każdego rodzaju ryzyka na wszystkich poziomach raportowania.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Bank

Kapitał Ekonomiczny i Kapitał Regulacyjny Banku ING

Główne narzędzia do zarządzania ryzykiem, których używa ING Bank to Kapitał Ekonomiczny i Kapitał Regulacyjny. Zestawy wskaźników pomiarowych związanych z każdym ze wymienionych Kapitałów stosuje się do ustalenia kwoty kapitału, której transakcja lub jednostka biznesowa potrzebuje, aby efektywniej zarządzać ekonomicznymi czynnikami ryzyka, na które napotyka. Kapitał Regulacyjny rządzi się metodologiami narzuconymi odgórnie przez regulatorów, a Kapitał Ekonomiczny rządzi się modelami opracowanymi wewnątrz (wszystkimi zatwierdzonymi przez Holenderski Bank Centralny).

Kapitał ekonomiczny to środek nieksięgowy, który z istoty podlega dynamicznym zmianom oraz aktualizacjom w wyniku zróżnicowania portfela ING Banku oraz faktów dotyczących rynku jako całości. ING Bank realizował i będzie nadal realizował rekalkulacje założeń leżących u podstaw jego modeli kapitału ekonomicznego, które mogą mieć istotny wpływ na przebieg wartości kapitału ekonomicznego w miarę upływu czasu.

Poniższe tabele prezentują Kapitał Ekonomiczny i Kapitał Regulacyjny ING Banku według rodzajów ryzyka i poziomów w strukturze organizacyjnej. Kapitał Ekonomiczny odzwierciedla wszystkie skutki dywersyfikacji w ramach ING Banku, z uwzględnieniem redukcji ryzyka pomiędzy poszczególnymi kategoriami ryzyka. Z kolei w przypadku Kapitału Regulacyjnego dywersyfikacja nie jest brana pod uwagę. W 2010 r. Kapitał Regulacyjny na ryzyko kredytowe nadal uwzględniał ryzyko transferu w wysokości 202 mln EUR. Kapitał Ekonomiczny uwzględniał ryzyko transferu zarówno w 2011 jak i w 2010 r.

Kapitał Ekonomiczny i Regulacyjny (zróżnicowany wyłącznie dla Banku) według rodzajów ryzyka

	Kapitał Ekonomiczny		Kapitał Regulacyjny	
	2011	2010	2011	2010
Ryzyko kredytowe	14,365	15,245	22,474	22,452
Ryzyko rynkowe	8,262	7,233	1,124	364
Ryzyko biznesowe	2,448	2,435		
Ryzyko operacyjne	1,683	1,619	2,836	2,872
Operacje bankowe razem	26,758	26,532	26,434	25,688

Kapitał Ekonomiczny (zróżnicowany wyłącznie dla Banku) według kombinacji linii biznesowych

	Kapitał Ekonomiczny		Kapitał Regulacyjny	
	2011	2010	2011	2010
Bankowość Komercyjna	9,726	10,695	11,615	11,395
Retail Banking Benelux	4,445	4,613	5,552	5,498
Retail Banking Direct & International	9,475	8,881	8,783	8,587
Bank Linii Korporacyjnej ⁽¹⁾	3,112	2,343	484	208
Operacje bankowe razem	26,758	26,532	26,434	25,688

⁽¹⁾ Linia Korporacyjna obejmuje działania finansowania na szczeblu Banku ING, transakcje wewnętrzne pomiędzy jednostkami biznesowymi a Linia Korporacyjną, i podlega zarządzaniu funkcji Zarządzania Kapitałem.

Różnice pomiędzy Kapitałem Regulacyjnym a Kapitałem Ekonomicznym polegają głównie na tym, że:

- Kapitał Ekonomiczny na ryzyko kredytowe jest niższy niż Kapitał Regulacyjny. Kapitał Ekonomiczny definiowany jest jako wewnętrzna metodologia ING dotycząca ryzyka kredytowego. Jest to kwota kapitału stanowiąca minimum wymagane, by pokryć nieoczekiwane straty w ramach określonego poziomu ufności i ustalonego horyzontu czasowego;
- Kapitał Ekonomiczny na ryzyko rynkowe jest wyższy niż Kapitał Regulacyjny przede wszystkim z powodu uwzględnienia w Kapitale Ekonomicznym ksiąg bankowych dotyczących ryzyka stopy procentowej. Kapitał Regulacyjny na ryzyko rynkowe uwzględnia wartość narażoną na ryzyko w warunkach skrajnych, a Kapitał Ekonomiczny bierze pod uwagę dywersyfikację w odniesieniu do wszystkich rodzajów ryzyka;
- Kapitał Ekonomiczny uwzględnia ryzyko działalności, a Kapitał Regulacyjny nie;
- Dla Kapitału Ekonomicznego stosuje się 99,95% poziom ufności, z kolei poziom ufności dla Kapitału Regulacyjnego wynosi 99,9%. W wyniku korekty różnicy w poziomie ufności Kapitał Ekonomiczny będzie niższy niż Kapitał Regulacyjny.

Nie uwzględniając ING Direct USA, całkowity Kapitał Ekonomiczny wyniósłby 25 mld EUR, a całkowity Kapitał Regulacyjny 24,2 mld EUR.

Wskazane powyżej wskaźniki pomiaru ryzyka oraz zasady ramowe dla apetytu na ryzyku nie obejmują ryzyka płynności: ryzyko, że ING Bank lub jedna z jego spółek zależnych nie zdoła wywiązać się ze swoich zobowiązań finansowych, kiedy się staną należne, po rozsądnych kosztach i terminowo. ING Bank posiada odrębne zasady ramowe dla zarządzania płynnością, regulujące zarządzanie tym ryzykiem, opisane w rozdziale Ryzyko Płynności ING Banku. Zapisy dotyczące ryzyka finansowania oraz płynności zostały zaktualizowane w 2011.

ZMIANY WPROWADZANE W ŚRODOWISKU REGULACYJNYM

Po zamieszczeniu na rynkach finansowych w ostatnich kilku latach oraz konieczności pomocy rządowej dla instytucji finansowych instytucje finansowe znajdują się pod baczna obserwacją opinii publicznej, organów nadzorujących oraz regulacyjnych. Dlatego też celem zmienionych przepisów jest uniknięcie kryzysu systemu finansowego w przyszłości.

W tym celu przepisy koncentrują się przede wszystkim na następujących kwestiach

- Bardziej kategoryczne dopasowanie poziomu ryzyka do pozycji kapitałowej instytucji finansowej (propozycja Basel III). Propozycja Umowy Kapitałowej Basel III zawęża definicję kapitału Core Tier 1 i kapitału Tier 1, a także wprowadza nową definicję wskaźnika dźwigni, która powinna stanowić część I Filaru struktury Basel. Komitet Bazylejski zaproponował także nowe wymagania dotyczące płynności. Poza powyższymi propozycjami kolejnym celem jest zmniejszenie „procykliczności”, by uniknąć sytuacji, w której banki byłyby zmuszone w trudnych czasach finansowych zwiększyć swój już i tak skromny kapitał. Na koniec przedstawiono propozycję wprowadzenia dodatkowych wymogów kapitałowych dotyczących ryzyka kredytowego kontrahenta. Ponadto Komitet Bazylejski i Rada Stabilności Finansowej (Financial Stability Board, FSB) aktualnie rozważają rozwiązania, które mogą wymagać wyższej zdolności do absorpcji strat, dopłat z tytułu płynności, limitów zaangażowania oraz specjalnego reżimu ustawodawczego dla „ważnych systemowo instytucji finansowych” (SIFI) oraz tak zwanych „globalnych ważnych systemowo instytucji finansowych” (G-SIFI). Terminy wprowadzenia konkretnych pozycji ustalono na lata 2013 – 2018.
- Niezależnie od propozycji Umowy Kapitałowej Basel III, ale zgodnie z jej postanowieniami, na szczeblu krajowym lokalne instytucje nadzorujące stosują bardziej kategoryczne podejście do maksymalnego poziomu ryzyka kredytowego, jakie podmioty zależne i oddziały banków mogą utrzymywać w odniesieniu do swoich spółek holdingowych. W przypadku braku ponadnarodowej harmonizacji prowadzi to do tak zwanych pułapek płynności, tj. nadwyżki płynności w kraju, której nie można po prostu przenieść (bez zabezpieczenia) do centralnego skarbcza w innym kraju.

RYZYO KREDYTOWE ING BANKU

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w ING Banku

Ryzyko kredytowe polega na możliwości poniesienia strat z powodu niewypłacalności dłużników (w tym emitentów obligacji) lub kontrahentów handlowych. Zagrożenia kredytowe można podzielić na pięć zasadniczych kategorii: a) udzielanie pożyczek (w tym gwarancji i akredytyw); b) inwestycje; c) transakcje przed rozliczeniem (produkty pochodne, finansowanie papierów wartościowych, handel walutą); d) rynki pieniężne i e) rozliczenia. Ponadto ustalono szóstą kategorię – ryzyko kraju, które uwzględnia wcześniej wymienione pozostałe pięć kategorii ryzyka lub ich dotyczy.

Zarządzanie

Kierownictwo ds. ryzyka kredytowego (CRM) odpowiada za zarządzanie ryzykiem kredytowym, ponoszonym przez wszystkie jednostki ING Banku, w tym zagrożenia występujące w konkretnych krajach. Struktura CRM opiera się na trzech działach ING Banku. Dyrektor generalny CRM jest osobą funkcjonalnie odpowiedzialną za globalną sieć pracowników zajmujących się zagrożeniami kredytowymi, a szefowie działów zarządzania ryzykiem kredytowym raportują bezpośrednio do niego.

Działania CRM wspierają dedykowane systemy informacji o ryzyku kredytowym oraz wewnętrzne metodologie pomiaru zagrożeń kredytowych, dostosowane do dłużników, emitentów i kontrahentów. CRM sprzyja powstawaniu spójności w obrębie całej organizacji ryzyka kredytowego poprzez implementację wspólnych strategii postępowania w obliczu zagrożeń, opracowywanie konkretnych metodologii, podręczników i narzędzi w całym Banku.

Polityka kredytowa ING Banku polega na utrzymaniu zdywersyfikowanego międzynarodowo portfela pożyczek i obligacji, a także na unikaniu dużych koncentracji zagrożeń. Szczególną wagę przykładają się do kierowania projektami w obrębie działów biznesowych, ustalając limity dla poszczególnych krajów, indywidualnych kredytobiorców i ich grup. Jednym z głównych celów sektora bankowego jest wzmocnienie działań relacyjno-bankowych, przy jednoczesnym utrzymaniu surowych wymagań i kontroli w zakresie wewnętrznych zagrożeń i zwrotów.

Analizy kredytowe koncentrują się na badaniu stosunku zagrożeń do potencjalnych korzyści. Poziom analizy kredytowej jest funkcją wielkości zagrożenia, terminu spłaty zadłużenia, struktury (np. zapłaconych należności) obiektu oraz podejmowanego ryzyka. Pod względem zarządzania ryzykiem kredytowym obligacje finansowe dzieli się na udzielanie pożyczek, inwestycje, rozliczenia z góry, rynek pieniężny i rozliczenia. Wewnętrznie wykorzystuje się złożone narzędzia na bazie RAROC, zapewniając właściwą równowagę zagrożeń i nagród w portfelu i w obrębie parametrów koncentracji. Analitycy kredytowi ING Banku korzystają z ogólnie dostępnych informacji, łącząc je z wynikami dochodzeń wewnętrznych w oparciu o dane przekazywane przez klientów, porównania z podobnymi grupami, porównania z innymi firmami z branży i inne techniki kwantytatywne.

Pomiar i raportowanie ryzyka kredytowego

Liczby odnoszące się do rynków pieniężnych i udzielania pożyczek są przeważnie kwotami nominalnymi, natomiast kwoty odnoszące się do działań inwestycyjnych opierają się na oryginalnych wartościach, które zostały zainwestowane, minus spłaty. W skład ekspozycji pozabilansowych wchodzi akredytywy i gwarancje, powiązane z kategorią ryzyka pożyczkowego. Poza tym, do ekspozycji pozabilansowych wlicza się też część niewykorzystanych limitów, związanych ze średnim (statystycznie) wykorzystaniem niewykorzystanej części limitu między momentem pomiaru a teoretycznym momentem statystycznej niewypłacalności. Kwoty te określa się łącznie mianem „nieuregulowanego ryzyka kredytowego”.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Bank

Ekspozycje związane z sekurytyzacją (finansowanie wspomagane przez aktywa, papiery wartościowe wspomagane przez hipoteki komercyjne/mieszkaniowe i obligacje zabezpieczone) zaprezentowano oddzielnie. Kwoty te również odnoszą się do wysokości zainwestowanych środków przed podjęciem jakichkolwiek działań kończących się utratą wartości czy też wprowadzeniem korekt rynek do rynku. Również ta kwota powinna zostać określona mianem „nieuregulowanego ryzyka kredytowego”.

W odniesieniu do działalności bankowej ING Bank stosuje różne techniki wyceny i pomiaru rynku, by ustalić poziom ryzyka kredytowego swojej działalności przedroczniczej. Techniki te pozwalają oszacować potencjalne zaangażowanie ING Banku w poszczególne transakcje i portfele transakcji. Aby zmniejszyć ryzyko kredytowe Bank zawiera umowy ramowe i umowy zabezpieczeń kredytowych.

Prezentacja modelu - Kapitał Ekonomiczny ING Banku na ryzyko kredytowe i ryzyko transferu

Kapitał Ekonomiczny na ryzyko kredytowe i ryzyko transferu stanowi część Kapitału Ekonomicznego, jaka jest utrzymywana, by sprostać nieoczekiwanym stratom wynikającym z portfela kredytowego w związku z (nieoczekiwanymi) zmianami podstawowej wiarygodności kredytowej dłużników lub możliwej do odzyskania wartości zasadniczego zabezpieczenia (jeżeli takie ustanowiono). Kapitał na ryzyko kredytowe i ryzyko transferu obliczany jest dla wszystkich portfeli, które generują ryzyko kredytowe lub ryzyko transferu, w tym portfeli inwestycyjnych.

Kapitał Ekonomiczny na ryzyko kredytowe i ryzyko transferu obliczany jest przy użyciu wewnętrznie opracowanych modeli przy 99,95% poziomie ufności i rocznym horyzoncie czasowym, co odpowiada pożądanemu ratingowi kredytowemu ING. ING Bank stosuje serię modeli ryzyka kredytowego, które można pogrupować w ramach trzech podstawowych kategorii – modele prawdopodobieństwa niewypłacalności (Probability of Default, PD), które mierzą samą wiarygodność kredytową poszczególnych dłużników, modele pomiaru zaangażowania w momencie niewypłacalności (Exposure at Default, EAD), które szacują rozmiar zobowiązania finansowego w momencie niewypłacalności w przyszłości oraz modele pomiaru proporcji zaangażowania w momencie utraty niewypłacalności (Loss Given Default, LGD), które szacują możliwą do odzyskania wartość podstawowego zabezpieczenia lub otrzymanych gwarancji (jeżeli takie ustanowiono) oraz część niezabezpieczoną. Łącznie do oszacowania ryzyka kredytowego ING Bank stosuje ponad 100 modeli. Różne modele można podzielić na trzy grupy – statystyczne, specjalistyczne i hybrydowe.

Wzór obliczania Kapitału Ekonomicznego na ryzyko kredytowe i ryzyko transferu oparty jest na siedmiu różnych czynnikach ryzyka. Poza wyżej wspomnianymi modelami PD, EAD i LGD, wzór ten uwzględnia również sektor i kraj dłużnika, a także pozostały okres danej transakcji. W końcu wzór ten bierze pod uwagę korelację różnych rodzajów klas aktywów.

Podstawowe wzory i modele ustalania Kapitału Ekonomicznego na ryzyko kredytowe i ryzyko transferu są podobne do tych wykorzystywanych przy obliczaniu poziomu kapitału regulacyjnego wymaganego zgodnie z Umową Kapitałową Basel II (II Filar). Ze względu na różne konkretne zasady nałożone przez Umowę Kapitałową Basel II, takie jak górne i dolne limity regulacyjne, oraz zastosowanie znormalizowanego podejścia do określonych części portfela ING Banku, mimo stosowania takich samych podstawowych wzorów (wewnętrzny) Kapitał Ekonomiczny i Kapitał Regulacyjny nie są identyczne. Wytyczne do Umowy Kapitałowej Basel II dopuszczają tego typu różnice.

Poniższa tabela podsumowuje różne parametry kapitału stosowane w różnych celach oraz prezentuje różnice w kluczowych elementach i założeniach.

Kapitał na ryzyko kredytowe	Metodologia	Lokalizacja	Poziom ufności	Dane wejściowe	Cel
Kapitał Regulacyjny	Wzór Basel II	Vortex Basel Engine (VBE) w Centralnej Bazie Ryzyka	99.90%	Dane wyjściowe modelu Basel II	RWA
Kapitał Ekonomiczny	Zamknięty wzór algebraiczny Kapitału skorygowanego o ryzyko (RAC)	Vortex Risk Engine (VRE) w Centralnej Bazie Ryzyka	99.95%	Dane wyjściowe modelu Basel II, bez górnych i dolnych limitów Basel II, terminów zapadalności, harmonogramów spłat, czynników korelacji, macierzy migracji	Wycena, Kapitał Ekonomiczny na ryzyko kredytowe na poziomie transakcyjnym i powyżej

Poziom Kapitału Ekonomicznego na ryzyko kredytowe i ryzyko transferu obliczany jest regularnie dla większości działalności banku komercyjnego, ING Retail Benelux oraz detalicznej bezpośredniej i międzynarodowej działalności bankowej. Raz na kwartał Kapitał Ekonomiczny na ryzyko kredytowe i ryzyko transferu podlega konsolidacji z odpowiednimi elementami Kapitału Ekonomicznego z pozostałych obszarów.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Bank

Kapitał Ekonomiczny i Kapitał Regulacyjny (wyłącznie wg podziału stosowanego przez Bank) wg ryzyka

	Kapitał Ekonomiczny		Kapitał Regulacyjny	
	2011	2010	2011	2010
Ryzyka kredytowe	14,365	15,245	22,473	22,452

Zarządzanie Kapitałem Ekonomicznym na ryzyko kredytowe i ryzyko transferu

Wszystkie modele PD, EAD i LGD zatwierdza Komitet ds. Ryzyka Kredytowego po kompleksowej analizie dokumentacji przez Komitet ds. Rozwoju Modeli Ryzyka oraz jednostkę ds. zatwierdzenia modeli. Ponadto każdy model jest poświadczany raz w roku przez jednostkę ds. zatwierdzania modeli ryzyka. Każdy model posiada zarówno sponsora ryzyka kredytowego jak i sponsora front-office'u. Aby zapewnić maksymalny poziom akceptacji przez organizację, zarówno w Komitecie ds. Rozwoju Modeli Ryzyka jak i Komitecie ds. Ryzyka Kredytowego zasiadają dyrektorzy ds. ryzyka kredytowego, a także przedstawiciele front-office'u.

Rodzaje ryzyka kredytowego w ING Banku

Ryzyko związane z udzielaniem pożyczek

Ryzyko pożyczkowe pojawia się w momencie, gdy ING Bank udziela pożyczki klientowi lub wystawia gwarancję w imieniu klienta. Jest to najbardziej powszechna kategoria ryzyka, w skład której wchodzi: pożyczki terminowe, kredyty odnawialne, przekroczenia stanu rachunku, hipoteki, gwarancje, akredytywy, itd. Ryzyko mierzy się w umownych kwotach obowiązku finansowego, zobowiązującego klienta do spłaty, nie biorąc pod uwagę narosłych i niezapłaconych odsetek, amortyzacji rat ani utraty wartości.

Ryzyko związane z inwestycjami

Ryzyko związane z inwestycjami odnosi się do niebezpieczeństwa niewypłacalności kredytowej oraz ryzyka migracji ratingowej, związanych z inwestycjami ING Banku w obligacje, skrypty dłużne, sekurytyzacje i podobne papiery wartościowe w obrocie publicznym. Ryzyko inwestycyjne pojawia się w momencie, gdy ING Bank nabywa (syntetyczne) obligacje z zamiarem posiadania ich przez dłuższy okres (najczęściej aż do zapadalności). Obligacje, nabywane z zamiarem odsprzedaży w krótkim okresie, rozpatruje się w kategorii ryzyka handlowego – mierzonego i monitorowanego przez departament MRM. Biorąc pod uwagę zagrożenia kredytowe, ryzyko inwestycyjne mierzy się po oryginalnych kosztach (cena zakupu) pomniejszonych o ewentualne przedpłaty i amortyzacje, nie wliczając w nie narosłych i niezapłaconych odsetek ani efektów utraty wartości.

Ryzyko rynków pieniężnych

Ryzyko rynku pieniężnego pojawia się, gdy ING Bank lokuje depozyty krótkoterminowe u kontrahenta po to, by zarządzać nadmierną płynnością. Depozyty na rynkach pieniężnych są zwykle krótsze (trwają najczęściej od jednego do siedmiu dni). W przypadku niewypłacalności kontrahenta, ING Bank może stracić zdeponowane środki kapitałowe. Ryzyko rynku pieniężnego mierzy się więc jako hipotetyczną wartość lokaty, z wykluczeniem narosłych i niezapłaconych odsetek i efektów utraty wartości.

Ryzyko przed rozliczeniem

Ryzyko przed rozliczeniem pojawia się w momencie, gdy kontrahent nie realizuje płatności za transakcję przed rozliczeniem, a ING Bank zostaje zmuszone do zamiany kontraktu poprzez podpisanie umowy z innym kontrahentem po aktualnej (możliwe, że niekorzystnej) cenie rynkowej. Ryzyko przed rozliczeniem (potencjalne bądź oczekiwane) to koszt zastąpienia przez ING Bank transakcji rynkowej na rynku inną transakcją rynkową. Kategoria ryzyka kredytowego wiąże się z produktami takimi jak: opcje, swapy oraz transakcje finansujące papiery wartościowe. W miejscach, gdzie następuje wzajemna wymiana wartości, kwota nieuregulowanego ryzyka kredytowego opiera się zazwyczaj na wartości zastąpienia (rynek do rynku) plus potencjalnej koncepcji przyszłej zmienności w historycznym, 3-7 letnim horyzoncie czasowym i 97,5 procentowym poziomie ufności (odchylenie 1,96).

Ryzyko rozliczeniowe

Ryzyko rozliczeniowe pojawia się wtedy, gdy następuje wymiana wartości (fundusze, instrumenty, towary) dla tych samych bądź różnych dat wartości, a jej wynik nie zostaje zweryfikowany dopóki ING Bank nie zapłaci za swoją część transakcji. Ryzyko polega na tym, że ING Bank wywiązuje się ze swoich zobowiązań, a kontrahent nie. Ryzyko rozliczeniowe można najczęściej wykluczyć bądź znacznie ograniczyć dzięki realizacji transakcji w oparciu o metody rozliczania typu dostawa-zapłata (DVP) tak, jak odbywa się to w większości izb rozrachunkowych lub przy realizacji pisemnych zobowiązań do regulowania wzajemnych roszczeń według wartości netto.

W odniesieniu do transakcji, gdzie rozliczenie DVP nie jest możliwe, ING Bank wprowadza limity rozliczeń w ramach procesu zatwierdzania kredytu. Ryzyko rozliczeniowe jest wtedy monitorowane i zarządzane przez jednostki zarządzania ryzykiem kredytowym. Jest ono niwelowane w jeszcze większym stopniu przez zastosowanie procedur operacyjnych, w których wymogiem są potwierdzenia handlowe ze strony kontrahentów w odniesieniu do wszystkich szczegółów transakcji, a także przez przyjętą na szczeblu międzynarodowym dokumentację, np. umowy główne międzynarodowego stowarzyszenia swapów i produktów pochodnych (ISDA). Oprócz tego ING Bank regularnie bierze udział w realizacji projektów we współpracy z innymi instytucjami finansowymi po to, by usprawniać i opracowywać nowe systemy i mechanizmy rozrachunkowe, służące dalszemu niwelowaniu poziomu ryzyka rozliczeniowego. Ze względu na bardzo krótkoterminowy charakter ekspozycji rozliczeniowej (dziennie lub w ciągu dnia), zagrożenia tego rodzaju nie mają wpływu na kapitał ekonomiczny ani regulacyjny i nie uwzględnia się ich w raportach na temat ponoszonego ryzyka.

Ryzyko związane z określonym krajem

Chodzi o zagrożenia występujące w związku z tym, co dzieje się w konkretnym państwie (bądź grupie państw). Mogą się pojawić w obrębie każdej z pięciu, opisanych powyżej kategorii. W skład wszystkich transakcji i pozycji handlowych, generowanych przez ING Bank, wchodzi ryzyko związane z określonym krajem. Dzieli się je następnie na zagrożenia natury handlowej i transferowej. Ryzyko ekonomiczne to ryzyko koncentracji, związane z dowolnym wydarzeniem w zagrożonym kraju, mogącym mieć wpływ na transakcje i inne ekspozycje, niezależnie od waluty. Ryzyko transferowe to ryzyko powstałe ze względu na nieumiejętność ING Banku bądź któregoś z kontrahentów wywiązania się ze zobowiązań w danej walucie z powodu wydarzeń mających miejsce w danym kraju.

W krajach aktywności ING Banku sprawdza się regularnie profile ryzyka i opracowuje oceny ratingowe poszczególnych państw. Na tych ocenach, a także na apetycie na ryzyko w ING Banku definiuje się limity państwowe. Ekspozycje związane z udzielaniem pożyczek, inwestycjami, działaniami przed rozliczeniem oraz działaniami rynkowymi są następnie (codziennie) mierzone i analizowane w świetle tych limitów. Limity ryzyka krajowego wyznacza się w zakresie zagrożeń transferowych w głównej mierze na rynkach wschodzących.

Redukowanie Ryzyka Kredytowego

Podobnie jak to ma miejsce w przypadku wszystkich instytucji finansowych i banków w szczególności, ING Bank podejmuje w swojej działalności ryzyko kredytowe w sposób świadomy, a odnośne ryzyko jest mierzone. Wiarygodność kredytowa naszych klientów, partnerów handlowych oraz inwestycji jako taka, podlega nieustannym ocenom w zakresie ich zdolności do wywiązania się ze zobowiązań finansowych względem ING Banku. ING Bank stosuje różne techniki redukcji ryzyka kredytowego, wśród których zawieranie Umów Ramowych, Umów o Zabezpieczenie Kredytu oraz kontraktów CDS stosuje się najczęściej.

Umowy Wyrównujące i Umowy Ramowe

ING Bank stosuje różne techniki wyceny i pomiaru rynku, aby ustalić kwotę ryzyka kredytowego związanego z działaniami przed-transakcyjnymi. Techniki te pozwalają na oszacowanie przyszłego potencjalnego zaangażowania ING Banku w odniesieniu do poszczególnych transakcji oraz do ich portfeli. Często zawierane są umowy ramowe i umowy o zabezpieczenie kredytu, aby zredukować te kredytowe czynniki ryzyka.

ING Bank dobiera transakcje o podobnej charakterystyce, aby ustalić, czy kwalifikują się do równoważenia. Ten efekt równoważenia nazywa się "wyrównaniem". Co więcej, ING Bank redukuje wspomnianą kwotę na drodze wszelkich możliwych kompensacji zobowiązań wewnątrz jednostki, które mogą być dozwolone na mocy Umów Ramowych różnych rodzajów, takich jak ISDA, GMRA, GMSLA, itd. Wreszcie, kwota ta ulega dalszej redukcji o wszelkie zabezpieczenia utrzymywane przez ING Bank na mocy CSA lub podobnych umów.

Polityki zabezpieczeń kredytowych

W trakcie procesu oceny przy tworzeniu nowych kredytów, limitów handlowych lub dokonywaniu inwestycji, dokonywaniu przeglądu pozycji handlowych istniejących kredytów i inwestycji, ING Bank określa kwotę i rodzaj zabezpieczenia, jeżeli ono występuje, którego będzie można wymagać od klienta tytułem poręczenia dla ING Banku. Ogólnie rzecz biorąc, im niższa jest postrzegana wiarygodność kredytowa pożyczkobiorcy lub strony transakcji finansowej, tym wyższe zabezpieczenie taki klient lub strona transakcji muszą dostarczyć. W ramach działalności handlowej strony transakcji, ING Bank bierze aktywny udział w różnych ustaleniach prawnych, w ramach których ING Bank i/lub strony transakcji mogą podlegać obowiązkowi dostarczenia zabezpieczenia na swoją rzecz, w celu pokrycia wahań rynkowych swoich odpowiednich pozycji. Również przepisy prawa w rozmaitych jurysdykcjach mają wpływ na rodzaj i kwotę zabezpieczenia, które ING może otrzymać lub którego może udzielić. Rodzaj utrzymywanego zabezpieczenia wyznaczony jest strukturą kredytu lub pozycji. W konsekwencji, jako że portfel ING Banku jest zróżnicowany, profil zabezpieczenia, które ING Bank otrzymuje jest również zróżnicowany co do natury i nie odzwierciedla żadnego określonego rodzaju zabezpieczenia bardziej niż inne.

W ramach swojej działalności finansowania papierów wartościowych, podmioty ING Banku aktywnie zawierają umowy sprzedaży i odkupu znajdujących zbyty papierów wartościowych. Transakcje tego rodzaju mogą mieć wiele różnych form prawnych. Umowy odkupu i odkupu zwrotnego, umowy typu buy/sellback i sell/buyback, umowy pożyczki i użyczenia papierów wartościowych to najpopularniejsze z nich. Ilość znajdujących zbyty papierów wartościowych, które ING Bank utrzymuje w charakterze zabezpieczenia na mocy tego rodzaju umów wynosiła na dzień 31 grudnia 2011 roku 74,0 miliardy EUR, a na dzień 31 grudnia 2010 roku, 92,0 miliardów EUR. Spadek ten jest współmierny z ogólnym wzrostem ilości otwartych transakcji finansowania papierami wartościowymi pod koniec 2011 roku w porównaniu z rokiem 2010. Kwoty te nie obejmują części gotówkowej odnośnych transakcji, ani też żadnych zastawów na papierach wartościowych na mocy umów trójstronnych (jako że ich przedmiot nie jest bezpośrednio zastawiany ani posiadany przez ING Bank). Co do zasady, znajdujące zbyty papiery wartościowe, otrzymane na mocy tych transakcji kwalifikują się do odsprzedaży lub ponownego zastawienia w innych (podobnych) transakcjach. W takich przypadkach, ING Bank jest zobowiązany do zwrócenia równoważnych papierów wartościowych.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Bank

Polityka zajmowania mienia

Ogólną polityką ING Banku jest niezajmowanie mienia dłużników niewywiązujących się ze zobowiązań. Zamiast tego, ING Bank stara się sprzedać aktywa należące do podmiotu prawnego, który zastawił je na rzecz ING Banku, zgodnie z odpowiednimi umowami zabezpieczenia lub najmu podpisanymi z dłużnikami. W przypadkach, w których ING Bank faktycznie zajmuje mienie będące zabezpieczeniem, ING Bank stara się zasadniczo sprzedać te aktywa tak szybko, jak to tylko możliwe, na rzecz perspektywicznych kupujących. W oparciu o oceny wewnętrzne, mające na celu ustalenie najwyższego i najszybszego zwrotu na rzecz ING Banku, sprzedaż zajętych aktywów może być sprzedażą działalności biznesowej dłużnika jako całości (lub przynajmniej wszystkich jego aktywów), albo aktywa mogą być sprzedawane stopniowo. W przypadku rozmaitych portfeli hipotecznych, ING Bank często dokonuje zajęcia przedmiotowego zabezpieczenia, jednocześnie próbując zredukować okres czasu, który upływa do jego odsprzedaży.

Profil ryzyka kredytowego w ING Banku

Ekspozycja kredytowa ING Banku jest związana w głównej mierze z tradycyjnym udzielaniem pożyczek klientom indywidualnym i przedsiębiorstwom, a w drugiej kolejności z inwestycjami w obligacje i inne zabezpieczone aktywa. Pożyczki dla klientów indywidualnych to przede wszystkim kredyty hipoteczne, zabezpieczone domem lub mieszkaniem. Pożyczki (w tym emitowane gwarancje) dla przedsiębiorstw są często zabezpieczane zastawem, ale mogą być niepewne ze względu na wyniki wewnętrznej analizy wiarygodności kredytowej pożyczkobiorcy. Obligacje w portfelu inwestycyjnym nie posiadają zwykle zabezpieczeń. Aktywa sekurytyzowane takie jak papiery wartościowe gwarantowane hipoteką (MBS) czy papiery wartościowe gwarantowane aktywami są zabezpieczone częścią pro rata podstawowej, zdwersyfikowanej puli aktywów (hipotekami komercyjnymi lub mieszkaniowymi, kredytami samochodowymi i/lub innymi aktywami), pozostającej w rękach emitenta papieru wartościowego. Ostatni duży obszar ryzyka kredytowego obejmuje ekspozycje przed rozliczeniem, pojawiające się w wyniku prowadzenia działań handlowych, w tym tych związanych z obrotem produktami pochodnymi, transakcjami ponownego zakupu, pożyczaniem papierów wartościowych, a także z transakcjami walutowymi.

Jakość kredytowa: portfel ING Banku, kredyty nieuregulowane

	2011	2010
Nie nastąpiła utrata wartości, brak przeterminowania	849,283	822,445
Przeterminowanie nastąpiło, ale brak utraty wartości (1-90 dni) ⁽¹⁾	6,649	5,638
Utrata wartości ⁽²⁾	13,382	13,779
Razem	869,314	841,862

(1) W oparciu o udzielone pożyczki (tylko kredyty konsumenckie i hipoteki mieszkaniowe).

(2) W oparciu o pomiar ryzyka kredytowego w zakresie udzielania pożyczek i inwestycji.

Klasy ryzyka

Klasy zagrożeń definiuje się w oparciu o jakość ekspozycji pod względem wiarygodności kredytowej, rozciągającej się od oceny inwestycyjnej do oceny problemu, wyrażonej w odpowiednikach S&P.

Klasy ryzyka w portfelu ING Banku, jako % sumy kredytów nieuregulowanych ⁽¹⁾

	Bankowość Komercyjna		Retail Banking Benelux		Retail Banking Direct & International ⁽²⁾		ING Bank razem	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010
1 (AAA)	3.0%	3.0%	0.0%	0.0%	9.6%	14.4%	4.5%	6.3%
2-4 (AA)	19.4%	14.3%	4.2%	4.0%	16.0%	12.1%	13.8%	10.6%
5-7 (A)	20.2%	24.0%	5.1%	5.3%	17.8%	18.8%	15.0%	16.8%
8-10 (BBB)	23.7%	22.9%	42.8%	42.0%	29.3%	28.9%	31.3%	30.4%
11-13 (BB)	21.9%	22.8%	37.3%	37.7%	15.9%	15.5%	24.1%	24.4%
14-16 (B)	8.1%	8.8%	5.4%	6.2%	8.0%	7.2%	7.3%	7.5%
17-22 (CCC & Ocena problemowa)	3.7%	4.2%	5.2%	4.8%	3.4%	3.1%	4.0%	4.0%
	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

⁽¹⁾ W oparciu o pomiary ryzyka kredytowego obecne w procesie udzielania pożyczek, przed rozliczeniem, na rynku pieniężnym i inwestycyjnym. Oceny wskazują na prawdopodobieństwo niewypłacalności, nie biorą pod uwagę zastawów i zabezpieczeń.

⁽²⁾ Zabezpieczone obligacje przedstawiono na bazie zewnętrznych ocen kredytowych emitenta. Emisje zabezpieczonych obligacji są zwykle lepiej oceniane zewnętrznie pod względem kredytowym niż emisje zwykłe ze względu na kształt strukturalny obligacji zabezpieczonych.

W ramach portfela kredytowego w 2011 r. w wyniku zwiększonych zaległości wobec lokalnych rządów niemieckich zaobserwowano wzrost inwestycji z najwyższej półki. W portfelu inwestycyjnym odnotowano tendencję odwrotną, z AAA do AA, głównie w wyniku spadku zaangażowania związanego z państwami, a także aprecjacji dolara amerykańskiego. Ryzyko kontrahenta z tytułu klasy inwestycyjnej (przed rozliczeniem) nie uległo istotnej zmianie. Z ryzykiem kontrahenta związane jest rosnące zastosowanie umów zabezpieczeń i umów unettowania. Umowy takie umożliwiają obniżenie ryzyka kredytowego. Wzrost kategorii AA dla rynku pieniężnego jest bezpośrednio związany z depozytami złożonymi w bankach centralnych.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Bank

Klasy ryzyka w portfelu ING Banku, jako % sumy kredytów nieuregulowanych ⁽¹⁾

		Kredyty		Inwestycje		Rynek pieniężny		Przed rozliczeniem		ING Bank razem	
		2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010
1	(AAA)	1.6%	0.8%	18.9%	30.8%	1.4%	1.2%	2.9%	3.5%	4.5%	6.3%
2-4	(AA)	5.2%	6.0%	38.3%	25.0%	71.6%	22.0%	17.0%	18.2%	13.8%	10.6%
5-7	(A)	9.4%	9.5%	23.9%	27.1%	19.3%	62.3%	50.9%	50.8%	15.0%	16.8%
8-10	(BBB)	37.8%	36.9%	13.3%	12.5%	2.7%	6.8%	18.5%	17.2%	31.3%	30.4%
11-13	(BB)	31.5%	32.0%	2.2%	2.0%	4.9%	7.4%	8.2%	7.3%	24.1%	24.4%
14-16	(B)	9.7%	9.9%	0.4%	0.6%	0.1%	0.1%	1.7%	1.8%	7.3%	7.5%
17-22	(CCC & Ocena problemowa)	4.8%	4.9%	3.0%	2.0%	0.0%	0.2%	0.8%	1.2%	4.0%	4.0%
		100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

⁽¹⁾ W oparciu o pomiary ryzyka kredytowego obecne w procesie udzielania pożyczek, przed rozliczeniem, na rynku pieniężnym i inwestycyjnym. Oceny wskazują na prawdopodobieństwo niewypłacalności, nie biorą pod uwagę zastawów i zabezpieczeń.

Koncentracja ryzyka

Skupiając się na podstawowych klientach, ING Bank w jeszcze większym stopniu zmniejszył swoje względne zaangażowanie wobec rządów i sektora finansowego, zwiększając jednocześnie portfele osób fizycznych i przedsiębiorstw. W wyniku depozytów przekazanych różnym bankom centralnym, sektor „Banki centralne” przekroczył w 2011 r. próg wynoszący 2,0%.

Koncentracja ryzyka: Portfel Banku ING, według sektorów ekonomicznych ^{(1) (2)}

	Bankowość Komercyjna		Retail Banking Benelux		Retail Banking Direct & International		ING Bank Razem	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Osoby prywatne	0.0%	0.1%	75.3%	74.8%	55.1%	51.6%	41.3%	40.0%
Banki Komercyjne	16.2%	17.9%	0.2%	0.3%	11.1%	13.2%	9.8%	11.2%
Niebankowe instytucje finansowe	10.7%	13.3%	1.1%	1.2%	14.5%	16.8%	9.4%	11.1%
Rządy centralne	10.7%	11.7%	0.9%	1.0%	6.6%	8.0%	6.5%	7.3%
Nieruchomości	13.0%	13.6%	4.5%	4.5%	0.9%	0.9%	6.2%	6.4%
Banki Centralne	9.6%	4.0%	0.1%	0.1%	3.3%	1.2%	4.6%	1.8%
Zasoby naturalne	10.9%	10.3%	0.4%	0.4%	0.4%	0.4%	4.1%	3.9%
Transport i logistyka	5.9%	5.7%	1.3%	1.4%	0.2%	0.2%	2.5%	2.5%
Usługi	3.3%	3.3%	3.3%	3.3%	0.3%	0.3%	2.2%	2.2%
Administracja publiczna niższego szczebla	0.4%	0.5%	1.4%	1.3%	4.4%	4.3%	2.1%	2.1%
Inne	19.3%	19.6%	11.5%	11.7%	3.2%	3.1%	11.3%	11.5%
	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

⁽¹⁾ W oparciu o całkowitą kwotę ryzyka kredytowego w odpowiedniej kolumnie, z wykorzystaniem wewnętrznej metodologii pomiaru ryzyka kredytowego ING.

⁽²⁾ Sektory ekonomiczne poniżej 2% nie są pokazane oddzielnie, lecz zgrupowane w pozycji Inne.

Portfel kredytowy ING Banku

Relatywnie największym geograficznym obszarem rozwoju była Belgia, głównie jeżeli chodzi o portfel mieszkaniowych kredytów hipotecznych. Drugim regionem pod względem rozwoju były obydwa Ameryki, co odpowiada ożywieniu gospodarczemu w tym regionie w 2011 r. Dalszy wpływ na podział regionalny miały kursy wymiany walut.

Zgodnie ze strategią obniżania ryzyka w ING Banku zmiany w portfelach w większości krajów odzwierciedlały zmiany w portfelu jako całości. Spadek wartości euro w stosunku do dolara australijskiego, kanadyjskiego i amerykańskiego spowodował wzrost zaangażowania w Amerykach oraz Azji i państwach basenu Oceanu Spokojnego, a tym samym także wzrost detalicznego portfela bankowości bezpośredniej i międzynarodowej oraz bankowości komercyjnej. Bez ING Direct USA, bezpośrednia i międzynarodowa bankowość detaliczna odnotowała niewielki wzrost, głównie w wyniku wahan kursów walut.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Bank

Największe zaangażowanie ekonomiczne: Portfel kredytowy Banku ING, obszarami geograficznymi ⁽¹⁾

	Bankowość Komercyjna		Retail Banking Benelux		Retail Banking Direct & International		ING Bank razem	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Holandia	21.3%	20.7%	73.8%	74.8%	3.5%	4.8%	30.7%	31.2%
Belgia	8.0%	7.7%	24.3%	23.2%	0.3%	0.2%	10.2%	9.6%
Pozostała część Europy	44.1%	45.2%	1.2%	1.3%	53.3%	53.3%	34.4%	35.0%
Ameryki	14.9%	14.8%	0.2%	0.2%	27.6%	26.4%	15.1%	14.6%
Azja/Pacyfik	11.2%	11.2%	0.1%	0.1%	15.3%	15.3%	9.3%	9.4%
Reszta świata	0.5%	0.4%	0.4%	0.4%	0.0%	0.0%	0.3%	0.2%
Razem	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

⁽¹⁾ Obszary geograficzne oparte są na miejscu zamieszkania dłużnika.

Ochrona kredytowa

W ING Banku ochrona definiowana jest jako zabezpieczenie, zastaw, hipoteka lub udział zabezpieczający w aktywach albo otrzymane gwarancje, ubezpieczenie lub zobowiązania (na mocy umowy i/lub prawa), których celem jest zmniejszenie strat poniesionych w wyniku nieuregulowania zobowiązania (zazwyczaj finansowego), jakie klient może posiadać w stosunku do ING Banku. W ING Banku ochronę dzieli się na dwie różne grupy zwane zabezpieczeniami kredytowymi i promesami. Podział taki oparty jest na klasyfikacji zarządzania ryzykiem kredytowym uwzględnionej w politykach rachunkowych dotyczących skonsolidowanego raportu rocznego do uzgodnienia pomiędzy kategoriami zaległości z tytułu ryzyka kredytowego oraz aktywami finansowymi.

Zabezpieczenia kredytowe

Zabezpieczenie kredytowe to forma udziału w aktywach. Jeżeli klient nie wypełnia swoich zobowiązań, aktywa stanowiące ich zabezpieczenie podlegają likwidacji, w taki sposób, że przychody z tego tytułu można zastosować na całkowite lub częściowe zaspokojenie zobowiązań (finansowych) zastawcy wobec ING Banku. Aktywa mają wartość pieniężną i z reguły należą do osoby lub organizacji, która przekazuje je ING Bankowi jako zabezpieczenie kredytowe. Aktywa mogą stanowić rzeczowe środki trwałe, takie jak sprzęt i urządzenia techniczne, budynki, obligacje, należności itp., lub wartości niematerialne i prawne, takie jak patenty, prawa autorskie i znaki towarowe.

Poniższa tabela prezentuje portfel kredytów hipotecznych oraz kwotę zabezpieczeń hipotecznych. Należy zauważyć, że podane dane oparto na kwotach zabezpieczeń kredytowych oznaczających wartość rynkową nieruchomości po odliczeniu rezerw obowiązkowych.

Promesy

Promesy definiowane są jako prawnie wiążące deklaracje osób lub organizacji, dzięki którym ING Bank ma prawo oczekiwać i wnosić roszczenia od takich osób lub organizacji w przypadku, gdy klient ING Banku nie wypełnia swoich zobowiązań. Popularnym przykładem promes są otrzymane gwarancje i akredytywy.

Poniższa tabela prezentuje nierozstrzygnięte kwestie dotyczące ryzyka kredytowego oraz wartości ochrony według obszarów działalności – Bankowość Detaliczna (w tym kraje Beneluksu, Bankowość Bezpośrednia i Międzynarodowa) oraz Bankowość Komercyjna. Zaległości dotyczące Bankowości Detalicznej wykazywane są dla większości odpowiednich produktów detalicznych w pozycji Hipoteki, podczas gdy pozostałe zaległości klasyfikowane są jako Pozostałe kredyty.

Zaległości dotyczące Bankowości Komercyjnej są wykazywane dla większości odpowiednich kategorii, w tym instytucji finansowych, przedsiębiorstw i rządów, podczas gdy pozostałe zaległości klasyfikuje się jako „Pozostałe”. Zaległości z tytułu ryzyka kredytowego uwzględniają zarówno salda bilansowe jak i pozabilansowe oraz wszystkie kategorie ryzyka.

Dla każdego produktu lub każdej kategorii kwota ochrony jest prezentowana w odniesieniu do wszystkich odpowiednich kategorii zabezpieczeń, tj. w pozycji „Hipoteki” i „Środki pieniężne”, a także większości odpowiednich promes, tj. w pozycji „Gwarancje”. Pozostałe zabezpieczenia kredytowe i promesy uwzględnia się w pozycji „Pozostałe”.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Bank

Aktywa niezagrożone – wartości zabezpieczeń **** z uwzględnieniem otrzymanych gwarancji**

31 grudnia 2011 r.

	Zaległości *	Hipoteki ***	Środki pieniężne	Gwarancje **	Pozostałe	Całkowita ochrona kredytowa ****
Detal						
Hipoteki	336,876	538,692				538,692
Pozostałe kredyty	13,529	3,104				3,104
Detal ogółem	350,405	541,796				541,796
Przedsiębiorstwa						
Instytucje finansowe	162,590	3,421	1,331	9,982	3,281	18,015
Firmy	225,848	73,916	4,819	21,642	54,161	154,538
Rządy	75,762	89	12	3,365	1,373	4,839
Pozostałe	41,327	4,274	61	63	242	4,640
Przedsiębiorstwa ogółem	505,527	81,700	6,223	35,052	59,057	182,032
Razem	855,932	623,496	6,223	35,052	59,057	723,828

Aktywa niezagrożone – Wartości zabezpieczeń***** z uwzględnieniem otrzymanych gwarancji**

31 grudnia 2010 r.

	Zaległości *	Hipoteki ***	Środki pieniężne	Gwarancje **	Pozostałe	Całkowita ochrona kredytowa ****
Detal						
Hipoteki	315,226	523,195				523,195
Pozostałe kredyty	12,439	2,787				2,787
Detal ogółem	327,665	525,982				525,982
Przedsiębiorstwa						
Instytucje finansowe	157,834	4,199	1,119	8,174	3,962	17,454
Firmy	218,554	67,796	4,106	26,490	45,094	143,486
Rządy	80,087	62	2	3,401	1,571	5,036
Pozostałe	43,943	3,310	65	102	497	3,974
Przedsiębiorstwa ogółem	500,418	75,367	5,292	38,167	51,124	169,950
Razem	828,083	601,349	5,292	38,167	51,124	695,932

* Bez pozycji wewnątrzgrupowych

** Otrzymane gwarancje mogą uzupełniać zastawy i niekoniecznie zastępować zabezpieczenia

*** Zastosowane metody wyceny dla podstawowej ochrony kredytowej mogą różnić się w zależności od ochrony

**** Ochrona kredytowa stanowi sumę wszystkich istniejących form ochrony. Nadwyżkowych kwot ochrony konkretnych kredytów nie można zastosować dla kredytów bez ochrony. Dlatego też przedstawionych w tabeli danych nie powinno się stosować w celu unettowania

Tabela prezentuje podział portfela detalicznego i komercyjnego ING Banku. Portfel hipotek dotyczy osób fizycznych. Wzrost tego portfela odnotowano głównie w Wielkiej Brytanii, Niemczech i Belgii. Portfel instytucji finansowych obejmuje banki komercyjne, banki centralne i pozabankowe instytucje finansowe. Wzrost tego portfela odnotowano głównie w Holandii. Podmioty korporacyjne obejmują duże firmy oraz małe i średnie przedsiębiorstwa. Rządy uwzględniają wszystkie szczeble rządowe od lokalnych do krajowych.

Wskaźnik LTV

Wskaźnik LTV określa całkowitą kwotę kredytu do wartości rynkowej zabezpieczenia. Wartość rynkowa to zarejestrowana wartość, jaką należy przyjąć z operatu szacunkowego sporządzonego przez rzeczoznawcę. ING Bank posiada zespół specjalistów ds. wyceny nieruchomości, który współpracuje także z rzeczoznawcami zewnętrznymi. W niektórych krajach hipoteki mieszkaniowe podlegają ubezpieczeniom oferowanym przez ubezpieczycieli rządowych lub komercyjnych. Na przykład Nationale Hypotheek Garantie (NHG) w Holandii, która gwarantuje spłatę kredytu w przypadku wymuszonej sprzedaży nieruchomości. Wskaźnik LTV w Holandii jest względnie wysoki, ale częściowo kompensuje go gwarantowany portfel NHG oraz pozostałe drugorzędne formy ochrony, takie jak ubezpieczenia na życie, oszczędności i produkty inwestycyjne. Średni wskaźnik LTV w Holandii wynosi 81% (2010: 80%).

Jeżeli to możliwe, zabezpieczenie podlega indeksacji do bieżącej wartości. W obliczeniach wskaźnika LTV uwzględniane są następujące formy ochrony nieruchomości – nieruchomości mieszkaniowe i przemysłowe/ handlowe, grunty oraz pozostałe środki trwałe. Wszelkiego innego rodzaju zabezpieczenia nie są brane pod uwagę. Całkowity portfel hipoteczny ING Banku wynosi 341 mld EUR, co stanowi 39% zaległości z tytułu ryzyka kredytowego ING Banku ogółem. Średni wskaźnik LTV całkowitego portfela hipotecznego wynosi 75% (2010: 74%).

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Bank

Kredyty problemowe

Zobowiązania przeterminowane

ING Bank nieustannie sprawdza swój portfel pod kątem zaległych płatności. Ścisłemu, miesięcznemu monitorowaniu podlegają zwłaszcza portfele indywidualne, co ma na celu ustalenie, czy mają miejsce jakiegokolwiek ważne zmiany poziomu zaległości. Zasadniczo, zobowiązanie uznaje się za "przeterminowane", jeżeli spłata kapitału podstawowego lub odsetek jest spóźniona o więcej niż jeden dzień. W praktyce, pierwszych 5-7 dni po tym, jak zobowiązanie staje się przeterminowane, uznaje się w przypadku kredytów indywidualnych i portfeli małych przedsiębiorstw za dni operacyjne. Po tym okresie, do dłużnika wysyłane są pisma upominające o obowiązkową spłatę (przeterminowanych) zobowiązań. Jeżeli po upływie 90 dni zaległości wciąż istnieją, zobowiązanie zostaje przeniesione do jednej z jednostek "kredytów problemowych". Aby zredukować liczbę zaległości, jednostki bankowe ING zachęcają swoich dłużników do ustanowienia poleceń zapłaty na ich rachunkach (bieżących), co ma na celu punktualną spłatę zależności.

Analiza wiekowania (przeterminowane, bez trwałej utraty wartości) Portfel Banku ING, zaległości ^{(1) (2)}		
	2011	2010
Przeterminowane od 1 do 30 dni	5,455	4,565
Przeterminowane od 31 do 60 dni	1,111	973
Przeterminowane od 61 do 90 dni	83	100
Razem	6,649	5,638

⁽¹⁾ W oparciu o kredyty udzielone (wyłącznie kredyty konsumenckie oraz hipoteczne kredyty mieszkaniowe).

⁽²⁾ Kwota przeterminowanych aktywów, w przypadku których nie doszło do trwałej utraty wartości, w zakresie innej działalności niż kredytowa, nie była znacząca.

Kredyty zagrożone i rezerwy

Portfel kredytowy podlega ciągłej analizie. Z zasady wszystkie kredyty, w przypadku których zanotowano zaległe zobowiązania finansowe przekraczające 90 dni, są automatycznie przekwalifikowane jako zagrożone. W przypadku portfela kredytów hurtowych oraz zobowiązań z tytułu papierów wartościowych mogą istnieć podstawy, by uznać kredyt za zagrożony zanim zaległości przekroczą 90 dni, takie jak na przykład uznanie klienta za niezdolnego do spłaty zobowiązań finansowych wobec ING Banku lub złożenie przez klienta wniosku o ogłoszenie upadłości lub wszczęcie postępowania upadłościowego. W niektórych przypadkach przekwalifikowanie kredytu do kategorii kredytów zagrożonych może spowodować również istotne naruszenie zobowiązań finansowych. Za kredyty zagrożone ING Bank uznaje takie kredyty, w przypadku których istnieje prawdopodobieństwo oparte na bieżących informacjach i zdarzeniach, że należna, ustalona w umowie kwota kapitału i odsetek nie zostanie uzyskana zgodnie z postanowieniami umowy kredytowej.

Raz na kwartał przeprowadzana jest formalna oddolna analiza, która ma ustalić wysokość rezerw na ewentualne nieściągalne kredyty. Wnioski omawiane są przez Komitet ds. Rezerw ING Banku, który doradza Zarządowi w sprawie poziomów rezerw celowych.

W poniższej tabeli przedstawiono podział sektora ekonomicznego lub ryzyko zaległości kredytowych (w tym kwoty, w przypadku których doszło do trwałej utraty wartości) dla kredytów i pozycji, które sklasyfikowano jako kredyty problemowe i ustanowiono dla nich rezerwy.

Kredyty, w przypadku których doszło do trwałej utraty wartości: Portfel Banku ING, zaległości według sektorów ekonomicznych ⁽¹⁾		
	2011	2010
Osoby prywatne	4,790	4,838
Nieruchomości	2,671	2,777
Branże ogólne	819	858
Transport i logistyka	797	818
Artykuły spożywcze, napoje i kosmetyki	784	837
Firmy budowlane i wykonawcy	774	792
Usługi	718	582
Niebankowe instytucje finansowe	368	527
Inne	1,661	1,750
Razem	13,382	13,779

⁽¹⁾ Sektorów gospodarczych poniżej 500 mln EUR w obydwu latach nie przedstawiono odrębnie, ale połączono w pozycji „Pozostałe”.

ING Bank utrzymuje rezerwy indywidualne i zbiorowe w wysokości odpowiednio 3,040 milionów EUR i 1,133 milionów EUR (2010: odpowiednio 2,697 milionów EUR i 1,404 milionów EUR), reprezentujące różnicę pomiędzy zamortyzowanym kosztem portfela oraz szacunkową możliwą do odzyskania kwotą dyskontowaną według rzeczywistej stopy procentowej. Prócz tego, utrzymywane są rezerwy w wysokości 777 milionów EUR (2010: 1,094 milionów EUR) na portfel kredytów spłacanych. Pozycje z roku 2010 są zawarte w ING Direct USA.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Bank

Rezerwy: Portfel kredytowy Banku ING ⁽¹⁾

	Bankowość Komercyjna		Retail Banking Benelux		Retail Banking Direct & International		ING Bank razem	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Bilans otwarcia	1,855	1,628	1,641	1,290	1,699	1,481	5,195	4,399
Zmiany w składzie grupy	-3						-3	
Odpisy aktualizacyjne	-373	-337	-494	-454	-437	-375	-1,304	-1,166
Kwoty odzyskane	66	36	37	58	9	11	112	105
Zwiększenie/(zmniejszenie) rezerwy na straty kredytowe	479	497	603	721	588	533	1,670	1,751
Różnice kursowe	15	65	0	8	-98	82	-83	155
Pozostałe zmiany		-34	-36	18	-601	-33	-637	-49
Bilans zamknięcia	2,039	1,855	1,751	1,641	1,160	1,699	4,950	5,195

⁽¹⁾ Pozycje z 2011 są wyłączone z ING Direct USA.

Zmiany dotyczące kosztów ryzyka w pierwszej połowie 2011 r. były względnie korzystne. Jednak od połowy 2011 r. klimat gospodarczy uległ pogorszeniu. W sumie koszty ryzyka za cały 2011 r. odpowiadały poziomom kosztów ryzyka w 2010 r.

Problematyczne aktywa jako zabezpieczenie kredytowe

Poniższa tabela prezentuje wartości zabezpieczeń według kategorii ryzyka kredytowego w odniesieniu do detalicznych i komercyjnych produktów bankowych. W ING Banku stosuje się podstawową skalę od 1, jako najlepszej oceny, do 22, jako najgorszej. Problematyczne aktywa to aktywa, które oceniono na 18-22. Wszystkie pozostałe aktywa określane są jako niezagrożone i zostały przedstawione w tabeli powyżej.

Problematyczne aktywa – wartości zabezpieczeń**** z uwzględnieniem otrzymanych gwarancji**

31 grudnia 2011 r.

	Zaległości *	Hipoteki ***	Środki pieniężne	Gwarancje **	Pozostałe	Całkowita ochrona kredytowa ****
Detal						
Hipoteki	4,070	4,987				4,987
Pozostałe kredyty	569	145				145
Detal ogółem	4,639	5,132				5,132
Przedsiębiorstwa						
Instytucje finansowe	457	63	1	51	22	137
Firmy	8,090	2,913	335	242	1,063	4,553
Rządy	9			0	0	0
Pozostałe	187	105	0	1	2	108
Przedsiębiorstwa ogółem	8,743	3,081	336	294	1,087	4,798
Razem	13,382	8,213	336	294	1,087	9,930

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Bank

Problematiczne aktywa – wartości zabezpieczeń**** z uwzględnieniem otrzymanych gwarancji**

31 grudnia 2010 r.

	Zaległości *	Hipoteki ***	Środki pieniężne	Gwarancje **	Pozostałe	Całkowita ochrona kredytowa ****
Detal						
Hipoteki	4,026	4,975				4,975
Pozostałe kredyty	671	154				154
Detal ogółem	4,697	5,129				5,129
Przedsiębiorstwa						
Instytucje finansowe	366	4		56	23	83
Firmy	8,542	2,761	23	343	882	4,009
Rządy	1					
Pozostałe	173	59		2	5	66
Przedsiębiorstwa ogółem	9,082	2,824	23	401	910	4,158
Razem	13,779	7,953	23	401	910	9,287

* Bez pozycji wewnątrzgrupowych

** Otrzymane gwarancje mogą uzupełniać zastawy i niekoniecznie zastępować zabezpieczenia

*** Zastosowane metody wyceny dla podstawowej ochrony kredytowej mogą różnić się w zależności od ochrony

**** Ochrona kredytowa stanowi sumę wszystkich istniejących form ochrony. Nadwyżkowych kwot ochrony konkretnych kredytów nie można zastosować dla kredytów bez ochrony. Dlatego też przedstawionych w tabeli danych nie powinno się stosować w celu unettowania

ING BANK – RYZYKO RYNKOWE

Zarządzanie ryzykiem rynkowym w ING Banku

Ryzyko rynkowe polega na tym, że wszelkie ruchy w obrębie zmiennych rynkowych, takich jak: stopy procentowe, ceny kapitału akcyjnego, kursy walut, widełki kredytowe, ceny nieruchomości, mogą wpłynąć negatywnie na dochody banku, jego wartość rynkową bądź płynność. Ryzyko rynkowe pojawia się w działalności handlowej lub bankowej. Pozycje handlowe utrzymuje się ze względu na czerpanie korzyści z krótkoterminowych ruchów cen, natomiast pozycje bankowe powinno się utrzymywać w dłuższej perspektywie czasowej lub z powodu ochrony innych pozycji.

Zarządzanie

W ING Banku ryzyko rynkowe (w tym zagrożenia płynności) kontrolowane jest przez Komisję ds. Aktywów i Zobowiązań (ALCO). Ostatnie słowo należy zawsze do ALCO Bank - organu określającego ogólny apetyt na ryzyko w zakresie zagrożeń rynkowych. Funkcje ALCO rozłożone są regionalnie, za wyjątkiem ING Direct, które posiada swoją własną komisję ALCO. Linie biznesowe bankowości detalicznej i bankowości hurtowej są reprezentowane przez regionalne i lokalne komisje ALCO. Struktura ALCO w centrach ING Banku usprawnia zarządzanie metodą „z góry na dół”, umożliwia ustalanie limitów, a także monitorowanie i kontrolę zagrożeń rynkowych. Zapewnia się w ten sposób właściwą implementację apetytu na ryzyko w ING Banku.

Kierownictwo ds. ryzyka rynkowego (MRM) jest specjalnym, niezależnym departamentem odpowiedzialnym za opracowywanie i wykonywanie funkcji zarządzania ryzykiem rynkowym banku we współpracy z ALCO. Struktura MRM odzwierciedla fakt, iż w zarządzanie ryzykiem odbywa się często na poziomie regionalnym lub lokalnym. Raportowanie typu „z dołu do góry” pozwala poszczególnym szczeblom kierowniczym na wszechstronną ocenę zagrożeń rynkowych.

CMRM odpowiada za implementację właściwych strategii i procedur w zakresie zarządzania ryzykiem rynkowym oraz monitorowania przestrzegania wytycznych. Ważnym elementem funkcji zarządzania ryzykiem rynkowym jest ocena zagrożeń w odniesieniu do nowych produktów i usług. Poza tym MRM musi utrzymać odpowiednią strukturę limitów, zgodnie z apetytem na ryzyko w ING Banku. Poszczególne firmy mają obowiązek stosowania się do limitów, zatwierdzanych finalnie przez ALCO Bank. Informacje o naruszeniach w tym zakresie są regularnie przekazywane kierownictwu wyższego szczebla, a firma, dopuszczająca się naruszeń, musi każdorazowo podjąć odpowiednie działania, zmierzające do ograniczenia zagrożenia.

Prezentacja modeli - Kapitał Ekonomiczny ING Banku na ryzyko rynkowe

Kapitał Ekonomiczny na ryzyko rynkowe to Kapitał Ekonomiczny niezbędny, by sprostać nieoczekiwanym zmianom wartości wynikającym z wahań zmiennych rynkowych. Kapitał Ekonomiczny na ryzyko rynkowe oblicza się dla poziomów zaangażowania zarówno w odniesieniu do portfeli transakcyjnych jak i pozatransakcyjnych. Tego typu kapitał uwzględnia ryzyko nieruchomości, ryzyko zmian kursowych, ryzyko cen kapitału własnego, ryzyko stóp procentowych oraz ryzyko modelu. Kapitał Ekonomiczny na ryzyko rynkowe obliczany jest zgodnie z wewnętrznie opracowaną metodologią przy 99,95% przedziale ufności oraz rocznym horyzoncie czasowym, co odpowiada zdarzeniom ekstremalnym oraz docelowej ocenie ING.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Bank

W przypadku portfela transakcyjnego oraz większości portfeli pozatransakcyjnych (z uwzględnieniem inwestycji kapitałowych) jako punkt wyjścia do obliczenia Kapitału Ekonomicznego na ryzyko rynkowe przyjmuje się faktyczną zagrożoną wartość (mierzoną przy 99% przedziale ufności, jednodniowym okresie utrzymywania oraz przy założeniu oczekiwanej wartości na poziomie zero). Aby uzyskać Kapitał Ekonomiczny na ryzyko rynkowe, Bank stosuje model oparty na symulacji przewidujący dostosowanie do wymaganego przedziału ufności oraz okresu utrzymywania. Przy ustalaniu współczynnika dopasowania pod uwagę brane jest kilka czynników, takich jak wystąpienie dużych zmian (zdarzeń) rynkowych oraz interwencje organów zarządzających.

Kapitał Ekonomiczny na ryzyko rynkowe dla portfeli kredytów hipotecznych w ramach bankowości detalicznej ING (kraje Beneluksu, bankowość bezpośrednia i międzynarodowa) oraz bankowości komercyjnej jest obliczany dla ryzyka wbudowanych opcji (np. opcji wcześniejszej spłaty lub opcji oferowanej stopy w kredytach hipotecznych). Wbudowane opcje zabezpiecza się zgodnie z metodologią zabezpieczeń delta, a portfel kredytów hipotecznych jest nadal narażony na ryzyko wypukłości i zmienności.

Ryzyko cen nieruchomości obejmuje ryzyko rynkowe zarówno w portfelu inwestycyjnym jak i portfelu deweloperskim ING Real Estate. Ryzyko cen nieruchomości dla portfela inwestycyjnego obliczane jest poprzez podkreślenie podstawowych zmiennych rynkowych. Scenariusze warunków skrajnych na poziomie portfela uwzględniają wszystkie skutki dywersyfikacji w ramach regionów i sektorów nieruchomości. Pod uwagę brana jest także dźwignia udziałów w funduszach inwestycyjnych nieruchomości. W procesie rozwoju nieruchomości, poza ryzykiem rynkowej ceny sprzedaży uwzględnia się także ryzyko związane z czynszem rynkowym, zyskami inwestorów oraz opóźnieniami budowlanymi. Ponadto, aby właściwie odzwierciedlić ryzyko przyjmowane na każdym z etapów, model ryzyka uzależniony jest od fazy budowy (tj. badania, opracowanie i budowa). Korzystając z korelacji, wykorzystuje się wszystkie czynniki i etapy ryzyka, by obliczyć możliwe straty wartości rynkowej odpowiadające Kapitałowi Ekonomicznemu na ryzyko rynkowe dla portfela deweloperskiego.

Przy podsumowaniu różnych wartości ryzyka rynkowego w ramach Kapitału Ekonomicznego dla różnych portfeli pod uwagę brane są korzyści wynikające z dywersyfikacji (na podstawie skrajnych korelacji), ponieważ przyjmuje się, że nie wszystkie ekstremalne zmiany rynkowe wystąpią jednocześnie.

Czasami, oceniając wpływ skrajnego zdarzenia o poziomie ufności wynoszącym 99,95%, trudno jest udokumentować Kapitał Ekonomiczny na ryzyko rynkowe w statystycznie właściwy sposób przy użyciu dostępnych danych historycznych. Przedstawione przez ING Bank dane dotyczące Kapitału Ekonomicznego stanowią najlepsze możliwe wartości szacunkowe oparte na dostępnych danych i opiniach ekspertów.

Kapitał Ekonomiczny i Kapitał Regulacyjny (podział stosowany przez Bank) według rodzaju ryzyka

	Kapitał Ekonomiczny ⁽¹⁾		Kapitał Regulacyjny	
	2011	2010	2011	2010
Ryzyko rynkowe	8,262	7,233	1,124	364

⁽¹⁾ z uwzględnieniem ryzyka wzorcowego

Kapitał Ekonomiczny na ryzyko rynkowe jest wyższy niż Kapitał Regulacyjny głównie w wyniku uwzględnienia w Kapitale Ekonomicznym ksiąg bankowych ryzyka stopy procentowej. Kapitał Regulacyjny na ryzyko rynkowe uwzględnia wartość zagrożoną w warunkach skrajnych, podczas gdy Kapitał Ekonomiczny takiej wartości nie uwzględnia. Podstawowym czynnikiem wpływającym na wzrost Kapitału Ekonomicznego na ryzyko rynkowe są aktualizacje metodologii. Wzrost Kapitału Regulacyjnego na ryzyko rynkowe spowodowany jest wprowadzeniem nowej struktury ryzyka rynkowego Basel 2.5, zawierającej dodatkowe wymogi kapitałowe dla wartości zagrożonej w warunkach skrajnych oraz specyficznego ryzyka.

Ryzyko rynkowe w portfelach handlowych ING Banku

Zarządzanie

W portfelach handlowych są utrzymywane pozycje na profesjonalnych rynkach finansowych w celu czerpania korzyści z krótkoterminowych ruchów cen. W portfelach tych ryzyko rynkowe pojawia się z powodu ekspozycji na różne czynniki ryzyka rynkowego, takie jak: stopy procentowe, ceny kapitału akcyjnego, kursy walut i widełki kredytowe.

Finansowa Komisja ds. Ryzyka Rynkowego (FMRC) - w oparciu o wytyczne określone przez ALCO Bank - ustala limity ryzyka rynkowego na poziomie łącznym i biurowym, a także zatwierdza nowe produkty. MRM doradza FMRC i ALCO Bankowi w kwestiach apetytu na ryzyko rynkowe i działań bankowości hurtowej.

Kierownictwo MRM Trading zarządza ryzykiem rynkowym w obszarze portfeli handlowych bankowości hurtowej (głównie rynków finansowych), ponieważ jest to jedyna linia biznesowa, na której realizowane są działania handlowe. Działania handlowe obejmują ułatwiania dla klientów prowadzących działalność gospodarczą, kształtowanie warunków rynkowych, przejmowanie własności na rynkach gotówkowych i rynkach produktów pochodnych. Dział MRM odpowiada za rozwój i implementację strategii ryzyka handlowego oraz metod pomiaru zagrożeń, a także za monitorowanie ekspozycji na ryzyko według uzgodnionych limitów handlowych i zatwierdzanie modeli polityki cenowej. Kierownictwo MRM analizuje ponadto mandaty handlowe, pełniąc rolę bramkarza w procesie analizy produktów. Zarządzanie ryzykiem rynków handlowych odbywa się na różnych poziomach organizacyjnych - począwszy od działu MRM Trading, a skończywszy na konkretnych obszarach biznesowych i biurach handlowych.

Prezentacja modeli

Zagrożona wartość

Jako podstawową miarę ryzyka Departament Zarządzania Ryzykiem Rynkowym stosuje metodologię historycznej symulacji zagrożonej wartości. Zagrożona wartość dla ryzyka rynkowego określa ilościowo, przy jednostronnym 99% poziomie ufności, maksymalną dobową stratę, jaka mogłaby wystąpić w wyniku zmiany czynników ryzyka (np. stóp procentowych, cen kapitału, kursów wymiany walut, spreadów kredytowych, sugerowanej zmienności), jeżeli pozycje nie uległyby zmianie przez jeden dzień. Poza ogólnymi zmianami rynkowymi powyższych czynników ryzyka zagrożona wartość uwzględnia także zmiany danych rynkowych dotyczące konkretnych ruchów na przykład w odniesieniu do podstawowego emitenta papierów wartościowych. Oddziaływanie historycznych zmian rynkowych na aktualny portfel szacuje się na podstawie równo ważonych zmian rynkowych zaobserwowanych w poprzednim roku. Do pomiaru, kontroli i testowania wewnętrznego ryzyka ING Bank stosuje zagrożoną wartość o dziennym horyzoncie czasowym oraz zagrożoną wartość o 10-dniowym horyzoncie czasowym do ustalenia kapitału regulacyjnego.

Ograniczenia

VaR charakteryzuje się pewnymi ograniczeniami jako metoda pomiaru ryzyka. Wykorzystuje ona dane historyczne do prognozowania przyszłych zachowań cenowych. Jednak przyszłe zachowania cenowe mogą znacznie różnić się od zachowań z przeszłości. Co więcej, wykorzystanie jednodniowego okresu przetrzymywania (dziesięciodniowego w przypadku kalkulacji regulacyjnych) dopuszcza możliwość likwidacji lub objęcia ochroną wszystkich pozycji w portfelu w ciągu jednego dnia. Założenie to może się nie sprawdzić w okresie braku płynności i niepokojów rynkowych. Opieranie się na 99-procentowym poziomie zaufania oznacza, iż pomiar VaR nie uwzględnia żadnych strat występujących poza tym poziomem. Część tego typu ograniczeń łagodzą postanowienia rozporządzenia 2.5 (zagrożona wartość w warunkach skrajnych oraz specyficzne ryzyko).

Weryfikacja historyczna

Weryfikacja historyczna jest techniką polegającą na stałym monitoringu wiarygodności wykorzystywanego modelu VaR. Mimo iż modele VaR potrafią oszacować potencjalne wyniki w przyszłości, szacunki te opierają się na historycznych danych rynkowych. Wykonując weryfikację historyczną, faktyczny wynik dzienny porównuje się z jednodniową wartością VaR. Oprócz wykorzystywania faktycznych wyników z weryfikacji historycznej, ING Bank bierze także pod uwagę wyniki hipotetyczne, które służą pomiarowi rezultatów z wyłączeniem handlu śróddziennego, opłat i prowizji. Jeśli faktyczna bądź hipotetyczna strata przekracza wartość VaR, mamy do czynienia z „odchyleniem”. Biorąc pod uwagę jednostronny, 99 procentowy poziom zaufania, stosowany przez ING, wystąpienia „odchylenia” można się spodziewać co 100 dni roboczych. Żadne „zjawiska” nie wystąpiły w roku 2011 (rok wcześniej też nie). Nie było sytuacji, w której dzinna strata handlowa przekroczyłaby dzienną, skonsolidowaną wartość VaR bankowości hurtowej ING Banku. ING Bank opracowuje raporty na temat wyników weryfikacji historycznej co kwartał, przesyłając je do holenderskiego banku centralnego.

Testowanie w skrajnych warunkach

Testy obciążeniowe wykorzystuje się do monitorowania rynkowych czynników ryzyka w skrajnych warunkach rynkowych. Ponieważ VaR zasadniczo nie generuje oszacowania potencjalnych strat, które występują w wyniku skrajnych zmian na rynku, ING Bank stosuje ustrukturuwane testy obciążeniowe, aby monitorować ryzyko rynkowe w takich ekstremalnych warunkach. Scenariusze obciążeniowe oparte są na historycznych oraz hipotetycznych skrajnych wydarzeniach. Wynikiem testowania obciążeniowego jest liczba ryzyka zdarzenia, która jest oszacowaniem wpływu na rachunek zysków i strat takiego potencjalnego wydarzenia oraz jego ogólnosięwiatowego wpływu na Bankowość Komercyjną ING Banku. Liczba ryzyka zdarzenia dla działalności handlowej Bankowości Komercyjnej ING Banku generowana jest co tydzień. Podobnie jak VaR, ryzyko zdarzenia jest ograniczone przez ALCO Bank. Polityka ING Banku w zakresie ryzyka zdarzeń składa się zasadniczo z określonych parametrów obciążeniowych dla kraju oraz dla rynku (stały dochód, kapitał własny, transakcje walutowe, kredyty oraz odnośne rynki instrumentów pochodnych). Scenariusze i parametry obciążeniowe ocenia się na tle faktycznie zachodzących skrajnych zmian na rynkach. Kiedy to konieczne, ING Bank poddaje ocenie indywidualne scenariusze obciążeniowe, jako dodatek do swoich strukturalnych testów obciążeniowych. Te indywidualne scenariusze wiążą się z bieżącymi zagrożeniami, takimi jak niestabilność polityczna w niektórych regionach, ataki terrorystyczne oraz ekstremalne zmiany, np. w widelkach kredytowych. Ponadto ING uczestniczy w ogólnobankowym testach warunków skrajnych oraz doraźnych testach warunków skrajnych wymaganych przez DNB lub EBA.

Pozostałe kontrole w sferze handle

Najważniejszymi limitami przy kontroli portfeli handlowych są pomiary VaR oraz limity wydarzeń ryzykownych. Poza tym ING Bank stosuje cały szereg innych limitów wspierających metodę VaR i ryzyka zdarzeń. Limity pozycji i wrażliwości wykorzystuje się w celu niedopuszczenia do powstania dużych koncentracji w obrębie konkretnych emitentów, sektorów bądź krajów. Inne limity ryzyka ustala się w stosunku do działań w obrębie handlu egzotycznymi produktami pochodnymi. Ryzyko rynkowe tych produktów kontrolują specjalne ograniczenia.

Basel 2.5 / CRD 3

Komitet Bazylejski zaproponował, by uzupełnić aktualną strukturę kapitału regulacyjnego dla zagrożonej wartości w odniesieniu do ekspozycji transakcyjnych związanych ze specyficznym ryzykiem i wartością zagrożoną w warunkach skrajnych w celu zabezpieczenia przed brakami istniejącej struktury ryzyka regulacyjnego. Wymogi Umowy Kapitałowej Basel dotyczące specyficznego ryzyka i wartości zagrożonej w warunkach skrajnych weszły w życie w przepisach europejskich (CRD 3) z 31 grudnia 2011 roku i zostały uwzględnione w kapitale regulacyjnym za IV kwartał 2011 r.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Bank

Wartość zagrożona w warunkach skrajnych

Celem wartości zagrożonej w warunkach skrajnych (SVaR) jest powtórzenie obliczenia wartości zagrożonej, jaka zostałaby wygenerowana z aktualnego portfela Banku, gdyby dane wejściowe skalibrowano do danych historycznych za nieprzerwany 12-miesięczny okres znaczącego kryzysu finansowego dotyczącego portfela Banku. Aby obliczyć wartość zagrożoną w warunkach skrajnych, ING Bank stosuje taki sam model, jaki wykorzystuje do obliczenia wartości zagrożonej (historyczna symulacja). Stosowany okres danych historycznych, który podlega regularnemu przeglądowi, uwzględnia wysokość kryzysu kredytowego związanego z upadkiem braci Lehman.

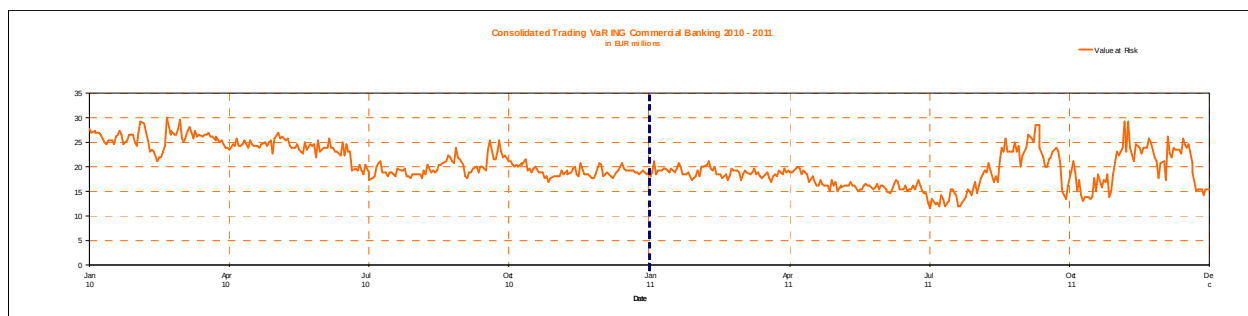
Specyficzne ryzyko

Zgodnie z wymogiem dotyczącym specyficznego ryzyka ING Bank szacuje ryzyko naruszenia i migracji dla niezabezpieczonych produktów kredytowych w księdze transakcyjnej w rocznym horyzoncie kapitałowym przy 99,9% poziomie ufności. Aby obliczyć wymóg specyficznego ryzyka, ING Bank przeprowadza symulację Monte Carlo na podstawie modelu kopuły Gaussa. Dla wszystkich emitentów wykonuje się symulację ratingu w różnych horyzontach płynnościowych (czas wymagany na upłynnienie pozycji lub zabezpieczenie wszelkiego istotnego ryzyka) w ciągu roku. Następnie na podstawie migracji do kategorii naruszeń (na podstawie LGD) lub migracji do różnych kategorii ocen (na podstawie zmian spreadu kredytowego) ustalany jest poziom oddziaływania finansowego).

Horyzont płynnościowy określono na poziomie regulacyjnego minimum wynoszącego trzy miesiące dla wszystkich pozycji. Biorąc pod uwagę rodzaje produktów w portfelu transakcyjnym ING Banku, zdaniem ING tego typu horyzont ma konserwatywny charakter. Potwierdzono, że ING Bank nadal aktywnie obraca swoimi pozycjami, które mają istotne znaczenie dla IRC w skrajnych warunkach rynkowych, co pozwala ING Bankowi na całkowite wykupienie swoich pozycji w ciągu trzech miesięcy.

Profil ryzyka

Poniższe wykresy pokazują wzrost jednodniowej VaR w 99-procentowym przedziale pewności i horyzoncie 1-dniowym. Przedstawiona jednodniowa VaR dotyczy portfela handlowego Bankowości Komercyjnej ING w latach 2010 i 2011. Niektóre księgi bankowe zależą od procesu ryzyka handlowego i są w związku z tym wyłączone z tabeli ryzyka niehandlowego, a włączone do poniższego wykresu i tabeli dla ryzyka handlowego.

W roku 2011 VaR typu "overnight" dla portfela handlowego bankowości hurtowej ING plasowała się w zakresie od 12 do 29 milionów EUR.

Poniższe tabele prezentują dalsze szczegóły w zakresie wartości VaR portfela handlowego bankowości korporacyjnej ING na lata 2010-2011.

Skonsolidowana handlowa wartość VaR: bankowość hurtowa ING

	Minimum		Maksimum		Średnia		Koniec roku	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Stopa procentowa ⁽¹⁾	9	18	21	29	15	22	12	20
Kapitał własny	1	1	18	9	7	4	7	3
Transakcje walutowe	1	1	4	9	2	2	2	4
Widelki kredytowe ⁽¹⁾	6	n/a	8	n/a	7	n/a	6	n/a
Dywersyfikacja ⁽²⁾					-12	-6	-12	-8
Suma wartości VaR	12	17	29	30	19	22	15	19

(1) Spready kredytowe stosuje się jako odrębną kategorię ryzyka począwszy od IV kwartału 2011 r. Wartości minimalne, maksymalne i średnie dla kategorii ryzyka zwanej spreadem kredytowym oblicza się jedynie dla IV kwartału. W 2010 r. spready kredytowe konsolidowano w ramach ryzyka stopy procentowej.

(2) Sumy wartości VaR dla kolumn Minimum i Maksimum nie można wyliczać na podstawie indywidualnych komponentów, gdyż obserwacje rynków indywidualnych oraz sumy wartości VaR mogą mieć miejsce innego dnia.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Bank

Przedstawione w powyższej tabeli dane dla wartości zagrożonej dotyczą wszystkich ksiąg zarządzanych przez jednostki transakcyjne. Ogólnie biorąc, poziom transakcyjnej wartości zagrożonej był niższy w pierwszej połowie 2011 r., w którym to okresie utrzymywał się zaobserwowany w 2010 r. trend spadkowy. W połowie roku poziomy wartości zagrożonej wzrosły w wyniku wzrostu zmienności parametrów rynkowych. Wartość zagrożona kapitału własnego wzrosła z powodu integracji domniemanego ryzyka korelacji i dywidendy, tj. nowych miar ryzyka, jakie dodano do struktury wartości zagrożonej. Średnia skonsolidowana wartość zagrożona w 2011 r. była niższa niż w 2010 r. (średnia VaR w 2011: 19 mln EUR i średnia VaR w 2010: 22 mln EUR).

W tabeli poniżej przedstawiono wartości ryzyka dotyczące ksiąg transakcyjnych CAD2, do których stosuje się podejście oparte na modelu wewnętrznym.

Miary ryzyka dla portfeli podlegających modelowi wewnętrznemu

	2011			Koniec roku	
	Minimalna	Maksymalna	Średnia	2011	2010
Wartość zagrożona stopy procentowej ⁽¹⁾	8	22	14	11	18
Wartość zagrożona kapitału własnego	1	18	7	7	3
Wartość zagrożona kursów wymiany walut	1	4	2	2	4
Wartość zagrożona spreadu kredytowego ⁽¹⁾	6	8	7	6	n/a
Skutek dywersyfikacji ⁽²⁾			-12	-11	-8
Całkowita wartość zagrożona w modelu wewnętrznym (1 dzień, 99%)	11	28	18	15	17
Wartość zagrożona w skrajnych warunkach (10 dni, 99%) ⁽³⁾	104	182	139	117	n/a
Wymóg specyficznego ryzyka (1 rok, 99,9%) ⁽³⁾	363	545	445	368	n/a

- (1) Od IV kwartału 2011 r. spready kredytowe wprowadzono jako odrębną kategorię ryzyka. Minimalne, maksymalne i średnie wartości spreadów kredytowych obliczane są jedynie dla IV kwartału. Spready kredytowe za 2010 r. skonsolidowano w ramach ryzyka stóp procentowych.
- (2) Całkowita wartość zagrożona dla kolumn „Minimalna” i „Maksymalna” nie może zostać obliczona poprzez zsumowanie poszczególnych elementów, ponieważ dane uzyskane w odniesieniu do poszczególnych rynków oraz całkowitej wartości zagrożonej mogą pochodzić z różnych dni.
- (3) Wymogi dla wartości zagrożonej w skrajnych warunkach oraz specyficznego ryzyka oparto na danych za IV kwartał 2011 r.

Kapitał regulacyjny

Zgodnie z holenderskim prawem, kapitał regulacyjny dla portfeli handlowych obliczyć można z wykorzystaniem podejścia standardowego (CAD1) lub metody modelu wewnętrznego (CAD2). W 1998 roku, ING Bank uzyskał zgodę DNB na stosowanie modelu wewnętrznej Wartości Zagrożonej (VaR) na potrzeby ustalania kapitału regulacyjnego na pokrycie ryzyka rynkowego, w większości ksiąg handlowych ING Banku. Kapitał na ryzyko rynkowe z ksiąg handlowych CAD2 obliczany jest zgodnie z modelem wewnętrznej VaR. Uwzględnia się w nim zróżnicowanie. Z drugiej strony, kapitał na ryzyko rynkowe z ksiąg CAD1 obliczany jest przy użyciu standardowych stałych wag ryzyka. W 2011 r. kapitał we wszystkich księgach transakcyjnych obliczano zgodnie z modelem wewnętrznym. Niedopasowania dotyczące ryzyka wymiany walutowej wynikające z ksiąg bankowych uwzględniono w ramach Znormalizowanego Podejścia. Kapitał Regulacyjny na ryzyko rynkowe obliczany jest zgodnie z nową strukturą ryzyka rynkowego Basel 2.5 obejmującą wymóg kapitałowy dla wartości zagrożonej w warunkach skrajnych oraz specyficznego ryzyka, w wersji zatwierdzonej przez DNB.

Kapitał regulacyjny

	2011		2010 ⁽¹⁾	
	SVaR	VaR	Total	Total
Stopa procentowa / Widelki kredytowe	327	157	484	172
Kapitał własny	80	62	142	40
Transakcje walutowe	15	12	27	15
Wymóg dotyczący specyficznego ryzyka			437	n/a
Całkowite podejście oparte na modelu wewnętrznym			1,090	227
Znormalizowany model			34	137
Razem			1,124	364

- (1) Dane dotyczące kapitału za 2010 r. nie uwzględniają wartości zagrożonej w warunkach skrajnych.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Bank

Wrażliwości

W poniższej tabeli przedstawiono największe pozycje walutowe oraz wrażliwości stóp oprocentowania i widełek kredytowych. Wrażliwości widełek kredytowych są również przedstawione w rozbiu na różne klasy i sektory ryzyka.

Najważniejsze pozycje walutowe (koniec roku 2011)			
	2011		2010
Transakcje walutowe		Transakcje walutowe	
Juan chiński	356	Dolar USA	-457
Dolar USA	-283	Dolar tajwański	155
Korona czeska	-154	Juan chiński	83
Dolar tajwański	-44	Won południowokoreański	68
Lewa bułgarska	-43	Lewa bułgarska	-57

Najważniejsze wrażliwości stóp procentowych i widełek kredytowych (koniec roku 2011)			
wartości w tysiącach EUR	2011		2010
Stopa procentowa (BPV⁽¹⁾)		Stopa procentowa (BPV⁽¹⁾)	
Stany Zjednoczone	331	Strefa euro	-377
Zjednoczone Królestwo	-163	Stany Zjednoczone	167
Meksyk	-120	Meksyk	-147
Rosja	-96	Japonia	141
Japonia	-86	Rosja	-73
Widełki kredytowe (BPV⁽¹⁾)		Widełki kredytowe (BPV⁽¹⁾)	
Strefa euro	-287	Strefa euro	-596
Zjednoczone Królestwo	-50	Szwecja	-67
Stany Zjednoczone	-31	Hong Kong	-47
Meksyk	-31	Zjednoczone Królestwo	-47
Norwegia	-25	Stany Zjednoczone	-42

⁽¹⁾ Wartość Punktów Bazowych (BPV) odzwierciedla wpływ wartości na wzrost stóp oprocentowania lub widełek kredytowych o 1 punkt bazowy.

Wrażliwości widełek kredytowych w rozbiu na różne klasy i sektory ryzyka (koniec roku 2011).				
	2011		2010	
wartości w tysiącach EUR	Korporacje	Instytucje Finansowe	Korporacje	Instytucje Finansowe
Widełki kredytowe (BPV⁽¹⁾)				
Klasy ryzyka				
1 (AAA)	-5	-16	-8	-211
2-4 (AA)	-12	-49	-25	-212
5-7 (A)	15	-256	-32	-257
8-10 (BBB)	-49	-42	-77	-102
11-13 (BB)	-14	-24	-11	-47
14-16 (B)	-18	-8	-30	-8
17-22 (CCC and Ocena Problemowa)	2	-21	-24	-33
Brak ratingu	-1	0		
Razem	-82	-416	-207	-870

⁽¹⁾ Wartość Punktów Bazowych (BPV) odzwierciedla wpływ wartości na wzrost stóp oprocentowania lub widełek kredytowych o 1 punkt bazowy.

Ryzyko rynkowe w księgach bankowych ING Banku

ING Bank odróżnia księgi handlowe i bankowe (niehandlowe). Pozycje w księgach handlowych mogą podlegać dynamicznym zmianom, podczas gdy pozycje w księgach bankowych są w zamierzeniu utrzymywane do daty zapadalności, lub przynajmniej długoterminowo. Księgi, które zawierają pozycje mające na celu zabezpieczenie zaangażowania wynikającego z działalności komercyjnej również klasyfikowane są jako księgi bankowe.

Ryzyko stóp procentowych w księgach bankowych

Ryzyko stóp procentowych w księgach bankowych definiowane jest jako możliwy negatywny wpływ zmieniających się stóp procentowych na przychody lub wartość rynkową.

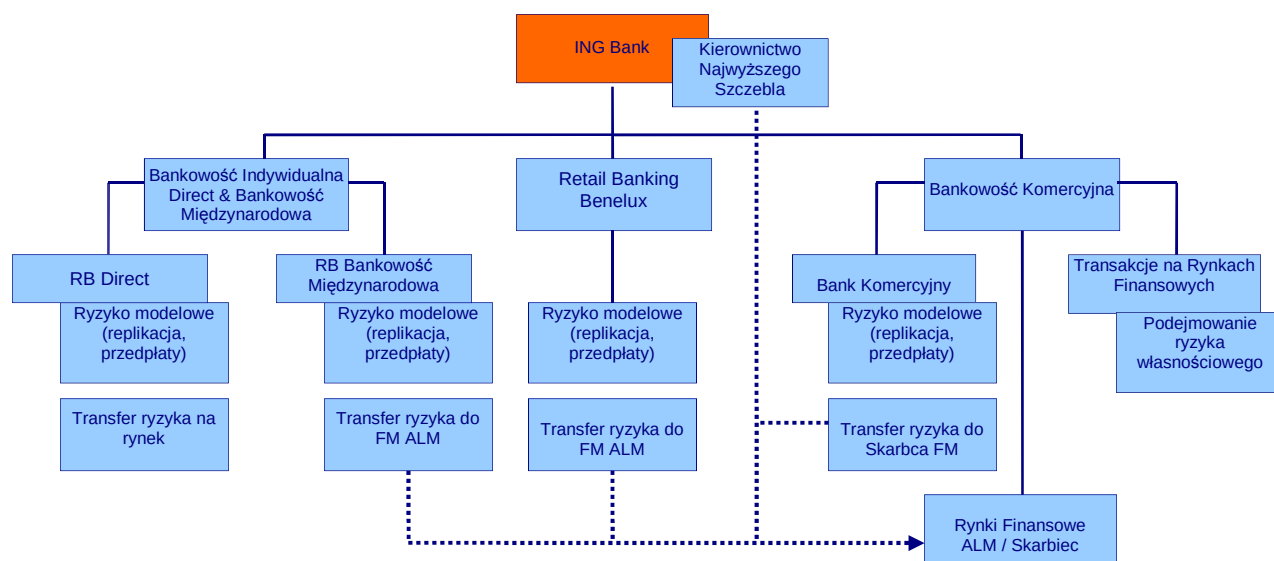
Zarządzanie: schemat ALM

Zarządzanie ryzykiem stóp procentowych przebiega zgodnie z zasadami ramowymi Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALM), zatwierdzonymi przez ALCO Bank. Głównym celem niniejszych zasad ramowych jest transfer czynników ryzyka stóp oprocentowania z ksiąg komercyjnych, aby poddać je zarządzaniu na poziomie centralnym. Umożliwi to wyraźne odgraniczenie wyników działalności komercyjnej oraz wyników niezabezpieczonych pozycji walutowych.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Bank

ING Bank odróżnia trzy rodzaje działalności: inwestowanie kapitału własnego (przez Kierownictwo Najwyższego Szczebla), działalność komercyjną (ING Direct, Bankowość Indywidualna i Bank Komercyjny) oraz strategiczne pozycje walutowe (Rynki Finansowe ALM). Na poniższym schemacie przedstawiono zasady ramowe ALM:

Poniżej opisano bardziej szczegółowo te trzy rodzaje działalności.

Kierownictwo Najwyższego Szczebla odpowiada za zarządzanie inwestowaniem funduszy własnych (kapitału podstawowego), szczegółowe informacje są zawarte w rozdziale o zarządzaniu kapitałem. Kapitał jest inwestowany w dłuższej perspektywie czasowej, w celu zmaksymalizowania zwrotu, przy jednoczesnym zapewnianiu jego stabilności.

Działania komercyjne prowadzące do ryzyka stóp procentowych, takie jak zmiany cen aktywów różnią się od tychże w odniesieniu do pasywów. Liniowe ryzyko stóp procentowych przenoszone jest z działalności komercyjnej do centrum ryzyka (FM ALM), z pozostawieniem ryzyka wypukłości i ryzyka modelowego w działalności komercyjnej. Ryzyko wypukłości jest wynikiem produktów zabezpieczających o wbudowanych opcjach, takich jak hipoteki, poprzez używanie liniowych instrumentów zabezpieczających. Ryzyko modelowe odzwierciedla potencjalne niedoskonałe modelowanie zachowań klienta. Proces transferu ryzyka odbywa się co miesiąc lub częściej, jeśli zaistnieje taka potrzeba - na przykład dla rynków zmiennych.

Proces transferu ryzyka oraz charakterystyka behawioralna klienta odgrywają ważną rolę. Zachowanie w związku z hipotekami, kredytami, oszczędnościami i depozytami na żądanie modelowane jest przez MRM na podstawie szeroko zakrojonych badań. Modele i parametry są regularnie testowane wstecznie i aktualizowane, jeżeli zaistnieje taka potrzeba. W modelowaniu oszczędności i rachunków bieżących istotną rolę odgrywają inne elementy: strategie cenowe, zaległości oraz oczekiwane wolumeny oraz poziom i kształt krzywej zyskowności. W wyniku analiz powstają zasady inwestycyjne dla różnych portfeli. Jeżeli idzie o hipoteki i kredyty, modeluje się zachowania przedpłatowe oraz wrażliwości oprocentowania oferowanych wbudowanych stawek.

Podobnie jak w przypadku innych rodzajów działalności komercyjnej ING Direct dokonuje w znacznym stopniu transferu ryzyka stóp procentowych ze swoich ksiąg komercyjnych. Różnica polega na tym, że czynniki ryzyka są bezpośrednio przenoszone na rynek zewnętrzny, a nie do centrum ryzyka (FM ALM).

W ramach Bankowości Komercyjnej ING, FM ALM obejmuje strategiczną pozycję walutową. Głównym tego celem jest maksymalizacja wartości ekonomicznej księgi oraz generowanie adekwatnych i stabilnych w skali roku przychodów w ramach granic apetytu na ryzyko ustalonych przez ALCO Bank.

W kolejnych rozdziałach przedstawione są czynniki ryzyka stóp procentowych w księgach bankowych. ING Bank stosuje oceny ryzyka w oparciu zarówno o przychody, jak i perspektywę wartości. Wrażliwość Przychodów (ES) stosowana jest w celu dostarczenia perspektywy przychodowej, a Zagrożona Bieżąca Wartość Netto (NPV) oraz Wartość Punktów Bazowych (BPV) dostarczają perspektywy wartości. Kilka mniejszych ksiąg bankowych zależy od procesu ryzyka handlowego i są w związku z tym wyłączone z poniższych tabeli ryzyka bankowego. Są one natomiast włączone do schematu i tabeli ryzyka handlowego w rozdziale "Ryzyko Rynkowe w Księgach Handlowych".

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Bank

Profil ryzyka

Wrażliwość Przychodów (ES)

ES odzwierciedla wpływ zmieniających się stóp procentowych na przychody MSSF (przed opodatkowaniem). Wartości ES w tabeli poniżej odzwierciedlają szok chwilowy do 1% oraz horyzont czasowy jednego roku. Interwencje kadry zarządzającej nie są w tych obliczeniach uwzględnione; dynamika bilansu finansowego (np. nowa działalność), jeżeli ma znaczenie.

Na ES wpływają przede wszystkim stopień wrażliwości oszczędności na zmiany stóp procentowych. Inwestycje oparte na środkach własnych wpływają na ES w niewielkim stopniu, ponieważ w ciągu jednego roku (ponownego) zainwestowania wymaga względnie niewielka część.

Księgi bankowe Wrażliwości Przychodów (1-procentowy szok wstępujący na stopach procentowych)		
	2011	2010
Waluta		
Euro	32	-237
Dolar USA	-76	-114
Funt Szwedzki	-10	-15
Inne	10	50
Razem	-44	-316

Bez ING Direct USA, wrażliwość zysków jest bliska zeru. W 2011 roku krótkoterminowe stopy procentowe utrzymywały się na niskich poziomach zarówno w strefie euro jak i Stanach Zjednoczonych. Wrażliwość zysków na zmiany zwykłe spadła niewiele poniżej zera. Pokazuje to, że gdy stopy rosną, wzrost wypłacanych odsetek od zobowiązań jedynie nieznacznie przekracza wzrost odsetek otrzymywanych z aktywów. Zyski są więc względnie niewrażliwe na zmiany stóp.

Zagrożona Wartość Bieżąca Netto (NPV)

Zagrożona NPV odzwierciedla wpływ zmieniających się stóp procentowych na wartość. Ponieważ stosowana jest metoda pełnej wyceny, wartości ryzyka obejmują ryzyko wypukłości związane z wbudowanymi opcjami w rodzaju opcji przedpłaty hipotecznej. Podobnie jak w przypadku obliczania ES, stosuje się szok chwilowy do 1%.

Wpływ na pełną wartość nie może być bezpośrednio związany z bilansem finansowym ani rachunkiem zysków i strat, jako że zmiany w wartości godziwej w księgach bankowych co do zasady nie podlegają ujawnianiu w rachunku zysków i strat lub sprawozdaniu ze zmian w kapitale własnym. Największa część, a mianowicie mutacje wartości sald amortyzowanych kosztów, nie jest ujawniana ani w bilansie finansowym, ani bezpośrednio w rachunku zysków i strat. Oczekuje się, że mutacje wartości będą się materializować w miarę upływu czasu w rachunku zysków i strat, jeżeli stopy oprocentowania będą się rozwijać zgodnie ze stopami transakcji terminowych na przestrzeni pozostałej zapadalności portfela.

Zagrożona NPV jest zdominowana przez długoterminowe inwestycje funduszy własnych wrażliwe na stopy procentowe. Na wartość tych inwestycji znaczący wpływ mają zmiany stóp oprocentowania w górę, do 1%. Ryzyko wypukłości w portfelach indywidualnych, oraz strategiczna pozycja walutowa w FM ALM również w znacznym stopniu przyczyniają się do całkowitej wartości Zagrożonej NPV.

Księgi bankowe Zagrożonej NPV (1-procentowy szok wstępujący na stopach procentowych)		
	2011	2010
Waluta		
Euro	-1,828	-2,446
Dolar USA	376	-205
Funt Szwedzki	-25	-19
Inne	52	48
Razem	-1,425	-2,622

Zagrożona wartość bieżąca netto (NPV) w 2011 r., bez ING Direct USA, wyniosła -1,914 mln EUR. W 2011 r. zagrożona wartość bieżąca netto znacznie spadła, głównie w wyniku nieoczekiwanej wcześniejszej spłaty kredytów hipotecznych, co było konsekwencją wprowadzenia niskich stóp procentowych. Spowodowało to obniżenie oczekiwanego okresu trwania kredytów hipotecznych, a także poziomu wrażliwości wartości na wzrost stóp. Ponadto skrócono inwestycje, co doprowadziło do krótszych okresów żywotności aktywów. W końcu zmniejszono pozycję gotówkową w strategicznym portfelu stóp procentowych, co także przyczyniło się do spadku wrażliwości wartości bieżącej netto.

Wartość Punktów Bazowych (BPV)

Wartość Punktów Bazowych odzwierciedla wpływ wzrostu stóp procentowych o 1 punkt bazowy na wartość. BPV i Zagrożona NPV odzwierciedlają w znacznym stopniu to samo ryzyko z tą różnicą, że BPV nie odzwierciedla ryzyka wypukłości, ze względu na nieznaczną zmianę stóp procentowych.

Zgodnie z Zagrożoną NPV, całkowita pozycja NPV banku zdominowana jest przez długoterminowe inwestycje kapitałowe, jako że na bieżącą wartość tej pozycji wzrost stóp procentowych o 1 punkt bazowy wpływa w znacznym stopniu.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Bank

Księgi bankowe BPV w podziale na waluty

wartości w tysiącach EUR	2011	2010
Waluta		
Euro	-15,545	-21,760
Dolar USA	4,551	-548
Funt Szwedzki	-136	-284
Inne	879	175
Razem	-10,251	-22,417

Całkowita wartość punktu bazowego (BPV) w 2011 r., bez ING Direct USA, wyniosła -16 mln EUR. Całkowita wartość punktu bazowego spadła znacząco głównie w wyniku niższego oczekiwanego okresu trwania kredytów hipotecznych ze względu na wzrost poziomu oczekiwanych wcześniejszych spłat na skutek wprowadzenia niskich stóp procentowych w Stanach Zjednoczonych i strefie euro. Poza tym pozycja strategicznych stóp procentowych Banku nabrała bardziej neutralnego charakteru.

Ryzyko walutowe (FX) w księgach bankowych w ING Banku

Zaangażowanie walutowe w księgach bankowych wynika z komercyjnej działalności bankowej (jednostki bankowe, które realizują transakcje w innych walutach niż ich waluta bazowa), inwestycji walutowych w jednostki zależne (w tym zrealizowany zysk lub strata netto) oraz strategicznych udziałów kapitałowych w walutach obcych. Polityka dotycząca tego zaangażowania jest pokrótce wyjaśniona poniżej.

Zarządzanie – podstawowa działalność bankowa

Każda jednostka biznesowa zabezpiecza ryzyko FX związane z wynikami komercyjnymi w swojej walucie bazowej. W konsekwencji, aktywa i pasywa dobiera się w perspektywie walutowej.

Zarządzanie – różnice walutowe

Strategia ING Banku zakłada ochronę docelowego wskaźnika Core Tier 1 przed wahaniami kursów wymiany walut oraz jednoczesne ograniczenie zmian w rachunku zysków i strat. Wskaźnik Core Tier 1 zabezpiecza się poprzez świadome przyjęcie pozycji walutowych równych określonym docelowym pozycjom, tak aby docelowy kapitał Core Tier 1 i aktywa ważone ryzykiem wykazywały taką samą względną wrażliwość na wahania kursów walut.

Profil ryzyka – różnice walutowe

Poniższa tabela prezentuje ekspozycje walutowe w księgach bankowych dla najważniejszych walut:

Księgi bankowe zaangażowania walutowego netto

	Inwestycje walutowe		Zabezpieczenia		Zaangażowanie netto	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Dolar USA	7,641	7,275	-2,677	-606	4,964	6,669
Funt Szwedzki	-997	-993	1,048	1,144	51	151
Złoty polski	1,404	1,371	-628	-643	776	728
Dolar australijski	3,165	2,908	-2,459	-2,056	706	852
Lira turecka	1,830	1,891	-425	-444	1,405	1,447
Inne waluty	6,934	7,160	-4,172	-4,028	2,762	3,132
Razem	19,977	19,612	-9,313	-6,633	10,664	12,979

W 2011 roku znacząco spadła ekspozycja netto w dolarach amerykańskich. W związku z już ogłoszoną sprzedażą ING Direct USA aktywa ważone ryzykiem spadną i dlatego wymagana jest niższa ekspozycja netto, którą można uzyskać zwiększając poziom zabezpieczeń. Niższa ekspozycja netto w pozycji „Pozostałe waluty” wynika przede wszystkim ze zmiany cen akcji strategicznych pakietów kapitałowych. Na przykład cena akcji pakietu kapitałowego banku w Bank of Beijing spadła o około 20%, co spowodowało obniżenie ekspozycji walutowej w chińskim renminbi.

Aby zmierzyć pozostałą wrażliwość docelowego podstawowego wskaźnika poziomu 1 na wahania kursów FX, stosuje się metodę Zagrożonego wskaźnika podstawowego poziomu 1 (cTaR). Pozwala ona odzwierciedlić spadek wskaźnika podstawowego poziomu 1 względem wartości docelowej, w przypadku presji inflacyjnej wywieranej na określony kurs wymiany. Scenariusze obciążeniowe dla kursów wymiany, które stosuje się do obliczania cTaR, przedstawione są w dwóch ostatnich kolumnach. Przedstawiono jedynie te scenariusze, które oddziałują negatywnie na docelowy podstawowy wskaźnik poziomu 1: w zależności od tego, czy rzeczywista pozycja walutowa znajduje się poniżej, czy powyżej pozycji docelowej, najgorszy scenariusz jest negatywny lub pozytywny. Pozytywny scenariusz obciążeniowy oznacza, że dana waluta obca zyskuje na wartości względem euro. W przypadku dolara USA oznacza to, że pod koniec 2011 roku docelowy podstawowy wskaźnik poziomu 1 obniżyłby się jedynie o 0,12% w wartości bezwzględnej (np. z 9,12% do 9,00%), jeżeli jego wartość wzrosłaby o 15%. cTaR w dolarach amerykańskich, bez ING Direct USA (którego nie przedstawiono w poniższej tabeli), jest znacznie niższa i wynosi 0,01%, co potwierdza, że wskaźnik Core Tier 1, bez ING Direct USA, został właściwie zabezpieczony. Testy wsteczne ujawniają, że strategia ta była w 2011 roku skuteczna; na wskaźnik podstawowy poziomu 1 zmieniające się kursy FX prawie nie wpłynęły.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Bank

Wrażliwość kapitału Tier 1

		cTaR	scenariusz obciążeniowy	
	2011	2010	2011	2010
Waluta				
Dolar amerykański	0.12%		15%	15%
Funt brytyjski	0.04%	0.02%	15%	15%
Polski złoty	0.01%	0.01%	-15%	-15%
Dolar australijski	0.00%	0.01%	20%	-20%
Lir turecki	0.00%		25%	25%

Ryzyko cenowe kapitału akcyjnego w księgach bankowych w ING Banku

Ryzyko cenowe kapitału akcyjnego wynika z możliwości fluktuacji cen papierów wartościowych kapitału akcyjnego, wpływającej na wartość tych papierów i innych instrumentów, których cena reaguje w podobny sposób na konkretny papier wartościowy, zdefiniowany koszyk papierów wartościowych lub ich indeks. W swoich księgach bankowych ING Bank utrzymuje strategiczny portfel, charakteryzujący się znaczną ekspozycją kapitału akcyjnego. Ekspozycja kapitału akcyjnego składa się głównie z inwestycji w spółki zależne, warte 827 milionów EUR (2010: 1,494 milionów EUR) oraz papiery wartościowe kapitału akcyjnego, trzymane w portfelu dostępnym do sprzedaży, którego wartość wynosi 2,466 miliony EUR (2010: 2,741 miliony EUR). Wartość papierów wartościowych kapitału akcyjnego w portfelu dostępnym do sprzedaży wiąże się bezpośrednio z cenami papierów wartościowych kapitału akcyjnego, przy uwzględnieniu redukcji i wzrostów (za wyjątkiem przypadków utraty wartości) w rezerwie rewaluacyjnej. W roku, który skończył się 31.12.2011, rezerwa rewaluacyjna, związana z papierami wartościowymi kapitału akcyjnego, utrzymywana w portfelu dostępnym do sprzedaży, wahała się między niską na koniec miesiąca kwotą 1,226 miliona EUR (2010: 1,723 milionów EUR) a wysoką kwotą 1,706 milionów EUR (2010: 2,370 milionów EUR). Inwestycje w spółki zależne mierzy się na podstawie założeń rachunkowej metody kapitału akcyjnego. Wartość w bilansie nie zatem bezpośrednio powiązana z cenami papierów wartościowych kapitału akcyjnego the equity method of accounting and the balance sheet value and therefore not directly linked to equity security prices.

Niezrealizowane zyski i straty z kapitału własnego w portfelu AFS

	2011	2010
Niezrealizowane zyski brutto	1,292	1,728
Niezrealizowane straty brutto	-45	-1
Razem	1,247	1,727

Całkowity wymóg kapitałowy dla ryzyka ceny kapitału własnego w ramach Metody Prostej Wagi Ryzyka na dzień 31 grudnia 2011 równy jest 207 milionom EUR (2010: 310 milionów).

Ryzyko cen nieruchomości w księgach bankowych w ING Banku

Ryzyko cen nieruchomości wynika z możliwości, iż ceny nieruchomości będą się wahać. Ma to wpływ zarówno na wartość aktywów nieruchomościowych jak i wpływy związane z działalnością na rynku nieruchomości.

W swoich księgach bankowych ING Bank stosuje trzy różne kategorie ekspozycji w nieruchomości. Po pierwsze ING Bank jest właścicielem zajmowanych przez siebie budynków. Po drugie ING Bank posiada spółkę zajmującą się budową nieruchomości, której wyniki zależą od ogólnej sytuacji na rynku nieruchomości. Ogólna polityka zakłada łagodzenie tego typu ryzyka poprzez zawieranie tam, gdzie to możliwe, wstępnych umów sprzedaży. Po trzecie ING Bank zainwestował kapitał załączkowy oraz kapitał pomostowy, by wesprzeć uruchomienie różnych funduszy nieruchomości wchodzących w skład portfela inwestycji w nieruchomości (REIM). Spadek cen nieruchomości spowoduje zmniejszenie wartości kapitału załączkowego i pomostowego oraz obniży poziom zarządzanych przez Bank aktywów stron trzecich, co z kolei ograniczy dochody uzyskiwane z opłat z tytułu tego typu działalności. W przypadku trzeciej z wyżej opisanych kategorii gwałtowna zmiana cen nieruchomości będzie miała bezpośredni wpływ na zgłoszony wynik finansowy netto. Należy zauważyć, że ekspozycje wymienione w niniejszym akapicie przedstawiono z perspektywy ryzyka, które wyklucza udziały stron trzecich.

Zaangażowanie ING Banku w nieruchomości (tj. z uwzględnieniem dźwigni) wynosi 4,0 mld EUR, z czego 0,9 mld EUR uznano jako wartość godziwą w rachunku zysków i strat. Pozostałe 3,1 mld EUR zaksięgowano według kosztów lub wyceniono w ramach kapitału własnego (z uwzględnieniem odpisów aktualizacyjnych uznawanych w rachunku wyników i strat).

W sumie zaangażowanie w nieruchomości spadło o 1,1 mld EUR głównie w wyniku sprzedaży inwestycji w REIM (-0,7 mld EUR) oraz projektów deweloperskich (-0,2 mld EUR).

Aktualizacja wyceny zaangażowania ING Banku w nieruchomości w rachunku zysków i strat spadła znacząco przede wszystkim w wyniku sprzedaży amerykańskich i australijskich funduszy (-0,7 mld EUR) oraz aktywów podlegających aktualizacji poprzez kapitał własny (-0,4 mld EUR). Ta ostatnia pozycja wynika z faktu, że ING REIM nie zarządza już funduszami nieruchomości.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Bank

Dla celów zarządzania ryzykiem całkowite zaangażowanie w nieruchomości wynosi 4,0 mld EUR, ponieważ odliczono zajęcia i udziały stron trzecich. Poniżej przedstawiono podział zaangażowania w nieruchomości według kontynentów i sektorów.

Księgi bankowe zaangażowania w nieruchomości wykazywanego według wartości godziwej w rachunku zysków i strat (obszarami geograficznymi i rodzajami sektorów)

	2011	2010		2011	2010
Kontynent			Sektor		
Europa	462	662	Mieszkaniowe	70	207
Ameryki	28	812	Biurowe	150	385
Australia	20	189	Detaliczne	510	620
Azja	380	349	Przemysłowe	113	516
Pozostałe	0	14	Inne	46	298
Razem	890	2,026	Razem	889	2,026

Zaangażowanie ING Banku w nieruchomości, które nie podlega aktualizacji wyceny w rachunku zysków i strat, nie uległo istotnej zmianie, ponieważ transakcje sprzedaży inwestycji oraz odpisy aktualizacyjne projektów deweloperskich (-450 mln EUR) skompensowano uwzględnieniem w portfelu REIM aktywów, które wcześniej uznawano w rachunku zysków i strat.

Księgi bankowe zaangażowania w nieruchomości niewykazywanego w rachunku zysków i strat (obszarami geograficznymi i rodzajami sektorów)

	2011	2010		2011	2010
Kontynent			Sektor		
Europa	2,456	2,772	Mieszkaniowe	512	614
Ameryki	306	70	Biurowe	1,350	1,456
Australia	176	204	Detaliczne	896	874
Azja			Przemysłowe	44	43
Pozostałe	147	99	Inne	283	158
Razem	3,085	3,145	Razem	3,085	3,145

ING BANK – RYZYKO PŁYNNOŚCI

Ryzyko płynności – możliwość, że ING (bądź jeden z podmiotów zależnych) nie będzie w stanie wywiązać się ze swoich finansowych zobowiązań w momencie ich zapadalności (po uzasadnionym koszcie i na czas). Ryzyko płynności może się materializować zarówno w pozycjach handlowych jak i niehandlowych.

Departament Zarządzania Ryzykiem Płynności

Pion Zarządzania Ryzykiem Rynkowym odpowiada za ustalenie odpowiednich polityk i procedur dotyczących zarządzania ryzykiem płynności oraz monitorowanie zgodności z takimi wytycznymi. Ponadto pion ten odpowiada także za testowanie ryzyka płynności w warunkach skrajnych. Zgodnie z wytycznymi holenderskiego banku centralnego pozycje płynności ING Banku są testowane w warunkach skrajnych raz w miesiącu na podstawie scenariusza stanowiącego kombinację zdarzenia rynkowego i konkretnego zdarzenia dla ING Banku. Okresowo i doraźnie na szczeblu skonsolidowanym i lokalnym przeprowadzane są dodatkowe testy warunków skrajnych.

System zarządzania

Podobnie jak w przypadku pozostałego ryzyka rynkowego Banku ryzyko płynności podlega nadzorowi Komitetu Aktywów i Pasywów w ING Banku, przy czym Komitetowi Aktywów i Pasywów Banku przysługują najwyższe uprawnienia decyzyjne. Komitet Aktywów i Pasywów Banku ustala strukturę (limity) ryzyka płynności oraz apetyt na ryzyko, po czym przekazuje je dalej do kompetencji regionalnych i lokalnych komitetów aktywów i pasywów. Głównym celem struktury zarządzania ryzykiem płynności ING Banku jest zapewnienie – przy użyciu właściwych limitów apetytu na ryzyko – utrzymania wystarczającego poziomu płynności, by zabezpieczyć bezpieczne i prawidłowe funkcjonowanie organizacji w różnych okolicznościach.

W tym celu ryzyko płynności jest mierzone, zarządzane i kontrolowane z trzech różnych perspektyw, tj. z punktu widzenia struktury, taktyki i ewentualności.

Profil ryzyka

Strukturalne ryzyko płynności

Strukturalne ryzyko utraty płynności to ryzyko, że strukturalny, długoterminowy bilans finansowy nie będzie finansowany na czas lub po rozsądnych kosztach. Na potrzeby zarządzania strukturalnym ryzykiem braku płynności, powołano specjalnych komitet doradczy ALCO Banku.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Bank

W skład tego komitetu wchodzić klucowi przedstawiciele MRM, Zarządzania Kapitałem oraz Rynków Finansowych, a jego działania koncentrują się wokół wszelkich aspektów ryzyka utraty płynności w perspektywie kontynuowania działalności. Głównym celem komitetu jest utrzymanie dobrego profilu ryzyka utraty płynności poprzez:

- Utrzymywanie dobrze zdywersyfikowanego, w terminach rodzajów instrumentów, zbioru źródeł finansowania (np. depozyty niezabezpieczone, papiery komercyjne, obligacje długoterminowe lub umowy odkupu), dostawcy finansowania (np. profesjonalni uczestnicy rynku pieniężnego, klienci hurtowi i indywidualni), rynków geograficznych i walut;
- Aktywne zarządzanie dostępem do rynków kapitałowych poprzez regularne emitowanie długu publicznego na wszystkich liczących się rynkach oraz utrzymywanie relacji inwestorskich;
- Utrzymywanie szerokiego portfela kwalifikowalnych aktywów, które mogą być wykorzystane do uzyskania zabezpieczonego finansowania, np. z rynku repo lub (E)CB; w tym względzie, całkowita kwalifikowalna pozycja zabezpieczeniowa, nie uwzględniając żadnych wyłączeń, wynosi 194 miliardów EUR (w ujęciu MtM);
- Zarządzanie lukami płynnościowymi, uwzględnianie profilu aktywów oraz zarówno zabezpieczonych jak i niezabezpieczonych możliwości finansowania Banku ING;
- Utrzymywanie polityki cenowej dla transferów funduszy, w której koszty płynności Banku ING znajdują odpowiednie odzwierciedlenie tak w perspektywie kontynuowania działalności jak i sytuacjach nadzwyczajnych.

Jeżeli chodzi o źródła finansowania, celem ING Banku jest finansowanie swoich własnych zapoczątkowanych aktywów (kredytów) takiej samej wysokości własnymi zapoczątkowanymi zobowiązaniami (lokatami) przeliczonymi na docelowy wskaźnik LtD wynoszący poniżej 1,2. Na koniec 2011 r. wskaźnik LtD (z wykluczeniem papierów wartościowych według umorzonych kosztów oraz należności IABF) wyniósł 1,14. W 2011 r. niepewność dotycząca rozwoju gospodarczego zarówno w Europie jak i w Stanach Zjednoczonych spowodowała, że fundusze amerykańskiego rynku pieniężnego stosowały bardziej restrykcyjne zasady przy finansowaniu kontrahentów europejskich. Ponieważ ING Bank zarządza swoim bilansem w ostrożny sposób, a fundusze krótkoterminowe wykorzystuje przede wszystkim w odniesieniu do aktywów bieżących, spadek tego typu źródeł finansowania można kontrolować. Poniższa tabela prezentuje kombinację źródeł finansowania.

Profil Finansowania Banku ING		
	2011	2010
Rodzaj finansowania		
Depozyty indywidualne	42%	46%
Depozyty korporacyjne i inne	20%	19%
Międzybank (w tym bank centralny)	9%	8%
Kredytu udzielane/umowy odkupu	7%	7%
Zadłużenie publiczne	19%	17%
Zadłużenie podporządkowane	3%	3%
Razem	100%	100%

Profil finansowania był dobrze zdywersyfikowany i zgodny z ustalonymi celami. Depozyty odpowiadają za 63% całości profilu finansowania.

Taktyczne Ryzyko Utraty Płynności

Ryzyko utraty płynności wynika z krótkoterminowych pozycji pieniężnych i zabezpieczeniowych, i zarządzane jest zgodnie z zasadami ramowymi dla ryzyka w perspektywie taktycznego ryzyka utraty płynności. Codzienne zarządzanie całościowym krótkoterminowym ryzykiem utraty płynności Banku ING jest oddelegowane do jednostki Rynków Finansowych Amsterdam, podczas gdy regionalne i lokalne działy Rynków Finansowych zarządzają płynnością w swoich regionach i lokalizacjach. W ramach funkcji Rynków Finansowych, kładzie się nacisk na codzienne i międzydniowe pozycje pieniężne i zabezpieczeniowe, a polityka ma na celu zarządzanie oraz odpowiednie rozłożenie wymogów codziennego finansowania.

Nadzwyczajne Ryzyko Utraty Płynności

Nadzwyczajne ryzyko utraty płynności wiąże się z organizacją i planowaniem zarządzania ryzykiem w trudnych warunkach. W ING Banku, na potrzeby sytuacji nadzwyczajnych, funkcjonuje specjalny zespół antykrzysowy, w skład którego wchodzić klucowi Członkowie Zarządu, przedstawiciele Działów Korporacyjnych (np. ds. Ryzyka i Kierownictwo Najwyższego Szczebla) oraz Skarbców, który odpowiada za zarządzanie płynnością w czasach kryzysu. W całej organizacji funkcjonują adekwatne i aktualne plany finansowania nadzwyczajnego, umożliwiające kierownictwu wyższego szczebla skuteczne i efektywne działanie w czasach kryzysu.

Plany finansowania nadzwyczajnego dotyczą zarówno tymczasowych, jak i długoterminowych zaburzeń płynności, spowodowanych zdarzeniem ogólnorynkowych lub dotyczącym wyłącznie ING Banku.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Bank

Nowe zmiany

Wszystkie instytucje finansowe muszą stawić czoła znacznej liczbie nowych wymogów regulacyjnych. W 2011 r. ING Bank zaktualizował swoją strukturę zarządzania ryzykiem finansowania i płynności, tak aby zapewniała zintegrowane podejście do procesu zarządzania ryzykiem płynności oraz była zgodna ze zmienionymi zasadami regulacyjnymi (CRDII, ILAAP). Struktura ta obejmuje między innymi coroczne ustalanie związanego ze strategią ING Banku apetytu na ryzyko finansowania i ryzyka płynności, nieprzerwany cykl identyfikacji, oceny, kontroli, pomiaru i sprawozdawczości ryzyka finansowania i ryzyka płynności, politykę obejmującą wszystkie zasady prawne i regulacyjne, planowanie sytuacji kryzysowej oraz przeprowadzanie testów warunków skrajnych. Powyższa struktura zostanie wprowadzona w 2012 r.

RYZIKO OPERACYJNE ING BANKU

Ryzyko operacyjne to ryzyko poniesienia bezpośredniej lub pośredniej straty wynikającej z nieadekwatnych lub nieudanych procesów wewnętrznych, błędów ludzi i systemów oraz zdarzeń zewnętrznych. Obejmuje ono powiązane ryzyko utraty reputacji, oraz ryzyko prawne, nie obejmuje natomiast strategicznych czynników ryzyka. Skuteczne zarządzanie ryzykiem operacyjnym prowadzi do bardziej stabilnych procesów biznesowych (w tym systemów informatycznych) i niższych kosztów. Generyczne obowiązkowe mechanizmy kontrolne opisane są w polityce Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym (ORM)

Jasne i przystępne polityki oraz minimalne standardy wbudowane się w procesy biznesowe ING Banku we wszystkich liniach biznesowych. Istnieje infrastruktura, umożliwiająca kierownictwu śledzenie zdarzeń i zagadnień związanych z ryzykiem operacyjnym. Kompleksowy system wewnętrznych mechanizmów kontroli tworzy środowisko dla nieustannego doskonalenia w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym. ING stosuje tę wiedzę (w tym lekcje wyniesione z incydentów), aby udoskonalać mechanizmy kontrolowania kluczowych czynników ryzyka.

System zarządzania

Na wszystkich poziomach organizacji utworzono Komitety ds. Ryzyka Niefinansowego, które ustalają, mierzą i monitorują ryzyko operacyjne, ryzyko braku zgodności z przepisami oraz ryzyko prawne regionu lub jednostki organizacyjnej, zapewniając odpowiednią jakość ochrony (uszczegółowienia), a także podjęcie właściwych działań kierowniczych przez odpowiedzialne osoby przy odpowiednim poziomie szczegółowości. Komitety ds. Ryzyka Niefinansowego, którym przewodniczy Dyrektor Generalny podmiotu, sterują procesem zarządzania ryzykiem na pierwszej i drugiej linii obrony w swoich podmiotach.

Dyrektor Generalny Pionu Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym (ORM) odpowiada za monitorowanie ryzyka operacyjnego oraz opracowanie i wprowadzenie struktury ryzyka operacyjnego w ING Banku. Dyrektor Generalny Pionu Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym również ustala i zatwierdza polityki oraz minimalne standardy, wspiera pracowników Pionu Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym, monitoruje jakość zarządzania ryzykiem operacyjnym, a także pomaga Zarządowi i wspiera Zarząd Banku w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym ING Banku. Komitet ds. Ryzyka Niefinansowego jest podstawowym komitetem odpowiedzialnym za zatwierdzanie i nadzór. Raport na temat ryzyka niefinansowego (NFRD) pozwala kierownictwu skoncentrować się na dziesięciu obszarach ryzyka operacyjnego, dzięki raportom kwartalnym sporządzanym na szczeblu regionalnym, w pionach oraz na szczeblu Banku.

Pion Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym obejmuje departamenty funkcjonalne ds. ryzyka operacyjnego (z uwzględnieniem polityki, systemów, testów SOX, alokacji kapitału i sprawozdawczości), ds. ryzyka informacji (informatycznego) oraz ds. bezpieczeństwa i badań.

ORM stosuje w ramach linii biznesowych funkcjonalne, warstwowe podejście, aby zagwarantować systematyczne i spójne wdrożenie ogólnogrupowych zasad ramowych ORM, polityk oraz minimalnych standardów. Aby uniknąć potencjalnych konfliktów interesów, Specjalista funkcji ORM musi być podczas doradzania kadrze kierowniczej w sprawie ryzyka operacyjnego w jej jednostce lub linii biznesowej bezstronny i obiektywny. Aby to umożliwić, wprowadzono silną, funkcjonalną linię sprawozdawczości do następnego specjalisty ORM wyższego szczebla. Funkcjonalna linia sprawozdawczości odznacza się przejrzystym przypisaniem odpowiedzialności w zakresie ustalania celów, wynagrodzenia, zarządzania wydajnością oraz mianowania nowych członków personelu ORM.

Struktura ryzyka operacyjnego

ING Bank zbudował uniwersalną strukturę, która usprawnia proces identyfikacji, redukcji, pomiaru i monitoringu zagrożeń operacyjnych. Odpowiada ona etapom określonym w modelu Komisji Organizacji Sponsorów (COSO).

Apetyt na ryzyko operacyjne w ING Banku definiuje się jako zatwierdzony i przyjęty, maksymalny poziom ryzyka w każdym obszarze ryzyka operacyjnego, którego trzeba przestrzegać, aby umożliwić ING Bankowi realizację planu biznesowego w ramach zatwierdzonego budżetu. Monitoring apetytu na ryzyko odbywa się co trzy miesiące. Dane na jego temat przedstawia się na Tablicy Zagrożeń Niefinansowych, wskazującej na kluczowe ekspozycje na ryzyko niefinansowe.

W celu identyfikacji kluczowych zagrożeń i słabości, które mogą spowodować powstanie negatywnych zdarzeń, uruchamia się specjalne procesy. Identyfikacja zdarzeń realizowana jest w sposób pro-aktywny i poprzedza ocenę ryzyka. ING Bank stosuje różne techniki służące do identyfikacji zdarzeń, na przykład: samoocena ryzyka i kontroli, analizę scenariuszy, spisy zdarzeń zewnętrznych, analizę zdarzeń wewnętrznych (na przykład: wnioski oparte na informacji z raportów o incydencie), kluczowe wskaźniki ryzyka czy skany zagrożeń.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Bank

Przynajmniej raz w roku wszystkie jednostki biznesowe przeprowadzają zintegrowaną ocenę ryzyka. W ocenie tej biorą udział jednostki biznesowe oraz dział zajmujące się ryzykiem operacyjnym, dział przestrzegania norm i przepisów, dział prawny i dział finansowy.

W oparciu o wyniki przeprowadzonej oceny ryzyka, określa się sposoby reakcji na zidentyfikowane zagrożenia uwzględniając apetyt na ryzyko. Reakcje na ryzyko równoważą przewidywane koszty implementacji tych sposobów z przewidywanymi korzyściami płynącymi z redukcji zagrożeń. Reakcję na zagrożenie można przeprowadzić przy użyciu różnych strategii, takich jak: ograniczanie prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzenia, redukcja wpływu, unikanie ryzyka, akceptacja ryzyka, transfer ryzyka. Śledzenie odbywa się w centralnym systemie zarządzania ryzykiem ING Banku.

W celu usprawnienia zarządzania ryzykiem operacyjnym dział ORM opracowuje i przeprowadza implementację wytycznych, strategii i instrukcji w całym ING Banku. Monitoruje jednocześnie najważniejsze zagrożenia, dbając o to, by wdrażano strategiczne założenia ING Banku w obszarze zagrożeń i Standardy Minimalne. Jednostki biznesowe muszą udowodnić, że podjęły właściwe kroki w kierunku kontroli ryzyka operacyjnego. W poszczególnych jednostkach biznesowych ING Banku stosuje karty wyników, na których mierzy jakość zarządzania procesami ryzyka operacyjnego. Wyniki zależą od tego, w jakim stopniu dana jednostka jest w stanie wykazać, że wdrożyła u siebie wymagany proces zarządzania ryzykiem. Karty wyników pokazują poziom kontroli aplikowany w jednostkach biznesowych.

Prezentacja modeli

Model kapitałowy ryzyka operacyjnego ING Banku oparto na metodzie rozkładu strat (Loss Distribution Approach, LDA). Rozkład strat opiera się zarówno na danych zewnętrznych jak i wewnętrznych przekraczających 1 mln EUR. Model ten skorygowano pod kątem konkretnej mierzonej jakości kontroli w obszarze działalności, a także występowania istotnych zdarzeń („wyżka/zniżka”). Zachęca to lokalnych przedstawicieli kierownictwa ds. ryzyka operacyjnego do lepszego zarządzania tego typu ryzykiem.

Metoda rozkładu strat

Podstawowym celem metody LDA jest uzyskanie obiektywnej kapitałowej kwoty ryzyka operacyjnego na podstawie profilu ryzyka banku i jego jednostek organizacyjnych. Metoda ta szacuje rozkład strat z tytułu ryzyka operacyjnego dla każdej kombinacji obszarów działalności i zdarzeń przynoszących straty.

Profil ryzyka

Kapitał AMA w IV kwartale 2011 roku wynosił 2,836 mln EUR, czyli nieznacznie poniżej wartości szacunkowej za poprzedni rok. Wyjaśniono to obniżeniem poziomu kapitału w wyniku sprzedaży inwestycji w ING Car Lease i REIM Fee Business, którą częściowo zrównoważono podwyższeniem kapitału w wyniku regularnej aktualizacji danych o zdarzeniach zewnętrznych.

Kapitał Ekonomiczny i Kapitał Regulacyjny (według podziału Banku) według rodzaju ryzyka

	Kapitał Ekonomiczny		Kapitał Regulacyjny	
	2011	2010	2011	2010
Ryzyko operacyjne	1,683	1,619	2,836	2,872

Podstawowe zmiany w 2011 r.

Program AMA (Advance Measurement Approach – metoda zaawansowanego pomiaru ryzyka) 2.0 oceni proces zarządzania ryzykiem operacyjnym według poziomów dobrych praktyk do 2012 r. Program AMA 2.0 umożliwi bankowi wpływ na wymogi kapitałowe poprzez właściwy proces zarządzania ryzykiem operacyjnym:

- Kierownicy jednostek organizacyjnych jako wyraźni właściciele swojego ryzyka operacyjnego i wymogu kapitałowego;
- Dokładniejsze i bardziej adekwatne dane oraz spostrzeżenia dotyczące ryzyka dla kierownictwa jednostek ds. ryzyka operacyjnego;
- Model kapitałowy lepiej odzwierciedlający profil ryzyka ING Banku, by zachęcić jednostki operacyjne do kontroli ryzyka operacyjnego;
- Większe znaczenie wewnętrznych źródeł danych w modelu kapitałowym, z uwzględnieniem zestawu scenariuszy uzależnionych od działalności, ocen ryzyka, danych z audytów oraz wewnętrznych informacji na temat strat;
- Podstawowe decyzje wsparte dokładnymi wartościami kapitału zgodnymi z NFRD.

Program AMA 2.0 dostarcza ambitny zestaw usprawnień w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym:

- Kompleksowa, przejrzysta i efektywna hierarchia komitetu ds. ryzyka niefinansowego na najwyższym szczeblu organizacji;
- Sprawozdania z apetytu na ryzyko dla regionów i pionów jako punkty zaczepienia dla procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym;
- Kluczowe wskaźniki ryzyka dla najważniejszych rodzajów ryzyka w banku oraz na szczeblu regionalnym/funkcyjnym, by monitorować profil ryzyka ING Banku;
- Zestaw kluczowych scenariuszy ryzyka jako dane wejściowe dla modelu kapitałowego oraz do ustalenia priorytetów czynności związanych z zarządzaniem ryzykiem;
- Kluczowe testy kontrolne w celu uzasadnienia poziomów kapitału oraz opracowanie zachęt kosztowych w celu usprawnienia kontroli;

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Bank

- Ustalenie wszystkich istotnych wewnętrznych strat i podzielenie się zdobytym doświadczeniem w celu uniknięcia powtórzeń w ramach grupy.

Celem Programu Poprawy Świadomości Ryzyka Niefinansowego jest, aby wszyscy pracownicy ING Banku znali odpowiednie ryzyko, potencjalny wpływ, odpowiednie rozwiązania łagodzące oraz swoją osobistą rolę w ich stosowaniu. To nowe podejście znacząco poprawia poziom świadomości ryzyka poprzez nadanie przedsiębiorstwom ING Banku wiodącej roli w bliskiej współpracy ze specjalistami ds. ryzyka. Dostosowane do indywidualnych potrzeb podejście według grup docelowych, nieodłączne czynności związane z regularnym planowaniem działalności oraz ustalaniem celów, a także koncentracja na pożądanych zachowaniach i realnych sposobach zastosowania zasad to podstawowe elementy nowej metody. Metoda ta tworzy nadaje także ogólną strukturę wielu czynnościom realizowanym w związku z poprawą świadomości ryzyka przez Pion Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym, Departament Zapewnienia Zgodności z Przepisami i Departament Prawny, a także zapewnia, że podejmowane przez ING Bank czynności dotyczące poprawy świadomości ryzyka są lepiej ukierunkowane na kluczowe ryzyko, jakimy musimy sprostać jako firma.

ING Bank dodatkowo poprawił swój profil ryzyka informatycznego poprzez wdrożenie systemu kontroli bezpieczeństwa informatycznego oraz usprawnienie procesów informatycznych. W 2011 roku skoncentrowano się konkretnie na dalszej poprawie systemu monitorowania bezpieczeństwa informatycznego, bezpieczeństwa platformy informatycznej oraz dostępu użytkowników do systemów informatycznych oraz jednoczesnym wprowadzeniu konkretnych rozwiązań zapobiegających cyberprzestępstwom.

RYZIKO ZGODNOŚCI (COMPLIANCE RISK) ING BANKU

Ryzyko zgodności definiuje się jako ryzyko uszkodzenia integralności ING Banku w wyniku niewywiązania się z obowiązku przestrzegania przepisów, regulacji, polityki wewnętrznej, standardów oraz zasad biznesowych ING Banku. W ryzyku zgodności chodzi nie tylko o możliwość utraty reputacji. Nieumiejętne zarządzanie ryzykiem zgodności może narazić instytucje finansowe na płaconie kar (cywilnych i karnych), wypłacanie odszkodowań za spowodowanie strat, nakazy sądowe, odwołanie bądź zawieszenie licencji. Brak (nawet domniemany) zgodności źle wpływa na klientów, pracowników i akcjonariuszy ING Banku.

W ING Banku panuje przekonanie, iż w pełni wdrożony system zarządzania ryzykiem zgodności sprzyja utrzymaniu zaufania klientów, pracowników i akcjonariuszy. Nie da się prowadzić poważnych działań biznesowych bez zaufania. Zasady Biznesowe ING Banku tworzą podstawę wysokich standardów etycznych, których wymaga się na każdym etapie działalności operacyjnej. Na mocy Zasad Biznesowych ING Banku, od każdego pracownika (niezależnie od stanowiska, jakie zajmuje) wymaga się przestrzegania przepisów i regulacji, prawych zachowań, przejrzystości, otwartości, szacunku i odpowiedzialności.

Wszystkie linie biznesowe ING Banku mają obowiązek wdrożenia jasnych i dostępnych procedur i strategii w procesach biznesowych. ING Bank stworzyło specjalną infrastrukturę umożliwiającą śledzenie bieżących i powstających zagrożeń zgodności, przekazywanie informacji na ich temat udziałowcom zewnętrznym i wewnętrznym, ciągłą modernizację systemu. ING Bank zdaje sobie sprawę z tego, że dobre zarządzanie ryzykiem zgodności nie jest możliwe bez pełnego zrozumienia oczekiwań klientów i innych interesariuszy i że niezbędne jest stałe poprawianie jakości kluczowych relacji.

System zarządzania

Pion Zarządzania Ryzykiem Braku zgodności z Przepisami

Dyrektor Generalny ds. Zapewnienia Zgodności z Przepisami (CCO) jest Dyrektorem Generalnym Pionu Zarządzania Ryzykiem Braku Zgodności z Przepisami i odpowiada za opracowanie i wprowadzenie ogólnobankowego statutu i ogólnobankowej struktury zarządzania ryzykiem braku zgodności z przepisami, ustala minimalne standardy zarządzania ryzykiem braku zgodności, a także pomaga Zarządowi i wspiera Zarząd Banku w zarządzaniu ryzykiem braku zgodności przez ING Bank.

Aby zapewnić systematyczne i spójne wdrożenie ogólnobankowego statutu i ogólnobankowej struktury, polityk, minimalnych standardów i powiązanych procedur, ING Bank stosuje podejście funkcjonalne oparte na szczeblach zależności. Lokalny Dyrektor ds. Zapewnienia Zgodności z Przepisami pomaga lokalnemu kierownictwu w zarządzaniu ryzykiem braku zgodności w ramach danej jednostki organizacyjnej. Dyrektor ds. Zapewnienia Zgodności z Przepisami na szczeblu regionów lub uniwersalnego banku pełni funkcje kierownicze i nadzorcze w stosunku do wszystkich czynności funkcjonalnych dyrektorów ds. zapewnienia zgodności z przepisami w odpowiednim regionie lub uniwersalnym banku. Dyrektor Generalny ds. Zapewnienia Zgodności z Przepisami i zespół pracowników Pionu Zarządzania Ryzykiem ustalają ogólne kierunki działania dla Dyrektorów ds. Zapewnienia Zgodności z Przepisami na szczeblu regionów lub uniwersalnego Banku.

Aby uniknąć potencjalnego konfliktu interesów, urzędnik ds. zgodności musi być osobą bezstronną i obiektywną w czasie, gdy pełni swe obowiązki związane z doradzaniem kierownictwu biznesowemu w sprawach dotyczących ryzyka zgodności w obrębie linii bądź jednostek biznesowych, regionów, krajów lub oddziałów. Utworzono więc silne, funkcjonalne stanowisko raportujące do następnego szczebla (dla urzędników ds. zgodności). Funkcjonalna linia raportująca ma jasno określoną odpowiedzialność względem ustalania celów, polityki wynagrodzeń, zarządzania wydajnością pracy, powoływania nowych pracowników działu CRM, wetowania i eskalacji.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Bank

Zakres

Pion Zarządzania Ryzykiem Braku Zgodności z Przepisami koncentruje się na zarządzaniu ryzykiem wynikającym z ustaw, przepisów i standardów charakterystycznych dla sektora usług finansowych. Pion Zarządzania Ryzykiem Braku Zgodności z przepisami aktywnie kształci i wspiera jednostki biznesowe w procesie zarządzania ryzykiem braku zgodności, z uwzględnieniem prania brudnych pieniędzy, zapobiegania finansowaniu terroryzmu, konfliktów interesów, właściwego prowadzenia sprzedaży i transakcji, a także ochrony interesu klienta.

ING Bank wyodrębnia ryzyko braku zgodności z przepisami w ramach czterech obszarów ryzyka prawości związanego z zachowaniem – zachowanie klienta, zachowanie osobiste, zachowanie organizacyjne, a także zachowanie finansowe. ING Bank posiada procedurę demaskacyjną, która zachęca pracowników do informowania o znanych im lub podejrzanych naruszeniach przepisów zewnętrznych lub polityk wewnętrznych albo zasad firmowych.

Wytyczne dotyczące Pionu Zarządzania Ryzykiem Braku Zgodności z Przepisami

Wytyczne uwzględniają trzy podstawowe elementy:

1. Proces zarządzania ryzykiem braku zgodności z przepisami

Proces ten obejmuje pięć podstawowych czynności wykonywanych zgodnie z wymogami Wytycznych:

- A. Ustalenie obowiązków związanych z ryzykiem braku zgodności;
- B. Ocena ryzyka;
- C. Łagodzenie ryzyka braku zgodności (w tym szkolenie i edukacja);
- D. Monitorowanie ryzyka braku zgodności (w tym śledzenie działań);
- E. Sprawozdawczość na temat ryzyka braku zgodności (w tym sprawozdania na temat zdarzeń wewnętrznych i reagowanie na tego typu zdarzenia).

2. Doradztwo

Dyrektorzy ds. zapewnienia zgodności z przepisami aktywnie doradzają Dyrektorowi Generalnemu, kierownictwu, lokalnym radom i komitetom, dyrektorowi ds. zapewnienia zgodności z przepisami wyższego szczebla, a także pracownikom w sprawach związanych z ryzykiem braku zgodności, zakresem odpowiedzialności i obowiązków, a także problemami.

3. Karta scoringowa

Do oceny stopnia zastosowania Wytycznych dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności z przepisami w procesie zarządzania ryzykiem braku zgodności z przepisami stosuje się kartę scoringową wykorzystywaną w zarządzaniu ryzykiem operacyjnym. Ocena oparta jest na zdolności udowodnienia przez jednostkę organizacyjną, że wymagane polityki i procedury zostały wdrożone.

Regulacje eksterytorialne

Instytucje finansowe podlegają szczegółowej kontroli ze strony regulatorów, rządów, akcjonariuszy, agencji ratingowych, klientów oraz innych stron aby zapewnić zgodność z odpowiednimi zapisami prawnymi, regulacjami, standardami oraz oczekiwaniami. Regulatorzy odpowiadający za bankowość i ubezpieczenia oraz inne jednostki nadzorcze w Europie, USA oraz innych regionach kontynuują nadzór nad aktywnością instytucji finansowych aby upewnić się, że działają one sprawnie, efektywnie i w sposób transparentny. ING Bank spełnia standardy i oczekiwania organów nadzorczych podejmując wiele działań m.in. rewidując informacje o posiadaczach kont, procesy płatności oraz inne transakcje aby zapewnić zgodność z przepisami przeciwdziałającymi praniu brudnych pieniędzy, określającymi sankcje ekonomiczne i handlowe, przekupstwu oraz innym praktykom korupcyjnym. Niewywiązanie się ING Banku z powyższych standardów może skutkować, m.in. zawieszeniem bądź odebraniem licencji, wstrzymaniem bądź zaniechaniem zleceń, grzywnymi, karami umownymi bądź karnymi oraz innymi karami dyscyplinarnymi, które mogą zniszczyć reputację oraz pogorszyć stan finansów ING Banku. Głównym celem działań ING Banku jest wspieranie dobrych praktyk poprzez Zasady Biznesowe (Business Principles) i polityki grupy.

Kontynuowane przez ING działania mające na celu krystalizację programu zarządzania ryzykiem braku zgodności z przepisami zapewniają, że ING nadal będzie właściwie przestrzegać międzynarodowych standardów i przepisów. Nieustającym celem ING jest stałe wzmocnienie kontroli na wypadek przestępstw gospodarczo-finansowych w ramach:

- zarządzania procedurą prania brudnych pieniędzy;
- zwalczania finansowania terroryzmu;
- ryzyka eksportu i sankcji.

W wyniku naszych częstych ocen wszystkich rodzajów działalności biznesowej z perspektywy ekonomicznej, strategicznej i ryzyka, ING Bank nadal jest zdania, że realizacja działalności biznesowej związanej z udziałem niektórych krajów nie powinna być z przyczyn biznesowych kontynuowana. ING Bank posiada politykę niewchodzenia w nowe relacje z klientami z tych krajów oraz procesy, które pozwalają na zlikwidowanie istniejących relacji związanych z tymi krajami. W chwili obecnej te kraje to Birma, Korea Północna, Sudan, Syria, Iran i Kuba. Każdy z tych krajów podlega różnym sankcjom UE, USA i innym. Kuba, Iran, Sudan i Syria zostały zidentyfikowane przez USA jako sponsorujące terroryzm i obłożone amerykańskimi sankcjami ekonomicznymi oraz kontrolą eksportu.

Rozwiązania regulacyjne oraz dochodzenia organów ochrony porządku publicznego

ING Bank N.V. prowadzi rozmowy z bankiem holenderskim, De Nederlandsche Bank (DNB), w związku z transakcjami z udziałem osób w krajach podlegających sankcjom UE, USA i pozostałych organów, a także wcześniejszym przeglądem transakcji z udziałem stron objętych sankcjami. ING Bank zakończył globalny proces wdrożenia usprawnionych procedur zarządzania zgodnością z przepisami i ryzykiem oraz kontynuuje prace nad dalszym wzmocnieniem systemu kontroli przestępstw gospodarczo-finansowych zgodnie z ustaleniami z DNB.

ING Bank prowadzi rozmowy z władzami amerykańskimi w powyższych sprawach, z uwzględnieniem przestrzegania przez ING Bank wymogów Urzędu ds. Kontroli Zagranicznych Aktywów (Office of Foreign Asset Control). ING Bank otrzymał zapytania od amerykańskich agencji rządowych, w tym amerykańskiego Ministerstwa Sprawiedliwości i Urzędu Prokuratora Okręgowego Hrabstwa Nowy Jork. ING Bank w pełni współpracuje w ramach toczących się dochodzeń oraz uczestniczy w rozmowach mających na celu rozstrzygnięcie spraw z organami amerykańskimi. Nie można jednak wiarygodnie oszacować terminu ani kwoty potencjalnego rozliczenia, które może mieć istotne znaczenie.

Najważniejsze wydarzenia w roku 2011

- **Relacje z regulatorem** - Funkcja Zarządzania Ryzykiem Braku Zgodności Banku w dalszym ciągu inwestowała w proaktywne relacje z regulatorami w jurysdykcjach, w których ING Bank prowadzi swoją działalność, starając się przyjmować otwarte podejście i współpracować przy identyfikowaniu i redukcji czynników ryzyka braku zgodności.
- **Program Promowania Uczciwości** - Pion Zarządzania Ryzykiem Braku Zgodności z Przepisami, wraz z Departamentem Zarządzania Zasobami Ludzkimi i Departamentem ds. Komunikacji i Spraw Korporacyjnych, kontynuuje masowe wdrożenie Programu Promowania Uczciwości (Promoting Integrity Programme, PIP), tj. globalnego programu edukacyjnego dla pracowników koncentrującego się na wartościach ING Banku (w tym zasadach prowadzenia działalności ING Banku) oraz roli, jaką odgrywają w firmie i miejscu pracy. Opracowano krótkie moduły elektroniczne dotyczące zaufania klientów i zapobiegania oszustwom. Następnie kierownicy przeprowadzili rozmowy, w trakcie których omówiono z pracownikami znaczenie uczciwości oraz sposoby stosowania zasad działalności, a także polityk i standardów ING Banku w codziennej pracy.
- **Stałe usprawnianie kontroli przestępstw gospodarczo-finansowych** – ING Bank kontynuował swoje silne zaangażowanie w proces zapobiegania udziałowi w czynnościach przestępczych. Istniejące działania dodatkowo wzmocniono zwiększonym monitoringiem i kontrolą wewnętrzną, a także programami poprawy świadomości i szkoleń oraz wewnętrznym corocznym procesem zatwierdzania dla kierownictwa wyższego szczebla w odniesieniu do procesu wdrażania polityk i procedur dotyczących przestępstw gospodarczo-finansowych, w tym transakcji ze stronami objętymi sankcjami.
- **Polityka dotycząca kosztów reprezentacyjnych i łapówek** – ING Bank wydał skorygowaną Politykę dotyczącą kosztów reprezentacyjnych i łapówek, aby dostosować ją do zmieniającego się krajobrazu regulacyjnego dotyczącego działań antykorupcyjnych, który przewiduje surowe kary za przestępstwa związane z przekazywaniem łapówek, oraz nowych antykorupcyjnych przepisów eksterytorialnych, takich jak brytyjska ustawa antykorupcyjna.
- **Nauka** – Zorganizowano stałe szkolenia globalne oraz szkolenia poświęcone poprawie świadomości w formie bezpośrednich sesji szkoleniowych i narzędzi edukacyjnych poświęconych takim tematom, jak kraje wysokiego ryzyka i eksport, przestępstwa gospodarczo-finansowe, a także koszty reprezentacyjne i działania antykorupcyjne. Pion Zarządzania Ryzykiem Braku Zgodności z Przepisami kontynuował także swój globalny program obowiązkowych szkoleń dla nowych dyrektorów ds. zapewnienia zgodności z przepisami w ING Banku.

RYZIKO DZIAŁALNOŚCI ING BANKU

Ryzyko działalności ING Banku zdefiniowano jako ekspozycję na utratę wartości w wyniku wahaní wolumenów, marż i kosztów, a także ryzyko wynikające z zachowań klientów. Jest to ryzyko związane z decyzjami w sprawie strategii oraz wewnętrzną skutecznością. Kapitał na ryzyko działalności oblicza się na podstawie dwóch elementów,

- (i) Ryzyka wydatków związanego z elastycznością (brakiem elastyczności) korygowania wydatków, w razie konieczności.
- (ii) Ryzyka zachowania klientów, które dotyczy zachowań klientów innych niż oczekiwano oraz wpływu, jakie takie zachowania mogą mieć na lokaty klientów i wcześniejsze spłaty kredytów hipotecznych. Ryzyko zachowań klientów oblicza się poprzez podkreślenie podstawowych założeń w modelach aktywów i pasywów behawioralnych.

Każdy z powyższych elementów jest liczony oddzielnie i następnie łączony z jednym ryzykiem działalności zgodnie z metodologią wariancji/kowariancji.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Ubezpieczenia

ING UBEZPIECZENIA

SYSTEM ZARZĄDZANIA RYZYKIEM W ING UBEZPIECZENIA

ING oferuje szeroki asortyment ubezpieczeń na życie oraz innych rodzajów ubezpieczeń. Ryzyko związane z takimi produktami wynika z adekwatności poziomów składek ubezpieczeniowych oraz rezerw na zobowiązania ubezpieczeniowe, zysków i pozycji kapitałowej, a także niepewności co do przyszłych zwrotów z inwestycji realizowanych przy użyciu składek ubezpieczeniowych. Ryzyko finansowe obejmuje ryzyko inwestycyjne, zarządzanie aktywami i pasywami oraz nadwyżki i kwestie kapitałowe. Ryzyko produktu ubezpieczeniowego obejmuje ryzyko ubezpieczeniowe (aktuarialne i gwarantowanie) oraz wrażliwość na zmiany stóp procentowych. Ryzyko braku zgodności z przepisami, ryzyko prawne, ryzyko utraty reputacji oraz ryzyko operacyjne klasyfikowane są jako niefinansowe rodzaje ryzyka.

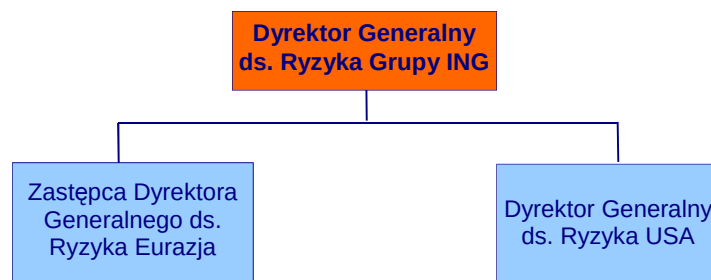
W skład zarządu ING Ubezpieczenia Eurazja wchodzi 6 członków, w tym członkowie Rady Wykonawczej Grupy ING. Zarząd ING Ubezpieczenia Eurazja odpowiada za zarządzanie ryzykiem związanym z działalnością ubezpieczeniową w Europie i Azji. W skład zarządu ING America Holdings wchodzi 7 członków, w tym członkowie Rady Wykonawczej Grupy ING. Zarząd ING America Holdings odpowiada za zarządzanie ryzykiem związanym z działalnością ubezpieczeniową w Stanach Zjednoczonych („ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone”). Ryzykiem związanym z określoną działalnością ubezpieczeniową ING, która nie zostanie sprzedana w ramach transakcji sprzedaży inwestycji w Ameryce Łacińskiej, Azji, Europie i Stanach Zjednoczonych („inwestycje ubezpieczeniowe”), zarządza bezpośrednio Zarząd.

W związku z planowaną sprzedażą działalności ubezpieczeniowej, funkcje związane z zarządzaniem ryzykiem w znacznej mierze delegowano na ING Ubezpieczenia Eurazja i ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone, przy czym Grupa pełni w tym zakresie funkcję nadzorczą.

Spółka ING zakończyła sprzedaż swojej działalności związanej z emeryturami, ubezpieczeniami na życie i zarządzaniem inwestycjami w Ameryce Łacińskiej. Transakcja ta stanowi pierwszy poważny krok w procesie sprzedaży ING Ubezpieczenia oraz procesie zarządzania inwestycjami.

System zarządzania

Zarządzanie ryzykiem w ING jest podstawowym obowiązkiem Dyrektora Generalnego ds. Ryzyka Grupy ING. Dyrektorowi Generalnemu ds. Ryzyka Grupy ING bezpośrednio podlega Zastępca Dyrektora Generalnego ds. Ryzyka ING Ubezpieczenia Eurazja oraz Dyrektor Generalny ds. Ryzyka ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone poprzez dyrektora Finansowego ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone. Dyrektor ds. Inwestycji Ubezpieczeniowych odpowiada za likwidację działalności w ramach Pionu Inwestycji Ubezpieczeniowych. Dyrektora Pionu Zarządzania Ryzykiem Grupy ING wspierają jednostki ds. ryzyka w Grupie ING, a także jednostki prawne Grupy i Kontroler Funkcjonalny ds. Ubezpieczeń.

ZMIANY WPROWADZANE W ŚRODOWISKU REGULACYJNYM

- Najistotniejszą kwestią regulacyjną dla sektora ubezpieczeniowego jest stały rozwój struktury adekwatności kapitałowej Wyplacalność II przez Unię Europejską. System Wyplacalność II ma być oparty na uśrednionych z rynkiem zasadach gospodarczych i ryzyku, dzięki czemu wymogi kapitałowe w całej Europie będą bezpośrednio uzależnione od aktywów i zobowiązań ubezpieczyciela. Jednak niektóre z proponowanych i aktualnie omawianych rozwiązań traktowane są jako zbyt konserwatywne i niezgodne z zasadami gospodarczymi. Dlatego też niezwykle istotne jest, by system Wyplacalność II był, jak pierwotnie planowano, oparty na rynku, unikał procykliczności i był w stanie sprostać zmiennym warunkom rynkowym. Projektując strukturę systemu, politycy i instytucje nadzorujące UE powinni więc zapewnić, aby planowane rozwiązania w ramach całego cyklu były wystarczająco solidne. ING Ubezpieczenia Eurazja aktywnie współpracuje z innymi podmiotami w sektorze ubezpieczeniowym, aby pomóc politykom i organom nadzorującym UE w opracowaniu konkretnych odpowiadających powyższym założeniom propozycji.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Ubezpieczenia

- Działalność ubezpieczeniowa jest wrażliwa na działania regulacyjne, na przykład przepisy dotyczące podatków, emerytur i ochrony klientów. W pierwszym kwartale Europejski Trybunał Sprawiedliwości wydał postanowienie, że zróżnicowanie cenowe produktów sprzedawanych w UE w zależności od płci począwszy od 21 grudnia 2012 roku. Dotyczy to jedynie nowej działalności i wyklucza ponowną wycenę i przedłużania umów. Zmiany w ustawie dotyczącej funduszy emerytalnych w Polsce zatwierdzono i podpisano na koniec marca 2011 r. Można oczekiwać, że będą one miały niekorzystny wpływ na przyszłe zyski.
- Ustawa Dodd-Franka, przepisy wykonawcze do tej ustawy oraz pozostałe inicjatywy z zakresu finansowej reformy regulacyjnej mogłyby nieść za sobą niekorzystne konsekwencje dla sektora usług finansowych, w tym ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone, i/lub niekorzystnie wpływać na wyniki działalności, sytuację finansową i płynność. Ustawa Dodd-Franka z 2010 roku zaleca istniejącym i nowo utworzonym agencjom i organom rządowym prowadzenie określonych badań oraz rozpowszechnienie ogromnej liczby przepisów wykonawczych do ustawy. Proces trwa i można oczekiwać, że będzie realizowany przez najbliższe kilka lat. Chociaż część badań już zakończono i proces wprowadzania rozporządzeń rozpoczął się, nadal istnieje poważna niepewność co do wyników trwających analiz i ostatecznych wymogów jeszcze nieprzyjętych przepisów. Do momentu ogłoszenia końcowych przepisów zgodnie z ustawą Dodd-Franka całkowity wpływ tej ustawy na przedsiębiorstwa, produkty, wyniki działalności i sytuację finansową pozostanie niejasny.
- Państwowe instytucje nadzorujące rynek ubezpieczeń oraz Krajowe Stowarzyszenie Komisarzy Ubezpieczeniowych (National Association of Insurance Commissioners, NAIC) regularnie badają istniejące ustawy i przepisy mające zastosowanie do towarzystw ubezpieczeniowych i ich produktów. Zmiany w tego typu ustawach i przepisach albo w ich interpretacji są często wprowadzane na rzecz konsumentów kosztem ubezpieczyciela, w związku z czym mogą mieć niekorzystny wpływ na sytuację finansową i wyniki z działalności. NAIC nadal pracuje nad kompleksowymi reformami dotyczącymi rezerw na ubezpieczenia na życie oraz ich księgowania, chociaż termin wprowadzenia i zakres dalszych zmian w ustawowych rezerwach i wymogach sprawozdawczych nie są jeszcze pewne.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Ubezpieczenia Eurazja

ING UBEZPIECZENIA EURAZJA

MISJA I CELE

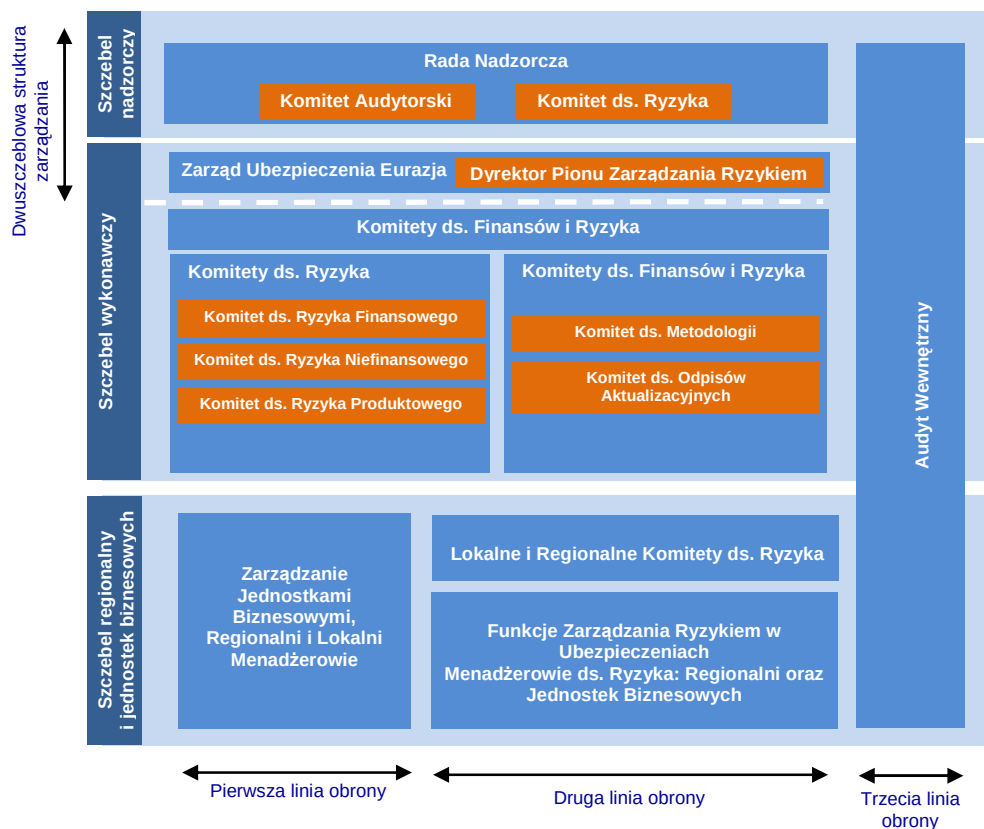
ING Ubezpieczenia Eurazja, jako spółka oferująca usługi finansowe, która dostarcza produkty z zakresu zarządzania majątkiem oraz ochrony, jest w naturalny sposób narażona na różnego rodzaju ryzyko. Misją systemu zarządzania ryzykiem w ING Ubezpieczenia Eurazja jest zapewnienie prawidłowego zrozumienia oraz pomiar wszystkich rodzajów ryzyka, a także aktywne zarządzanie nimi w celu wsparcia skutecznej alokacji kapitału, rentownego wzrostu, wymaganych zwrotów z kapitału oraz przewidywalności zysków.

Powyższej opisany cel wspierają następujące zasady:

- Przejrzysta komunikacja w zakresie zarządzania ryzykiem i kreowania wartości z zainteresowanymi stronami z wewnątrz i zewnątrz organizacji;
- Przestrzeganie wewnętrznych i zewnętrznych zasad i wytycznych;
- Produkty i portfele są konstruowane, zabezpieczane, wyceniane, zatwierdzane i zarządzane zgodnie z wytycznymi;
- Profil ryzyka ING Ubezpieczenia Eurazja jest przejrzysty i spójny z delegowanymi uprawnieniami oraz ogólną strategią i apetytem na ryzyko ING Ubezpieczenia w krajach Eurazji.

SYSTEM ZARZĄDZANIA RYZYKIEM W ING UBEZPIECZENIA EURAZJA

Strukturę zarządzania ryzykiem ING Ubezpieczenia Eurazja oparto na koncepcji „trzech linii obrony”, która zapewnia zarządzanie ryzykiem zgodnie z apetytem na ryzyko ustalonym przez Zarząd ds. Ubezpieczeń w krajach Europy i Azji. Tego typu struktura została zatwierdzona przez Radę Nadzorczą i przekazana do wszystkich jednostek ING Ubezpieczenia Eurazja.

Nadzór nad ryzykiem na szczeblu Zarządu

ING Ubezpieczenia Eurazja stosuje dwuszczeblową strukturę zarządzania obejmującą Zarząd ds. Ubezpieczeń oraz Radę Nadzorczą ds. Ubezpieczeń w krajach Eurazji.

Rada Nadzorczą odpowiada za nadzorowanie polityki Zarządu ds. Ubezpieczeń w krajach Eurazji oraz ogólnego toku spraw spółki i jej obszarów działalności. Dla celów zarządzania ryzykiem Radę Nadzorczą wspierają dwa komitety:

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Ubezpieczenia Eurazja

- Komitet Audytorski wspiera Radę Nadzorczą w nadzorowaniu Zarządu ds. Ubezpieczeń w krajach Eurazji oraz doradzaniu mu w zakresie struktury i funkcjonowania wewnętrznych systemów zarządzania ryzykiem i kontroli ryzyka, a także przestrzegania przepisów mających zastosowanie do ING Ubezpieczenia Eurazja i jej podmiotów zależnych;
- Komitet ds. Ryzyka wspiera Radę Nadzorczą w nadzorowaniu Zarządu ds. Ubezpieczeń w krajach Eurazji oraz doradzaniu mu w zakresie strategii i polityk ING dotyczących ryzyka w krajach Eurazji, z uwzględnieniem ryzyka nieodłącznie związanego z działalnością gospodarczą ING.

Jeżeli komitety nie ustalą inaczej, w spotkaniach obydwu komitetów uczestniczy Generalny Dyrektor ds. Ryzyka.

W gestii Zarządu ds. Ubezpieczeń w krajach Eurazji leży zarządzanie ryzykiem związanym z działalnością ING Ubezpieczenia Eurazja. Zakres odpowiedzialności Zarządu ds. Ubezpieczeń w krajach Eurazji obejmuje zapewnienie skutecznych systemów zarządzania ryzykiem i kontroli ryzyka, a także przestrzegania obowiązujących przepisów przez ING Ubezpieczenia Eurazja. Zarząd ds. Ubezpieczeń w krajach Eurazji regularnie prezentuje i omawia powyższe sprawy z Radą Nadzorczą oraz raz na kwartał przedstawia Komitetowi ds. Ryzyka swoje raporty na temat profilu ryzyka w porównaniu do apetytu na ryzyko ING Ubezpieczenia Eurazja.

W ramach integracji procesu zarządzania ryzykiem, jako jeden z elementów planowania strategicznego, Zarząd ds. Ubezpieczeń w krajach Eurazji raz w roku wydaje dokument, w którym informuje organizację o strategicznych planach korporacyjnych i kluczowych problemach związanych z ryzykiem. Na podstawie tego dokumentu jednostki organizacyjne opracowują swoje własne biznes plany, z uwzględnieniem jakościowej i ilościowej oceny powiązanego ryzyka. Proces ten obejmuje wyraźne omówienie apetytu na ryzyko, poziomów tolerancji ryzyka i limitów ryzyka. Na podstawie biznes planów Zarząd ds. Ubezpieczeń w krajach Eurazji opracowuje plan strategiczny, który przekazuje do zatwierdzenia Radzie Nadzorczej.

Szczegół wykonawczy

Zarząd ds. Ubezpieczeń w krajach Eurazji delegował zadania dotyczące ryzyka na dwa komitety:

- Komitet ds. Finansów i Ryzyka
Podstawowym zadaniem komitetu jest uzgodnienie decyzji dotyczących finansów i ryzyka, które wpływają na sprawozdawczość wewnętrzną i zewnętrzną ING Ubezpieczenia Eurazja. Obejmuje to doradztwo, (wstępne) zatwierdzanie, analizę i podejmowanie działań w sprawach wpływających na kondycję finansową ING Ubezpieczenia Eurazja. Komitet ds. Finansów i Ryzyka składa się z dwóch podkomitetów zajmujących się różnymi obszarami ryzyka:
 - *Komitet ds. Metodologii dla Eurazji* – Organ zatwierdzający metodologie, modele i parametry stosowane do pomiaru ryzyka, Kapitału Ekonomicznego i wyceny zgodnej z warunkami rynkowymi, stosowanej w ramach ING Ubezpieczenia Eurazja.
 - *Komitet ds. Odpisów Aktualizacyjnych* – Organ zatwierdzający odpisy aktualizacyjne dla celów sprawozdawczości finansowej (z uwzględnieniem rezerw na straty kredytowe).
- Komitet ds. Ryzyka Zarządu ds. Ubezpieczeń w krajach Eurazji
W skład Komitetu ds. Ryzyka Zarządu ds. Ubezpieczeń w krajach Eurazji wchodzić wszyscy członkowie Zarządu ds. Ubezpieczeń w krajach Eurazji oraz dyrektorzy departamentu finansowego i departamentu zarządzania ryzykiem. Komitet ten omawia i podejmuje decyzje w sprawie kwestii związanych z ryzykiem, zatwierdza limity i poziomy tolerancji dla poszczególnych kategorii ryzyka, a także zatwierdza i zleca plany działania dotyczące konkretnych kwestii związanych z ryzykiem finansowym, produktowym i operacyjnym. Komitet ds. Ryzyka Zarządu ds. Ubezpieczeń w krajach Eurazji składa się z trzech podkomitetów zajmujących się różnymi obszarami ryzyka:
 - *Komitet ds. Ryzyka Finansowego* – Nadzoruje ryzyko finansowe w podmiotach ING Ubezpieczenia Eurazja;
 - *Komitet ds. Ryzyka Produktowego* – Nadzoruje ryzyko produktów ubezpieczeniowych w podmiotach ING Ubezpieczenia Eurazja;
 - *Komitet ds. Ryzyka Niefinansowego* – nadzoruje ryzyko niefinansowe w ING Ubezpieczenia Eurazja.

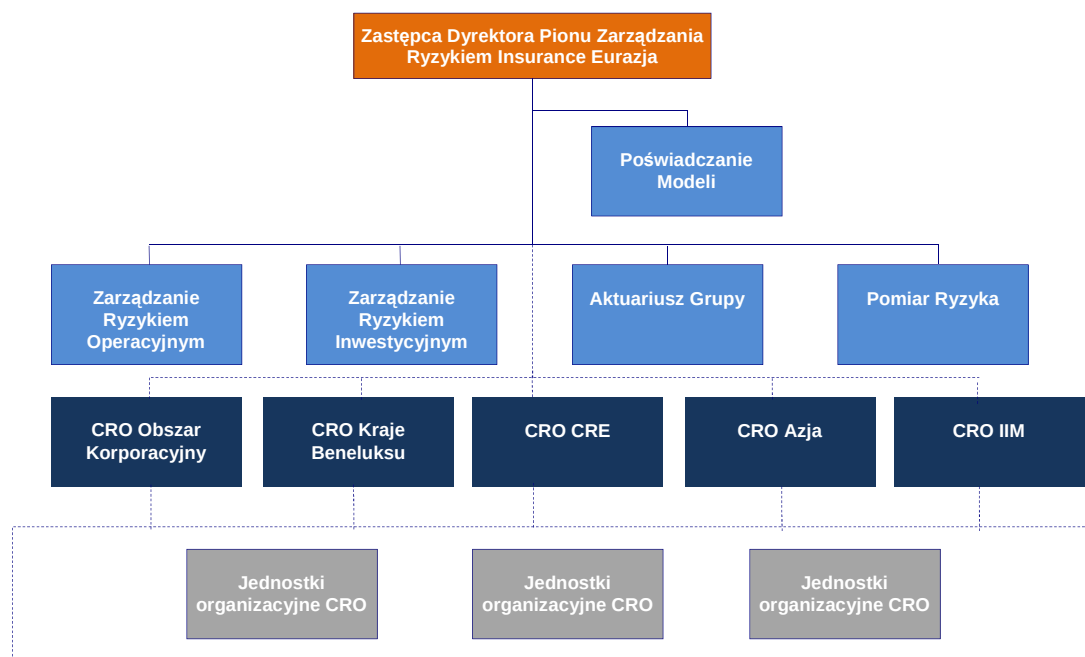
Pion Zarządzania Ryzykiem

Podstawowym zadaniem Dyrektora Pionu Zarządzania Ryzykiem jest zarządzanie ryzykiem w ING Ubezpieczenia Eurazja, w tym ustalanie, pomiar, monitorowanie i prezentowanie ryzyka dotyczącego ING Ubezpieczenia Eurazja. Jednostka ds. ryzyka utrzymuje i aktualizuje wytyczne polityki, opracowuje metodologię zarządzania ryzykiem oraz udziela porad z zakresu tolerancji i profilu ryzyka. Dyrektor Pionu Zarządzania Ryzykiem zapewnia, aby członkowie Rady Nadzorczej i Zarządu ds. Ubezpieczeń w krajach Eurazji byli zawsze dobrze poinformowani i rozumieli istotne ryzyko związane z działalnością ING Ubezpieczenia Eurazja.

Dyrektor Pionu Zarządzania Ryzykiem deleguje codzienne czynności z zakresu zarządzania ryzykiem w ING Ubezpieczenia Eurazja na Zastępcę Dyrektora Pionu Zarządzania Ryzykiem. Departament Zastępcy Dyrektora Pionu Zarządzania Ryzykiem obejmuje kilka jednostek ds. ryzyka, które wspierają ogólny Pion Zarządzania Ryzykiem.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Ubezpieczenia Eurazja

Na szczeblu regionalnym i w jednostkach organizacyjnych działają odrębne komitety ds. ryzyka. Regionalni Dyrektorzy ds. Ryzyka odpowiadają przed Zastępcą Dyrektora Pionu Zarządzania Ryzykiem. Z kolei jednostki organizacyjne CRO podlegają Regionalnym Dyrektorom ds. Ryzyka. W ING Ubezpieczenia Eurazja zarządzanie ryzykiem braku zgodności z przepisami leży w gestii jednostek ds. prawnych i jednostek ds. zapewnienia zgodności z przepisami.

Proces zatwierdzania i przeglądu produktów

Krytycznym aspektem procesu zarządzania ryzykiem jest efektywne zaprojektowanie, uwzględnienie i wycenienie wszystkich produktów. W ING Ubezpieczenia Eurazja odbywa się tego typu czynności realizowane są w ramach procesu zatwierdzania i przeglądu produktów. Powyższy standard obejmuje wymagania dotyczące profilu ryzyka, miar wyceny opartej na wartości, docelowych wartości i dokumentacji. Proces zatwierdzania i przeglądu produktów uwzględnia wymagania oceny ryzyka rynkowego, ryzyka kredytowego, ryzyka ubezpieczeniowego, ryzyka braku zgodności z przepisami, ryzyka prawnego, ryzyka operacyjnego, a także oceny aspektów administracyjnych i księgowych produktu. Integralną część procesu zatwierdzania i przeglądu produktów stanowią wymagania dotyczące dostosowania produktów ubezpieczeniowych do potrzeb klientów.

Proces wprowadzania nowych klas inwestycyjnych i inwestycji

Jako uzupełnienie procesu zatwierdzania i przeglądu produktów ubezpieczeniowych, ING Ubezpieczenia Eurazja stosuje proces wprowadzania nowych klas inwestycyjnych i inwestycji. Wszystkie aktywa, w które ING Ubezpieczenia Eurazja inwestuje muszą być zarejestrowane na globalnej liście aktywów, tj. liście wszystkich zatwierdzonych klas inwestycyjnych. Każda jednostka organizacyjna prowadzi lokalną listę aktywów, która uzupełnia listę globalną. W przypadku ograniczonej liczby klas inwestycyjnych wymagana jest zgoda na transakcję inwestycyjną grupy w odniesieniu do każdej nowej transakcji. Wymóg ten ma zastosowanie jedynie wtedy, gdy poziom złożoności lub różnorodności gwarantuje uzyskanie zgody Grupy na daną transakcję (program transakcji). Faktyczne inwestycje są realizowane na podstawie zleceń inwestycyjnych, czyli formalnej umowy pomiędzy właścicielem inwestycji a specjalistą ds. aktywów. W swoich zleceniach inwestycyjnych jednostki organizacyjne mogą uwzględniać jedynie klasy inwestycyjne pochodzące ze swojej lokalnej listy aktywów. Poza ustaleniem dopuszczalnych klas inwestycyjnych celem zlecenia jest także uzgodnienie przydziału strategicznych aktywów, a także limitów dotyczących aktywów, sektora, regionu i koncentracji kredytowej.

Adekwatność rezerw

Aktuariusz Grupy w ING Ubezpieczenia Eurazja instruuje i nadzoruje wszystkie podmioty ING Ubezpieczenia Eurazja, aby zapewnić odpowiednie przetestowanie wynikających z IFRS zobowiązań ubezpieczeniowych ING Ubezpieczenia Eurazja pod kątem adekwatności, biorąc pod uwagę poziomy stawek składek ubezpieczeniowych oraz niepewność dotyczącą przyszłych zwrotów z inwestycji. Badanie adekwatności rezerw oparte jest na ocenie zobowiązań ubezpieczeniowych przy aktualnych szacunkowych założeniach aktuarialnych powiększonych o marżę ryzyka, zakładając, że rezerwy te uznaje się za adekwatne, jeżeli tego typu założenia zostaną spełnione. Przyjęte zyski inwestycyjne łączą zmniejszenie zysków portfela z istniejących aktywów oraz nowe stawki pieniężne i stawki reinwestycyjne. W przypadku inwestycji krótkoterminowych i reinwestycji stosuje się nowe stawki pieniężne. W przypadku pozostałych reinwestycji pod uwagę brane są długoterminowe założenia szacunkowe. Dla wielu produktów konieczne jest wykonanie testów stochastycznych, przyjmując za wymagany poziom 90. centyl wyników. W przypadku testów deterministycznych 90% poziom ufności uzyskuje się poprzez odliczenie od szacunkowych stóp procentowych 20% marży ryzyka lub jednego punktu procentowego, w zależności od tego, która z tych wartości jest wyższa.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Ubezpieczenia Eurazja

Polityka zarządzania ryzykiem

ING Ubezpieczenia Eurazja posiada kompleksowy zestaw polityk zarządzania ryzykiem, które są regularnie aktualizowane w celu ich dostosowania do dobrych praktyk, przepisów i zmian w profilu działalności. Począwszy od 2011 roku ING Ubezpieczenia Eurazja analizuje wszystkie polityki pod kątem zgodności z nowo wprowadzanym systemem Wyłącalność II i pozostałymi przepisami, np. III dyrektywą dotyczącą wymogów kapitałowych (Dyrektywa CRD III).

System zarządzania modelami

Modele dotyczące zaprezentowanych parametrów zatwierdza Komitet ds. Metodologii ING Ubezpieczenia Eurazja. Komitet ds. Metodologii ING Ubezpieczenia Eurazja odpowiada za polityki, procedury, metodologie, modele i parametry stosowane w ramach ING Ubezpieczenia Eurazja. Z kolei Regionalne Komitety ds. Metodologii zatwierdzają modele i parametry regionalne. Zgody Komitetu ds. Metodologii ING Ubezpieczenia Eurazja wymagają także istotne modele regionalne oraz zmiany parametrów. Ponadto jednostka ds. wyceny modeli okresowo weryfikuje i poświadcza wszystkie modele wewnętrzne. Aby zapewnić jego niezależność od jednostek biznesowych oraz pozostałych departamentów ds. ryzyka, dyrektor departamentu podlega bezpośrednio Zastępcy Dyrektora Pionu Zarządzania Ryzykiem.

APETYT NA RYZYKO ING UBEZPIECZENIA EURAZJA

Aby codziennie zarządzać ryzykiem oraz zrównoważyć decyzje dotyczące wartości, zysków i kapitału, ING Ubezpieczenia Eurazja wdraża odgórną strukturę limitów ryzyka.

	Opis
Apetyt na ryzyko	Stwierdzenie jakościowe definiujące obszar działania ING Ubezpieczenia Eurazja zgodnie ze strategią działalności spółki.
Tolerancja ryzyka	Ramy ilościowe ryzyka, tj. granice, w ramach których ryzyko powinno się mieścić, oparte na docelowej ocenie ryzyka oraz lokalnych ograniczeniach kapitałowych i apetycie na ryzyko finansowe i niefinansowe.
Limity ryzyka	Szczegółowe limity dla jednostek organizacyjnych w całej organizacji, ograniczające ryzyka przyjmowane na poziomie operacyjnym spółki.

Zarządzanie apetytem na ryzyko oparte jest na wskaźniku odzwierciedlającym relację Dostępnych Zasobów Finansowych do Kapitału Ekonomicznego. Wskaźnik ten definiowany jest jako Dostępne Zasoby Finansowe w stosunku do kwoty kapitału wymaganej, by wartość bieżąca aktywów netto mogła wchłonąć nieoczekiwane straty w scenariuszu opartym na 99,5% poziomie ufności oraz rocznym horyzoncie czasowym. Przedział ufności i horyzont są zgodne z systemem Wyłącalność II.

Ryzyko finansowe

W przypadku ryzyka finansowego tolerancję ryzyka przelicza się na limity ryzyka na podstawie kilku poziomów wrażliwości przy założeniu umiarkowanego scenariusza sytuacji skrajnych. Limity ustalane są dla regionów i jednostek organizacyjnych.

- Poziomy wrażliwości Dostępnych Zasobów Finansowych – potencjalne zmniejszenie bieżącej wartości aktywów netto (na podstawie wartości godziwych) w stosunku do zmiany różnych czynników ryzyka;
- Poziomy wrażliwości zysków zgodnych z IFRS – wrażliwość zrealizowanych zysków brutto z działalności ubezpieczeniowej w stosunku do zmiany różnych czynników ryzyka w ciągu całego roku, na podstawie analizy scenariuszy.

Poza wyżej wymienionymi poziomami wrażliwości na szczeblu korporacyjnym, regionalnym oraz w jednostkach organizacyjnych wprowadzono kilka struktur limitów, w tym między innymi:

- Poziomy wrażliwości kapitału regulacyjnego;
- Limity koncentracji emitenta;
- Limity koncentracji śmiertelności
- Limity zatrzymania ekspozycji z tytułu katastrof i śmiertelności;
- Limity i wytyczne dotyczące inwestycji i instrumentów pochodnych.

Raport Departamentu Zarządzania Ryzykiem Finansowym

Raport Departamentu Zarządzania Ryzykiem Finansowym omawiany jest na posiedzeniu Komitetu ds. Ryzyka przy Radzie Nadzorczej. Raport ten uwzględnia informacje na temat wskaźnika odzwierciedlającego relację Dostępnych Zasobów Finansowych do Kapitału Ekonomicznego, a także jakościowe podsumowanie odpowiednich kwestii dotyczących ryzyka w regionach i konkretnych jednostkach organizacyjnych.

Opinia aktuarialna

Opinia aktuarialna to raport kwartalny dla Rady Nadzorczej, który prezentuje istotne zmiany dotyczące adekwatności zobowiązań ubezpieczeniowych zgodnie z zasadami IFRS dotyczącymi rezerw, a także zmiany, które mają (mogą mieć) istotny wpływ na zyski i straty IFRS. Opinii aktuarialnej za ostatni kwartał danego roku towarzyszy przegląd badania adekwatności rezerwy zgodnie z IFRS.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Ubezpieczenia Eurazja

Raport na temat ryzyka finansowego

Raport na temat ryzyka finansowego omawiany jest raz na kwartał na posiedzeniu Komitetu ds. Ryzyka Zarządu ds. Ubezpieczeń w krajach Eurazji oraz Komitetu ds. Ryzyka Finansowego. Raport ten prezentuje przegląd głównych parametrów ryzyka finansowego w porównaniu do limitów ustalonych przez kierownictwo zgodnie z apetytem na ryzyko.

Raport na temat ryzyka inwestycyjnego

Kwartalny raport na temat ryzyka inwestycyjnego dotyczy ogólnie całej działalności ING Ubezpieczenia Eurazja. Raport ten przedstawiany jest Komitetowi ds. Ryzyka i uwzględnia przydatne informacje zarządcze na temat portfeli. Raport na temat ryzyka inwestycyjnego analizuje zmiany portfeli w danym kwartale oraz podsumowuje zmiany rynkowe i prezentuje kilka podziałów portfeli w celu podkreślenia (potencjalnej) koncentracji ryzyka w poszczególnych klasach aktywów, sektorach, klasach ratingowych i pozycjach. W związku z kryzysem raport na temat ryzyka inwestycyjnego został dodatkowo dopracowany, tak by odzwierciedlał więcej szczegółów oraz nowe poglądy na temat niektórych rodzajów ryzyka w portfelach inwestycyjnych ING Ubezpieczenia Eurazja.

Ryzyko niefinansowe

Aby zapewnić właściwe zarządzanie ryzykiem niefinansowym, które jest także odzwierciedlane w poziomach tolerancji ryzyka, ING Ubezpieczenia Eurazja monitoruje proces pełnego wdrożenia polityk ryzyka, minimalnych standardów i wytycznych. Jednostki organizacyjne muszą udowodnić, że podjęto odpowiednie kroki, by kontrolować ryzyko operacyjne i ryzyko braku zgodności z przepisami. Do pomiaru jakości systemu kontroli wewnętrznej w jednostce organizacyjnej ING Ubezpieczenia Eurazja stosuje karty scoringowe. Ocena taka oparta jest na możliwości udowodnienia, że jednostki organizacyjne efektywnie stosują wymagane procesy zarządzania ryzykiem.

Raport na temat ryzyka niefinansowego

Raport na temat ryzyka niefinansowego opracowywany jest raz na kwartał, omawiany na posiedzeniu Zarządu ds. Ubezpieczeń w krajach Eurazji i Komitetu ds. Ryzyka i wysyłany do informacji do Rady Nadzorczej. Raport ten dostarcza kierownictwu na wszystkich szczeblach organizacji informacje na temat kluczowych rodzajów ryzyka operacyjnego, ryzyka braku zgodności z przepisami i ryzyka prawnego. Raport na temat ryzyka niefinansowego oparty jest na ustalonej tolerancji ryzyka w jednostce organizacyjnej oraz w jasny sposób opisuje ryzyko i reakcje umożliwiające kierownictwu ustalenie priorytetów dotyczących ryzyka operacyjnego, ryzyka braku zgodności z przepisami i ryzyka prawnego oraz zarządzanie tego typu ryzykiem.

Testy warunków skrajnych

ING Ubezpieczenia Eurazja uzupełnia regularny proces sprawozdawczy dotyczący ryzyka finansowego i niefinansowego (doraźnymi) testami warunków skrajnych. Testy warunków skrajnych pozwalają zbadać wpływ wyjątkowych, ale możliwych scenariuszy na pozycję kapitałową ING Ubezpieczenia Eurazja. Testy warunków skrajnych mogą być inicjowane wewnętrznie lub przez strony zewnętrzne, takie jak holenderski bank centralny (De Nederlandsche Bank - DNB) i Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (European Insurance and Occupational Pensions Authority, EIOPA).

PROFIL RYZYKA ING UBEZPIECZENIA EURAZJA

Opis ryzyka

ING Ubezpieczenia Eurazja ustala główne rodzaje ryzyka związane z prowadzoną działalnością:

- Ryzyko ubezpieczeniowe – takie ryzyko, jak umieralność, zachorowalność, długość życia oraz straty majątkowe i nagle wypadki związane z roszczeniami wynikającymi z polis ubezpieczeniowych wydanych/ubezpieczanych przez ING Ubezpieczenia Eurazja, w szczególności ryzyko, że poziomy składki i rezerw nie będą wystarczające, by zaspokoić roszczenia ubezpieczeniowe;
- Ryzyko działalności – ryzyko uzależnione od możliwości, że doświadczenie będzie odbiegać od oczekiwań dotyczących zachowań ubezpieczających, kosztów i ponownej oceny składki. Wahania takie mogą wywoływać czynniki wewnętrzne, sektorowe oraz czynniki związane z szerszym rynkiem. Jest to ryzyko ściśle powiązane z decyzjami strategicznymi oraz wewnętrzną efektywnością i jako takie ryzyko strategiczne stanowi element ryzyka działalności;
- Ryzyko rynkowe – ryzyko potencjalnych strat wynikających z niekorzystnych ruchów zmiennych rynkowych. Ryzyko rynkowe obejmuje ryzyko stóp procentowych, ryzyko kapitału, ryzyko nieruchomości, domniemanej zmienności, spreadu kredytowego, w tym braku płynności, a także składki na wypadek utraty płynności oraz ryzyko wymiany walutowej;
- Ryzyko kredytowe – ryzyko potencjalnych strat wynikających z naruszenia umów kredytowych przez dłużników (w tym emitentów obligacji) lub kontrahentów ING Ubezpieczenia Eurazja;
- Ryzyko płynności – ryzyko, że spółka ING lub jeden z jej podmiotów zależnych nie będzie w stanie wypełnić swoich zobowiązań finansowych w terminie i po rozsądnych kosztach. Ryzyko płynności może ulec materializacji zarówno w pozycjach transakcyjnych jak i pozatransakcyjnych;
- Ryzyko operacyjne – ryzyko bezpośrednich lub pośrednich strat wynikających z niewłaściwych lub nieudanych procesów wewnętrznych, działania ludzi i systemów albo zdarzeń wewnętrznych. Ryzyko to obejmuje ryzyko utraty reputacji oraz ryzyko prawne;
- Ryzyko braku zgodności z przepisami – ryzyko zaburzenia prawości ING Ubezpieczenia Eurazja w wyniku nieprzestrzegania (lub domniemanego nieprzestrzegania) właściwych ustaw, przepisów, regulacji, wewnętrznych polityk, procedur i standardów etycznych.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Ubezpieczenia Eurazja

KAPITAŁ EKONOMICZNY

Kapitał Ekonomiczny w ING Ubezpieczenia Eurazja definiowany jest jako kwota dodatkowych aktywów, jaką należy utrzymywać powyżej wartości rynkowej zobowiązań, aby zapewnić pozytywną nadwyżkę na wypadek niekorzystnych zmian. Model Kapitału Ekonomicznego oparto na 99,5% przedziale ufności i rocznym horyzoncie czasowym.

Prezentacja modelu

W swoim modelu Kapitału Ekonomicznego ING uwzględnia oddziaływanie następujących rodzajów ryzyka:

- Ryzyka rynkowego – aktywa i pasywa są replikowane przez jednostki organizacyjne przy użyciu ograniczonego zestawu standardowych instrumentów finansowych. Zestaw standardowych instrumentów obejmuje obligacje o kuponie zerowym, wskaźniki rynkowe, kontrakty kapitałowe typu forward, opcje swapowe, obligacje podlegające wykupowi, opcje walutowe oraz opcje kapitałowe. Każda jednostka otrzymuje 300 scenariuszy neutralnych pod względem ryzyka oraz 200 scenariuszy o zmiennym ryzyku, które opracowywane są dla wielu wskaźników kapitałowych i kursów wymiany walut zgodnie z wielowalutowym i dynamicznym pod względem terminów modelem struktury. Scenariusze o zmiennym ryzyku zapewniają kalibrację portfela replikującego w stosunku do wystarczająco ekstremalnych scenariuszy, tak aby można je było bezpiecznie zastosować w obliczeniach Kapitału Ekonomicznego. Lokalne oprogramowanie aktuarialne stosuje wyżej wspomniane 500 scenariuszy do uzyskania stochastycznych przepływów pieniężnych. Jakość takiej replikacji jest monitorowana na podstawie kilku kryteriów statystycznych, z uwzględnieniem R kwadrat, i porównywana dla poziomów wrażliwości takich wartości rynkowych, jak okres trwania, wypukłość i zmiany wartości, w przypadku większych zmian dotyczących stóp procentowych i kapitału własnego. Uwzględniając opcje kapitałowe, opcje walutowe i opcje swapowe w instrumentach replikujących ING Ubezpieczenia Eurazja jest w stanie uwzględnić powiązane ryzyko zmienności w rozważanych typach ryzyka. Ryzyko spreadu kredytowego jest rozwiązywane poprzez opatrzone ryzykiem kredytowym obligacje o kuponie zerowym w zestawie instrumentów replikujących;
- Ryzyka zaległości kredytowych – obliczanego dla wszystkich portfeli, które są związane z ryzykiem kredytowym lub ryzykiem transferu, w tym portfeli inwestycyjnych. Kapitał Ekonomiczny oblicza się na podstawie następujących siedmiu czynników: prawdopodobieństwa naruszenia (miary niezależnej wiarygodności kredytowej poszczególnych dłużników), wielkości ekspozycji w momencie naruszenia (szacunkowej możliwej do odzyskania wartości podstawowego zabezpieczenia lub otrzymanej gwarancji oraz części niezabezpieczonej), sektora dłużnika, kraju dłużnika, pozostałego okresu transakcji i rodzaju aktywów;
- Ryzyka ubezpieczeniowego – obliczanego przez jednostkę organizacyjną dla wszystkich typów ryzyka, tj. życia, zachorowalności i ryzyka szkód majątkowych i nieszczęśliwych wypadków;
- Ryzyka działalności – obliczanego przez jednostkę organizacyjną dla ryzyka utrzymania, wydatków i ponownej wyceny składki;
- Ryzyka operacyjnego – obliczanego w ramach modelu ryzyka korporacyjnego dla wszystkich jednostek organizacyjnych zgodnie z standardowym wzorem systemu Wyplącalność II.

Obliczanie i agregacja Kapitału Ekonomicznego

Do obliczenia Kapitału Ekonomicznego system ryzyka (ECAPS) wykorzystuje 20.000 symulowanych scenariuszy ryzyka rynkowego, ryzyka kredytowego, ryzyka działalności, ryzyka operacyjnego, ryzyka umieralności, ryzyka zachorowalności i ryzyka szkód majątkowych i nieszczęśliwych wypadków. Kopuła Gassa uwzględnia dywersyfikację ryzyka, co pozwala na różny podział krańcowego prawdopodobieństwa na poziomie czynników wywołujących ryzyko. Aby zapewnić zgodność z systemem Wyplącalność II, kapitał ryzyka operacyjnego traktowany jest jako uzupełnienie. Nie stanowi on części dywersyfikacji pomiędzy różnymi rodzajami ryzyka. 20.000 scenariuszy jest kalibrowanych na podstawie serii czasu historycznego czynników wywołujących ryzyko rynkowe zgodnie z danymi za przynajmniej 5 ostatnich lat. Aby przedstawić podział raz na kwartał, odpowiedniej kalibracji poddawane są także zmienności i korelacje. Dla każdego z 20.000 scenariuszy ponownie obliczana jest wartość rynkowa aktywów i zobowiązań oraz zmiana nadwyżki wartości rynkowej (Market Value Surplus, MVS). Po posortowaniu wyników i wyborze najgorszej 99,5% zmiany wyniku MVS uzyskuje się Kapitał Ekonomiczny dla danego poziomu agregacji.

Do obliczenia Kapitału Ekonomicznego ING Ubezpieczenia Eurazja stosuje roczny horyzont czasowy. W praktyce model Kapitału Ekonomicznego oblicza chwilowe kwartalne zmiany, które przeliczane są na wartości w stosunku rocznym, by ustalić roczny Kapitał Ekonomiczny. Spółka stosuje zmiany kwartalne, ponieważ to stabilizuje wyniki, a wahania mieszczą się w zakresie, który można w bardziej wiarygodny sposób wycenić zarówno dla aktywów, jak i zobowiązań. Okazuje się, że zmiany kwartalne wykazują także większą spójność w sposobie definiowania korelacji pomiędzy czynnikami ryzyka, a tym samym lepiej odpowiadają faktycznym procesom ryzyka i cykлом sprawozdawczym.

Profil ryzyka

Poniższa tabela prezentuje uzgodnienie Kapitału Ekonomicznego w 2010 r. dla działalności ubezpieczeniowej bez Stanów Zjednoczonych zgodnie z danymi przedstawionymi w raporcie rocznym za 2010 r. z porównywalnymi danymi dla ING Ubezpieczenia Eurazja za 2011 r. Tabela odzwierciedla zmiany w zakresie i metodologii. Dla pozostałych elementów procesu zarządzania ryzykiem ING Ubezpieczenia Eurazja zastosowano Kapitał Ekonomiczny w ujęciu porównywalnym do 2011 r.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Ubezpieczenia Eurazja

Uzgodnienie Kapitału Ekonomicznego w 2010 r.

Kwoty w mld euro	2010
Kwota wykazana przez ING Ubezpieczenia, bez USA, w 2010 r.	10.4
z wykluczeniem podmiotów spoza ING Ubezpieczenia Eurazja	-2.0
ING Ubezpieczenia Eurazja 2010, przed zmianami	8.4
Zmiana opłat z tytułu funduszy emerytalnych na ustawowe	-0.1
Zmiana modeli i metodologii	3.0
ING Ubezpieczenia Eurazja 2010 na zasadach porównywalnych do 2011 r.	11.3

Wykluczenie podmiotów spoza ING Ubezpieczenia Eurazja dotyczy głównie działalności w Ameryce Łacińskiej oraz dzwigni finansowej ING Ubezpieczenia bez USA, którą uwzględniono w zeszłorocznym Kapitałe Ekonomicznym.

Działalność składkowych funduszy emerytalnych w Europie Środkowo-Wschodniej podlega lokalnym zasadom sektorowym, bardziej niż przepisom systemu Wyplacalność II dla podmiotów ubezpieczeniowych. Dostępne Zasoby Finansowe i Kapitał Ekonomiczny działalności związanej z zarządzaniem składkowymi funduszami emerytalnymi obliczono wcześniej, stosując metodę wyceny zgodnej z warunkami rynkowymi. Podejście to zastąpiono ustawowym kapitałem własnym netto oraz wymaganym kapitałem towarzystw zarządzających funduszami emerytalnymi. Wpływ tej zmiany na Kapitał Ekonomiczny wynosi 0,1 mld EUR.

W ING Ubezpieczenia Eurazja przeprowadzono analizę modelu wewnętrznego w kontekście analizy deficytu systemu Wyplacalność II. W trakcie przeglądu porównano modele ze standardowym wzorem systemu Wyplacalność II, dokumentami konsultacyjnymi wydanymi przez EIOPA oraz komentarzami grup eksperckich, takich jak Forum Dyrektorów ds. Zarządzania Ryzykiem i Group Consultatif. W raporcie rocznym za 2010 r. oszacowano, że tego typu zmiany spowodowałyby znaczny wzrost Kapitału Ekonomicznego o 1 mld EUR do 2 mld EUR. W 2011 r. wprowadzono dalsze udoskonalenia i wykonano dalsze analizy, które w porównywalnym ujęciu doprowadzą do wzrostu Kapitału Ekonomicznego za 2010 r. o 3,0 mld EUR. Zmiany te są związane z ryzykiem kapitału (0,6 mld EUR), ryzykiem operacyjnym (0,1 mld EUR), ryzykiem spreadu kredytowego i ryzykiem składki na wypadek utraty płynności (1,3 mld EUR), ryzykiem działalności (0,1 mld EUR) i mniejszą dywersyfikacją (0,9 mld EUR). Proces legislacyjny dotyczący systemu Wyplacalność II trwa. W szczególności nie rozstrzygnięto jeszcze aspektów związanych ustaleniem wyceny zobowiązań ubezpieczającego i tym samym wrażliwości na ryzyko rynkowe i wpływu pozostałych czynników ryzyka na środki własne. Model Kapitału Ekonomicznego będzie nadal aktualizowany, tak aby odzwierciedlał ostatnie dane rynkowe, zmiany dobrych praktyk i ustawodawstwo w sprawie systemu Wyplacalność II.

Poniższa tabela prezentuje podział Kapitału Ekonomicznego według obszarów działalności, z uwzględnieniem przypisanych im korzyści wynikających z dywersyfikacji.

Podział Kapitału Ekonomicznego ING Ubezpieczenia Eurazja (99,5%) według obszarów działalności

	2011	2010
Ubezpieczenia – kraje Beneluksu	3,988	5,075
Ubezpieczenie – Europa Środkowa i pozostałe kraje Europy	859	1,126
Ubezpieczenia – Azja/kraje basenu Oceanu Spokojnego	2,919	2,759
Obszar korporacyjny – Ubezpieczenia Eurazja ⁽¹⁾	2,520	2,358
Ubezpieczenia Eurazja ogółem	10,286	11,318

⁽¹⁾ Obszar korporacyjny Ubezpieczenia Eurazja obejmuje działalność finansową na szczeblu ING Ubezpieczenia Eurazja, wyraźne transakcje wewnętrzne pomiędzy jednostkami organizacyjnymi a obszarem korporacyjnym – Ubezpieczenia Eurazja, którymi zarządza Pion Zarządzania Kapitałem, oraz reasekurację korporacyjną. Odpowiedzialność (i ryzyko) związana z wolnymi aktywami umieszczonymi w obszarze działalności, dla którego nie istnieje wyraźny transfer poprzez transakcję w ramach obszaru korporacyjnego, pozostaje w jednostce organizacyjnej.

Chociaż powyższe dane przedstawiono według obszarów działalności, dywersyfikację w podmiotach ING Ubezpieczenia Eurazja oblicza się dla jednostek organizacyjnych. Całkowita dywersyfikacja pomiędzy jednostkami organizacyjnymi ING Ubezpieczenia Eurazja a obszarem działalności związanym z ubezpieczeniami w Eurazji wynosi 34% (2010: 28%).

W porównaniu do 2010 roku Kapitał Ekonomiczny dla ING Ubezpieczenia Eurazja uległ obniżeniu przede wszystkim w wyniku znaczących działań mających na celu obniżenie ryzyka w krajach Beneluksu oraz ogólnie niższych wycen rynkowych, częściowo zrównoważonych przez wzrost ryzyka stóp procentowych w Azji i krajach basenu Oceanu Spokojnego, ponieważ faktyczne stopy rynkowe były bliższe gwarancjom stanowiącym nieodłączny element produktów ubezpieczeniowych.

Kapitał Ekonomiczny przypisany obszarowi działalności związanemu z ubezpieczeniami w Eurazji jest głównie związany z ryzykiem różnic walutowych wynikających z przeliczenia na euro nadwyżki wartości rynkowej jednostek organizacyjnych w krajach spoza strefy euro.

Poniższa tabela prezentuje podział Kapitału Ekonomicznego według rodzajów ryzyka. Szczegóły dotyczące różnych rodzajów ryzyka opisano poniżej.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Ubezpieczenia Eurazja

Podział Kapitału Ekonomicznego ING Ubezpieczenia Eurazja (99,5%) wg kategorii ryzyka

	2011	2010
Ryzyko ubezpieczeniowe	2,003	1,833
Ryzyko działalności	3,011	2,979
Ryzyko rynkowe	7,651	9,411
Ryzyko zaległości kredytowych	606	627
Ryzyko operacyjne	640	633
Dywersyfikacja pomiędzy różnymi rodzajami ryzyka	-3,625	-4,165
Działalność ubezpieczeniowa w Eurazji ogółem	10,286	11,318

RYZYSKO UBEZPIECZENIOWE

Ryzyko ubezpieczeniowe obejmuje ryzyko aktuarialne i ryzyko gwarancji, takie jak ryzyko umieralności, ryzyko długości życia, ryzyko zachorowalności oraz ryzyko szkód majątkowych i nieszczęśliwych wypadków, które wynika z wyceny i akceptacji umów ubezpieczeniowych.

Prezentacja modelu

Poniższa tabela prezentuje główne kategorie ryzyka dla ryzyka ubezpieczeniowego w ING Ubezpieczenia Eurazja. Wrażliwości zysków wynikających z IFRS zdefiniowano na podstawie scenariusza zmian przy 90% poziomie ufności, Kapitał Ekonomiczny ustala się na podstawie 99,5% przedziału ufności i rocznego horyzontu czasowego.

	Opis	Kluczowe czynniki
Umieralność	Ryzyko umieralności można dalej podzielić na: - dodatnie ryzyko umieralności, gdy roszczenia rosną w wyniku wyższego poziomu umieralności, np. ubezpieczenia terminowe - ujemne ryzyko umieralności ma miejsce, gdy ubezpieczone osoby żyją dłużej niż oczekiwano, na przykład produkty emerytalne. Ryzyko długości życia wpływa na zyski stopniowo z czasem.	Zyski IFRS – roszczenia w przypadku śmierci w ramach ubezpieczeń na życie Kapitał Ekonomiczny – emerytury i działalność annuitetowa głównie w Holandii
Zachorowalność	Ubezpieczenie na wypadek choroby lub ubezpieczenie zdrowotne obejmuje ubezpieczenie zapewniające zabezpieczenie lub zwrot strat (tj. utraty dochodów) w wyniku choroby lub niepełnosprawności albo kosztów leczenia medycznego w wyniku choroby lub niepełnosprawności.	Zyski IFRS i Kapitał Ekonomiczny – ochrona dochodów w Holandii oraz klauzul dotyczących zdrowia w Korei i Malezji
Szkody majątkowe i nieszczęśliwe wypadki	Ubezpieczenie na wypadek szkód majątkowych i od nieszczęśliwych wypadków obejmuje różne rodzaje ryzyka, takie jak szkody powstałe w wyniku pożaru, wypadki samochodowe, odpowiedzialność osobistą i zawodową, huragany itp.	Zyski IFRS i Kapitał Ekonomiczny – burze i odpowiedzialność OC w krajach Beneluksu

KAPITAŁ EKONOMICZNY

Kapitał Ekonomiczny ING Ubezpieczenia Eurazja (niezdywersyfikowany w 99,5%) według kategorii ryzyka

	2011	2010
Umieralność	1,203	1,138
Zachorowalność	591	516
Szkody majątkowe i nieszczęśliwe wypadki	209	179
Ryzyko ubezpieczeniowe ogółem	2,003	1,833

Wrażliwość

Wrażliwość zysków IFRS dla ryzyka ubezpieczeniowego

	2011	2010
Umieralność	-34	-30
Zachorowalność	-123	-99
Szkody majątkowe i nieszczęśliwe wypadki	-76	-49

Ogólna ekspozycja na ryzyko ubezpieczeniowe nie uległa znaczącej zmianie w 2011 r. Dane uwzględniają roczny przegląd założeń aktuarialnych dla ryzyka ubezpieczeniowego.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Ubezpieczenia Eurazja

Łagodzenie ryzyka

Z zasady ryzyka ubezpieczeniowego nie można (łatwo) zabezpieczyć bezpośrednio poprzez rynki finansowe i jest ono częściowo łagodzone poprzez dywersyfikację w dużych portfelach. Ryzykiem ubezpieczeniowym zarządza się na poziomie umów, stosując polisy gwarancyjne, wymagania dotyczące wzorów produktów, procesy niezależnego zatwierdzania produktów, a także ograniczenia co do ryzyka związane z uzgodnionymi z klientem warunkami polisy ubezpieczeniowej.

Ryzykiem, którego nie złagodzone poprzez dywersyfikację, zarządza się przy użyciu limitów koncentracji i zaangażowania, a także poprzez reasekurację i/lub sekurytyzację:

- Limity tolerancji dla ryzyka ubezpieczeniowego wynikającego z ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie ustala się według obszarów działalności w odniesieniu do katastrofalnych zdarzeń i poszczególnych rodzajów ryzyka;
- Limity tolerancji dla ryzyka ubezpieczeniowego wynikającego z ubezpieczeń na życie ustala się dla okresu życia ubezpieczonego i istotnych zdarzeń wpływających na umieralność wielu osób, takich jak pandemia;
- W celu zarządzania poziomami tolerancji zgodnie z polityką reasekuracji ryzyka kredytowego ING Ubezpieczenia Eurazja stosuje się reasekurację, głównie w odniesieniu do ubezpieczeń majątkowych oraz ubezpieczeń od nieszczęśliwych wypadków;
- Katastrofalne straty wynikające z takich zdarzeń, jak terroryzm, nie podlegają ubezpieczeniu. By złagodzić tego typu ryzyko, ING uczestniczy w funduszach sektorowych w różnych krajach.

RYZYO DZIAŁALNOŚCI

Ryzyko działalności ubezpieczeniowej to przede wszystkim ryzyko, jakie przyjmują na siebie towarzystwa ubezpieczeniowe w wyniku udziału w działalności ubezpieczeniowej. W praktyce można je zdefiniować jako możliwość wystąpienia różnic pomiędzy faktycznymi doświadczeniami a oczekiwaniami w odniesieniu do wydatków, prowadzenia istniejącej działalności (utrzymywania/odnawiania umów), ponownej wyceny przyszłych składek itp.

Prezentacja modelu

Poniższa tabela prezentuje główne kategorie ryzyka dla ryzyka działalności w ING Ubezpieczenia Eurazja. Kapitał Ekonomiczny ustalono na podstawie 99,5% przedziału ufności w rocznym horyzoncie czasowym.

	Opis	Kluczowe czynniki
Utrzymanie umów	Ryzyko, że faktyczne utrzymanie istniejącej działalności rozwine się mniej korzystnie niż oczekiwano	Kapitał Ekonomiczny – mniejszy wykup polis z gwarancjami pieniężnymi oraz wyższy wykup polis o wyższej rentowności w Azji
Koszty	Ryzyko, że faktyczne wydatki w przyszłości będą wyższe niż oczekiwano	Kapitał Ekonomiczny – przekroczenie wydatków w krajach Beneluksu
Ponowna wycena składek	Ryzyko, że faktyczne korekty składek w przyszłości będą niższe niż oczekiwano	Kapitał Ekonomiczny – związany z możliwymi do odnowienia klauzulami zdrowotnymi w Malezji

KAPITAŁ EKONOMICZNY

Kapitał Ekonomiczny ING Ubezpieczenia Eurazja (niezdywersyfikowany w 99,5%) według kategorii ryzyka

	2011	2010
Ryzyko działalności	3,011	2,979

RYZYO RYNKOWE

ING Ubezpieczenia Eurazja jest narażona na ryzyko rynkowe w zakresie, w jakim ruchy na rynkach finansowych mogą niekorzystnie wpływać na wartość rynkową nadwyżek. Zmiany cen na rynkach finansowych wpływają na wartość rynkową portfela aktywów oraz zabezpieczające instrumenty pochodne ING Ubezpieczenia Eurazja bezpośrednio oraz poprzez obliczoną wartość rynkową zobowiązań ubezpieczeniowych.

Prezentacja modelu

Poniższa tabela prezentuje główne kategorie ryzyka dla ryzyka rynkowego w ING Ubezpieczenia Eurazja. Kapitał Ekonomiczny oparto na 99,5% przedziale ufności w rocznym horyzoncie czasowym. W tabeli opisano IFRS oraz pomiar wrażliwości Dostępnych Zasobów Finansowych.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Ubezpieczenia Eurazja

	Opis	Kluczowe czynniki
Stopy procentowe	Wpływ zmian stóp procentowych aktywów i pasywów Wrażliwość Dostępnych Zasobów Finansowych i zysków IFRS: - Mierzona 30% wzrostem i spadkiem względem dziesięcioletniej stopy typu swap. Minimalna zmiana wynosi 50 punktów bazowych, a maksymalna 150 punktów bazowych. Zmiana dotyczy stóp forward aż do ostatniego dostępnego okresu krzywej stóp procentowych	Zyski IFRS – gwarantowana odrębna działalność emerytalna w Holandii Dostępne Zasoby Finansowe i Kapitał Ekonomiczny – luka niedopasowania zapadalności dla tradycyjnych ubezpieczeń na życie w Korei spowodowana niedostępnością długoterminowych aktywów i nieodłącznych opcji w gwarantowanej odrębnej działalności emerytalnej w Holandii.
Kapitał własny	Wpływ zmian cen kapitału, które oddziałują na bezpośrednie zaangażowanie kapitałowe i utratę dochodów z opłat z działalności związanej z jednostkami, zmienną rentą (VA), emeryturami i funduszami. Wrażliwość Dostępnych Zasobów Finansowych i zysków IFRS: - Mierzona oddziaływaniem 25% spadku cen kapitału	Zyski IFRS, Dostępne Zasoby Finansowe i Kapitał Ekonomiczny – bezpośrednie zaangażowanie kapitałowe i nieodłączne opcje w gwarantowanej niezależnej działalności emerytalnej w Holandii oraz nieodłączne opcje w działalności związanej ze zmienną rentą w Japonii
Wymiana walutowa	Wpływ strat związanych ze zmianami kursów wymiany walut Wrażliwość Dostępnych Zasobów Finansowych i zysków IFRS: - Mierzona oddziaływaniem 10% wzrostu i spadku walut w stosunku do euro	Zyski IFRS – przeliczenie zysków IFRS z działalności prowadzonej w walutach innych niż euro Dostępne Zasoby Finansowe i Kapitał Ekonomiczny – ryzyko przeliczenia nadwyżki wartości rynkowej z działalności w walutach innych niż euro
Domniemana zmienność (kapitał własny i stopy procentowe)	Wpływ strat na aktywa i pasywa w wyniku zmian cen opcji rynkowych. Wrażliwość Dostępnych Zasobów Finansowych i zysków IFRS: - Dla stóp procentowych mierzona oddziaływaniem względnego wzrostu domniemanej zmienności o 30% - Dla kapitału własnego mierzona oddziaływaniem względnego wzrostu domniemanej zmienności według okresów: 80% dla okresów poniżej 1 roku, do 30% dla okresów od 1 do 3 lat, do 20% dla okresów od 3 do 7 lat i do 10% dla okresów wynoszących 7 i więcej lat. UWAGA: wyżej opisanego wpływu nie uwzględniono w zyskach IFRS za 2010 r., ponieważ uznano go za nieistotny	Zyski IFRS, Dostępne Zasoby Finansowe i Kapitał Ekonomiczny – nieodłączne opcje w: - tradycyjnych ubezpieczeniach na życie w Korei - gwarantowanej, niezależnej działalności emerytalnej w Holandii - działalności związanej ze zmienną rentą w Japonii
Spread kredytowy	Wpływ wzrostu spreadów kredytowych na inwestycje w papiery wartościowe o stałym dochodzie równoważony zmianami poziomu składek na wypadek utraty płynności po stronie pasywów. Wrażliwość Dostępnych Zasobów Finansowych i zysków IFRS: - Mierzona oddziaływaniem względnego wzrostu poprzez pomnożenie okresu trwania przez zmianę opartą na ratingu (np. zmiana oceniona na A wynosi 110 punktów bazowych). - Wyklucza się obligacje rządowe i obligacje rządu krajowego w walucie lokalnej ocenione na AAA i AA (na przykład obligacje rządowe KRW w Korei), wyjątek stanowią jedynie obligacje greckie. - Zmiana dla kredytów strukturyzowanych jest o 50% wyższa niż dla obligacji korporacyjnych i rządowych. - Składka na wypadek utraty płynności ulega zmianie o 50 punktów bazowych aż do określonego okresu w zależności od waluty (np. EUR – 15 lat, USD – 30 lat) Aby uniknąć podwójnego liczenia ryzyko zaległości kredytowych uwzględniane jest jedynie w zyskach IFRS, a ryzyko spreadu kredytowego jest mierzone jedynie dla Dostępnych Zasobów Finansowych. Wyjątek stanowią wyłącznie aktywa podlegające aktualizacji wartości, dla których ryzyko spreadu kredytowego mierzy się także dla zysków IFRS.	IFRS – aktualizacja wartości aktywów w Grecji. Dostępne Zasoby Finansowe i Kapitał Ekonomiczny – dłużne papiery wartościowe we wszystkich regionach. Zrównoważenie składki na wypadek utraty płynności głównie w krajach Beneluksu

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Ubezpieczenia Eurazja

	Opis	Kluczowe czynniki
Ryzyko zmiany cen nieruchomości	Wpływ wartości nieruchomości ze względu na zmianę zysków związanych z nieruchomościami i/lub zmianę wymaganych dochodów inwestora Wrażliwość Dostępnych Zasobów Finansowych i zysków IFRS: - Dla Dostępnych Zasobów Finansowych mierzona jest wpływem 15% spadku cen nieruchomości na wszystkie posiadane nieruchomości - Mierzona jest wpływem 15% spadku cen nieruchomości jedynie na udziały mniejszościowe oraz bezpośrednio wszystkie nieruchomości uwzględnione w rachunku zysków i strat. Pozostałe udziały uwzględnia się w przypadku ewentualnych odpisów spowodowanych spadkiem cen	Zyski IFRS, Dostępne Zasoby Finansowe i Kapitał Ekonomiczny – nieruchomości posiadane w krajach Beneluxu

KAPITAŁ EKONOMICZNY

Kapitał Ekonomiczny ING Ubezpieczenia Eurazja (niezdywersyfikowany w 99,5%) według kategorii ryzyka

	2011	2010
Ryzyko rynkowe	7,651	9,411

Kapitał ekonomiczny uległ zmniejszeniu głównie w wyniku obniżenia ryzyka kapitału spowodowanego warunkami rynkowymi oraz dodatkowymi zabezpieczeniami, jakie wprowadzono dla bezpośrednich udziałów kapitałowych w krajach Beneluxu. Ponadto zmniejszeniu uległo ryzyko spreadów kredytowych ponieważ południowo-europejskie obligacje rządowe zastąpiono holenderskimi, japońskimi i niemieckimi obligacjami rządowymi.

Poziomy wrażliwości

Wrażliwość na ryzyko rynkowe

	Dostępne Zasoby Finansowe 2011	Zyski IFRS 2011	Dostępne Zasoby Finansowe 2010	Zyski IFRS 2010
Wzrost stóp procentowych	746	-220	601	-170
Spadek stóp procentowych	-1,601	405	-1,462	251
Kapitał własny	-823	308	-1,720	-85
Wymiana walutowa	-972	-89	-877	-113
Domniemana zmienność	-432	-116	-463	n/a
Spread kredytowy	-180	-35	-1,912	0
Nieruchomości	-790	-782	-798	-791

Obecnie Dostępne Zasoby Finansowe wykazują wrażliwość na spadek stóp procentowych oraz malejący kapitał własny i malejące ceny nieruchomości. W porównaniu do 2010 roku wrażliwość na spadające stopy procentowe zmniejszono poprzez zabezpieczenia zastosowane w krajach Beneluxu. Wrażliwość na ceny kapitału zmniejszono dzięki zabezpieczeniom wprowadzonym w krajach Beneluxu, by chronić bezpośrednie zaangażowanie kapitałowe. Spready kredytowe uległy znaczącemu obniżeniu w porównaniu do 2010 roku w wyniku większego oddziaływania równoważącego obecnych w spreadach składkach na wypadek utraty płynności.

Zyski IFRS są przede wszystkim reagują na zmiany stóp procentowych i spadek cen nieruchomości. W 2011 roku wrażliwość dla ryzyka nieruchomości utrzymała się na względnie stabilnym poziomie. Na wrażliwość stóp procentowych w 2010 r. wpłynęły przede wszystkim dodatkowe zabezpieczenia zastosowane w krajach Beneluxu. Poziomy wrażliwości zgodne z IFRS dla domniemanej zmienności stóp procentowych i kapitału są prezentowane od 2011 r.

NIERUCHOMOŚCI

Ryzyko cen nieruchomości wynika z możliwości wahań wartości nieruchomości w wyniku zmiany zysków uzyskiwanych z nieruchomości i/lub zmiany wymaganych dochodów inwestora. Zaangażowanie w nieruchomości notuje się głównie w Europie, a przede wszystkim w krajach Beneluxu.

W swoich księgach ubezpieczeniowych ING Ubezpieczenia Eurazja stosuje dwie różne kategorie zaangażowania w nieruchomości. Po pierwsze ING Ubezpieczenia Eurazja jest właścicielem zajmowanych przez siebie budynków. Po drugie ING Ubezpieczenia Eurazja zainwestowała kapitał w kilka funduszy nieruchomości oraz bezpośrednie nieruchomości. Spadek cen nieruchomości spowoduje obniżenie wartości tego kapitału i w związku z tym ING Ubezpieczenia jest narażona na zmiany spowodowane wahaniami cen nieruchomości.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Ubezpieczenia Eurazja

Drugą z powyższych kategorii można podzielić na udziały w nieruchomościach, które są wyceniane w ramach kapitału własnego, oraz udziały w funduszach i nieruchomościach bezpośrednich wyceniane w rachunku zysków i strat. Zmian cen nieruchomości bezpośrednio oddziałują na wykazane zyski netto wyłącznie w przypadku ostatniej kategorii.

Profil zaangażowania w nieruchomości według sektorów

Sektor	Wyceniane w rachunku zysków i strat 2011	Niewyceniane w rachunku zysków i strat 2011	Wyceniane w rachunku zysków i strat 2010	Niewyceniane w rachunku zysków i strat 2010
Mieszkania	109	967	349	785
Biurowe	886	605	1,321	199
Detaliczne	1,596	379	1,933	0
Przemysłowe	440	0	422	0
Inne	212	518	166	502
Ogółem	3,243	2,469	4,191	1,486

Na 31 grudnia 2011 r. spółka ING Ubezpieczenia Eurazja posiadała inwestycje związane z nieruchomościami o wartości 3,6 mld EUR (wykluczając dźwignię). Zaangażowanie ING Ubezpieczenia Eurazja w nieruchomości (tj. z uwzględnieniem dźwigni) wynosi 5,7 mld EUR, z czego 3,2 mld EUR uznaje się według wartości godziwej w rachunku zysków i strat, a 2,5 mld EUR nie jest wyceniane w rachunku zysków i strat, ale jest księgowane według kosztów lub uznawane w ramach kapitału własnego (przy czym odpisy aktualizacyjne są uznawane w rachunku zysków i strat). W sumie zaangażowanie w nieruchomości wzrosło o 35 mln EUR, głównie w wyniku dodatnich zmian wartości godziwej (22 mln EUR), inwestycji netto (126 mln EUR) i aktualizacji wyceny walutowej (8 mln EUR) zrównoważonych sprzedażą inwestycji (87 mln EUR) i odpisami aktualizacyjnymi (34 mln EUR).

RYZYO KREDYTOWE

Główne ryzyko kredytowe ING Ubezpieczenia Eurazja wynika z portfela obligacji. Ryzyko to w przeważającym stopniu mierzy się w ramach kapitału ekonomicznego na ryzyko spreadu kredytowego, który stanowi część metodologii ryzyka rynkowego. Ryzyko spreadu uwzględnia różnice ryzyka (i dywersyfikacji) pomiędzy klasami ratingowymi i regionami, ale nie uwzględnia ryzyka idiosynkratycznego. Tego typu ryzyko charakterystyczne dla danej nazwy mierzy się na podstawie modelu zaległości kredytowych zgodnie z prawdopodobieństwem zaległości po stronie każdego emitenta obligacji oraz straty w przypadku niedotrzymania warunków. W przypadku obligacji korporacyjnych ryzykiem idiosynkratycznym zarządza się przy użyciu limitów kredytowych oraz limitów emitenta uzależnionych od ratingu, które zapobiegają dużym ekspozycjom w jedną (grupę powiązanych) pojedynczą nazwę. Bezpośredni limit straty w przypadku niedotrzymania warunków służy jako końcowa ochrona dla zaangażowania korporacyjnego. Ekspozycje rządowe są monitorowane odrębnie. Profil ryzyka kredytowego jest monitorowany i prezentowany w raporcie na temat ryzyka inwestycyjnego.

Biorąc pod uwagę rozmiar portfela, kredyty terminowe (z uwzględnieniem prywatnych lokat) stanowią znacznie mniejsze źródło ryzyka kredytowego dla ING Ubezpieczenia Eurazja. Tego typu ekspozycje także podlegają monitorowaniu limitu emitenta i limitu kredytowego. Kredyty hipoteczne i kredyty pod zastaw polisy stanowią detaliczne ekspozycje na ryzyko kredytowe ING Ubezpieczenia Eurazja. Ryzyko kredytowe ogranicza się zgodnie z kryteriami i dostępnością zabezpieczeń.

Trzecim źródłem ryzyka kredytowego są roszczenia w stosunku do partnerów transakcyjnych wynikające z pozagiełdowych instrumentów pochodnych, kredytów rynku pieniężnego i reasekuracji.

- Transakcje na instrumentach pochodnych dozwolone są jedynie na mocy umowy ramowej ISDA z załącznikiem dotyczącym wsparcia kredytowego, który zapewnia, że ING Ubezpieczenia Eurazja otrzyma zabezpieczenie od kontrahenta na całkowitą dodatnią wartość rynkową wszystkich bilateralnych umów na instrumenty pochodne zawartych pomiędzy ING Ubezpieczenia Eurazja a danym kontrahentem. Jeżeli wartość rynkowa netto jest ujemna, kontrahentowi należy przekazać zabezpieczenie.
- Umowy kredytowe na rynku pieniężnym zawierane są wyłącznie z bankami o dobrej pozycji kredytowej. ING Ubezpieczenia Eurazja utrzymuje limity rynku pieniężnego dla każdego z tego typu banków. Kontrahenci są stale monitorowani pod kątem zmian, które mogą gwarantować obniżenie limitu.
- Ryzyko kredytów reasekuracyjnych to ryzyko, że jeden z reasekuratorów ING Ubezpieczenia Eurazja nie zapłaci w terminie albo wcale nie zapłaci ważnych roszczeń, które podlegały reasekuracji przez ING Ubezpieczenia Eurazja w porozumieniu z danym reasekuratorem. ING Ubezpieczenia Eurazja łagodzi tego typu ryzyko poprzez dywersyfikację swojego zaangażowania reasekuracyjnego w stosunku do różnych firm reasekuracyjnych o dobrym ratingu, a także poprzez żądanie zabezpieczenia dla umów reasekuracyjnych, w wyniku których zaangażowanie reasekuracyjne przekracza minimalny próg.

Celem ING Ubezpieczenia Eurazja jest utrzymanie właściwie zdywersyfikowanego portfela kredytowego o niskim ryzyku, który spełnia lub przekracza rynkowe zwroty referencyjne. ING Ubezpieczenia Eurazja stosuje politykę utrzymania wysokiej jakości portfela inwestycyjnego, unikając jednocześnie dużych koncentracji ryzyka oraz kładąc nacisk na zarządzanie zmianami w obszarach działalności poprzez odgórne limity koncentracji dla poszczególnych kredytobiorców i określonych klas aktywów.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Ubezpieczenia Eurazja

Prezentacja modelu

Poniższa tabela prezentuje główne kategorie ryzyka dla ryzyka kredytowego w ING Ubezpieczenia Eurazja. Kapitał Ekonomiczny oparto na 99,5% przedziale ufności w rocznym horyzoncie czasowym. Poziomy wrażliwości zgodne z IFRS i poziomy wrażliwości Dostępnych Zasobów Finansowych opisano w tabeli poniżej.

	Opis	Kluczowe czynniki
Zaległości kredytowe	Wpływ zaległości kredytowych kontrahenta na zyski IFRS Wrażliwość zysków IFRS ⁽¹⁾: - Mierzona wpływem pomnożenia historycznego kosztu, prawdopodobieństwa naruszenia i straty powstałej w wyniku naruszenia (o 15%). - Aktywa podlegające odpisom aktualizacyjnym rozlicza się zgodnie z metodologią spreadu kredytowego.	Zyski IFRS i Kapitał Ekonomiczny – ogólne aktywa we wszystkich regionach, przede wszystkim inwestycje w obligacje oraz portfel inwestycyjny.
Spread kredytowy	Patrz: rozdział poświęcony ryzyku rynkowemu.	

⁽¹⁾ Aby uniknąć podwójnego liczenia, ryzyko zaległości kredytowych jest uwzględniane jedynie dla zysków IFRS, a ryzyko spreadu kredytowego mierzone jest tylko dla Dostępnych Zasobów Finansowych. Przyjęto, że ryzyko zaległości kredytowych dla kredytów hipotecznych i koncentracji nie ma istotnego wpływu na Dostępne Zasoby Finansowe.

KAPITAŁ EKONOMICZNY

Kapitał Ekonomiczny ING Ubezpieczenia Eurazja (niezdywersyfikowany w 99,5%) według kategorii ryzyka

	2011	2010
Ryzyko zaległości kredytowych	606	627

Wrażliwość

Wrażliwość zysków IFRS dla ryzyka kredytowego

	2011	2010
Zaległości kredytowe	-160	-236

Portfel ryzyka

Celem ING Ubezpieczenia Eurazja jest utrzymanie właściwie zdywersyfikowanego portfela inwestycyjnego o niskim ryzyku, jednocześnie unikając dużej koncentracji ryzyka. Aby ograniczyć i zdywersyfikować ryzyko spreadu, ING Ubezpieczenia Eurazja zarządza podziałem portfela kredytowego na klasy ratingowe i sektory. Obydwa profile uwzględniają także niehandlowe produkty o stałych dochodach oraz produkty rynku pieniężnego, których ryzyko mierzone jest zgodnie z modelem zaległości kredytowych. Konkretne rodzaje ryzyka ogranicza się poprzez powiązane limity koncentracji emitenta i limity koncentracji kredytowej, a także odrębne limity rynku pieniężnego i limity reasekuracyjne. Należy zauważyć, że we wszystkich tabelach podane dane nie uwzględniają ekspozycji wewnątrzgrupowych ING.

Klasy ryzyka: portfel ING Ubezpieczenia Eurazja jako % zaległości ogółem ⁽¹⁾

	2011	2010
1 (AAA)	29.9%	26.5%
2-4 (AA)	16.3%	15.3%
5-7 (A)	28.0%	31.3%
8-10 (BBB)	8.7%	9.2%
11-13 (BB)	3.9%	4.6%
14-16 (B)	2.3%	2.4%
17-22 (CCC, nieocenione i problematyczne)	10.9%	10.7%
	100.0%	100.0%

⁽¹⁾ Na podstawie pomiaru ryzyka kredytowego wynikającego z działalności kredytowej, przedroczliczeniowej, działalności rynku pieniężnego i działalności inwestycyjnej. Ratingi dotyczą ostatecznego podmiotu macierzystego i odzwierciedlają możliwości naruszenia, ale nie biorą pod uwagę zabezpieczeń.

W 2011 roku rozkład klasy ratingowej ING Ubezpieczenia Eurazja utrzymał się na względnie stabilnym poziomie. Wzrost klasy AAA spowodowany był głównie przyrostem obligacji rządowych AAA. Klasa CCC - nieocenione i problematyczne - obejmuje głównie obligacje pochodzące od nieocenionych kontrahentów, prywatnych funduszy kapitałowych i inwestycji w nieruchomości.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Ubezpieczenia Eurazja

Koncentracja ryzyka: portfel ING Ubezpieczenia Eurazja według sektora gosp. ^{(1) (2)}

	2011	2010
Pozabankowe instytucje finansowe	17.2%	17.4%
Rządy centralne	43.6%	41.3%
Banki komercyjne	10.7%	12.9%
Osoby fizyczne	7.5%	7.9%
Nieruchomości	2.6%	2.8%
Zakłady użyteczności publicznej	2.8%	2.5%
Zasoby naturalne	1.6%	1.5%
Żywność, napoje i higiena osobista	1.0%	1.0%
Inne	13.0%	12.7%
	100.0%	100.0%

⁽¹⁾ Na podstawie pomiaru ryzyka kredytowego wynikającego z działalności kredytowej, przedroczliczeniowej, działalności na rynku pieniężnym i działalności inwestycyjnej.

⁽²⁾ Sektory gospodarcze poniżej 2% uwzględniono łącznie w pozycji „Inne”.

Główną zmianą odnotowaną w 2011 roku był wzrost dotyczący rządów centralnych w wyniku wzrostu ekspozycji w stosunku do europejskich rządów centralnych, głównie holenderskiego, japońskiego i niemieckiego.

Największe zaangażowanie gospodarcze: portfel ING Ubezpieczenia Eurazja według obszarów geograficznych ⁽¹⁾

	2011	2010
Holandia	21.7%	21.3%
Belgia	3.8%	3.6%
Reszta Europy	42.7%	46.1%
Ameryki	5.9%	6.2%
Azja/kraje basenu Oceanu Spokojnego	25.0%	21.7%
Reszta świata	0.9%	1.1%
Ogółem	100.0%	100.00%

⁽¹⁾ Kraj ustalono dla kraju siedziby ostatecznego podmiotu macierzystego.

Spadek odnotowany w pozycji „Reszta Europy” wynika głównie z mniejszej ekspozycji w stosunku do rządów centralnych krajów południowoeuropejskich.

Kredyty na zakup papierów wartościowych

Podmioty ING Ubezpieczenia Eurazja mogą zawierać umowy na sprzedaż i wykup przeznaczonych do obrotu papierów wartościowych. Tego typu transakcje mogą przybierać różne formy prawne. Najpowszechniejsze są umowy repo i reverse repo, umowy buy/sellback i sell/buyback oraz umowy pożyczki/kredytu na zakup papierów wartościowych. Kwota przeznaczonych do obrotu papierów wartościowych, jakie ING Ubezpieczenia Eurazja posiadała jako zabezpieczenie w ramach tego typu umów na 31 grudnia 2011, wyniosła 8,4 mld EUR (2010: 9,5 mld EUR). Spadek był spowodowany ograniczoną działalnością związaną z udzielaniem kredytów na zakup papierów wartościowych. Powyższe kwoty nie uwzględniają etapu gotówkowego odpowiednich transakcji ani zastawów papierów wartościowych wynikających z umów trójstronnych (ponieważ zastawy nie są ustanawiane bezpośrednio na rzecz ani nie należą do ING Ubezpieczenia Eurazja). Zgodnie z ogólną zasadą przeznaczone do obrotu papiery wartościowe, które otrzymano w ramach powyższych transakcji, kwalifikują się do odsprzedaży lub zastawienia w ramach innych (podobnych) transakcji. W takiej sytuacji spółka ING jest zobowiązana zwrócić równorzędne papiery wartościowe.

Łagodzenie ryzyka

ING Ubezpieczenia Eurazja stosuje różne techniki łagodzenia ryzyka kredytowego, jak na przykład umowy ramowe ISDA wraz z umowami zabezpieczeń w odniesieniu do wszystkich transakcji na pozagiełdowych instrumentach pochodnych. Poza tym stosuje się inne formy ochrony, takie jak hipoteki i gwarancje, które istotnie poprawiają jakość kredytowa portfeli kredytów hipotecznych ING Ubezpieczenia Eurazja.

Ochrona kredytowa

Poniższa tabela prezentuje wartości ochrony dla poszczególnych kategorii ryzyka kredytowego. W ING Ubezpieczenia Eurazja ochrona definiowana jest jako zabezpieczenie, zastaw, hipoteka lub udział zabezpieczający w aktywach albo otrzymane gwarancje, ubezpieczenia lub zobowiązania (na mocy umowy i/lub ustawy), których celem jest zmniejszenie strat poniesionych w wyniku naruszenia obowiązków (zazwyczaj finansowych) przez klienta w stosunku do ING Ubezpieczenia Eurazja. W ING Ubezpieczenia Eurazja ochronę dzieli się na dwie różne grupy – zabezpieczenia kredytowe i promesy. Taki podział nawiązuje do klasyfikacji stosowanej w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym, uwzględnianej w politykach rachunkowych dotyczących skonsolidowanego sprawozdania rocznego w celu uzgodnienia kategorii zaległości związanych z ryzykiem kredytowym z aktywami finansowymi.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Ubezpieczenia Eurazja

Zabezpieczenia kredytowe

Zabezpieczenia kredytowe to udziały zabezpieczające w aktywach. Jeżeli klient naruszy przyręczone zobowiązania, aktywa stanowiące ich zabezpieczenie podlegają likwidacji w taki sposób, że przychody z tego tytułu można w całości lub częściowo wykorzystać do zaspokojenia zobowiązań (finansowych) zastawcy wobec ING Ubezpieczenia Eurazja. Aktywa mają wartość pieniężną i z zasady należą do osoby lub organizacji, która przekazuje je ING Ubezpieczenia Eurazja jako zabezpieczenie. Przykładami zabezpieczeń są polisy ubezpieczeniowe lub rachunki inwestycyjne klientów zastawione na rzecz ING Ubezpieczenia Eurazja jako zabezpieczenie dla kredytów hipotecznych albo zobowiązania lub środki wstrzymane w ramach ekspozycji reasekuracyjnych.

Promesy

Promesy definiuje się jako prawnie wiążącą deklarację osoby lub organizacji, która udziela ING Ubezpieczenia Eurazja prawa do składania roszczeń wobec takiej osoby lub organizacji w przypadku niedotrzymania obowiązków przez klienta ING Ubezpieczenia Eurazja. Przykładem jest gwarancja udzielana przez holenderski Krajowy Program Gwarancji Hipotecznych (NHG) dla kredytów hipotecznych.

W poniższych tabelach przedstawiono dane dotyczące portfela kredytów hipotecznych oraz kwoty zabezpieczeń hipotecznych. Należy zauważyć, że dane te oparto na kwotach zabezpieczeń kredytowych, tj. wartościach rynkowych nieruchomości po doubezpieczeniu.

Zaległości – wartość ochrony z uwzględnieniem otrzymanych gwarancji

31 grudnia 2011

		Zaległości	Hipoteki	Środki pieniężne	Gwarancje	Inne	Ochrona kredytowa ogółem
Inwestycje	Instytucje kredytowe	20,670				183	183
	Inne	61,334				3	3
Kredyty	Hipoteczne	5,603	7,062		482	398	7,942
	Kredyty instytucji finansowych	777					
	Kredyty korporacyjne	3,086	341				341
	Kredyty rządowe	280					
	Inne	88					
Reasekuracja	Instytucje finansowe	531		139		62	201
	Inne	5,889		77		45	122
Ogółem		98,258	7,403	216	482	691	8,792

Zaległości – wartość ochrony z uwzględnieniem otrzymanych gwarancji

31 grudnia 2010

		Zaległości	Hipoteki	Środki pieniężne	Gwarancje	Inne	Ochrona kredytowa ogółem
Inwestycje	Instytucje kredytowe	22,023	-	-	-	194	194
	Inne	56,167	-	-	-	1	1
Kredyty	Hipoteczne	5,835	7,197	-	475	491	8,163
	Kredyty instytucji	260	-	-	-	-	-
	Kredyty korporacyjne	2,910	352	-	-	-	352
	Kredyty rządowe	326	-	-	-	-	-
	Inne	-	-	-	-	-	-
Reasekuracja	Instytucje finansowe	475	-	47	-	63	110
	Inne	6,059	-	-	-	10	10
Ogółem		94,055	7,549	47	475	759	8,830

Ochrona kredytowa w powyższej tabeli odpowiada sumie wszystkich istniejących form ochrony, jednak nadwyżkowych kwot ochrony konkretnych aktywów nie można wykorzystać w odniesieniu do innych aktywów, których nie zabezpieczono lub w przypadku których kwota ochrony jest niższa niż podstawowy poziom zaangażowania. Metody wyceny ochrony kredytowej mogą różnić się w zależności od zastosowanej ochrony.

W porównaniu do 2010 r. ogólna kwota ochrony kredytowej nie uległa istotnej zmianie. Wzrost zabezpieczeń kredytowych wynika z poprawy jakości danych w odniesieniu do ekspozycji reasekuracyjnych i pozycji repo obligacji w obszarze ubezpieczeń na życie w Hongkongu. W przypadku kredytów hipotecznych całkowita kwota kredytów spadła o prawie 4%, a całkowita kwota ochrony dla kredytów hipotecznych spadła o około 2%. Spadek ten był szczególnie zauważalny w pozycji „pozostała ochrona” (która uwzględnia otrzymane polisy ubezpieczeniowe oraz zastawione papiery wartościowe), głównie w wyniku spadku liczby i średniej wartości ochrony. Gwarantowana wartość holenderskiego Krajowego Programu Gwarancji Hipotecznych (NHG) szacowana jest na 1,6 mld EUR. Szacunkowa wartość gwarancji może różnić się w zależności od liczby i kwoty odrzuconych roszczeń NHG w ramach programu (roszczenia mogą zostać odrzucone, jeżeli instytucja kredytowa nie w pełni przestrzega zasady NHG).

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Ubezpieczenia Eurazja

Wskaźnik kredytów do wartości zabezpieczenia

Wskaźnik LTV prezentuje stosunek całkowitej wartości kredytów do wartości rynkowej zabezpieczenia. Wartość rynkowa to zarejestrowana wartość wynikająca z operatu szacunkowego sporządzonego przez rzeczoznawcę. Na przykład wskaźnik LTV portfela zainwestowanego w Holandii jest oparty na wartości zajętej nieruchomości. Aby wycenić zabezpieczenie do wartości bieżącej, stosuje się dostępną indeksację. W obliczeniach wskaźnika LTV uwzględnia się następujące ochrony kredytowe nieruchomości – nieruchomości mieszkaniowe oraz przemysłowe/handlowe, grunty i obowiązujące pozostałe środki trwałe. Wyklucza się wszystkie inne formy ochrony. W niektórych krajach kredyty hipoteczne są chronione przez sponsorów rządowych lub korporacyjnych. Na przykład NHG (patrz poprzedni ustęp) w Holandii gwarantuje spłatę kredytu w przypadku wymuszonej sprzedaży nieruchomości. Tego typu kredyty hipoteczne uwzględnia się w obliczeniach średniego ważonego wskaźnika LTV. Portfel kredytów hipotecznych ING Ubezpieczenia Eurazja wynosi 5,6 mld EUR i stanowi do 5% całkowitych wierzytelności ING Ubezpieczenia Eurazja. Portfel kredytów hipotecznych w 97% koncentruje się w Holandii (Nationale-Nederlanden). Średni wskaźnik LTV holenderskiego portfela kredytów hipotecznych wynosi 86%.

Kredyty zagrożone

Na 31 grudnia 2011 r. w ramach kredytów zagrożonych zakwalifikowano 65 mln EUR (2010: 73 mln EUR).

Zaległe zobowiązania

ING Ubezpieczenia Eurazja stale mierzy swój portfel pod kątem zaległości płatniczych. Szczególnie ściśle raz w miesiącu monitorowane są detaliczne portfele kredytów mieszkaniowych, aby ustalić ewentualne istotne zmiany w poziomie zaległości. Ogólnie mówiąc, zobowiązanie uznaje się za „zaległe”, jeżeli termin zapłaty odsetek lub kapitału przekroczono o ponad jeden dzień. W praktyce w przypadku kredytów detalicznych oraz małych przedsiębiorstw akceptuje się pierwsze 15 dni po terminie zapłaty. Po tym okresie wysyłane są monity przypominające dłużnikowi o zaległościach płatniczych. Jeżeli zaległości przekraczają 60 dni, zobowiązanie jest przekazywane departamentowi, który zajmuje się kredytami zagrożonymi.

Analiza wieku zaległości (po terminie, przed odpisem) ^{(1) (2)}		
	2011	2010
Zaległe przez 1-30 dni	82	88
Zaległe przez 31-60 dni	24	28
Zaległe przez 61-90 dni	17	14
Ogółem	123	130

⁽¹⁾ Jedynie na podstawie kredytów hipotecznych.

⁽²⁾ Kwota zaległych, ale jeszcze nieodpisanych, aktywów finansowych w ramach działalności pozakredytowej nie była znacząca.

Zagrożone kredyty i rezerwy

Portfel kredytowy podlega stałej analizie. Ogólnie biorąc, wszystkie kredyty związane z zaległymi zobowiązaniami finansowymi przekraczającymi 90 dni są automatycznie przekwalifikowane jako zagrożone. W przypadku portfeli kredytów hurtowych oraz zobowiązań z tytułu papierów wartościowych z reguły podstawy do uznania kredytu za zagrożony pojawiają się zanim zaległości sięgną 90 dni. Obejmuje to między innymi dokonywaną przez ING Ubezpieczenia Eurazja ocenę postrzeganej niezdolności klienta do wypełnienia swoich zobowiązań finansowych lub złożenia przez klienta wniosku o ogłoszenie upadłości lub wszczęcie postępowania upadłościowego. W niektórych przypadkach przekwalifikowanie kredytu do kategorii kredytów zagrożonych powoduje także poważne naruszenie postanowień finansowych. ING Ubezpieczenia Eurazja określa tego typu kredyty jako zagrożone, gdy bieżące informacje i zdarzenia sugerują, iż istnieje prawdopodobieństwo, że kapitał i odsetki należne na podstawie umowy nie zostaną odzyskane zgodnie z warunkami umowy kredytowej. Raz na kwartał przeprowadzana jest formalna oddolna analiza w celu ustalenia rezerw na ewentualne nieściągalne zadłużenie. Wnioski omawia się na Komitecie ds. Prezentacji Danych, który doradza Zarządowi w sprawie poziomu rezerw celowych.

W 2010 i 2011 roku ING Ubezpieczenia Eurazja nie stosowała odpisów aktualizacyjnych dla kredytów. Wykazane w raportach rezerwy dotyczą kredytów osobistych i hipotecznych głównie w krajach Beneluksu.

Rezerwy: portfel ING Ubezpieczenia Eurazja

	ING Ubezpieczenia Eurasia	
	2011	2010
Saldo otwarcia	73,0	55,1
Odpisy	-11,7	-4,9
Odzyskane kwoty	1,9	1,0
Wzrost/(spadek) rezerw na wypadek strat kredytowych	19,7	21,6
Różnice walutowe	-0,2	0,2
Pozostałe zmiany	0,5	0,0
Saldo zamknięcia	83,2	73,0

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Ubezpieczenia Eurazja

RYZIKO PŁYNNOŚCI

Ryzyko płynności to ryzyko, że spółka nie będzie w stanie uregulować swoich zobowiązań finansowych w terminie. W tym kontekście płynność oznacza dostępność środków lub pewność, że środki będą dostępne bez znaczących strat w celu zaspokojenia wszystkich zobowiązań we właściwym terminie. ING Ubezpieczenia Eurazja wyróżnia dwa powiązane rodzaje ryzyka płynności – ryzyko płynności finansowania i ryzyko płynności rynkowej. Ryzyko płynności finansowania to (pierwszorzędne) ryzyko, że ING Ubezpieczenia Eurazja nie będzie posiadać wystarczających środków, by wypełnić swoje zobowiązania finansowe w terminie. Ryzyko płynności rynkowej to (drugorzędne) ryzyko, że nie będzie można sprzedać aktywów bez znaczącej straty. Relacja z płynnością finansowania wynika z faktu, że gdy przypada termin zapłaty instytucja nie posiada wystarczających dostępnych środków i istnieje konieczność spieniężenia inwestycji. W przypadku niskiej płynności rynkowej sytuacja taka prowadzi do strat.

Podobnie do pozostałych rodzajów ryzyka rynkowego ryzyko płynności podlega nadzorowi Komitetu ds. Ryzyka. ING Ubezpieczenia Eurazja stosuje politykę płynności, która ustala limity płynności zgodne z poziomami tolerancji na ryzyko. Zasady zarządzania płynnością obejmują:

- W celu zapewnienia płynności dla celów codziennego procesu zarządzania środkami pieniężnymi, należy korzystać z międzybankowych rynków finansowych;
- Część aktywów należy zainwestować w nieobciążone zbywalne papiery wartościowe, które można wykorzystać w przypadku zaciągania podlegających zabezpieczeniu pożyczek lub sprzedaży aktywów;
- Strategiczna alokacja aktywów powinna odzwierciedlać oczekiwane i warunkowe potrzeby płynnościowe pasywów;
- W celu umożliwienia kierownictwu efektywnego i skutecznego działania w czasach kryzysu należy wprowadzić w życie właściwe i aktualne plany dotyczące utrzymania płynności w sytuacji awaryjnej.

ING Ubezpieczenia Eurazja definiuje trzy poziomy procesu zarządzania płynnością. W procesie zarządzania płynnością krótkoterminową lub środkami pieniężnymi ustalane są codzienne wymagania dotyczące środków pieniężnych w normalnych warunkach działania oraz docelowe poziomy ryzyka utraty płynności finansowania. W procesie zarządzania płynnością długoterminową analizowane są warunki działalności, w których ryzyko utraty płynności rynkowej może ulec materializacji. W procesie zarządzania płynnością w warunkach skrajnych sprawdzane są możliwości reagowania przez spółkę na potencjalną sytuację kryzysową. Wyróżnia się dwa rodzaje zdarzeń zagrażających płynności w sytuacji kryzysowej – zdarzenie rynkowe oraz zdarzenie dotyczące konkretnie ING Ubezpieczenia Eurazja. Zdarzenia takie mogą być krótko lub długoterminowe, a ich zasięg może mieć charakter lokalny, regionalny lub globalny. W zależności od rodzaju zdarzenia polityka określa także skład zespołów kryzysowych.

Ryzyko płynności mierzy się przy użyciu kilku parametrów, z uwzględnieniem wskaźników i analizy scenariuszy przepływów pieniężnych w sytuacji bazowej i w ramach kilku scenariuszy warunków skrajnych.

RYZIKO OPERACYJNE

Ryzyko operacyjne definiowane jest jako ryzyko bezpośredniej lub pośredniej straty wynikającej z niewłaściwych lub nieudanych procesów wewnętrznych, działania ludzi i systemów albo zdarzeń zewnętrznych. Ryzyko to obejmuje ryzyko utraty reputacji, a także ryzyko prawne, nie uwzględniając jednak ryzyka strategicznego. Ryzyko operacyjne obejmuje również ryzyko informatyczne.

Dla ryzyka operacyjnego spółka ING Ubezpieczenia Eurazja opracowała podstawy regulujące proces ustalania, oceny, łagodzenia, monitorowania i prezentowania różnych rodzajów tego typu ryzyka. Podstawy te oparto na elementach modelu zarządzania ryzykiem przedsiębiorstwa opracowanego przez COSO (Committee of Sponsoring Organisations of the Treadway Commission). Zasady obliczania kapitału na ryzyko operacyjne opisano w części poświęconej Kapitałowi Ekonomicznemu.

Aby raz w roku ocenić nieodłączny poziom struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym w każdym obszarze, jednostka ds. ryzyka operacyjnego stosuje karty scoringowe Departamentu Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym. Polityka obejmuje zasady oraz minimalne standardy regulujące tego typu strukturę. W 2011 roku rozpoczęto wdrażanie polityki zarządzania ryzykiem operacyjnym, która obejmuje dobrze zorganizowane i łatwo dostępne zasady.

Apetyt na ryzyko definiowany jest jako poziom ryzyka, który kierownictwo jest gotowe tolerować. Poziomy apetytu na ryzyko operacyjne ustala kierownictwo ING Ubezpieczenia Eurazja. Komitet ds. Ryzyka Niefinansowego zapewnia, że odpowiedzialni szefowie poszczególnych obszarów łagodzą ryzyko niebieszczące się w apetycie na ryzyko. Incydenty i ryzyko operacyjne są ustalane i zgłaszane kierownictwu raz na kwartał w raporcie poświęconym ryzyku niefinansowemu.

Przynajmniej raz w roku przeprowadzane są zintegrowane oceny ryzyka w celu sprawdzenia kompletności zakresu i poziomu ryzyka. W przypadku ryzyka wykraczającego poza apetyt na ryzyko podejmowane są działania łagodzące, których status podlega monitoringowi.

Aby zapewnić niezależność jednostki ds. ryzyka operacyjnego, a także bezstronność i obiektywność dyrektorów ds. ryzyka operacyjnego w trakcie udzielania porad szefom jednostek organizacyjnych i regionów w sprawie ryzyka operacyjnego, wprowadzono podwójny szczebel zależności w strukturze organizacyjnej, tj. bezpośrednio wobec Głównego Dyrektora ds. Ryzyka danego obszaru oraz pod względem funkcjonalnym wobec dyrektora ds. ryzyka operacyjnego wyższego szczebla. Szef jednostki ds. ryzyka operacyjnego ostatecznie podlega bezpośrednio Zastępcy Głównego Dyrektora ds. Ryzyka.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Ubezpieczenia Eurazja

KAPITAŁ EKONOMICZNY

Kapitał Ekonomiczny ING Ubezpieczenia Eurazja (niezdywersyfikowany w 99,5%) według kategorii ryzyka

	2011	2010
Ryzyko operacyjne	640	633

RYZYSKO BRAKU ZGODNOŚCI Z PRZEPISAMI

Ryzyko braku zgodności z przepisami definiowane jest jako ryzyko zaburzenia uczciwości ING Ubezpieczenia Eurazja w wyniku nieprzestrzegania (lub domniemanego nieprzestrzegania) właściwych ustaw, przepisów, polityk i procedur wewnętrznych oraz standardów etycznych. Poza szkodami dla reputacji nieefektywne zarządzanie ryzykiem braku zgodności z przepisami może narazić ING Ubezpieczenia Eurazja na grzywny, kary cywilne i karne, konieczność zapłaty odszkodowania, wyroki sądowe i zawieszenie lub wycofanie licencji, co może mieć niekorzystny wpływ na klientów, pracowników i akcjonariuszy ING Ubezpieczenia Eurazja.

ING Ubezpieczenia Eurazja dzieli ryzyko braku zgodności z przepisami na cztery obszary ryzyka braku uczciwości związanego z zachowaniem klientów, zachowaniem osobistym, postępowaniem organizacyjnym, a także postępowaniem wymagającym na mocy ustaw i przepisów w sektorze usług finansowych. Poza efektywnymi systemami sprawozdawczości ING Ubezpieczenia Eurazja stosuje procedurę demaskatorską, która zachęca pracowników, by informowali o naruszeniach lub podejrzeniach naruszenia przepisów zewnętrznych, polityk wewnętrznych lub zasad prowadzenia działalności.

W wyniku częstej oceny wszystkich przedsięwzięć z ekonomicznego oraz strategicznego punktu widzenia, a także z perspektywy ryzyka, ING Ubezpieczenia Eurazja stale uważa, że należy zaprzestać działalności w Myanmarze, Korei Północnej, Sudanie, Syrii, Iranie i Kubie. Zgodnie ze swoją polityką ING Ubezpieczenia Eurazja nie zawiera nowych relacji z klientami pochodzącymi z wyżej wymienionych krajów oraz stosuje procesy mające na celu zaprzestanie istniejących stosunków z ich udziałem.

Opracowując produkty, ING Ubezpieczenia Eurazja stosuje badania due diligence oraz inwestuje znacząco w utrzymanie procedur zarządzania ryzykiem, procedur prawnych oraz procedur zapewnienia zgodności z przepisami, by monitorować bieżące praktyki dotyczące sprzedaży. Na oczekiwania klientów wpływać mogą przepisy ochrony klientów, a także zmiany w interpretacji i postrzeganiu zarówno przez opinię publiczną w ogóle jak i organy rządowe akceptowalnych praktyk rynkowych. Ze względu na sytuację rynkową, oczekiwania klientów, zgłaszane incydenty i działania organów nadzorujących istnieje ryzyko potencjalnego oddziaływania produktów i praktyk sprzedaży na reputację i sytuację finansową. Ponieważ centralnym punktem zainteresowań ING Ubezpieczenia Eurazja jest klient, Departament Zarządzania Ryzykiem Braku Zgodności z Przepisami ściśle współpracuje z obszarami biznesowymi, aby zoptymalizować zarówno produkty jak i usługi, tak by spełniały potrzeby klientów.

Departament Zarządzania Ryzykiem Braku Zgodności z Przepisami w ING Ubezpieczenia Eurazja opracował wytyczne regulujące proces ustalania, oceny, łagodzenia, monitorowania i prezentowania ryzyka braku zgodności z przepisami. Jednostka ds. zapewnienia zgodności z przepisami stosuje kartę scoringową opracowaną przez Departament Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym w corocznej ocenie poziomu stosowania wytycznych dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności z przepisami w każdym obszarze działalności.

Aby zapewnić niezależność jednostki ds. zapewnienia zgodności z przepisami, a także bezstronność i obiektywność dyrektorów ds. zapewnienia zgodności z przepisami przy udzielaniu porad kierownictwu jednostek organizacyjnych i regionów w sprawie ryzyka braku zgodności z przepisami, wprowadzono podwójny system zależności, tj. bezpośrednio wobec generalnego kierownictwa danego obszaru oraz pod względem funkcjonalnym wobec wyższego szczebla dyrektora ds. zapewnienia zgodności z przepisami.

Główne zmiany w 2011 r.

- Budowanie zaufania klientów – Ponieważ centralnym punktem zainteresowań ING Ubezpieczenia Eurazja jest klient, Departament Zarządzania Ryzykiem Braku Zgodności z Przepisami ściśle współpracuje z obszarami biznesowymi, aby zoptymalizować zarówno produkty jak i usługi, tak by spełniały potrzeby klientów.
- Nauka – Poprzez bezpośrednie sesje szkoleniowe oraz internetowe narzędzia edukacyjne zapewniono możliwości stałego kształcenia i szkoleń z zakresu poprawy świadomości.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Ubezpieczenia US

ING UBEZPIECZENIA STANY ZJEDNOCZONE

MISJA I CELE

Jako spółka oferująca usługi finansowe z zakresu inwestycji, ubezpieczeń na życie oraz emerytur, ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone jest w naturalny sposób narażona na różnego rodzaju ryzyko. Misją jednostek ds. zarządzania ryzykiem w ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone jest budowanie zrównoważonej i konkurencyjnej przewagi poprzez pełną integrację procesu zarządzania ryzykiem w ramach codziennej działalności i planowania strategicznego.

Powyższy cel wspierają następujące zasady:

- Przejrzysta komunikacja w zakresie zarządzania ryzykiem i kreowania wartości z zainteresowanymi stronami z wewnątrz i zewnątrz organizacji;
- Przestrzeganie wewnętrznych i zewnętrznych zasad oraz monitorowanie wytycznych;
- Produkty i portfele są odpowiednio konstruowane, zabezpieczane, wyceniane, zatwierdzane i zarządzane;
- Profil ryzyka ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone jest przejrzysty i spójny z delegowanymi uprawnieniami, a także zarządzany, tak aby uniknąć niespodzianek;
- Delegowane uprawnienia są zgodne z ogólną strategią i apetytem na ryzyko ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone.

SYSTEM ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

System zarządzania ryzykiem oparty jest na „trzech liniach obrony”, które zapewniają zarządzanie ryzykiem zgodnie z apetytem na ryzyko ustalonym przez Zarząd AIH (Zarząd AIH), zatwierdzonym przez Radę Nadzorczą i przekazanym do wszystkich jednostek ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone.

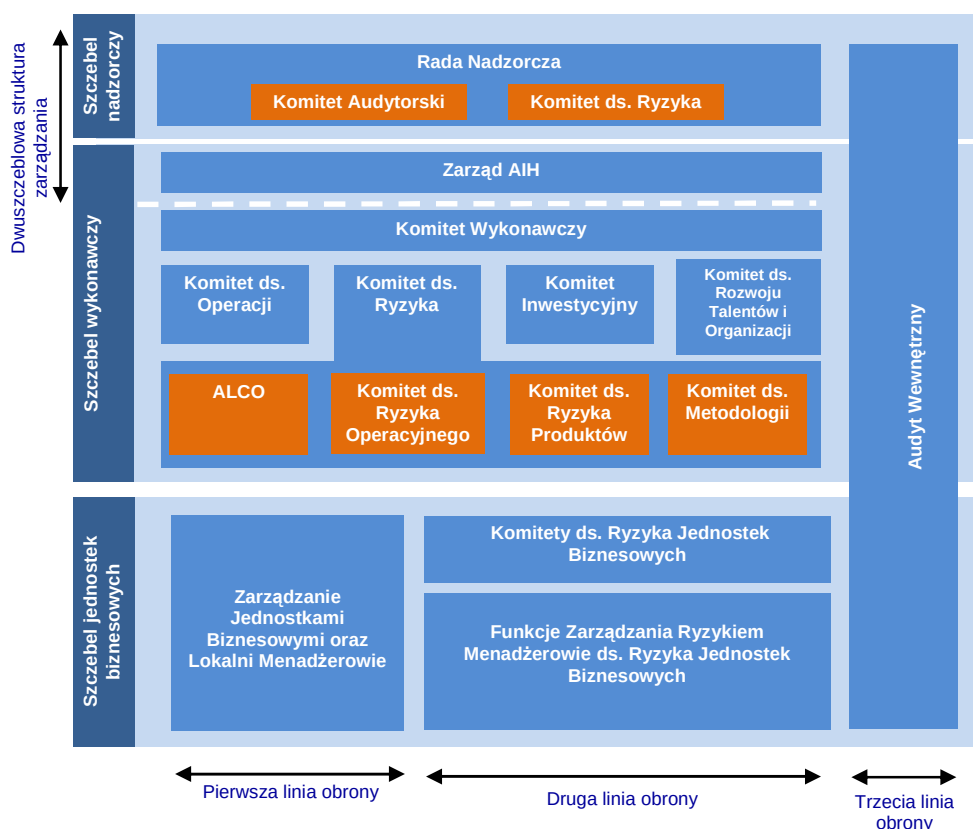
W 2011 roku kierownictwo wykonawcze ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone delegowało uprawnienia związane z zarządzaniem ryzykiem na komitet ds. ryzyka finansowego zwany „Business Line Insurance US & BL US Closed Block Variable Annuity Asset Liability Committee”, Komitet ALCO BL oraz komitet ds. ryzyka niefinansowego zwany Komitetem ds. Ryzyka Operacyjnego”.

- **ALCO BL**
Nadzorował wszystkie kwestie związane z ryzykiem w ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone.
Doradzał kierownictwu w sprawie limitów ryzyka i apetytu na ryzyko, zatwierdzał zlecenia inwestycyjne, nadzorował proces ustalania założeń.
Wprowadzał w życie i monitorował polityki zarządzania ryzykiem Grupy ING, zapewniając ich spójność we wszystkich jednostkach organizacyjnych.
- **Komitet ds. Ryzyka Operacyjnego**
Zajmował się kwestiami dotyczącymi ryzyka operacyjnego jednostek organizacyjnych.
Koordynował kwestie kontroli finansowej, ciągłości działalności i bezpieczeństwa informacji w jednostkach organizacyjnych.
Wprowadzał w życie i monitorował polityki zarządzania ryzykiem operacyjnym Grupy ING w jednostkach organizacyjnych.

W ostatnim kwartale 2011 r. spółka ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone przyjęła niżej opisaną poszerzoną strukturę zarządzania ryzykiem.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Ubezpieczenia US

Nadzorowanie ryzyka na szczęblu zarządu

ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone obejmuje dwuszczeblową strukturę zarządzania, w skład której wchodzi Zarząd AIH i Rada Nadzorcza.

Rada Nadzorcza odpowiada za nadzorowanie polityki Zarządu AIH, ogólny tryb działalności Spółki i jej obszarów działalności. W procesie zarządzania ryzykiem Radę Nadzorczą wspierają dwa komitety:

- Komitet Audytorski, który wspiera Radę Nadzorczą w analizie i ocenie podstawowych rodzajów ryzyka, na jakie narażona jest spółka ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone, a także funkcjonowania wewnętrznych systemów zarządzania i kontroli ryzyka oraz polityk i procedur dotyczących przestrzegania obowiązujących przepisów i regulacji;
- Komitet ds. Ryzyka, który wspiera Radę Nadzorczą w sprawach związanych z zarządzaniem ryzykiem, politykami ryzyka i ustalaniem apetytu na ryzyko.

W posiedzeniach obydwu komitetów uczestniczy Główny Dyrektor ds. Zarządzania Ryzykiem. Zarząd AIH odpowiada za zarządzanie ryzykiem związanym z działalnością ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone. Zakres odpowiedzialności Zarządu AIH obejmuje zapewnienie efektywnych systemów zarządzania ryzykiem i kontroli ryzyka, a także przestrzegania przez ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone właściwych przepisów i regulacji. Zarząd AIH regularnie informuje o powyższych sprawach Radę Nadzorczą oraz raz na kwartał przedstawia Komitetowi Audytorskiemu swoje raporty poświęcone profilowi ryzyka ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone w porównaniu do apetytu na ryzyko.

W ramach integracji procesu zarządzania ryzykiem z corocznym procesem planowania strategicznego Zarząd AIH wydaje dokument planistyczny, w którym informuje organizację o korporacyjnym planie strategicznym oraz najważniejszych kwestiach dotyczących ryzyka. Na podstawie tego dokumentu jednostki organizacyjne opracowuje swoje biznes plany, z uwzględnieniem oceny ilościowej i jakościowej ponoszonego ryzyka. W ramach tego procesu omawia się także limity strategiczne i poziomy apetytu na ryzyko. Na podstawie biznes planów Zarząd formułuje plan strategiczny, który przekazuje do zatwierdzenia Radzie Nadzorczej.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

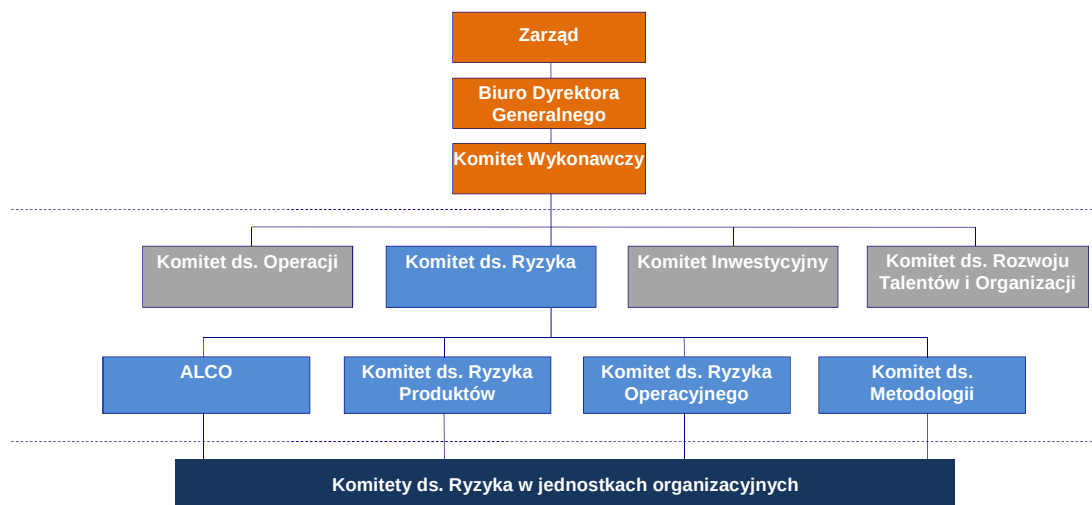
ING Ubezpieczenia US

Szczebel wykonawczy

Jak zauważono powyżej, w 2011 r. spółka ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone przeszła od struktury opartej na Komitecie ds. ryzyka finansowego ("Business Line Insurance US & BL US Closed Block Variable Annuity Asset Liability Committee") i komitetu ds. ryzyka niefinansowego zwanego Komitetem ds. Ryzyka Operacyjnego do poniżej opisanej poszerzonej struktury.

Jeżeli chodzi o kwestie związane z ryzykiem Zarząd AIH polega na Komitecie Wykonawczym, który delegował zadania związane z ryzykiem na następujące komitety:

- **Komitet ds. Ryzyka**
Wspiera Komitet Wykonawczy, koncentrując się na procesie zarządzania ryzykiem i kwestiach kapitałowych ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone.
Doradza Komitetowi Wykonawczemu w kwestiach ryzyka finansowego, niefinansowego, produktowego i wzorcowego (wszelkiego rodzaju kwestiach dotyczących ryzyka).
Rekomenduje, zatwierdza i analizuje polityki zarządzania ryzykiem, a także ustala apetyt na ryzyko, poziomy tolerancji i limity ryzyka.
Komitet ds. Ryzyka składa się z szeregu podkomitetów odpowiedzialnych za różne obszary ryzyka:
 - **Komitet ds. Ryzyka Produktów**
Nadzoruje wszystkie kwestie dotyczące ryzyka produktów ubezpieczeniowych w ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone, w tym ryzyko ubezpieczeniowe i wrażliwość stóp procentowych (gwarancje odsetkowe, udział ubezpieczających w zyskach, utrata ważności/wykup lub zwiększone zaangażowanie sprzedanych produktów oraz zabezpieczenia).
Odpowiada za opracowanie/zatwierdzenie ryzyka produktów (np. zatwierdzenie produktów, ustalenie założeń aktuarialnych), monitorowanie procesu gwarantowania portfela produktów i zarządzania nim.
 - **Komitet ds. Ryzyka Operacyjnego**
Nadzoruje wszystkie kwestie dotyczące ryzyka niefinansowego w ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone, w tym ryzyko operacyjne, ryzyko braku zgodności z przepisami, ryzyko prawne i ryzyko utraty reputacji.
Odpowiada za opracowanie/wstępne zatwierdzenie ryzyka niefinansowego, nadzór nad ryzykiem niefinansowym oraz decyzje w sprawie zgłaszanego ryzyka i proponowanego zaakceptowanego ryzyka.
 - **Komitet ds. Metodologii**
Nadzoruje wszystkie modele i kwestie związane z ryzykiem poświadczania modeli w ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone.
Odpowiada za opracowanie/wstępne zatwierdzenie ryzyka metodologii oraz nadzór nad procesem poświadczania modeli.
 - **Komitet Aktywów i Pasywów**
Analizuje metody i techniki stosowane do obliczenia ryzyka zarządzania aktywami i pasywami, udziela porad w sprawie limitów oraz sprawdza zlecenia inwestycyjne pod kątem naruszeń.
Zarządza bilansem, wymogami dotyczącymi kapitału ustawowego i potrzebami płynnościowymi. przekazuje swoje rekomendacje Komitetowi Wykonawczemu.
Nadzoruje działania i inicjatywy związane z ratingiem zadłużenia i współpracą ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone z agencjami ratingowymi.
Rekomenduje wymogi kapitałowe i płynnościowe Komitetowi ds. Ryzyka.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

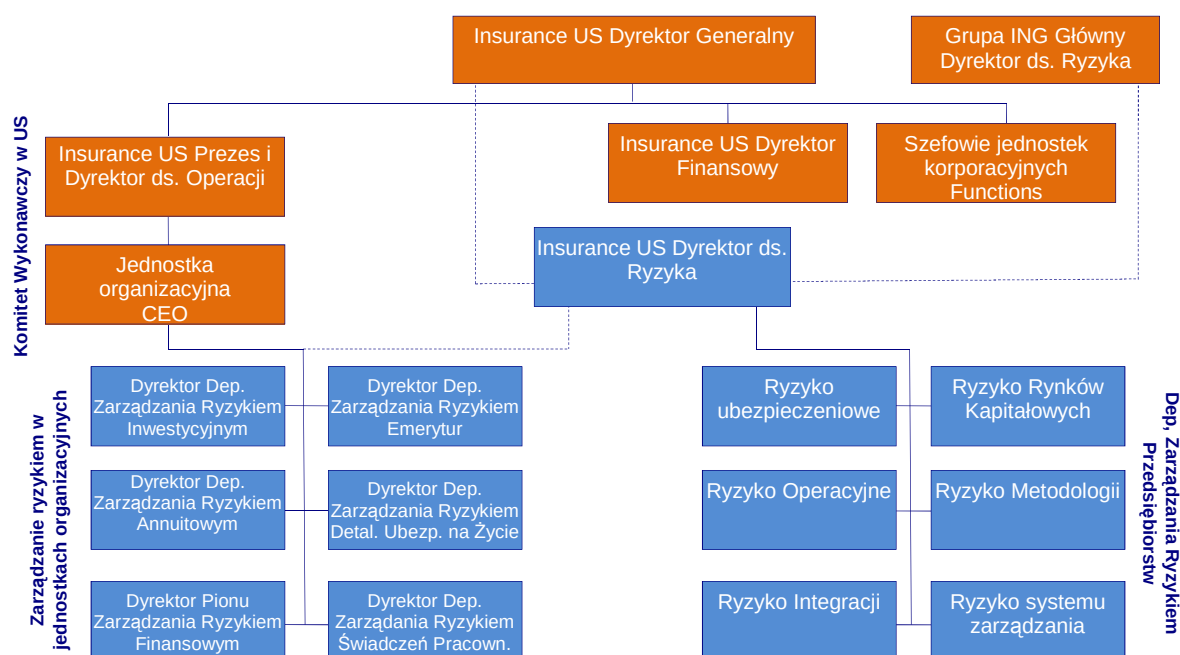
ING Ubezpieczenia US

Jednostka ds. Zarządzania Ryzykiem

Główny Dyrektor ds. Ryzyka ponosi podstawową i ogólną odpowiedzialność za proces zarządzania ryzykiem w ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone oraz ustala, mierzy, monitoruje i zgłasza ryzyko w ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone. Jednostka ds. ryzyka utrzymuje i aktualizuje wytyczne polityki, opracowuje i utrzymuje metodologię ryzyka oraz doradza w sprawach poziomów tolerancji i profilu ryzyka. Główny Dyrektor ds. Ryzyka zapewnia, że członkowie Rady Nadzorczej i Zarządu AIH są na bieżąco właściwie informowani o pozycji ryzyka ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone i ją rozumieją.

Dyrektor Pionu Zarządzania Ryzykiem Grupy ING delegował codzienne funkcje z zakresu zarządzania ryzykiem na Dyrektora Departamentu Zarządzania Ryzykiem w ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone. W skład Departamentu Zarządzania Ryzykiem w ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone wchodzi szereg jednostek ds. ryzyka, które wspierają całą jednostkę organizacyjną, a także działania ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone z zakresu zarządzania ryzykiem.

W ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone i na szczeblach jednostek organizacyjnych tworzone są komitety ds. ryzyka. Szefowie ds. ryzyka w jednostkach organizacyjnych podlegają Dyrektorowi Departamentu Zarządzania Ryzykiem ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone.

Proces zatwierdzania i przeglądu produktów

Krytycznym aspektem procesu zarządzania ryzykiem jest właściwe zaprojektowanie, ubezpieczenie i wycenienie wszystkich nowych produktów. W ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone odbywa się to w ramach procesu zatwierdzania i przeglądu produktów. Standard ten obejmuje wymogi dotyczące profilu ryzyka, tradycyjnych i zorientowanych na wartość parametrów wyceny, wartości docelowych i dokumentacji. Proces zatwierdzania i przeglądu produktów obejmuje także wymagania dotyczące oceny ryzyka rynkowego, ryzyka ubezpieczeniowego, ryzyka braku zgodności z przepisami, ryzyka prawnego, ryzyka kredytowego, ryzyka operacyjnego, a także oceny aspektów administracyjnych i księgowych produktu. Integralną część wymogów dotyczących procesu zatwierdzania i przeglądu produktów stanowią predyspozycje klientów.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Ubezpieczenia US

Adekwatność rezerw

US ERM instruuje i nadzoruje wszystkie podmioty ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone, aby zapewnić sprawdzenie całkowitych zobowiązań ubezpieczeniowych ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone pod kątem adekwatności, uwzględniając poziomy stawek składek ubezpieczeniowych oraz niepewność dotyczącą przyszłych zwrotów z inwestycji. Odbyna się to poprzez ocenę zobowiązań ubezpieczeniowych na podstawie aktualnych szacunkowych założeń aktuarialnych powiększonych o marżę ryzyka, by zapewnić utrzymanie rezerw na adekwatnym wynikającym z bieżących założeń poziomie. Założone zyski inwestycyjne stanowią kombinację spadku dochodów portfela z tytułu istniejących aktywów oraz nowych środków i stawek reinwestycyjnych. W przypadku nowych środków i reinwestycji pod uwagę brane są założenia szacunkowe, chociaż reinwestycje krótkoterminowe oparte są na bieżących stawkach nowych środków. Dla większości produktów wymagane jest zastosowanie testów stochastycznych, przy założeniu 90% wyniku testów. Jeżeli stosowane są testy deterministyczne, 90% poziom ufności uzyskuje się poprzez pomniejszenie marż ryzyka o szacunkowy scenariusz.

Polityki

Aby zapewnić spójność w całej organizacji i ustalić minimalne wymagania wiążące dla wszystkich jednostek organizacyjnych, ING stosuje ramy prawne obejmujące polityki, procedury, wytyczne i praktyki dotyczące zarządzania ryzykiem. Lokalna struktura zarządzania jednostek organizacyjnych jest zgodna ze strukturą poziomu ubezpieczeń i odpowiada lokalnym wymogom regulacyjnym. Za zapewnienie wdrożenia i przestrzegania polityk, procedur, wytycznych i praktyk odpowiada kierownictwo wyższego szczebla. Aby odzwierciedlić zmiany na rynkach, w produktach, wytycznych, a także nowo pojawiające się dobre praktyki, polityki, procedury, wytyczne i praktyki podlegają regularnej analizie i aktualizacji poprzez odpowiednie komitety ds. ryzyka.

System zarządzania modelami

W 2011 r. Komitet ds. Modeli Ubezpieczeniowych na szczeblu Grupy ING zatwierdził nowe modele dotyczące zaprezentowanych parametrów. Zgodnie z nową strukturą zarządzania zadania te leżą w gestii Komitetu ds. Metodologii w ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone.

STRUKTURA ZARZĄDZANIA RYZYKIEM W ING UBEZPIECZENIA STANY ZJEDNOCZONE

Aby codziennie zarządzać ryzykiem oraz zrównoważyć wartość, zyski i decyzje kapitałowe, spółka ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone wprowadziła odgórną strukturę limitów ryzyka.

Opis	
Apetyt na ryzyko	Miara jakościowa definiująca obszar funkcjonowania ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone i uzależniona od docelowego ratingu kapitałowego ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone oraz lokalnych ograniczeń kapitałowych i strategii działalności.
Tolerancja ryzyka	Granica ilościowa mająca ograniczyć ryzyko uzależnione od apetytu na ryzyko.
Limity ryzyka	Szczegółowe limity dla jednostek organizacyjnych w całej organizacji.

Zarządzanie apetytem na ryzyko oparte jest na następujących parametrach tolerancji ryzyka:

- Amerykańskie wymagania dotyczące kapitału regulacyjnego – definiowane jako wielokrotność minimalnego kapitału wymaganego przez Krajowe Stowarzyszenie Komisarzy Ubezpieczeniowych (National Association of Insurance Commissioners, NAIC) w odniesieniu do wymogów kapitałowych uznawanych za odpowiednie, by utrzymać poziom ratingu wydanego dla spółek operacyjnych przez różne agencje ratingowe, z wykluczeniem podmiotów nieposiadających siedziby w Stanach Zjednoczonych;
- Zyski zgodne z IFRS;
- Docelowe wartości ustala się na podstawie aktualnych wskaźników; limity ustala się na podstawie takich wskaźników zgodnie z umiarkowanym scenariuszem warunków skrajnych;
- ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone rozważa wdrożenie dodatkowych parametrów tolerancji ryzyka, potencjalnie uwzględniając zyski zgodne z US GAAP, poziomy wrażliwości kapitału obejmujące podmioty posiadające siedzibę poza Stanami Zjednoczonymi, a także amerykański odpowiednik Kapitału Ekonomicznego (który może nie być w pełni zgodny z zasadami systemu Wyplacalność II).

Ryzyko finansowe

W przypadku ryzyka finansowego poziomy tolerancji ryzyka przelicza się na limity ryzyka przy kilku poziomach wrażliwości, zakładając umiarkowany scenariusz warunków skrajnych.

- Poziomy wrażliwości zgodne z amerykańskimi wymogami dotyczącymi Kapitału Regulacyjnego
Potencjalne obniżenie – zgodnie z umiarkowanie niekorzystnym scenariuszem skrajnych warunków kredytowych i rynkowych – nadwyżki dostępnego kapitału ustawowego powyżej minimum wymaganego zgodnie z amerykańską metodologią dotyczącą obliczania kapitału regulacyjnego opartego na ryzyku. Metodologię obliczania kapitału regulacyjnego opartego na ryzyku ustala NAIC. Metodologia taka ma zastosowanie do regulowanych podmiotów ubezpieczeniowych posiadających siedzibę w Stanach Zjednoczonych. Kwota docelowego nadwyżkowego kapitału zależy również od modeli i wymogów agencji ratingowych.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Ubezpieczenia US

- Wrażliwość zysków zgodnych z IFRS
Wrażliwość zrealizowanych zysków przed opodatkowaniem z działalności ubezpieczeniowej w okresie przekraczającym 12 miesięcy w celu złagodzenia zmian wpływających na podstawowe czynniki ryzyka.

Poza tym na szczeblu korporacyjnym i szczeblu jednostek organizacyjnych wprowadzono kilka innych struktur limitów, w tym między innymi:

- Limity koncentracji emitenta
- Limity koncentracji umieralności
- Zatrzymanie ekspozycji na katastrofy i umieralność
- Minimalne wymagania dotyczące płynności
- Wytyczne i limity dotyczące inwestycji i instrumentów pochodnych

Raport na temat ryzyka finansowego

Raport na temat ryzyka finansowego omawiany jest raz na kwartał na posiedzeniu Komitetu ds. Ryzyka Zarządu AIH oraz Komitetu ds. Ryzyka Finansowego. Raport ten prezentuje przegląd kwartalny głównych parametrów ryzyka finansowego (zysków IFRS i wrażliwości kapitału regulacyjnego) w porównaniu do limitów ustalonych przez kierownictwo zgodnie z apetytem na ryzyko.

Ryzyko niefinansowe

Aby zapewnić właściwy proces zarządzania ryzykiem niefinansowym, który odzwierciedla także poziomy tolerancji na ryzyko, ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone monitoruje pełne wdrożenie polityk ryzyka, minimalnych standardów i wytycznych w ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone. Jednostki organizacyjne muszą udowodnić, że podjęto odpowiednie kroki w celu kontroli ryzyka operacyjnego oraz ryzyka braku zgodności z przepisami. Do pomiaru jakości kontroli wewnętrznej w jednostkach organizacyjnych ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone stosuje karty scoringowe. Tego typu ocena oparta jest na możliwości potwierdzenia wprowadzenia w poszczególnych jednostkach organizacyjnych wymaganych i efektywnych procesów zarządzania ryzykiem.

Raport na temat ryzyka niefinansowego

Raport na temat ryzyka niefinansowego opracowywany jest raz na kwartał, omawiany na posiedzeniu Rady Nadzorczej, Komitetu Wykonawczego AIH oraz organów zarządzających ING Ubezpieczenia. Raport ten dostarcza kierownictwu na wszystkich szczeblach organizacji informacje na temat kluczowych rodzajów ryzyka operacyjnego, ryzyka braku zgodności z przepisami i ryzyka prawnego. Raport na temat ryzyka niefinansowego oparty jest na ustalonej tolerancji ryzyka w jednostce organizacyjnej oraz w jasny sposób opisuje ryzyko i reakcje umożliwiające kierownictwu ustalenie priorytetów dotyczących ryzyka operacyjnego, ryzyka braku zgodności z przepisami i ryzyka prawnego oraz zarządzanie tego typu ryzykiem.

Testy warunków skrajnych

ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone uzupełnia regularny proces sprawozdawczy dotyczący ryzyka finansowego i niefinansowego (doraźnymi) testami warunków skrajnych. Testy warunków skrajnych pozwalają zbadać wpływ wyjątkowych, ale możliwych scenariuszy na pozycję kapitałową ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone. Testy warunków skrajnych mogą być inicjowane wewnętrznie lub przez strony zewnętrzne.

OPIS RODZAJÓW RYZYKA

ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone mierzy następujące podstawowe rodzaje ryzyka związanego z ryzykiem działalności:

- Ryzyko ubezpieczeniowe – takie ryzyko, jak umieralność i zachorowalność związana z roszczeniami wynikającymi z polis ubezpieczeniowych wydanych/ubezpieczanych przez ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone, w szczególności ryzyko, że poziomy składek i rezerw nie będą wystarczające, by zaspokoić roszczenia ubezpieczeniowe.
- Ryzyko rynkowe – ryzyko potencjalnych strat wynikających z niekorzystnych ruchów zmiennych rynkowych. Ryzyko rynkowe obejmuje ryzyko stóp procentowych, ryzyko kapitału, ryzyko nieruchomości, domniemanej zmienności, spreadu kredytowego oraz ryzyko wymiany walutowej.
- Ryzyko kredytowe – ryzyko potencjalnych strat wynikających z naruszenia umów kredytowych przez dłużników (w tym emitentów obligacji) lub kontrahentów ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone.
- Ryzyko działalności – ekspozycja na utratę wartości w wyniku wahan wolumenów, marż i kosztów, a także ryzyko wynikające z zachowania klienta. Tego typu wahania mogą być spowodowane czynnikami wewnętrznymi, sektorowymi lub ogólnorynkowymi. Tego typu ryzyko jest nieodłącznie związane ze strategicznymi decyzjami oraz wewnętrzną skutecznością i jako ryzyko strategiczne stanowi element ryzyka działalności.
- Ryzyko płynności – ryzyko, że ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone lub jeden z jej podmiotów zależnych nie będzie w stanie wypełnić swoich zobowiązań finansowych w terminie i po rozsądnych kosztach. Ryzyko płynności może ulec materializacji zarówno w pozycjach transakcyjnych jak i pozatransakcyjnych.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Ubezpieczenia US

- Ryzyko operacyjne – ryzyko bezpośrednich lub pośrednich strat wynikających z niewłaściwych lub nieudanych procesów wewnętrznych, działania ludzi i systemów albo zdarzeń wewnętrznych. Ryzyko to obejmuje ryzyko utraty reputacji oraz ryzyko prawne.
- Ryzyko braku zgodności z przepisami – ryzyko zaburzenia prawości ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone w wyniku nieprzestrzegania (lub domniemanego nieprzestrzegania) właściwych ustaw, przepisów, regulacji, wewnętrznych polityk, procedur i standardów etycznych.

RYZIKO UBEZPIECZENIOWE

Ryzyko ubezpieczeniowe obejmuje ryzyko aktuarialne i ryzyko gwarancji, takie jak ryzyko umieralności, ryzyko długości życia, ryzyko zachorowalności itp., które wynika z wyceny i akceptacji umów ubezpieczeniowych.

Poniższa tabela prezentuje główne kategorie ryzyka ubezpieczeniowego w ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone. Poziomy wrażliwości zysków zgodnych z IFRS ustalane są na podstawie scenariusza zmian przy 90% poziomie ufności.

	Opis	Kluczowe czynniki
Umieralność	Ryzyko umieralności można dalej podzielić dwa elementy: - Dodatnie ryzyko umieralności, gdy umiera więcej ubezpieczonych niż oczekiwano, co prowadzi do mniejszej liczby roszczeń niż oczekiwano. - Ujemne ryzyko umieralności ma miejsce, gdy ubezpieczone osoby żyją dłużej niż oczekiwano, co prowadzi do większej liczby roszczeń niż oczekiwano (umiarkowane zmiany nie są istotne dla rachunku zysków i strat).	Największą wrażliwość zysków na dodatnie ryzyko umieralności notuje się w przypadku detalicznych ubezpieczeń na życie.
Zachorowalność	Ubezpieczenia na wypadek chorób lub ubezpieczenia zdrowotne obejmują ubezpieczenie zabezpieczające straty lub gwarantujące zwrot strat (np. utraty dochodów) z powodu choroby lub niepełnosprawności albo wydatków związanych z leczeniem medycznym w wyniku choroby lub niepełnosprawności. Ryzyko zachorowalności to ryzyko występowania różnych rozmiarów, różnej częstotliwości i różnych terminów wypłaty przyszłych roszczeń, ryzyko składania zaległych roszczeń, a także ryzyko wydatków związanych z likwidacją roszczeń z tytułu produktów ubezpieczeń zdrowotnych w pozostałym okresie umowy.	Wrażliwość zysków na ryzyko zachorowalności (np. choroby, niepełnosprawność, śmierć w wyniku nieszczęśliwego wypadku, rekompensaty dla pracowników, ubezpieczenia medyczne) dotyczy działalności związanej ze świadczeniami pracowniczymi.

Wrażliwość

Poziomy wrażliwości dotyczące umieralności i zachorowalności oblicza się w ujęciu zdywersyfikowanym przy 10%, zakładając normalny rozkład prawdopodobieństwa wyników oraz określony scenariusz umieralności/ zachorowalności do kalibracji rozkładu. Na wrażliwość poziomu umieralności największy wpływ ma detaliczna działalność z zakresu ubezpieczeń na życie. Z kolei zachorowalność dotyczy dużej części działalności z zakresu świadczeń pracowniczych.

Wrażliwość zysków IFRS na ryzyko ubezpieczeniowe

	US bez CB-VA		CB-VA	
	2011	2010	2011	2010
Umieralność	-19	-16	-7	-3
Zachorowalność	-49	-48	0	0

Łagodzenie ryzyka

Z zasady ryzyka ubezpieczeniowego nie można (łatwo) zabezpieczyć bezpośrednio poprzez rynki finansowe i jest ono częściowo łagodzone poprzez dywersyfikację w dużych portfelach. Ryzykiem ubezpieczeniowym zarządza się na poziomie umów, stosując polisy gwarancyjne, wymagania dotyczące wzorów produktów, procesy niezależnego zatwierdzania produktów, a także ograniczenia co do ryzyka związane z uzgodnionymi z klientem warunkami polisy ubezpieczeniowej.

Ryzykiem, którego nie złagodzone poprzez dywersyfikację, zarządza się przy użyciu limitów koncentracji i zaangażowania, a także poprzez reasekurację i/lub sekurytyzację:

- Limity tolerancji dla ryzyka ubezpieczeniowego wynikającego z ubezpieczeń na życie ustala się dla okresu życia ubezpieczonego i istotnych zdarzeń wpływających na umieralność i zachorowalność wielu osób, takich jak pandemie;
- Aby zarządzać poziomami tolerancji zgodnie z polityką reasekuracji ryzyka kredytowego ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone stosuje reasekurację;
- Katastrofalne straty wynikające z takich zdarzeń, jak terroryzm, nie podlegają ubezpieczeniu. By złagodzić tego typu ryzyko, ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone uczestniczy w funduszach sektorowych w różnych krajach.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Ubezpieczenia US

RYZYO DZIAŁALNOŚCI

W przypadku ubezpieczeń ryzyko działalności to zasadniczo ryzyko, jakie jest przyjmowane w wyniku decyzji o prowadzeniu działalności ubezpieczeniowej. W praktyce ryzyko to można zdefiniować jako ekspozycję na możliwość różnic pomiędzy doświadczeniami a oczekiwaniami co do wydatków, prowadzenia działalności (utrzymywania/odnawiania umów), ponownej oceny przyszłych składek itp. Zasady obliczania kapitału na ryzyko działalności określono w metodologii dotyczącej kapitału regulacyjnego wydanej przez NAIC. ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone ustala docelowy poziom kapitału w wysokości 425% ustalonego przez NAIC poziomu działalności spółki.

RYZYO RYNKOWE

Spółka ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone jest narażona na ryzyko rynkowe w zakresie niekorzystnego oddziaływania wartości rynkowej nadwyżek w wyniku zmian na rynkach rynkowych. Zmiany cen na rynkach finansowych wpływają na wartość rynkową portfela aktywów bieżących oraz zabezpieczające instrumenty pochodne ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone bezpośrednio oraz poprzez obliczoną wartość rynkową zobowiązań ubezpieczeniowych.

Przedstawione w poniższej tabeli poziomy wrażliwości obliczono na szczeblu jednostek organizacyjnych dla podmiotów ubezpieczeniowych posiadających siedzibę w Stanach Zjednoczonych. Oparto je na umiarkowanych i prostych do wyjaśnienia zmianach w stosunku do podstawowych czynników ryzyka. Uwzględniono następujące czynniki ryzyka:

	Opis	Kluczowe czynniki ryzyka
Stopy procentowe	- Wpływ na aktywa i pasywa w wyniku zmian stóp procentowych - Mierzone wpływem 1% zmiany w górę i w dół równoległe do przesunięcia krzywej Ministerstwa Skarbu USA	Wrażliwość różnych gwarancji (np. gwarancji minimalnych stóp procentowych i gwarantowanych świadczeń na życie). CB-VA i GMIR produktów ubezpieczeniowych
Kapitał własny	- Wpływ spadku cen kapitału na bezpośrednie zaangażowanie kapitałowe oraz utratę dochodów z opłat zmiennych i opłat powiązanych z kapitałem - Mierzone wpływem 25% spadku cen kapitału	Odrębna działalność indeksowana kapitałem oraz bezpośrednie ekspozycje kapitałowe
Ryzyko kredytowe (Ryzyko zaległości i ryzyko spreadów)	- Wpływ, jaki ryzyko zaległości kredytowych może mieć na poziomy zagrożonych kredytów w scenariuszu „1 na 10” (stosując „1 na 10” roczne stopy z tytułu opóźnień według kategorii ratingowych w powiązaniu założeniami „poziomu strat w przypadku naruszenia” w warunkach skrajnych), powiększony o wpływ, jaki „1 na 10” wzrost spreadów kredytowych może mieć na uprzednio zagrożone aktywa (ryzyko ponownego odpisu) oraz na transakcje CDS księgowane według wartości bilansowej	Ogólna działalność
Domniemana zmienność (kapitału i stóp procentowych)	- Wpływ strat na aktywa i pasywa w wyniku zmian cen opcji rynkowych - Dla stóp procentowych – mierzone wpływem względnego wzrostu domniemanej zmienności opcji swapowych o 30% - Dla kapitału – mierzone wpływem względnego wzrostu domniemanej zmienności opartej na okresie trwania - 80% dla okresu poniżej 1 roku, do 30% dla okresów od 1 do 3 lat, do 20% dla okresów od 3 do 7 lat i do 10% dla okresów wynoszących 7 i więcej lat	Nieodłączne gwarancje działalności oraz instrumenty pochodne stosowane do zabezpieczenia ekspozycji kapitałowych
Wymiana walutowa	- Wpływ strat związanych ze zmianami dotyczącymi nieruchomości - Mierzone najgorszym wpływem 10% zmiany dla każdej waluty	Ryzyko przeliczeniowe nadwyżki wartości rynkowej przedsiębiorstw niestosujących USD
Nieruchomości	- Wpływ strat związanych ze zmianami dotyczącymi nieruchomości - Mierzone wpływem spadku cen wszystkich nieruchomości o 15%	

Wrażliwość

Skrajne zdarzenia opisano powyżej. Wrażliwość zysków ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone uzależniona jest przede wszystkim od ryzyka kredytowego, ryzyka kapitału i ryzyka stóp procentowych.

ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone nie notuje znaczącej wrażliwości zysków na kursy walutowe, ponieważ stosuje walutę lokalną i tym samym waluta sprawozdawcza Grupy nie uwzględnia ryzyka przeliczeniowego. Zyski Spółki nie są w istotny sposób narażone na ryzyko wahań walut innych niż USD. Z kolei Grupa ING może notować ryzyko przeliczeniowe wynikające z przeliczenia działalności realizowanej w USD na EUR.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Ubezpieczenia US

Wrażliwość zysków ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone przedstawiono w poniższych tabelach. Biorąc pod uwagę dywersyfikację czynników ryzyka, w kontekście analizy wrażliwości rynkowej i pozarynkowej ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone (z wykluczeniem CBVA) jest narażona na spadek oczekiwanych zysków IFRS o 1,0 mld EUR. Zmiany odnotowane w latach 2010 i 2011 są wynikiem wielu czynników, w tym:

- Obniżenia stóp procentowych, co spowodowało ekspozycję na dalsze spadki stóp w wyniku gwarancji produktowych;
- Programy hedgingowe, w tym różne działania podejmowane w celu obniżenia ryzyka malejących stóp;
- Obroty z portfela aktywów;
- Uwzględnienie średniej rewersji w obliczeniach DAC przez Służby Emerytalne.

Wrażliwość zysków IFRS na ryzyko rynkowe ^{(1) (2)}

US bez CB-VA		
	2011	2010
Wzrost stóp procentowych	72	13
Spadek stóp procentowych	-146	-34
Kapitał własny	-293	-374
Kredyty – zaległości	-355	-513
Kredyty – spread	-188	-269

⁽¹⁾ Wrażliwość na domniemaną zmienność, zmiany kursowe i zmiany cen nieruchomości nie miała istotnego znaczenia.

⁽²⁾ Poziomy wrażliwości oblicza się na szczeblu jednostek organizacyjnych.

Szacunkowa bezpośrednia wrażliwość zysków CBVA na 31 grudnia 2011 (mIn EUR)			Bezpośrednia zmiana na rynku kapitałowym			
	-25%	-15%	-5%	+5%	+15%	+25%
Wrażliwość zysków przed uwzględnieniem wpływu polityki RAT	750	500	100	-250	-600	-900
Wpływ polityki RAT (RAT50)	-950	-600	-200	0	0	0
Całkowita szacunkowa wrażliwość zysków po zmianach	-200	-100	-100	-250	-600	-900
Poprawa adekwatności RAT 50	-	-	-	200	600	950

Ze względu na brak nadwyżkowej adekwatności rezerw, wyniki CBVA mogą zmieniać się w zależności od scenariuszy ekonomicznych. Tego typu zmienność przedstawiono w powyższej tabeli, która prezentuje szacunkowe poziomy wrażliwości zysków IFRS na bezpośrednie zmiany na rynkach kapitałowych. Na przykład na 31 grudnia 2011 r. oszacowano, że jeżeli rynki kapitałowe wzrosną o 25%, CBVA będzie narażona na bezpośredni spadek zysków IFRS o 0,9 mld EUR oraz wzrost adekwatności rezerw przy 50% poziomie ufności o 0,95 mld EUR. Tego typu bezpośredniej wrażliwości nie można porównać wprost z przedstawionymi w poprzedniej tabeli 12-miesięcznymi poziomami wrażliwości.

Ekspozycja na zaległości kredytowe dotyczy ogólnych dłużnych papierów wartościowych. Na wrażliwość zysków duży wpływ ma ekspozycja na papiery wartościowe zabezpieczone aktywami (ABS) oraz papiery wartościowe zabezpieczone hipotekami (RMBS).

Łagodzenie ryzyka

ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone zarządza swoją ekspozycją na ryzyko, stosując umowne mechanizmy korekty, takie jak zmiana kredytowanych stawek, warunki umowy dotyczące nowej działalności, korekta struktury kapitału zgodnie z ograniczeniami regulacyjnym oraz, w stosownym przypadku, zabezpieczenie różnych form zaangażowania.

Nieruchomości

ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone notuje niewielkie zaangażowanie w bezpośrednie nieruchomości, w tym przede wszystkim nieruchomości mieszkaniowo-biurowe oraz nieruchomości zajęte w ramach niespłacanych kredytów.

Ekspozycja nieruchomości

	2011	2010
Ogółem	125	121

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Ubezpieczenia US

RYZIKO KREDYTOWE

Zaangażowanie kredytowe ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone wynika z inwestowania składki ubezpieczeniowych w aktywa związane z ryzykiem kredytowym, głównie w formie niezabezpieczonych inwestycji w obligacje, inwestycji w prywatne lokaty oraz hipoteki korporacyjne, a także w strukturyzowane produkty finansowe. Ponadto ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone jest narażone na ryzyko kontrahenta kredytowego wynikające z transakcji na instrumentach pochodnych, transakcji sprzedaży/wykupu, kredytów/pożyczek na zakup papierów wartościowych, a także umów reasekuracyjnych.

Celem ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone jest utrzymanie właściwie zdywersyfikowanego portfela kredytowego o niskim ryzyku, który spełnia lub przekracza rynkowe zwroty referencyjne. ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone stosuje politykę utrzymania wysokiej jakości portfela inwestycyjnego, unikając jednocześnie dużych koncentracji ryzyka oraz kładąc nacisk na zarządzanie całkowitym zaangażowaniem oraz ryzykiem koncentracji przy użyciu limitów ryzyka na poziomie portfela i limitów koncentracji dla poszczególnych kredytobiorców i określonych grup kredytobiorców. Ryzyko kredytowe kontrahenta łagodzi się poprzez zawieranie transakcji jedynie ze stronami, które spełniają minimalne standardy dotyczące jakości kredytowej, a także poprzez wymaganie zabezpieczenia dla większych kwot kredytów.

Poniższa tabela prezentuje główne kategorie ryzyka kredytowego w ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone.

	Opis	Kluczowe czynniki
Ryzyko emitenta lub ryzyko inwestycyjne	- Ryzyko związane z wpływem zaległości kredytowych lub migracji ratingu powiększone o ryzyko, jakie zmiana ogólnego spreadu kredytowego może mieć na wartość rynkową takich instrumentów - Mierzone według pierwotnego kosztu (ceny zakupu) pomniejszonego o wcześniejsze spłaty lub umorzenia, z wykluczeniem naliczonych i niezapłaconych odsetek lub konsekwencji ewentualnych odpisów aktualizacyjnych.	Inwestycje w państwowe obligacje, krótkoterminowe papiery dłużne, transakcje sekurytyzacyjne oraz inne papiery wartościowe w obiegu giełdowym
Ryzyko kredytowania	- Ryzyko związane z pewnymi nie płynnymi inwestycjami spółki ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone - Mierzone według pierwotnego kosztu (ceny zakupu) pomniejszonego o wcześniejsze spłaty lub umorzenia, z wykluczeniem naliczonych i niezapłaconych odsetek lub konsekwencji ewentualnych odpisów aktualizacyjnych.	Obligacje prywatne oraz komercyjne kredyty hipoteczne w Stanach Zjednoczonych.
Ryzyko przedrozliczeniowe	- Ryzyko naruszenia warunków transakcji przez kontrahenta przed rozliczeniem oraz konieczności zastąpienia umowy przez ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone transakcją z inną stroną według aktualnie obowiązującej (prawdopodobnie niekorzystnej) ceny rynkowej. - Mierzone według wartości zastąpienia (rynkowej) powiększonej o potencjalną przyszłą koncepcję zmienności, przy 3-7-letnim historycznym horyzoncie czasowym oraz 97,5% poziomie ufności (odchylenie standardowe 1,96).	Opcje, swapy i transakcje finansowania papierów wartościowych stosowane w celach hedgingowych

Profil ryzyka

Klasy ryzyka

W wyniku obniżenia ratingu amerykańskiego rządu w sierpniu 2011 r. przez agencję S&P zaangażowanie w aktywa oceniane na AAA spadło do 16,5%. Spowodowało to znaczny „napływ” w kategorii AA, który zrównoważyły jednak towarzystwa ubezpieczeniowe, w których ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone posiada (zabezpieczone) ryzyko kontrahenta reasekuracyjnego, których ocenę obniżono z AA na A. Kategoria 17-22 obejmuje głównie nieocenione ekspozycje. Zaangażowanie w aktywa faktycznie ocenione na CCC lub niżej nie przekracza 3% portfela.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Ubezpieczenia US

Klasy ryzyka: portfel ING Ubezpieczenia Eurazja, jako % zaległości ogółem ⁽¹⁾

		ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone	
		2011	2010
1	(AAA)	16.5%	22.3%
2-4	(AA)	13.7%	13.9%
5-7	(A)	25.3%	23.4%
8-10	(BBB)	24.0%	21.3%
11-13	(BB)	3.8%	4.0%
14-16	(B)	3.9%	4.5%
17-22	(CCC, nieocenione i problematyczne)	12.8%	10.6%
		100%	100%

⁽¹⁾ Na podstawie pomiaru ryzyka kredytowego związanego z kredytowaniem, wcześniejszymi rozliczeniami, działalnością na rynku pieniężnym oraz działalnością inwestycyjną. Ratingi odzwierciedlają prawdopodobieństwo naruszeń i nie biorą pod uwagę zabezpieczeń. Ratingi dotyczą ostatecznego podmiotu macierzystego.

Koncentracja ryzyka według sektorów jest bardzo podobna do tej z zeszłego roku, a największy spadek (o 2,9%) zanotowano w przypadku pozabankowych instytucji finansowych. Należy zauważyć, że kategoria ta obejmuje przede wszystkim podmioty specjalnego przeznaczenia, które emitują takie papiery wartościowe, jak RMBS, ABS i CMBS.

Koncentracja ryzyka: portfel ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone, według sektorów gospodarczych ⁽¹⁾

		ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone	
		2011	2010
Pozabankowe instytucje finansowe		38.6%	41.5%
Nieruchomości		8.5%	7.9%
Rządy centralne		8.2%	8.4%
Zasoby naturalne		6.9%	5.5%
Zakłady użyteczności publicznej		6.0%	5.2%
Banki komercyjne		4.4%	3.4%
Żywność, napoje, higiena osobista		3.6%	3.2%
Substancje chemiczne, zdrowie i produkty farmaceutyczne		3.1%	3.0%
Osoby fizyczne		2.2%	2.3%
Telekomunikacja		2.2%	2.1%
Sektory ogólne		2.1%	1.6%
Inne		14.2%	15.9%
		100%	100%

⁽¹⁾ Pozycja "Inne" uwzględnia sektory gospodarcze poniżej 2%.

ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone w znacznej mierze inwestycje w instrumenty finansowe emitowane w Stanach Zjednoczonych zgodnie z wymogami przepisów. Obligacje oraz prywatne lokaty wydawane przez korporacje zachodnioeuropejskie stanowią większość pozaamerykańskiego zaangażowania spółki. Spadek zaangażowania w Holandii jest częściowo związany z obniżeniem zaangażowania wobec państwa holenderskiego.

Największe ekspozycje gospodarcze: portfel ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone według obszarów gospodarczych ⁽¹⁾

		ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone	
		2011	2010
Stany Zjednoczone		77.4%	77.7%
Holandia		5.7%	8.2%
Reszta Europy		9.3%	6.8%
Reszta Ameryki Północnej i Południowej		4.4%	4.2%
Azja/kraje basenu Oceanu Spokojnego		3.0%	3.0%
Reszta świata		0.2%	0.1%
Ogółem		100%	100%

⁽¹⁾ Kraj oznacza kraj siedziby/zamieszkania dłużnika.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Ubezpieczenia US

Kredyty na zakup papierów wartościowych

W ramach działalności związanej z finansowaniem zakupu papierów wartościowych podmioty ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone aktywnie przystępują do umów sprzedaży i wykupu przeznaczonych do obrotu papierów wartościowych. Tego typu transakcje mogą przybierać wiele form prawnych, z których najczęściej stosowane to umowy repo i reverse repo, umowy buy/sellback i sell/buyback oraz umowy pożyczki/kredytu na zakup papierów wartościowych. Kwota przeznaczonych do obrotu papierów wartościowych, jakie spółka ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone posiadała jako zabezpieczenie w ramach tego typu umów, wyniosła 0,8 mld EUR w 2011 r. i 2 mld EUR w 2010 r. Zmiana była spowodowana głównie spadkiem wartości umów repo oraz wyłączeniem programu kredytów na zakup papierów wartościowych Cash Release. Powyższe kwoty nie uwzględniają etapu gotówkowego odpowiednich transakcji ani zastawów na papierach wartościowych wynikających z umów trójstronnych (ponieważ zastawy nie są ustanawiane bezpośrednio na rzecz ani nie należą do ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone). Zgodnie z ogólną zasadą przeznaczone do obrotu papiery wartościowe, które otrzymano w ramach powyższych transakcji, kwalifikują się do odsprzedaży lub zastawienia w ramach innych (podobnych) transakcji. W takiej sytuacji spółka ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone jest zobowiązana zwrócić równorzędne papiery wartościowe.

Łagodzenie ryzyka

Ryzyko kredytowe w portfelu ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone jest częściowo łagodzone dzięki utrzymanemu zabezpieczeniu.

- Całkowity blok hipotek podmiotów gospodarczych (6,7 mld EUR) zabezpieczają hipoteki na nieruchomościach. Średni ważony kredyt na 31 grudnia 2011 r. stanowił 55% (ostatniej) wartości portfela.
- 10 mld EUR z tytułu portfela prywatnych lokat częściowo zabezpieczają aktywa zastawione na rzecz konsorcjum wierzycieli.
- 1,7 mld EUR z tytułu portfela kredytów na zakup polis w pełni zabezpiecza wartość pieniężną tego typu polis ubezpieczeniowych.
- Ekspozycję brutto na ryzyko kontrahenta wobec towarzystw reasekuracyjnych (5,8 mld EUR na 31 grudnia 2011 r.) w znacznej mierze zabezpieczają powierzone spółce aktywa (4,0 mld EUR), akredytywy (1,8 mld EUR) lub zatrzymane środki (1,1 mld EUR). Należy jednak zauważyć, że dla niektórych ekspozycji utworzono zbyt wysokie zabezpieczenia oraz że niezabezpieczone ekspozycje na ryzyko kontrahentów reasekuracyjnych wynoszą w sumie 1,7 mld EUR.
- Ekspozycje wobec instytucji finansowych związane z transakcjami na pozagiełdowych instrumentach pochodnych zostały w znacznej mierze zabezpieczone zgodnie z umowami ramowymi ISDA uzupełnionymi o umowy zabezpieczeń, jakie podpisano z takimi firmami. Na 31 grudnia 2011 r. spółka ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone posiadała zabezpieczenia netto w wysokości 0,35 mld EUR dla wartości rynkowej ekspozycji wynoszącej 0,5 mld EUR.

Oczywiście zabezpieczono także ekspozycje związane z kredytowaniem zakupu papierów wartościowych, transakcjami reverse repo oraz instrumentami będącymi przedmiotem obrotu giełdowego.

Zagrożone kredyty

ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone nie posiada istotnych zaległości ani zagrożonych kredytów. Jedynym typem inwestycji mieszczących się w tej kategorii są kredyty hipoteczne przedsiębiorstw. W przypadku braku spłaty kredytu, z reguły spółka likwiduje zabezpieczenie lub sprzedaje kredyt.

Kredyty zagrożone i rezerwy

ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone posiada głównie inwestycje w obligacje. Kwota zagrożonych kredytów w tym portfelu jest bardzo niska i ogranicza się do kredytów hipotecznych przedsiębiorstw.

RYZYO PŁYNNOŚCI

Ryzyko płynności to ryzyko, że spółka nie będzie w stanie uregulować swoich zobowiązań finansowych w terminie i po rozsądnych kosztach. Ryzyko płynności może ulec materializacji zarówno w pozycjach transakcyjnych jak i pozatransakcyjnych. Podobnie jak w przypadku innego rodzaju ryzyka rynkowego, ryzyko płynności nadzoruje Komitet ds. Ryzyka. W zmiennych warunkach rynkowych w 2011 r. ryzyko finansowania i ryzyko płynności stanowią istotny temat posiedzeń kierownictwa wyższego szczebla i Komitetu ds. Ryzyka, który wymaga stałego monitoringu i zarządzania. Ściśle monitorowane są także zmiany na rynkach zewnętrznych, zmiany regulacyjne i wewnętrzne zmiany finansowe. Aby zapewnić dodatkowe informacje zarządcze, spółka przeprowadza między innymi regularne testy w warunkach skrajnych oraz pomiary wskaźników wczesnego ostrzegania.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Ubezpieczenia US

ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone wyróżnia dwa poziomy procesy zarządzania płynnością. W procesie zarządzania płynnością krótkoterminową lub środkami pieniężnymi ustalane są codzienne wymagania dotyczące środków pieniężnych w normalnie oczekiwanych lub prawdopodobnych warunkach działania. W procesie zarządzania płynnością długoterminową analizuje się różne oczekiwane i niekorzystne warunki działalności, które mogą powodować utratę możliwości zrealizowania bieżących wartości rynkowych aktywów. Aktywa można jedynie sprzedać po dodatkowo obniżonej cenie po prostu w przypadku braku płynności. Zarządzając płynnością w warunkach skrajnych, spółka sprawdza możliwości reagowania w potencjalnej sytuacji kryzysowej. Codzienne i nieustające zarządzanie środkami pieniężnymi pozwala aktywnie reagować na potencjalne problemy z płynnością na zagrożonych rynkach. Ryzyko płynności mierzy się przy użyciu kilku parametrów, z uwzględnieniem wskaźników i analizy scenariuszy przepływów pieniężnych w sytuacji bazowej oraz w warunkach skrajnych.

RYZIKO OPERACYJNE

Ryzyko operacyjne definiowane jest jako ryzyko bezpośredniej lub pośredniej straty wynikającej z niewłaściwych lub nieudanych procesów wewnętrznych, działania ludzi i systemów albo zdarzeń zewnętrznych. Ryzyko to obejmuje ryzyko utraty reputacji oraz ryzyko prawne, nie uwzględnia jednak ryzyka strategicznego. Ryzyko operacyjne obejmuje także ryzyko informatyczne.

W przypadku ryzyka operacyjnego spółka ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone przestrzega wytycznych Grupy ING dotyczących procesu ustalania, oceny, łagodzenia, monitorowania i prezentowania ryzyka operacyjnego. Wytyczne ING oparte są częściowo na modelu zarządzania ryzykiem przedsiębiorstw opracowanym przez COSO (Committee of Sponsoring Organisations of the Treadway Commission).

W celu corocznej oceny nieodłącznego poziomu ryzyka operacyjnego w każdej jednostce, w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym stosuje się kartę scoringową opracowaną przez Departament Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym ING. Polityka spółki uwzględnia zasady i minimalne standardy regulujące powyższym procesem. W 2011 r. jednostki ds. ryzyka operacyjnego rozpoczęły wdrażanie polityki ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone, przygotowując się do przyjęcia roli samodzielnej organizacji giełdowej.

Apetyt na ryzyko definiowany jest jako poziom ryzyka, jaki kierownictwo jest gotowe tolerować. Apetyt na ryzyko operacyjne ustala Grupa ING w formie ogólnego opisu ryzyka. Komitety ds. ryzyka operacyjnego zapewniają łagodzenie ryzyka, które nie mieści się w ustalonym apetycie na ryzyko, przez odpowiedzialnych szefów poszczególnych obszarów. Spółka monitoruje zdarzenia i ryzyko operacyjne, które są następnie raz na kwartał prezentowane Zarządowi w raporcie poświęconym ryzyku niefinansowemu.

Cała organizacja przeprowadza na bieżąco zintegrowane oceny ryzyka. W przypadku ryzyka wykraczającego poza apetyt na ryzyko podejmuje się działania łagodzące. Status działań łagodzących podlega formalnej weryfikacji.

Aby zapewnić niezależność jednostek ds. ryzyka operacyjnego oraz bezstronność i obiektywność dyrektorów ds. ryzyka operacyjnego, którzy doradzają kierownictwu w sprawie ryzyka operacyjnego, wprowadzono podwójny system zależności, tj. bezpośrednio wobec Głównego Dyrektora ds. Ryzyka ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone oraz funkcjonalnie wobec wyższego szczebla Dyrektora ds. Ryzyka Operacyjnego. Szef jednostki ds. ryzyka operacyjnego ostatecznie podlega Głównemu Dyrektorowi ds. Ryzyka ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone.

RYZIKO BRAKU ZGODNOŚCI Z PRZEPISAMI W ING UBEZPIECZENIA STANY ZJEDNOCZONE

Program zapewnienia zgodności z przepisami oraz jednostki go realizujące w ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone wprowadzono zgodnie z regulaminem i strukturą zarządzania ryzykiem braku zgodności z przepisami Grupy ING, a także powiązanymi procesami opisanymi w innych częściach niniejszego raportu.

Zakres jednostki ds. zapewnienia zgodności z przepisami

Jednostka ds. zapewnienia zgodności z przepisami w ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone zajmuje się przede wszystkim zarządzaniem ryzykiem wynikającym z ustaw, przepisów i standardów, mających szczególne zastosowanie do sektora usług finansowych. Jednostka ds. zapewnienia zgodności z przepisami aktywnie kształci i wspiera obszary biznesowe w procesie zarządzania ryzykiem braku zgodności z przepisami, z uwzględnieniem procedury prania brudnych pieniędzy, zapobiegania finansowaniu terroryzmu, konfliktów interesów, praktyk sprzedaży ubezpieczeń i produktów ubezpieczeniowych, postępowania przy zawieraniu transakcji oraz ochrony interesów klientów.

Jednostka ds. zapewnienia zgodności z przepisami

W ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone jednostką ds. zapewnienia zgodności z przepisami jest niezależny departament ds. zarządzania ryzykiem i kontroli ryzyka. Dyrektor tego departamentu w ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone podlega bezpośrednio Dyrektorowi Departamentu Prawnego ING Ubezpieczenia Stany, który jest członkiem Komitetu Wykonawczego ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone. Dyrektor ds. Zapewnienia Zgodności z Przepisami w ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone funkcjonalnie podlega Głównemu Dyrektorowi ds. Zapewnienia Zgodności z Przepisami Grupy ING.

Struktura zarządzania ryzykiem braku zgodności z przepisami

Spółka ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone przestrzega wytycznych Grupy ING dotyczących zapewnienia zgodności z przepisami, które obejmują trzy kluczowe elementy – zarządzanie ryzykiem braku zgodności z przepisami, element doradczy oraz kartę scoringową. Jednostka ds. zapewnienia zgodności z przepisami w ING In Ubezpieczenia Stany Zjednoczone regularnie ustala, ocenia, łagodzi, monitoruje i prezentuje ryzyko braku zgodności z przepisami, a także współpracuje z Departamentem Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym przy realizacji corocznego procesu wyceny, oceny realizacji elementów programu zapewnienia zgodności z przepisami w każdym obszarze działalności i w całym przedsiębiorstwie.

Spółka ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone stosuje także procedurę demaskacyjną, która zachęca pracowników do informowania o znanych im lub podejrzanym naruszeniach przepisów zewnętrznych lub polityk wewnętrznych albo zasad firmowych bez obawy o odwet oraz utrzymuje krajową „gorącą linię” obsługiwaną przez niezależny podmiot, na którą wszyscy pracownicy mogą zgłaszać, także anonimowo, wszelkie podejrzenia dotyczące niewłaściwego zachowania.

Główne zmiany dotyczące zapewnienia zgodności z przepisami w 2011 r.

- **Polityki i procedury:** Jednostka ds. zapewnienia zgodności z przepisami w ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone przeanalizowała i opracowała projekty aktualnego Kodeksu postępowania i Kodeksu etycznego wraz z nowymi lub odświeżonymi politykami zapewnienia zgodności z przepisami dostosowanymi do amerykańskich przepisów korporacyjnych i regulacyjnych. Tego typu polityki i procedury zostaną wprowadzone w życie w 2012 r.
- **Usprawnienia technologiczne:** Jednostka ds. zapewnienia zgodności z przepisami w ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone usprawniła technologię i narzędzia, aby poprawić proces zarządzania ryzykiem braku zgodności z przepisami w obszarze prania brudnych pieniędzy, sprawozdań na temat pozycji oraz transakcji osobistych.
- **Działalność na rzecz przedsiębiorstw:** Jednostka ds. zapewnienia zgodności z przepisami w ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone usprawniła swoją organizację, kładąc większy nacisk na spójne ogólnofirmowe procesy zapewnienia zgodności z przepisami i dedykowane zespoły wspierające krytyczne funkcje we wszystkich obszarach działalności, z uwzględnieniem analizy reklam, rozstrzygania reklamacji klientów, inspekcji w oddziałach oraz szkoleń z zakresu zapewnienia zgodności z przepisami. Jednostka ds. zapewnienia zgodności z przepisami zintegrowała także swój zespół i swoje procesy wspierające wszystkich brokerów hurtowych ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone w obszarze emerytalnym, ubezpieczeniowym i annuitetowym, aby zapewnić efektywniejszą i bardziej konsekwentną kontrolę.
- **Przepisy ekstraterytorialne:** 1 lipca 2011 r. w życie weszła brytyjska ustawa antykorupcyjna, która ma zastosowanie do działalności ING na całym świecie. W związku z powyższym, aby zapewnić zgodność z tą ustawą wprowadzono odpowiednie zmiany w polityce reprezentacyjnej i antykorupcyjnej Grupy ING, a spółka ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone przyjęła i wprowadziła w życie zmienioną politykę Grupy, by usprawnić swoje istniejące polityki i procedury antykorupcyjne.
- **Szkolenia dla pracowników z zakresu zapewnienia zgodności z przepisami:** Poza dwoma docelowymi kursami poświęconymi polityce prywatności i procederowi prania brudnych pieniędzy dla wyznaczonych pracowników spółka zapewniła ustawiczne kształcenie oraz szkolenia z zakresu poprawy świadomości poprzez Centrum Szkoleniowe ING, oferując cztery niezbędne kursy z zakresu odpowiedzialności korporacyjnej dla wszystkich swoich pracowników.

KAPITAŁ REGULACYJNY

Dla celów oceny adekwatności kapitałowej regulowanych towarzystw ubezpieczeniowych ING Ubezpieczenia posiadających siedzibę w Stanach Zjednoczonych dostępny kapitał mierzy się zgodnie z amerykańskimi ustawowymi zasadami rachunkowymi, a wymagany kapitał zgodnie z amerykańską regulacyjną metodologią obliczania kapitału opartego na ryzyku (Risk Based Capital, RBC) ustaloną przez Krajowe Stowarzyszenie Komisarzy Ubezpieczeniowych National Association of Insurance Commissioners, NAIC). Powszechnie w Stanach Zjednoczonych siłę finansową ubezpieczyciela oraz możliwość wypełnienia obowiązków ubezpieczającego mierzy się pod względem kwoty ustawowego kapitału utrzymywanego w stosunku do kapitału opartego na ryzyku na poziomie działalności spółki, zdefiniowanego przez NAIC. Należy zauważyć, że poziom kapitału uznawany przez agencje ratingowe jako niezbędny, by utrzymać akceptowalny rating zdolności do regulowania roszczeń jest znacznie wyższy niż minimum regulacyjne ustalone na podstawie kapitału opartego na ryzyku, obliczonego na poziomie spółki. W związku z powyższym spółka ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone zarządza swoim dostępnym kapitałem przede wszystkim w odniesieniu do parametrów kapitału, które uzgodniono z modelami różnych agencji ratingowych.

Odpowiednie wymagania kapitałowe amerykańskich jednostek organizacyjnych ING obejmują wymagania dotyczące kapitału opartego na ryzyku dla działalności prowadzonej w Stanach Zjednoczonych wraz z dodatkowymi wymaganiami dla podmiotu zależnego z siedzibą na Kajmanach, tj. Security Life of Denver International (SLDI). Docelowo dla swojej działalności prowadzonej w Stanach Zjednoczonych ING zamierza osiągnąć wskaźnik RBC wynoszący 425%.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Ubezpieczenia US

Docelowe aktywa w ramach działalności związanej ze zmienną rentą (VA) w ramach SLDI oparto na Zasadzie aktuarialnej nr 43 (AG 43), tj. standardzie dotyczącym rezerw wydanym przez National Association of Insurance Commissioners. AG 43 określa rezerwy na podstawie standardowych scenariuszy gospodarczych wynikających z metodologii testowania scenariuszy zwanej Conditional Tail Expectation (CTE). Docelowe aktywa ING w Stanach Zjednoczonych, jakie spełniają, a nawet przekraczają wymóg CTE, stanowią 95% poziomu ufności.

Ponieważ nadal nie złożono dokumentów wymaganych przez organy nadzorujące, faktyczne cele nie są jeszcze znane, ale całkowitą docelową wartość dla Stanów Zjednoczonych szacuje się na 7,0 mld EUR.

Wrażliwość Kapitału Regulacyjnego

Aby uzyskać informacje na temat stopnia wrażliwości kwoty kapitału dostępnego powyżej kapitału regulacyjnego na wzrost lub spadek różnych czynników ryzyka rynkowego i ryzyka kredytowego w umiarkowanym scenariuszu warunków skrajnych, który odpowiada w przybliżeniu zdarzeniu „1 na 10”, spółka ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone oblicza poziomy wrażliwości kapitału regulacyjnego zgodnie z modelem kapitału opartego na ryzyku. Poziomy wrażliwości kapitału regulacyjnego oblicza się łącznie dla towarzystw ubezpieczeniowych z siedzibą w Stanach Zjednoczonych, z wykluczeniem wpływu wrażliwości na kapitał podmiotów z siedzibą poza Stanami Zjednoczonymi.

Przedstawione poziomy wrażliwości obliczono dla jednostek organizacyjnych i obejmują one towarzystwa ubezpieczeniowe z siedzibą w Stanach Zjednoczonych. Poziomy wrażliwości oparte są na umiarkowanej i prostej do wyjaśnienia zmianie podstawowych czynników ryzyka. W obliczeniach uwzględniono następujące czynniki ryzyka:

- Stopy procentowe;
- Kapitał własny;
- Kredyty (zaległości kredytowe i spread kredytowy);
- Domniemaną zmienność (kapitał własny i stopy procentowe);
- Wymianę walutową;
- Nieruchomości.

Tabela prezentująca model w części poświęconej ryzyku rynkowemu dla zagrożonych zysków ma również zastosowanie do scenariuszy zmian dotyczących wrażliwości kapitału regulacyjnego.

Łączną wrażliwość kapitału regulacyjnego oblicza się poprzez powiązanie łącznego wpływu różnych zdarzeń rynkowych w warunkach skrajnych, uwzględniając korelacje pomiędzy różnymi rodzajami ryzyka.

Wrażliwość

Poniższa tabela prezentuje wrażliwość ryzyka rynkowego przed dywersyfikacją. Warunki skrajne opisano w części poświęconej prezentacji modelu.

Wrażliwość Kapitału Regulacyjnego ^{(1) (2) (3)}				
	US bez CBVA		CBVA	
	2011	2010	2011	2010
Wzrost stóp procentowych	2	-132	24	-6
Spadek stóp procentowych	-50	49	-226	27
Kapitał własny	-149	-55	-17	-168
Kredyty - zaległości	-272	-366	-8	-12
Kredyty – migracja ratingów	-410	-355	-21	-20

⁽¹⁾ Poziomy wrażliwości na domniemaną zmienność, wahania walutowe i zmiany cen nieruchomości nie mają istotnego znaczenia.

⁽²⁾ Poziomy wrażliwości obliczono dla jednostek organizacyjnych podmiotów ubezpieczeniowych z siedzibą w Stanach Zjednoczonych.

⁽³⁾ Przedstawione poziomy wrażliwości obliczono względem celów zarządczych, które stanowią wielokrotność RBC „na poziomie spółki”. Dane przedstawione w raporcie rocznym za 2010 r. oparto na RBC „na poziomie spółki”.

Zmiany w stosunku do 2010 r. są spowodowane wieloma czynnikami, w tym:

- Redukcją stóp procentowych powodująca wzrost ekspozycji na dalsze spadki stóp w wyniku gwarancji produktowych;
- Programami hedgingowymi, z uwzględnieniem różnych działań podejmowanych w celu zmniejszenia ryzyka malejących stóp;
- Działaniami hedgingowymi na rzecz Closed Block Variable Annuity związanymi zarówno ze stopami procentowymi jak i ekspozycją kapitałową;
- Obrotem w portfelu aktywów;
- Zmiana w obliczeniach ryzyka kapitału wynikająca ze środków zabezpieczających i ograniczonego partnerstwa stanowiła podstawowy czynnik wzrostu ryzyka kapitału dla US z wykluczeniem CB-VA.

Zarządzanie ryzykiem ciąg dalszy

ING Ubezpieczenia US

Biorąc pod uwagę dywersyfikację czynników ryzyka, w kontekście analizy wrażliwości rynkowej i pozarynkowej spółka ING Ubezpieczenia Stany Zjednoczone (bez CB-VA) narażona jest na spadek kapitału regulacyjnego o 0,9 mld EUR, a działalność związana z CB-VA narażona jest na spadek kapitału regulacyjnego do 0,3 mld EUR.

INWESTYCJE UBEZPIECZENIOWE

Działalność związana z inwestycjami ubezpieczeniowymi obejmuje określone obszary działalności ING Ubezpieczenia, które nie będą podlegać sprzedaży w Ameryce Łacińskiej, Europie, Azji i Stanach Zjednoczonych. W trakcie sprzedaży tego typu inwestycji zmianie może ulec skład portfela inwestycji ubezpieczeniowych. Ponadto na pewnym etapie niektóre części portfela inwestycji ubezpieczeniowych mogą zostać sprzedane lub zamknięte. W niektórych przypadkach proces ten może trwać kilka lat. Aktualnie najważniejszymi elementami portfela są:

- Działalność finansowa ING Ubezpieczenia i niektórych z podholdingów spółki;
- Pewne działania związane z wcześniejszą sprzedażą inwestycji, takie jak roszczenia prawne w Meksyku oraz własność meksykańskiej firmy hipotecznej;
- Udział ING w brazylijskim joint venture SulAmerica;
- Zredukowanie byłej działalności z zakresu ubezpieczeń na życie i reasekuracji.

Największą pozycją aktywów jest brazylijskie joint venture SulAmerica, którego wartość bilansowa wynosi 394 mln EUR. Inwestycje ubezpieczeniowe leżą przede wszystkim w gestii Dyrektora Finansowego ING. Zadania związane z likwidacją działalności finansowej delegowano na Pion Zarządzania Kapitałem ING. Pozostałymi obszarami działalności z zakresu inwestycji ubezpieczeniowych zarządza nowo mianowany Dyrektor Generalny ds. Inwestycji Ubezpieczeniowych. Inwestycje ubezpieczeniowe wspierają jednostki finansowe i jednostki ds. ryzyka Grupy ING. Z perspektywy ryzyka kluczowym elementem tej struktury jest wsparcie ze strony takich jednostek Grupy jak jednostki ds. ryzyka kredytowego, ryzyka rynkowego, ryzyka operacyjnego, jednostki prawne i jednostki ds. zapewnienia zgodności z przepisami, a także kontroli wewnętrznej i Funkcjonalnego Kontrolera ds. Ubezpieczeń.

Zarządzanie kapitałem

kwoty wyrażone w milionach EUR, o ile nie zaznaczono inaczej

CELE

Zarządzanie kapitałem w Grupie ING odpowiada za ciągły, wystarczający poziom kapitalizacji jednostek Grupy ING, pozwalający na zarządzanie ryzykiem związanym z działalnością biznesową ING. Mówiąc o działalności biznesowej, mamy na myśli zarządzanie, planowanie i alokację kapitału w obrębie Grupy ING. Skarbowość korporacyjna (Corporate Treasury) ING jest częścią działu zarządzania kapitałem. Realizuje konieczne transakcje kapitałowe, okresowe finansowanie (kapitału), a także transakcje zarządzania ryzykiem. Dział zarządzania kapitałem monitoruje i planuje adekwatność kapitałową w oparciu o konsolidację na trzech poziomach: Grupa ING, ING Ubezpieczenia i ING Bank. Dział zarządzania kapitałem bierze pod uwagę miary i wymagania regulatorów (Dyrektywa Grupy Ubezpieczeniowej (IGD) Solvency I, Tier 1, wskaźniki i limity BIS dla kapitału hybrydowego), agencji ratingowych (wskaźniki dźwigni finansowej, skorygowanego kapitału) oraz wewnętrznych modeli takich jak kapitał ekonomiczny, a także wartości rynkowej bilansu dla ING Ubezpieczenia łącznie z dostępnymi źródłami finansowymi Available Financial Resources (AFR).

ING stosuje następujące główne definicje kapitału:

- Skorygowany kapitał (wg Grupy ING) – Zgodnie z definicją agencji ratingowych definiowany jest jako kapitał akcyjny powiększony o papiery wartościowe kwalifikowane do Tier 1, kapitał hybrydowy oraz filtry ostrożnościowe. Patrz ujawnienia nt. „Bazy Kapitałowej”. Ta definicja jest stosowana na potrzeby porównania dostępnego kapitału i dźwigni finansowej dla Grupy ING;
- Dyrektywa dla Grup Ubezpieczeniowych (IGD) – (ING Ubezpieczenia) – To regulacyjne pojęcie jest definiowane jako suma kapitału akcjonariuszy wraz z kapitałem hybrydowym, filtrów ostrożnościowych oraz określonych korekt. Kapitał IGD jest obliczany zgodnie z metodą 3 „opartą na konsolidacji księgowej” zgodnie z holenderskimi regulacjami. W tej metodzie współczynnik adekwatności jest obliczany na podstawie sprawozdania skonsolidowanego – stanowi on różnicę pomiędzy (i) aktywami kwalifikowanymi uwzględnianymi w obliczeniach współczynnika na podstawie danych skonsolidowanych oraz pomiędzy (ii) minimalną wartością współczynnika obliczanego na podstawie danych skonsolidowanych. Jeśli chodzi o zastosowanie tej metody w odniesieniu do ewentualnych spółek zależnych, to obliczeń dokonuje się zgodnie z holenderskimi regulacjami nadzorczymi dotyczącymi spółek zależnych. Patrz ujawnienia nt. „Bazy Kapitałowej”. Opisana definicja kapitału jest stosowana w celu porównania kapitału IGD oraz bazy kapitałowej wymaganej przez UE. Taki pomiar dostępnego kapitału różni się w porównaniu z latami poprzednimi;
- Dostępne Zasoby Finansowe (Available Financial Resources, AFR) (ING Insurance Eurazja) – To koncepcja wartości przed opodatkowaniem definiowana dla działalności ubezpieczeniowej ING Ubezpieczenia Eurazja, jako rynkowej wartości aktywów (market value of assets, MVA) pomniejszonej o rynkową wartość zobowiązań (market value of liabilities, MVL) w bilansie. Zobowiązania nie obejmują wieczystego kapitału hybrydowego, który uwzględniono w AFR. Wycena wartości Dostępnych Zasobów Finansowych dla ING Eurazja obejmuje korektę pod kątem płynności portfela. Wartość Dostępnych Zasobów Finansowych dla funduszy emerytalnych jest równa ustawowemu kapitałowi własnemu netto. Dostępne Zasoby Finansowe stosuje się jako miarę dostępnego kapitału w porównaniu do wykorzystywanego Kapitału Ekonomicznego;
- Kapitał Ekonomiczny (ING Ubezpieczenia Eurazja) to niezbędny kapitał w działalności ubezpieczeniowej ING Ubezpieczenia w Eurazji, oparty na 99.5% przedziale ufności. Przedział ten uzgodniono z wymogiem kapitałowym w systemie Wypłacalność II (Solvency II). Kapitał Ekonomiczny dla funduszy emerytalnych oparty jest na zasadach sektorowych. Nadwyżka wartości AFR nad Kapitałem Ekonomicznym ustalana jest zgodnie ze strategią działalności oraz wynikającym z niej apetytem na ryzyko określonym przez Zarząd ds. Eurazji;
- Kapitał oparty na Ryzyku (tylko krajowe ING Ubezpieczenia w USA). Regulatorzy posiadają dobrze rozbudowane modele adekwatności kapitałowej oraz testy sytuacji skrajnych (stres testy), które ukazują wyjątkowy charakter branży ubezpieczeniowej w USA. Państwowi regulatorzy wymagają, aby podmioty ubezpieczeniowe z siedzibą w USA utrzymywały minimalny poziom kapitału. Poziom kapitału wymaganego przez agencje ratingowe jest o wiele wyższy. Krajowa branża ubezpieczeniowa w USA zarządza nadwyżkami uwzględniając przede wszystkim miary kapitału, które są zgodne z modelami agencji ratingowych;
- Dźwignia finansowa (ING Ubezpieczenia). Dźwignia finansowa jest sumą kapitału hybrydowego, długu podporządkowanego i długu finansowego netto, oraz jest wykorzystywana do pomiaru współczynnika długu ING Ubezpieczenia począwszy od roku 2010.

ZMIANY

W 2011 roku Pion Zarządzania Kapitałem koncentrował się w dalszym ciągu przede wszystkim na wzmocnieniu pozycji kapitałowej Grupy ING, ING Banku oraz ING Ubezpieczenia. Pozycje kapitałowe ING zostały dobrze umiejscowione, by sprostać niepewnemu środowisku finansowemu, rosnącym wymogom regulacyjnym oraz ambicjom związanym ze spłatą pozostających w obiegu papierów wartościowych typu Core Tier 1. W 2011 roku Pion Zarządzania Kapitałem rozpoczął proces podziału systemu zarządzania inwestycyjną dźwignią finansową i adekwatnością kapitałową dla Stanów Zjednoczonych, Eurazji i Ubezpieczeń.

W maju ING spłacił 2 mld EUR z tytułu papierów wartościowych Core Tier 1 wyemitowanych w listopadzie 2008 roku przy 50% premii. Niemniej jednak utrzymał silną pozycję kapitałową uzyskaną głównie w wyniku wygenerowania znaczącego poziomu kapitału przez ING Bank. ING Bank spełnił dodatkowe wymogi kapitałowe zaproponowane przez Europejski Urząd Nadzoru Bankowego i uzgodnione przez Radę UE 26 października 2011 roku. W grudniu 2011 roku ING z powodzeniem zrealizował transakcję zarządzania zobowiązaniami przy średnim udziale na poziomie 60%. W ujęciu netto, w skonsolidowanym bilansie Grupy ING transakcja ta spowodowała obniżenie kapitału hybrydowego o 2 mld EUR oraz przyrost kapitału o 0,7 mld EUR.

Zarządzanie kapitałem (ciąg dalszy)

8 marca 2012 roku w trakcie przygotowywania planowanej sprzedaży inwestycji ubezpieczeniowych i projektów z zakresu zarządzania inwestycjami Grupa ING ogłosiła trzy odrębne oferty wymiany oraz oferty zmiany warunków emisji (consent solicitation) w sumie w odniesieniu do trzech serii uprzywilejowanych papierów wartościowych ING Verzekeringen N.V. o łącznej wartości nominalnej wynoszącej 2,6 mld EUR. Celem transakcji jest likwidacja potencjalnej dwuznaczności, jaką planowana sprzedaż inwestycji może powodować w odniesieniu do tego typu papierów wartościowych ING Verzekeringen N.V., przede wszystkim w przypadku klauzul dotyczących kontroli zmian, jakie mogą zostać uruchomione w momencie sprzedaży znaczącej liczby aktywów. Zakończenie transakcji zaplanowano na kwiecień 2012 r. Ewentualna różnica pomiędzy wartością księgową pozostających w obiegu papierów wartościowych a wartością godziwą nowo wyemitowanych papierów wartościowych zostanie uznana w rachunku zysków i strat po zakończeniu wymiany.

W 2011 r. ING Bank wyemitował w sumie 23 mld EUR funduszy długoterminowych w porównaniu do 10,7 mld EUR zadłużenia długoterminowego ING Banku (wraz z podmiotami zależnymi).

Zarządzanie kapitałem (ciąg dalszy)

ZAŁOŻENIA STRATEGICZNE

Zarządzanie kapitałem funkcjonuje na podstawie ustalonych strategii, wytycznych i procedur. Najważniejsze dokumenty, które traktuje się w kategoriach wytycznych planowania kapitałowego to: list kapitałowy (zawierający zatwierdzone kwoty docelowe i limity kapitału), polityka planowania kapitału, polityka dywidend oraz polityka zapotrzebowania na kapitał. Jeśli chodzi o korporacyjny Pion Skarbu to istnieje wiele instrukcji i wytycznych, na podstawie których zarządza się bilansami i realizacją transakcji na rynkach kapitałowych.

Powyższe definicje kapitału i założeń strategicznych zostały zatwierdzone przez zarząd Grupy ING lub uprawnione władze.

PROCESY ZARZĄDZANIA KAPITAŁEM

Oprócz dokonywania pomiarów adekwatności kapitałowej, zarządzanie kapitałem gwarantuje dostępność wystarczającego kapitału, ustanawiając cele i limity odpowiednie do wyników wyżej wspomnianych pomiarów dla Grupy ING, ING Banku oraz ING Ubezpieczenia oraz zapewniając przestrzeganie ustalonych limitów i celów na drodze planowania i realizowania transakcji zarządzania kapitałem. Proces ten jest uzupełniony testami obciążeniowymi oraz analizą scenariusza. Dokonywane na bieżąco oceny oraz monitorowanie adekwatności kapitałowej osadzonej jest w procesie planowania kapitałowego realizowanym przez zarządzanie kapitałem, a ich rezultaty prezentowane w kwartalnym aktualizującym sprawozdaniu kapitałowym, przedstawianym zarówno Komitetowi ds. Finansów i Ryzyka Grupy ING, oraz Zarządowi i Radzie Nadzorczej Grupy ING. Głównym celem tej oceny jest zagwarantowanie, by Grupa ING jako całość dysponowała wystarczającym kapitałem, odpowiadającym profilowi ryzyka zarówno w krótkiej, jak i średniej perspektywie czasowej.

Kluczowym dla zarządzania kapitałem priorytetem jest zagwarantowanie utworzenia silnych, samowystarczalnych spółek w obszarze bankowości i ubezpieczeń, w związku z przygotowaniami do wydzielenia. Wszystkie jednostki operacyjne muszą być odpowiednio skapitalizowane w oparciu o lokalne wymogi regulacyjne oraz wymogi agencji ratingowych, a wszelkie wzajemne zależności zredukowane do minimum. Jednostki powinny również być w stanie uzyskać niezależny dostęp do rynków kapitałowych.

OCENA ADEKWATNOŚCI KAPITAŁU

W roku 2011, Grupa ING, ING Bank oraz ING Ubezpieczenia były odpowiednio skapitalizowane.

Zarządzanie kapitałem (ciąg dalszy)

Baza kapitałowa Grupy ING

	Grupa		Bank		Ubezpieczenia	
	2011	2010 ⁽¹⁾	2011	2010	2011	2010
Kapitał akcjonariuszy (macierzysty)	46,663	40,904	34,367	34,452	23,475	20,159
Podstawowe papiery wartościowe poziomu Tier 1	3,000	5,000				
Kapitał hybrydowy Grupy ⁽²⁾	9,332	12,039	6,850	8,438	2,604	2,094
Dźwignia finansowa Grupy ⁽³⁾	7,917	8,462				
Całkowita kapitalizacja	66,912	66,405	41,217	42,890	26,079	22,253
Korekty na kapitale własnym:						
Rezerwa rewaluacyjna - dłużne papiery wartościowe	-4,142	-1,158	213	-19		
Rezerwa rewaluacyjna - kredytowanie właścicieli polis na życie	3,492	1,488				
Rezerwa rewaluacyjna - zabezpieczenie przepływów pieniężnych	-1,970	-847	822	639	-2,883	-1,567
Wartość godziwa ⁽⁴⁾	-2,006	-2,908	-1,390	-1,645	-786	-1,425
Dochody stałe i inne w rezerwie rewaluacyjnej	-4,626	-3,425	-355	-1,025	-3,669	-2,992
Rezerwy rewaluacyjne wyłączone z Tier 1 ⁽⁵⁾			-2,043	-2,212		
Ubezpieczeniowy kapitał hybrydowy ⁽⁶⁾					1,726	2,250
Nadwyżka kapitału hybrydowego ⁽⁷⁾		-43				-43
Udziały mniejszościowe			817	749	62	111
Odliczenia na poziomie Tier 1			-1,014	-1,069		
Kapitał Tier 1 Banku			38,622	39,333		
Inny kapitał kwalifikowany ⁽⁸⁾			8,502	9,813		
Korekta z tytułu Dyrektywy dla Grup Ubezpieczeniowych (IDG) ⁽⁹⁾					-2,792	-1,244
Dźwignia finansowa Grupy (zadłużenie pierwotne)	-7,917	-8,462				
Kapitał łącznie (Skorygowany Kapitał Grupy, Kapitał BIS dla Banku i kapitał IGD dla Ubezpieczeń)	54,369	54,475	47,124	49,145	21,406	20,335

⁽¹⁾ Podane dane skorygowano, aby odzwierciedlić ruch w kierunku uznania wartości godziwej Świadczeń z tytułu Gwarantowanych Minimalnych Wypłat w odniesieniu do amerykańskich ubezpieczeń na życie w ramach obowiązujących, ale wycofanych ze sprzedaży, polis ubezpieczeniowych ze zmienną rentą (US closed block VA) na dzień 1 stycznia 2011 r. Więcej szczegółów na temat zmian w prezentacji danych przedstawiono w Politykach rachunkowych dotyczących skonsolidowanego raportu rocznego Grupy ING w pozycji „Zmiany polityki rachunkowej”.

⁽²⁾ Instrumenty poziomu Tier 1, wykorzystywane przez Grupę ING (np. wieczyste papiery dłużne i akcje preferencyjne) w wartości nominalnej. Grupowe, hybrydowe instrumenty poziomu Tier-1 inne niż akcje preferencyjne dostarcza się w charakterze kapitału hybrydowego do ING Banku i ING Ubezpieczenia.

⁽³⁾ Inwestycje w jednostki zależne minus kapitał własny firmy holdingowej Grupy (w tym podstawowe papiery wartościowe Tier-1). Ta pozycja długu netto przedstawiana jest jako kapitał własny dla ING Ubezpieczenia i ING Banku.

⁽⁴⁾ Zgodnie z definicją regulatora

⁽⁵⁾ Uwzględnia przede wszystkim wartość -1,247 milionów EUR (2010: -1,727 milionów EUR) w jednostkach uczestnictwa (np. Kookmin, Bank of Beijing) i inne inwestycje w kapitał własny, -355 milionów EUR (2010: -382 miliony EUR) dla Real Estate do własnego wykorzystania oraz -441 miliony EUR (2010: -107 milionów EUR) na pokrycie własnego ryzyka kredytowego. Holenderski regulator wymaga, aby odliczenia tego dokonywano z kapitału poziomu Tier 1. Odliczenie to jest dodawane ponownie do kapitału poziomu Tier 2.

⁽⁶⁾ Kwalifikowany datowany dług podporządkowany, wydany przez ING w wartości nominalnej.

⁽⁷⁾ Nadwyżkowe hybrydy ubezpieczeniowe powyżej obligatoryjnego górnego limitu należy odliczyć zarówno od kapitału Grupy jak i kapitału Ubezpieczeń.

⁽⁸⁾ Uwzględnia 9,516 milionów EUR (2010: 10,882 milionów EUR) w kapitale poziomu Tier 2 i wartość zerową poziomu Tier 3 (2010: zero), zrównoważonego przez kwotę 1,014 milionów EUR (2010: 1,069 milionów EUR) odliczeń regulacyjnych.

⁽⁹⁾ Korekta wynikająca z zapisów holenderskich regulacji. Test adekwatności musi być uwzględniony w pomiarze dostępnego kapitału. Rezerwa rewaluacyjna na instrumenty dłużne oraz wybrane instrumenty kredytowe (crediting to life policyholders) nie są wyłączone w kalkulacji kapitału IGD.

WYMOGI REGULACYJNE

ING BANK

Adekwatność kapitałowa i wykorzystanie kapitału wymaganego ustawowo opierają się na wytycznych, opracowanych przez Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego (Komitet Bazylejski) i na dyrektywach Unii Europejskiej, wdrożonych przez Holenderski Bank Centralny (DNB) w celach nadzorczych. Minimalny wskaźnik Tier 1 wynosi 4%, a minimalny wskaźnik kapitału całkowitego (inaczej: wskaźnik BIS) 8% wszystkich aktywów ważonych ryzykiem.

Basel II

Począwszy od 2008 roku ING Bank publikuje wielkość aktywów ważonych ryzykiem (RWA), kapitały Tier 1 i BIS oraz pozostałe współczynniki zgodnie z zapisami Basel II. Dodatkowo, ING publikuje minimalny poziom wymaganego kapitału w oparciu o Basel II i Basel I. W roku 2009 prób Basel I stanowił 80% RWA wg Basel I. Minimalne wymagania według Basel II i Basel I są porównywane do łącznego kapitału BIS zgodnie z zapisami Basel II.

Zarządzanie kapitałem (ciąg dalszy)

Badanie pozycji kapitałowej przez EBA

Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (European Banking Authority, EBA) zaproponował dodatkowe badanie pozycji kapitałowej, które uzgodniono z Radą 26 października 2011 r. W ramach badania banki zobowiązano do wzmocnienia swoich pozycji kapitałowych poprzez utworzenie tymczasowego bufora kapitałowego na wypadek długu państwowego w celu odzwierciedlenia bieżących cen rynkowych. Ponadto banki musiały ustanowić taki bufor, by wskaźnik siły kapitału (Core Tier 1) osiągnął poziom 9% do końca czerwca 2012 r. Po usunięciu filtrów ostrożnościowych z aktywów państwowych w przeznaczonym na sprzedaż portfelu oraz po ostrożnej wycenie długu państwa w portfelu instrumentów utrzymywanych do terminu zapadalności, portfelu kredytów oraz portfelu należności ING Bank spełnia już powyższy wymóg, odzwierciedlając tym samym aktualne ceny rynkowe.

Pozycja kapitałowa ING Banku		
	2011	2010
Kapitał akcjonariuszy (macierzysty)	34,367	34,452
Udziały mniejszościowe ⁽¹⁾	817	748
Pożyczki podporządkowane kwalifikowane jako kapitał poziomu Tier 1 ⁽²⁾	6,850	8,438
Wartość firmy i wartości niematerialne, podlegające odliczeniom z poziomu Tier 1 ⁽¹⁾	-1,390	-1,645
Odliczenia z poziomu Tier 1	-1,014	-1,069
Rezerwa rewaluacyjna ⁽³⁾	-1,008	-1,592
Dostępny kapitał - Tier 1	38,622	39,332
Kapitał dodatkowy - Tier 2 ⁽⁴⁾	9,516	10,882
Odliczenia	-1,014	-1,069
Kapitał BIS	47,124	49,145
Aktywa ważone ryzykiem	330,421	321,103
Współczynnik Core Tier 1	9.62%	9.62%
Współczynnik Tier 1	11.69%	12.25%
Współczynnik BIS	14.26%	15.30%
Kapitał wymagany w oparciu o dolny próg Basel I ⁽⁵⁾	31,107	29,860
Współczynnik BIS w oparciu o dolny próg Basel I ⁽⁵⁾	12.12%	13.17%

⁽¹⁾ Zgodnie z definicją regulacyjną.

⁽²⁾ Pożyczki podporządkowane kwalifikowane jako kapitał poziomu Tier 1 zostały złożone przez Grupę ING N.V. w ING Banku N.V.

⁽³⁾ Obejmuje rewaluację papierów dłużnych, zabezpieczenie przepływów pieniężnych w rezerwie rewaluacyjnej oraz kapitał własny i nieruchomości w rezerwie rewaluacyjnej (patrz: tabela bazy kapitałowej ING, przypis nr 5).

⁽⁴⁾ Uwzględniają kwalifikowane, niższe pożyczki poziomu Tier 2 oraz rewaluacje nieruchomości i kapitału własnego w rezerwie rewaluacyjnej, usunięte z kapitału Poziomu 1.

⁽⁵⁾ Wykorzystując 80% aktywa ważone ryzykiem wg Basel I.

ING UBEZPIECZENIA

Tabela poniżej prezentuje wartość kapitału wg Dyrektywy dla Grup Ubezpieczeniowych (Insurance Group Directive - IGD), która uwzględnia skonsolidowany regulacyjny współczynnik wg Solwency I dla części ubezpieczeniowej ING. Firmy ubezpieczeniowe spełniają odpowiednie lokalne wymogi regulacyjne.

Pozycja kapitałowa ING Ubezpieczenia		
	2011	2010 ⁽¹⁾
Kapitał akcjonariuszy (firma matka)	23,475	20,159
Kapitał hybrydowy wyemitowany przez Grupę ING ⁽²⁾	2,604	2,094
Kapitał hybrydowy wyemitowany przez ING Ubezpieczenia ⁽³⁾	1,726	2,207
Korekta regulacyjna	-6,399	-4,125
Kapitał zgodnie z IGD ⁽⁴⁾	21,406	20,335
Baza kapitałowa wymagana w UE ⁽⁴⁾	9,515	8,826
Współczynnik Solwency I zgodnie z IGD ^(4,5)	225%	230%

⁽¹⁾ Podane dane skorygowano, aby odzwierciedlić ruch w kierunku uznania wartości godziwej Świadczeń z tytułu Gwarantowanych Minimalnych Wypłat w odniesieniu do amerykańskich ubezpieczeń na życie w ramach obowiązujących, ale wycofanych ze sprzedaży, polis ubezpieczeniowych ze zmienną rentą (US closed block VA) na 1 stycznia 2011 r. Więcej szczegółów na temat zmian w prezentacji danych przedstawiono w Politykach rachunkowych dotyczących skonsolidowanego raportu rocznego Grupy ING w pozycji „Zmiany polityki rachunkowej”.

⁽²⁾ Hybrydy wyemitowane przez Grupę ING według wartości hipotetycznej.

Zarządzanie kapitałem (ciąg dalszy)

- (3) Hybrydy wyemitowane przez ING Ubezpieczenia według wartości hipotetycznej nieprzekraczającej 25% wymaganego kapitału UE.
- (4) W czwartym kwartale 2011 r. ING przeanalizowało obliczenia dotyczące wskaźnika IGD, by zapewnić jego spójne zastosowanie w całej Grupie. W efekcie wprowadzono kilka zmian, które dotyczyły głównie (i) pewnych rezerw podlegających wewnętrznej reasekuracji, dla których w przeszłości unettowano wymagane kapitały, oraz (ii) zmian w przydziale zobowiązań ubezpieczonych do odpowiednich kategorii wymogu kapitałowego. Wykazany w 2010 r. wskaźnik Wyplacalności I IGD wynoszący 250% został skorygowany o powyższą zmianę do 230%
- (5) Faktyczne wymagane korekty regulacyjne kapitału IGD oraz wymaganego kapitału UE mogą różnić się od szacunkowych obliczeń, ponieważ ustawowe wyniki nie są ostateczne do momentu ich przekazania organom nadzoru.

ING Ubezpieczenia planuje odpowiednią kapitalizację wszystkich podmiotów operacyjnych zgodnie z lokalnymi wymogami regulacyjnymi oraz wymaganiami agencji ratingowych, a także - w ujęciu skonsolidowanym - dostosowanie dźwigni finansowej (hybryd, zadłużenia podporządkowanego i zadłużenia finansowego netto) ING Ubezpieczenia do bazy kapitałowej. W 2011 roku dźwignia finansowa spadła głównie w wyniku sprzedaży działalności spółki w Ameryce Łacińskiej.

Baza kapitałowa i dźwignia finansowa ING Ubezpieczenia		
	2011	2010 ⁽¹⁾
Kapitał akcjonariuszy (firma matka)	23,475	20,159
Rewaluacja wyceny instrumenty dłużne	-4,379	-1,164
Rezerwa rewaluacyjna - kredytowanie właścicieli polis na życie	3,492	1,488
Rezerwa rewaluacyjna - zabezpieczenie przepływów pieniężnych	-2,883	-1,567
Wartość firmy	-786	-1,425
Kapitały mniejszości	62	111
Baza kapitałowa	18,981	17,602
Kapitał hybrydowy Grupy ⁽²⁾	2,617	2,094
Kapitał hybrydowy Ubezpieczenia ⁽³⁾	1,751	2,313
Łącznie kapitał hybrydowy	4,368	4,407
Zewnętrzny dług wyemitowany przez ING Verzekeringen N.V.	2,855	3,347
Zewnętrzny dług wyemitowany przez US Holding companies	930	1,384
Pozostały dług finansowy netto ⁽⁴⁾	1,686	2,273
Łącznie dług finansowy	5,471	7,004

- (1) Podane dane skorygowano, aby odzwierciedlić ruch w kierunku uznania wartości godziwej Świadczeń z tytułu Gwarantowanych Minimalnych Wypłat w odniesieniu do amerykańskich ubezpieczeń na życie w ramach obowiązujących, ale wycofanych ze sprzedaży, polis ubezpieczeniowych ze zmienną rentą (US closed block VA) na 1 stycznia 2011 r. Więcej szczegółów na temat zmian w prezentacji danych przedstawiono w Politykach rachunkowych dotyczących skonsolidowanego raportu rocznego Grupy ING w pozycji „Zmiany polityki rachunkowej”.
- (2) Hybrydy wyemitowane przez Grupę ING ujmowane według zamortyzowanego kosztu zgodnie z IFRS carrying value
- (3) Hybrydy wyemitowane przez ING Ubezpieczenia ujmowane według zamortyzowanego kosztu zgodnie z IFRS carrying value
- (4) Uwzględniając pożyczki wewnętrzne netto otrzymane od operacyjnych podmiotów zależnych, po odliczeniu środków pieniężnych i krótkoterminowych zobowiązań podatkowych na poziomie holdingu oraz krótkoterminowych zobowiązań podatkowych spółek holdingowych, głównie ING Verzekeringen N.V. i ING America Insurance Holdings Inc.

Dla ING Ubezpieczenia jako całości baza kapitałowa stosowana przy obliczaniu dźwigni finansowej została obliczona zgodnie z zasadami rachunkowymi IFRS. Z kolei kapitał IGD poprawiono w taki sposób, aby uwzględnić niektóre korekty regulacyjne. Uzgodnienie danych przedstawiono w tabeli poniżej.

Uzgodnienie kapitału IGD i bazy kapitałowej		
	2011	2010
Kapitał IGD	21,406	20,335
Hybrydy wyemitowane przez Grupę ING	-2,604	-2,094
Hybrydy wyemitowane przez ING Ubezpieczenia	-1,726	-2,207
Kapitał z aktualizacji wyceny dłużnych papierów wartościowych	-4,379	-1,164
Kapitał z aktualizacji wyceny ubezpieczeń na życie	3,493	1,488
Wymagane korekty regulacyjne	2,791	1,244
Baza kapitałowa	18,981	17,602

Dla ING Ubezpieczenia w Eurazji nadal istotne znaczenie mają Dostępne Zasoby Finansowe (Available Financial Resources, AFR), szczególnie jako nowopowstałe kryterium uzyskania Środków Własnych z modelu wewnętrznego w systemie Wyplacalność II. Tabela poniżej prezentuje uzgodnienie Dostępnych Zasobów Finansowych i Kapitału Ekonomicznego dla ING Insurance za 2010 r., z wykluczeniem danych dla Stanów Zjednoczonych przedstawionych w raporcie rocznym za 2010 r., z porównywalną podstawą dla Eurazji za 2011 r. Tabela odzwierciedla zmiany w zakresie i metodologii.

Zarządzanie kapitałem (ciąg dalszy)

Uzgodnienie Dostępnych Zasobów Finansowych i Kapitału Ekonomicznego za 2010 r.

kwoty w mld EUR	AFR	Kapitał Ekonomiczny
Dane z raportu dla ING Insurance, bez USA, w 2010	19,7	10,4
Bez AFR i Kapitału Ekonomicznego jednostek innych niż ING Ubezpieczenia Eurazja	1,4	-2,0
ING Ubezpieczenia Eurazja 2010, przed zmianami	21,1	8,4
Zmiana opłaty funduszy emerytalnych na ustawową	-1,5	-0,1
Zmiana modeli i metodologii	-1,0	3,0
ING Ubezpieczenia Eurazja 2010, na bazie porównywalnej do 2011	18,6	11,3

Wykluczenie Dostępnych Zasobów Kapitałowych i Kapitału Ekonomicznego jednostek innych niż ING Ubezpieczenia Eurazja może dotyczyć przede wszystkim działalności prowadzonej w Ameryce Łacińskiej oraz dzwigni finansowej ING Ubezpieczenia, poza USA, którą uwzględniono w pozycji Dostępnych Zasobów Finansowych oraz wymogu Kapitału Ekonomicznego w ubiegłym roku. Struktura kapitałowa Eurazji stanowiąca podstawę Dostępnych Zasobów Finansowych nie uwzględnia zadłużenia uprzywilejowanego.

Składowe fundusze emerytalne w Europie Środkowo-Wschodniej podlegają lokalnym zasadom sektorowym bardziej niż przepisom systemu Wyplacalność II dla podmiotów ubezpieczeniowych. Dostępne Zasoby Finansowe i Kapitał Ekonomiczny towarzystw zarządzających składowymi funduszami emerytalnymi obliczono, stosując podejście oparte na spójnej wycenie rynkowej. Podejście to zastąpiono ustawowym kapitałem własnym netto oraz wymaganym kapitałem towarzystw zarządzających funduszami emerytalnym. Poziom oddziaływania na Dostępne Zasoby Finansowe wynosi 1,5 mld EUR, a na Kapitał Ekonomiczny 0,1 mld EUR.

Spółka ING Ubezpieczenia Eurazja dokonała przeglądu wewnętrznego modelu w kontekście analizy deficytu w systemie Wyplacalność II. W przeglądzie porównano modele ze standardowym wzorem systemu Wyplacalność II, dokumentami konsultacyjnymi EIOPA oraz komentarzami grup eksperckich, takich jak Dyrektor Pionu Zarządzania Ryzykiem Forum i Groupe Consultatif. W raporcie rocznym za 2010 r. oszacowano, że zmiany te spowodowałyby istotny wzrost Kapitału Ekonomicznego o 1 mld EUR do 2 mld EUR. W 2011 r. wprowadzono dalsze udoskonalenia i przeprowadzono dalsze analizy, które z porównywalnego punktu widzenia doprowadziły do wzrostu Kapitału ekonomicznego z 2010 r. o 3,0 mld EUR. Zmiany te dotyczą ryzyka kapitału własnego (0,6 mld EUR), ryzyka operacyjnego (0,1 mld EUR), ryzyka spreadu kredytowego i premii za brak płynności finansowej (1,3 mld EUR), ryzyka działalności (0,1 mld EUR) oraz mniejszej dywersyfikacji (0,9 mld EUR). Głównie w związku z wprowadzeniem nowej metody premii za brak płynności, wyżej wspomniane zmiany spowodowały spadek Dostępnych Zasobów Finansowych o 1,0 mld EUR. Proces legislacyjny systemu Wyplacalność II trwa. W szczególności nie ustalono jeszcze aspektów dotyczących wyceny zobowiązań ubezpieczonego, a tym samym wrażliwości na ryzyko rynkowe i innego rodzaju czynniki ryzyka oddziałujące na środki własne. Model Kapitału Ekonomicznego będzie nadal aktualizowany, aby odzwierciedlał ostatnie dane rynkowe, zmiany w dobrych praktykach oraz przepisy prawne dotyczące Wyplacalności II.

Na koniec roku 2010 wartość AFR dla ING Ubezpieczenia poza USA wyniosła 18,5 miliardów EUR. Jak opisano w rozdziale dotyczącym ryzyka. EC, oparty na 99,5-procentowym poziomie ufności, wynosił 11,4 miliardów EUR, co doprowadziło do pojawienia się nadwyżki AFR ponad EC w 2010 w wysokości 7,1 miliardów EUR. W roku 2011 wartość AFR wyniosła 17,3 miliardów EUR, wartość EC 10,5 miliardów EUR oraz nadwyżka AFR ponad EC wyniosła 6,8 miliardów EUR.

W przypadku oceny adekwatności kapitałowej uregulowanej działalności ubezpieczeniowej ING Ubezpieczenia zlokalizowanej w Stanach Zjednoczonych, dostępny kapitał mierzony jest zgodnie z amerykańskimi ustawowymi zasadami rachunkowymi, a wymagany kapitał zgodnie z amerykańską metodologią kapitału opartego na ryzyku (Risk Based Capital, RBC) wprowadzoną przez Krajowe Stowarzyszenie Komisarzy Ubezpieczeniowych (National Association of Insurance Commissioners, NAIC). W przypadku uregulowanej działalności ubezpieczeniowej ING prowadzonej w Stanach Zjednoczonych skonsolidowany wskaźnik RBC (dostępny kapitał/wymagany kapitał) oszacowano na około 488% za okres kończący się 31 grudnia 2011 r. Faktyczny skonsolidowany wskaźnik RBC dla Stanów Zjednoczonych może różnić się od szacunkowych obliczeń, ponieważ wyniki ustawowe nie są ostateczne do momentu ich przekazania organom nadzoru. W przypadku uregulowanej działalności ubezpieczeniowej ING prowadzonej w Stanach Zjednoczonych wskaźnik RBC wynosił na koniec 2010 r. 426%.

GRUPA ING

Współczynnik zadłużenia do kapitału Grupy ING na koniec roku 2011 wynosił: 12.71% (2010: 13.44%).

Grupa ING jest zobowiązana do sprawozdawczości wobec Holenderskiego Banku Centralnego na mocy zaimplementowanej w Holandii dyrektywy o konglomeratach finansowych (FICO). Dyrektywa reguluje obszar koncentracji ryzyka w grupach, transakcje wewnątrzgrupowe oraz ocenę grupowej adekwatności kapitałowej.

Zarządzanie kapitałem (ciąg dalszy)

W poniższej tabeli zaprezentowano współczynnik FICO skalkulowany zgodnie z poniższymi założeniami:

- Kapitał niezbędny dla działalności ubezpieczeniowej kalkulowany jest w oparciu o zaakceptowaną w Europie regulację Solwency I dla wszystkich jednostek ING (bez względu na lokalne wymogi kapitałowe);
- Kapitał niezbędny dla działalności bankowej kalkulowany jest w oparciu o Basel II z uwzględnieniem minimalnego poziomu Basel I (Basel I floor) (80% wartości aktywów ważonych ryzykiem wg Basel I);
- Współczynnik FICO dla Grupy kalkulowany jest zgodnie z podejściem zbieżnym do kalkulacji dla działalności bankowej i ubezpieczeniowej (IGD) z wyłączeniem efektu dźwigni dla Grupy.

Regulacyjne wymogi kapitałowe Grupy ING		
	2011	2010
Kapitał BIS	47,123	49,145
Kapitał IGD (Dyrektywa dla Grup Ubezpieczeniowych)	21,406	20,336
Dźwignia finansowa Grupy (zadłużenie pierwotne)	-7,917	-8,462
Kapitał regulacyjny	60,612	61,019
Wymóg kapitałowy dla działalności bankowej	31,107	29,860
Wymóg kapitałowy dla działalności ubezpieczeniowej	9,515	8,826
Łączny wymóg kapitałowy	40,622	38,686
Współczynnik FICO	149%	158%

Adekwatność kapitałowa i jej współczynniki

Ujawnienia ilościowe w zakresie pomiarów i współczynników						
	Grupa		Bank		Ubezpieczenia	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Współczynnik Tier 1 (Bank)						
Rzeczywisty współczynnik na koniec roku			11.69%	12.25%		
Współczynnik regulacyjny			4.00%	4.00%		
Docelowy poziom (bezpieczny)			10.00%	10.00%		
Współczynnik BIS ratio (Bank)						
Rzeczywisty współczynnik na koniec roku			14.26%	15.30%		
Współczynnik regulacyjny			8.00%	8.00%		
Docelowy poziom (bezpieczny)			10.00%	10.00%		
Dyrektywa dla Grup Ubezpieczeniowych (IGD)						
Współczynnik pokrycia kapitałem na koniec roku					225%	230%
Współczynnik regulacyjny					100%	100%
Docelowy poziom (bezpieczny)					150%	150%
Zadłużenie/Kapitały						
Współczynnik	12.71%	13.44%				
Docelowe maximum	15.00%	15.00%				

Wielkość współczynników: Tier 1 oraz BIS jest wymogiem regulacyjnym. Na potrzeby wewnętrzne ING wykorzystuje współczynnik adekwatności oparty o Core Tier 1, dla którego poziom docelowy został zwiększony z 8.0% do 8.5% w 2011 roku. Faktyczne wielkości współczynników wynosiły 9.62% na koniec 2010 i 9.62% na koniec 2011. ING oczekuje, że znaczenie współczynnika BIS będzie malało.

Zarządzanie kapitałem (ciąg dalszy)

Główne oceny ratingowe ING na dzień 31/12/2011

	Standard & Poor's	Moody's	Fitch
	rating perspektywy	rating perspektywy	rating perspektywy
Grupa ING			
- długoterminowe	A stable	A1 stable	A stable
ING Bank			
- krótkoterminowe	A-1	P-1	F1+
- długoterminowe	A+ stable	Aa3 stable	A+ stable
- siła finansowa		C+	
ING Ubezpieczenia			
- krótkoterminowe	A-2	P-2	F2
- długoterminowe	A- negative	Baa2 developing	A- negative

W powyższej tabeli zaprezentowano długoterminowe oceny ratingowe ING. Poszczególne oceny odzwierciedlają jedynie opinię agencji, która je wystawia w momencie analizy. Wyjaśnienia dotyczące wagi ocen można uzyskać tylko od agencji ratingowej.

Ocena ratingowa nie jest rekomendacją kupna, sprzedaży bądź utrzymania papierów wartościowych. Każda powinna być poddawana ewaluacji odrębnie od innych ocen. Nie ma żadnej pewności, że ocena ratingowa będzie obowiązywać przez dłuższy czas, ani że nie zostanie obniżona, zawieszona lub całkowicie wycofana przez agencję ratingową jeżeli - jej zdaniem - sprzyjają temu okoliczności. ING nie ponosi żadnej odpowiedzialności za dokładność i rzetelność prezentowanych ocen ratingowych.